

DR. TORNyai JÁNOS

GYERE, KICSIM!... GYERE!

A legnemesebb s legmelegebb lelkű
Magyar Édesanyának:
vitéz nagybányai HORTHY MIKLÓSNÉ ŐFŐMÉLTÓSÁGÁNAK
mint a magyar nemzeti gyermekvágy
legforróbb szívű Apostolának
ajánlja hódolatteljes alázatossággal

A SZERZŐ

I. FEJEZET.

Odajárt pihenni mindig a nap,
Ha nevetni, kacagni akart,
Pici kis villának
Parányi kertjébe:
hallgatni gyermekkacajt.

Nevetve nézhette Évi babát:
Tipegve, totyogva játszadozott!
Anyuka álmának
Csöppnyi kis virága
napfényben ott ragyogott.

Kacagva tipegett labda után,
Mit anyuka nevetve dobott
S boldogan sikongva
Anyuka ölébe
Labdástól vissza-»futott«.

A nap ragyogott. A hófehér pávagalambok ott tündökölték a kis kővályú szélén. Büszkén hordott kis fejüket bele-belemártogatták a kristálytisza vízbe, majd szárnyukkal vertek maguk körül apró, permetbecsapódó, üdítő esőt, mintha talán, tollaik vakító tündöklésével versenyre készülődnének a ragyogó nappal. Közben édesen hajlongva turbékoltak egymásnak.

- Csuji! Nem szabad a tis dajambotat! - hangzott a galambturbékoláshoz annyira illő melódia a hároméves Évike ajakáról, a kedvével csak alig bíró s a galambok felé ugrándozó, pöttömnyi Culi kutya felé. A következő percben pedig a kis Culi már az Évike ölébe került s a megszentelt anyaságígéretnek még öntudatlan sejtésével, babaként csicsígatva, ringatta csöppnyi karján, a parányi kislány, a picike kutyát.

A nap ragyogott. A galambok turbékoltak. Galambszárnyakverte esőpermet hullott s a kiskert tündöklő virágairól lassan szálló illatot egy hangos anyakacagás keverte össze mennyei boldogságossá, mert Évike gondosan felgyűrte kis blúza ujját és a galambok vályújában fürdetni kezdte a Culit.

Nem szabad kicsim! Évikém! Vizes lesz a szép kis ruhád! - hangzottak a szavak - és boldogan, nevetős arccal, két karját ölelésre tárva sietett a lakásból anyuka, ki eddig a tűzhely mellett dolgozta tündöklő pirosra szép arcát s az ablakon keresztül figyelte egyetlen csöppsége minden lépését. A jószágos anyai intelem két édes csókban végződött.

»Éviteee«! - hangzott ebben a pillanatban a villa rácsos kapuja felől egy drága gyermekhang. - Pistuka volt. A szomszédos villa gazdag tulajdonosának legkisebb gyermeke, aki eddig arcát a kapu rácsozatának támasztva és két kézzel belekapaszkodva a rácsozat vaspálcáiba - némán, szó nélkül nézte Évikét a turbékoló galambok között.

Bizony!... az Istenek már a gyermeklélekbe behintették a nagyérzések magvát s a még csendben szendergő magvak már álmukban is a napot keresik, hogy életre ébredésükhöz megszentelt sugarat kapjanak.

- Tessét tinyitni Szideti néni! Évitével seletnét jáccsani!...

És az édesanya - Évike kezeit kötényével megtörölve - nevetve sietett, hogy kaput nyisson az oly szépen könyörgő kis gavallérnak, aki egyébként fokozott társadalmi megtiszteltetésre tarthat számot, mert a gazdag báró Komáromy Géza legkisebb gyermeke.

- Nézd csak Évikém! Ki jön itt? A Pistuka! Gyere lelkem, Gyere! Szervusz kisfiam!

- Tezsit csótolom! Pá, Évite! - s a két csöppség egymáshoz sietett. Pistuka a férfi, ő a bátrabb és megfogta Évike kezét.

- Nézd Pistuta, - szólt Évike - medfüldettem a Csulit... - És kacagott a két gyermek jóízűt, kedveset, talán virágillatosat... együtt! És már simogatták is a kis vizes kutyát... együtt!... S egymás kezét még mindig fogvatartották, minden biztonnal önfeledten, s amikor kacagtak egymásra is néztek.

A nap ragyogott. A galambok turbékoltak. Galambszárnyakverte esőpermet hullott s a kiskert tündöklő virágairól lassan szálló illatárban olyan szívet nyitóan boldogságos volt a két csöppség együttkacagása.

Szigetiné lelkébe most egyszerre befájdultak a már annyiszor hessegetett gondolatok: »Bizony, már »Az« is kétéves lenne! Atyám bocsásd meg bűnös tettemet, mellyel **porrázúztatam második magzatom...** Szegény Évikém, milyen boldog, ha játszhat valakivel!... Neki csak a kiskutya jutott!« - És szenvedő lelkének jólesett most, hogy lehajolt a két csöppséghez, összeölelte őket és csókolta, csókolta mind a kettőt... és könny szökött a szemeibe.

A két, boldogan kacagó gyermek mögött könnyező édesanyai lélekre nehéz pillanatok vártak e percben: Talán az Ég adott szigorú dorgálást az anyaléleknek; talán a romlott modern szellem zavarta arra, kísértetül, szárnyas eszközt; talán a ma annyira száműzött örök Anyaság szállott arra a szellők szárnyán egy fészekhelyet kereső golya testében?

Szigetiné felemelkedett a gyermekölelésből s könnybenúszó szemei szinte rátapadtak a kéményre szállott golyára. A lelke valami kimondhatatlan boldogságsejtéssel megremegett. Vékony ujjai belekapaszkodtak köténye két szélébe s karjai egy enyhe mozdulattal rándultak a golya felé. A lelke kinyílott s mintha talán a »szent madár« odaszállott lénye megnyitotta volna számára az »angyalok honának« kapuját s fájdalmasan édes, de bántóan kérdőre vonó hangon hallatszott bele a lelkébe egy sírós gyermekhang: »**Anyutám!... Anyutám!... Mélt záltad el előlem az utat?!...«**

Két frissen született, nagy könnycsepp pergett le Szigetiné üde, szép arcán.

A lélek mélyéig nyilalló fájdalom felébresztette az agyát és a Ma Asszonyának bűnös olaját öntötte »gyógyító-balzsamul« a lélek nagy fájdalmára és az önvádolás gyötréseire. Kötényéről szinte ijedten kapta el kezeit s - miközben az emberélet legszentebb könnyeit, az őszinte anyakönnyeiket, szinte dacos gyorsasággal törölte arcáról - gondolatban útját vágta azoknak a ráncoknak is, amelyek a »sok gyermek után elrútítanak« szép arcát. Aztán jött a többi »mentő gondolat«: rossz viszonyok! Allandó lekötöttség! Minden szórakozásnak vége! Mi lenne belőlük? Lakhér! Koszt! Ruha! Hát persze, persze! - És talán nem is vette észre, hogy milyen dacosra borult az előbb még égi ragyogásúan tündöklő anyaarca, s kötényével egyet talán még hessentett is a golya felé. -

- Dicsértessék!... Szigetiné lelkem!...

- Mindörökké!... Tisztelendő atyám... - fogadta megrebbent lélekkel Szigetiné az öreg Kovács András plébános hithű adjonistenét, de a lelkén hirtelen egy tomboló orkán vonult keresztül és az öreg pap nem várt közelsége úgy hatott most lelkére, mint mikor rabló-tolvajok könnyű pelyvagazt vetnek az elrabolt kincsre az érkező csendőrök előtt s jön egy szél és hordja, viszi a

vihar a pelyvát, s közeledik a pillanat, amikor csupaszon marad az ellopott kincs. Szinte megremegtek az inai. Szeretett volna most térdre omolni az öreg pap előtt s az előbb még dacoskodó góggal, legszentebb anyai érzéseire halmozott lelki pelyvát szerette volna széjjel szórni, hogy anyaságára és boldogított elhivatottságának legszentebb szolgálatára hitet tegyen az öreg pap lényén keresztül, az Isten előtt!

- Ejnye, de kedves kis kertecskébe kerültem most Szigetiné lelkem! - kezdett a beszélgetésbe, simogató hangon a jó, öreg tisztelendő atya - ide még az angyalok is mosolyogva nézhetnek: csupa virág itt minden! Gyönyörű kerti virágok!... Édes kis babavirágok!... Viruló édesanya!... Turbékoló galambok és napsugár!... Ugye boldog, Szigetiné lelkem?... Itt megyek el a villa előtt. Betekintettem a kerítés rácsa között s mintha csak a boldogság ragyogott volna ki reám és nem bírtam ki, hogy be ne jöjjenek. Hogy vannak, Szigetiné lelkem?

- Köszönjük szépen tisztelendő atyám, éldegélünk. Méltóztassék befáradni!

- Dehogyan megyek lelkem, dehogyan megyek, nem zavarom a dolgában. Inkább ülünk le itt egy kicsit erre a kis padra és nézzük ezt a két szép babát. Játsszatok picikém! Ejnye, de szép kis kutyátok van! Nahát! Gyertek csak ide! Hátha előkerül valami az öreg tisztelendő bácsi reverendájának zsebéből. Nézzétek csak: van egy kis cukrom!... Neked is egyet!... Hogy hívnak picikém lelkem?

- Szideti Évite!

- Nagyra nőjj édes gyermekem és óvjon meg az Isten az élet utain.

- No, neked is egyet! Hát téged hogy hívnak, pici fiam?

- Pistuta!

- Adjon Isten neked is sok erőt kicsi fiam és Isten erősítse bennetek a testvéri szeretet egymást oltalmazó erősségét, mert testvér nélkül sokszor, de nehéz az élet! Nincs, aki védjen!... Nincs, aki oltalmazzon!... Nincs kinek panaszkodni!... Nincs kinek sírni!... És nincs kivel örülni!...

Szigetiné lelke megvonaglott a nagy szavak nyomán. Arca pirosra gyulladt, mintha csak a lelkét perzselő tűz égetné egész lényét. Az alig néhány perc eseményei valahogyan, véletlenségből, kínozóan összetorlódtak lelke előtt: az egyetlen kis leány; a két gyermek együtt kacagása; a kiskutya; a gólya; az öreg pap tévedése; a papi ajkak égiszózszerű beszéde és elkövetett bűne most sokszorozott mértékben gyötörte testét-lelkét. Nem bírta ki az öreg és már feledékeny pap előtt, hogy eltagadja a valót és szemeit lesütve, kötevényét igazgatva megszólalt:

- Nem testvérek ők, tisztelendő atyám... Évikémnek nincs testvérekéje, Pistuka a báróék gyermeke - és könny csillant meg újra a szemeiben. Aléltan lecsukló szemhéjairól lassan letörölte könnyeit és - talán tudtán kívül, mintegy vezeklésül - e szavak hagyták el ajkát halk erőtlenséggel: pedig már *lehetett volna!*

Az öreg pap hallotta!... Az öreg pap észrevette az anyaszemek most olyan sokat ígérő harmatát s megfogta Szigetiné kezét. Istenes, öreg lelke megértette a könnyeket szenvedő édesanyai lélek gyötrelmeinek okát, de megérezte a bűnbánat kézremegtető fájdalmát is. Két kezébe fogta Szigetiné remegő kezét és enyhe, öregpapos jósággal békítő simogatásba mozdultak az öreg kezek.

Szigetiné az öreg pap arcába támasztotta könnybenúszó szemeit; arca mély fájdalomba merevült és úgy érezte most, mintha az öreg pápaszemeken keresztül az Isten megbocsájító és könyörületes szemei ragyognának felé. Meggyónt az öreg pap előtt Szigetiné s egy boldogító vágyakozás forró sóhajának meleg szellője meglengette az öreg pap hófehér hajfürtjeit.

A tisztelendő atya megérezte, megértette Szigetiné lelkének az egek tisztaságába emelő, néma gyónását. Öreg kezei most még szorosabbra zárultak a fiatal, remegő anyakéz körül és papi lelkének minden melegségével egészen közel hajolva a szenvedő anyalélekhez, megszólalt:

- Édes leányom! Első utad a gyóntatószék legyen! Én feloldozlak bűneid alól. Tíz Miatyánkkal és tíz Üdvözléggel könyörögi az Egek Urához bűneid megbocsájtásáért. Az Isten a mi Atyánk! A lélek mélyéről fakadó bűnbánat a legnagyobb érték az Isten előtt. Az Isten bőkezű a bűnbocsánatban. Anyalelked szent vágyát sóhajtsd bele vezeklőimádba és vágyad teljesülni fog.

Ez utóbbi szavak úgy hatottak Szigetiné lelkére, mint jégzápor után a mindent új életre keltő napsugár. »Vágyad teljesülni fog« - hangzott bele a lelkébe újra, meg újra. Arca szinte áhítatsugárzással felvidult, bánatkönnyei langyos örömkönnyekként simogatták szép arcát... a lelke mosolyba derült... és megcsókolta az öreg pap kezét.

Ebben a pillanatban cserkészkürt harsant és jókedvű kis cserkészfiú kellemes melódiájú indulója zengett bele a levegőbe.

Szigetiné lelkére úgy hatott most a sok gyermekszájról szálló dallam, mintha talán az égi ígéret üzent volna máris számára s most zsoltáros dallamként szállna felé a megbocsájtás és ígéretes biztatás. Szeretett volna kiszaladni az utcára és az ott menetelő kisfiúkat mind-mind sorba ölelni és szívéhez szorítani.

Pistuka felfigyelt az ismerős dallamra. Évikére nézett mosolyra nyílt arccal és megszólalt:

- Évitém! Gyele! Jönnet a cseletszet! Biztosan jön a Dészsa, med a Lacs! Gyele Évitém! - és egymás kezét fogva szaladt a két csöppség a kapu felé.

Az öreg tisztelendő atya nyitott kaput a két kis gyermeknek.

Ott állott a két gyermek a kapu előtt, tágra nyílt szemekkel és nézték, nézték a dalosajkú cserkészeket. Mögöttük állott a fehérhajú öreg pap és rózsásra nyílt arccal a megnyugodott és bizakodó lelkű édesanya.

- Pistukám! - szólott ki a sorból Komáromy Géza cserkészfiú a kis öccse felé. - És Pistuka, gyermekes gondatlansággal elengedte Évike kezét s szaladt, szaladt a kis bátyja felé. Géza felkapta kisöccsét és magával vitte.

Pistuka parányi lelke, úgy látszik, megérezte a súlyos tapintatlanságot, mert kis kezével, tágranyílt nevetéssel visszaintegetett a szomorúan ottmaradt Évike felé.

- Elfutott a kis testvére után - szólalt meg tanítójóssággal az öreg pap és szavainak mély értelmét szemeinek művészetével belevéste Szigetiné lelkébe, amit az édesanya meg is értett.

Az öreg tisztelendő atya észrevette Évike csöpp arcán a megbántódást, de az édesanya is észrevette.

A kis Culi kutya sietett leggyorsabban Évike vigasztalására és vidám csaholással ugrándozott Évike vállai felé. Évike felkapta a kiskutyát, magához ölelte; majd szomorú arccal az édesanyja arcába nézve, belepanaszolta az édesanyja lelkébe csöppnyi szíve fájdalmát:

- Loss Pistuta,... itt hagyott!... Pedid olyan jót jáccsottunt!... Gyele Csuli, ugye te nem haccs itt? - És kis kutyáját drága, két kis karjával még forróbban magáhozölelve, csak állott tovább az édesanyja és az ősz pap előtt.

- Majd visszajön az, Évikém, - szólott az édesanyja vigasztalólag és megsimogatta kis fejét. De ugyanakkor valami megmagyarázhatatlan érzés kelt Szigetiné lelkében a kiskutya iránt is és jóleső érzéssel azt is megsimogatta, kis leánya karjaiban.

Az öreg pap lelkébe szinte belefájdult a testvérnélküli csöppség pillanatnyi árvaságérzete és hogy mennyire szereti a kis kutyáját s milyen boldogan bízik annak hűségében! - Öreg lelkének sok volt már az előzmények után s enyhe harmattal az öreg szempillákon... kezét nyújtott Szigetiné felé és búcsúzott:

- No, áldja meg az Isten, Szigetiné lelkem! - A gyóntatószéknél várom! Vágyainak viselje gondját a Mindenható... Azután Évikéhez fordult: pá, Évike baba! Nézd picikém, neked adok még két szem cukrot! - Ezzel lehajolt a pici leányhoz és megcsókolta mindkét babaarcát.

- Tezsit csótolom. Tösönöm sépen - válaszolt Évike és parányi derekát édeskedvesen meghajította a tisztelendő bácsi felé.

Szigetiné karjára vette pici leányát és hosszan nézett a távozó öreg pap után.

Évike egyik kezével édesanyja nyakát ölelte, másikkal kis kutyáját szorongatta és megszólalt:

- De jó bácsi ez a papbácsi!... De miért síls anyutám!... Nézd, neted adom azs egyik csutlot, de ne sírj anyutám!...

Szigetiné két karral magához ölelte egyetlen mindenségét és befutott vele az utcáról.

II. FEJEZET

A jóízűlással berendezett kis lakás hálósobájának kerevetén édes, ebéd utáni álmát aludta az édesanya és az édesanyai ölelő karokban a kis Évike. Anyuka csupán az Évike kedvéért dőlt le egy kicsit, de azután mégiscsak elnyomta őt is az álom.

Az ebédlőasztalán rajzok, tervezetek, hosszú oszlopokba sorakozott számokkal teleírott papírok heverték. Munka! Csupa munka! És most valahogyan gazda nélkül állott a sok dolog.

Nem tudta magának megmagyarázni a dolgot Szigeti mérnök, de nem ment és nem ment a munka. Csak ült az asztal mellett és most soha nem érzett fájdalommal szenvedett a feleségéért és pici leányáért. Szinte jólesett volna lelkének, hogy odamenjen a csendben alvókhoz, két karral körülölelje őket és csókolja; csókolja mind a kettőt... Szorongó érzéseinek nem tudott nyomára jönni, bár már össze-vissza kutatta lelkének minden zegét-zugát. Hát persze, ideges-ség - futott át az agyán - Aludjatok édeseim!... És gondolatban egy-egy édesapai csókkal édesítette az alvók álmát. Azután - mintegy legyűrve lelkének érthetetlen, aggódó megmozdulását - hozzáfogott a munkához, bár érezte, hogy csak fél lélekkel végzi teendőit. Lelkének másik fele - a tudatalatti lelkimezőkön - harcolt azzal a sötét árnyékkal, amely a jövőből vetődött elé, övéit annyira szerető lelke számára.

A hálósoba kerevetéről egy kis mozgás hallatszott ki, a máskor oly könnyedén, de most annyi kinnal dolgozó édesapa felé.

Szigeti mérnök szinte ijedten kapta fel a fejét írásairól és mereven nézett kedvesei felé.

- Dolgozol Bélus?... Ne segítsek? - szólott ki sűgő hangon Szigetiné.

- Nem szükséges, Gizikém. Csak pihenj. Most rajzot készítek. Majd inkább estére. Aludjatok kedvesem!

Pár perc múlva nyílt az ebédlő ajtaja és lábujjhegyen belépett Julcsa, a cselédleány.

Szigeti mérnök ujjának jelével figyelmeztette a lassú beszédre az ijedtarcú leányt.

- Mérnök úr kérem - sűgta a leány - egy ember van itt! Azonnal szeretne beszélni a mérnök úrral. Valami nagy baj történt, a gyárban.

Az egyszerű leány szavai úgy hatottak most a mérnökre, mint iránytvesztett hajóra madarak húzása: Ez az! - hasított bele a lelkébe - és biztosan tudta, hogy nagy bajok tornyosultak fel előtte, bár még a valóból semmit sem tudott.

- Mérnök úr kérem, tessék azonnal kijönni a gyárba, a vezérigazgató úr is kint van már!... - és szinte lihegett az öreg gyári szolga.

- Hát mi történt Mihály bácsi? Nyugodjék már meg és legalább tudjam mi a baj.

- A laboratóriumban nem tetszett eloltani a gázlángot és valahogyan tüzet fogott ott valami éghető. A laboratóriummal együtt a fél iroda is leégett. Az irattár csaknem teljesen tönkrement. A tűzoltóparancsnok már meg is állapította, hogy a mérnök úr asztalán maradt égve a gázláng... és az okozta a tüzet... Mérnök úr kérem... én úgy sajnálom a mérnök urat...

- Tényleg nem oltottam el, amikor eljöttem! - elevenedett meg e pillanatban a véletlen mulasztás Szigeti mérnök emlékezetében.

- Julcsa! - fordult a cselédleányhoz szinte merevvé vált arccal - míg vissza nem jövök, erről egy szót se szóljon a tekintetes asszonynak! Megértette?

- Igenis, mérnök úr... kérem.

Ideges mozdulatokkal összekapta az asztalról az írásokat, rajzokat, aktatáskájába dobta őket és lábujjhegyen, de gyors léptekkel besietett a hálószobába.

Szigetiné felébredt. - Mi az Bélus? Hová még?

- Bemegyek a gyárba, kedvesem... Kint hagytam egy rajzot... és... és anélkül nem tudok tovább dolgozni. De jövök rögtön. Szervusz kedvesem. És csókkal búcsúzott a feleségétől. De ez a csók, most, valahogyan, hirtelen, könnyes is lett. Azután lehajolt Évikéhez és pici piros arcára rálehelt egy forró édesapai csókot. Szervusz Gizikém! - És szokatlan gyors léptekkel kisietett a lakásból.

Szigetiné lassan kihúzta karját Évike feje alól és az ablakhoz sietett. Éppen akkor szállott be a gyár autójába a férje és az öreg Mihály szolga a soffőr mellé ült.

Szigetiné kezei akaratlanul az ablak zárjára mozdultak, hogy kiáltson valamit, de az autó szinte beleugrott a gyors iramba és már el is tűnt a villa előtt.

***

- Julcsa!

- Én nem tudok semmit, tekintetes asszony kérem!

- Hát miért volt itt a gyári szolga? Nem hallotta mit mondott? Ha egyszer maga beszélt vele! Julcsa beszéljen! Valami baj van? Beszéljen!

- De kérem szépen... a mérnök úr megtiltotta...

- Beszéljen! Beszéljen Julcsa! Mi történt a gyárban?

- Tekintetes asszony kérem... nagy tűz volt a gyárban!

- Jaj Istenem! Őrizz meg bennünket! - kiáltott fel Szigetiné és a telefonhoz rohant. Hiába csengetett, a gyár nem jelentkezett.

Mint árvíz idején a folyamparti lakos, úgy futkosott most Szigetiné gondolata, hogy hogyan is segítsen?! Merről is segítsen?

Egy másik telefonszámhoz menekült:

- Halló!... Itt Komáromy báró!

- Jó napot kívánok méltóságos uram, itt Szigeti mérnökné.

- Oh! Milyen nagyon kedves meglepetés! Kezeit csókolom nagyságos asszonyom! Mi újság? Minek köszönhetem ezt a kedves percet?

- Ne tessék haragudni méltóságos uram, de...

- Dehogy haragszom, nagyságos asszonyom, sőt... nagyon örülök, hogy hallhatom a hangját, hiszen...

- Méltóztatott már értesülni a gyárban történekről, méltóságos uram?

- Ugyan, ugyan, nagyságos asszonyom, ne tessék amiatt aggódni. Valami kis tűz volt, ahogyan engem röviden értesítettek. Bár az igaz, hogy az elnökek apródonként szokták az efféle beadni. Nekem kis tüzet jelentettek. Dehát egy-két kis tüzet még kibír az én gazdag részvénytársaságom. Egyébként miért olyan izgatott a hangja nagyságos asszonyomnak? Csak nem a tűz miatt?

Szigetiné remegő hangon válaszolt: a vezérigazgató úr Béláért ideküldötte az autót és rögtön magához kérette... Én úgy aggódom most méltóságos uram!...

- Ugyan-ugyan! Nagyságos asszonyom! Ne legyen gyerek! Egyébként hogy vannak!... A napokban... sikerült végre... egy szép fényképfelvételhez jutnom.

Szigetiné nem értette a fényképügyet és hallgatott... - Hiszen a lelke már más utakon járt, mert félt... nagyon félt!

- Nem is érdekli, hogy milyen felvétel? - kérdezte nyomatékos hangon a báró.

- De igenis... méltóságos uram... parancsoljon! Igenis!... Egy felvétel... - és közben szinte már remegett a félelmetes sejtésektől.

- Innen az egyik, emeleti szoba ablakából vettem fel azt a szép képet - folytatta Komáromy báró mosolygós és nyomatékos hangon - a galambok, a kis Évike és még... »Valaki« csak úgy ragyogott a virágok között... Szeretném egyszer... megmutatni... nagyságos asszonyomnak... a képet...

Szigetiné csak hallgatott.

- Halló! - szólott közbe a báró.

- Igenis, méltóságos uram. Hallom... Még itt vagyok.

- No nem kell azon a kis rossz tűzön olyan nagyon aggódnia. Én biztosítom, hogy Béla barátomnak nem lesz semmi bántódása! De miért is lenne? Hogyan is lenne?... Nagyon szép a... felvétel... Megmutathatom... egyszer?...

Nem tudott az utóbbi kérdésre válaszolni. A szíve rosszatsejtően dobogott és remegő hangon megszólalt:

- Köszönöm szépen, méltóságos uram... Bocsánat az alkalmatlankodásért... Jó napot kívánok.

- Dehogya is alkalmatlan! Sőt!... Kezeit csókolom nagyságos asszonyom.

Szigetiné a telefonkagylón felejtette a kezét, amint a helyére tette. Kínozóan bántó gondolatok futkostak az agyán át és azután szinte futva menekült el a telefon mellől. Besietett a hálószobába és az alvó Évike mellé ült a pamlagra. Remegő kezét kisleánya lábára helyezte és egy kínozóan fájdalmas rosszatsejtésnek minden testi erőt elrabló hatása alatt, remegő ujjai ölelgetve mozogtak a pici lábakon. A gondolatok pedig cikáztak, villogtak az édesanyai lelken keresztül-kasul: Mi lesz veled és velünk?! Édes drágaságom! Mi lesz, ha mindenki elhagy?... - És ráhullott könnyei mellé egy forró csókot is odalehelt a picike lábakra.

Évike felébredt. Piciny karjai a jóízű álm után kellemes nyújtózásba mozdultak. Az éjfélete, ragyogó szemek kinyíltak. A bájos babaarc tág nevetésbe nyílt - mint napsugár felé a nyíló rózsza - és »édes anyutám« szavakra ölelésre hajoltak a kis karok anyuka felé. »Medcsótollat anyutám« szavak után az édesanya karjaival magához láncolta pici leányát, de úgy... mint talán még sohasem!...

Szigetiné legyőzte hangos zokogásba erőszakoskodó szenvedését és mosolyt erőltetve ajakára, fájó ölelésben babusgatta kisleányát:

- Jól aludtál Évikém?... Most felöltözzünk a szép ruhába... és elmegyünk autózni, kislányom... Megnézzük apukát a gyárban... - S mintha csak kisleánya felébredt lényé adta volna lelkének a tanácsot, már sietett is, hogy ígéretét beváltsa... a kicsi leányának.

- Julcsa! Telefonon hívjon egy autót a villa elé! A villa számát pontosan bemondja! Rózsasor 10!

- A Csulit is elvisszűt autózszni? Anyutám?

- Most ne vigyük Évikém. Majd máskor!

S amint a villa elé érkezett berautó kürtjének hangja betört a kis lakás csupa izgalommal fűtött levegőjébe, Szigetiné felkapta Évikét és szinte futott vele az autói.

- Vegyészeti gyár! Harmadik kapu! Siessünk kérem!

És az autóban remegő hangon tanítgatta a kicsi leányát valami szépre, valami meghatóra, valami segítőre: - A bácsiknak majd szépen köszönjél Évikém. Amelyik bácsi apukával beszél, annak csókolj kezét, hajtsd meg magad szépen, úgy, amint tanítottalak, picikém. Ha kérdez valaki, ügyesen felelj, édesem... nagyon ügyesen!... - Óh!... Ugyan mit tegyünk még?... Mit még?... Istenem... ha baj van... - és szinte szeretett volna szólni a soffőrne, hogy hajts on, hajts on, mert érezte, hogy most együtt kell lenniök apukával... hátha akkor?!...

* * *

- De igenis, méltóságos uram, a tűzrendészeti vizsgálat már pontosan megállapította, hogy Szigeti mérnök gondatlansága okozta a tűzveszedelmet - hangsúlyozta a telefonba a vezérigazgató, az elnöknek, felhívásra adott, részletes beszámolóján.

- No, de azért nem kell az ügyet nagyon élére állítani egy olyan jó munkaerő ellen, mint Szigeti mérnök - válaszolta Komáromy báró. - Csak azt nem értem, vezérem, hogy az én, illetve a közgyűlés megkérdezése nélkül miért mondott fel a mérnöknek, pláne azonnali hatállyal? Nem olyan könnyű ma a jó munkaerő pótlása. Elvégre bármelyikőnkkel is megeshetett volna hasonló, vagy akár még veszedelmesebb következményű, véletlen mulasztás is. Kérem, emberek vagyunk! Minden biztosítva van! Ezer módja van az okozott károk elintézésének. Elvégre Szigeti mérnök még fiatal ember és a kár értékösszegét eloszthatja a gyár akár negyven évre is, és havonkint levonhatja tőle, vagy tudnám is én hamarjában, de másként, vezérem, másként, nem pedig rögtön elzavarni egy jó embert. Bizonyára nem szándékosan mulasztott, ha mulasztott is. Minden esetre, vezérem, megbocsájt nekem, de... az elbocsájtás kérdését... ez ügyben, magamnak fogom fenntartani és a tűzzel kapcsolatos minden ügyet én óhajtom a hatóságokkal is letárgyalni. Kérem, ezen elhatározásomat rögtön hozza tudomására Szigeti mérnöknek.

- Már elment a gyárból, méltóságos uram, de parancsára rögtön utána üzenek.

- Ejnye, ejnye, vezérem! Nem kell semmit sem elhamarkodni! No látja, látja!... Egy olyan embert nem lehet!... Nem lehet!...

Mikor letette a kagylót Komáromy báró, szinte kissé tetszett is neki az ügy »elhamarkodott« állapot, mert így még jobban feltűnik majd... hogy »milyen sokat tesz... a mérnök... és... szép felesége... érdekében. Szorosan személyes ügyévé vált a dolog. Egy cigarettára gyűjtött. Lefeküdt a pamlagra és fűjta, fűjta a fűstöt s néha-néha kissé mosolygott is...

* * *

Szigeti mérnök aktatáskáját a jobb hóna alá szorítva, maga előtt összekulcsolt kezekkel, támolygó lépésekkel haladt a gyárból kifelé. A kapuban megállott és szinte vak szemekkel meredt bele tekintete, kétségbeejtő életük világába.

Egy berautó állott meg ebben a pillanatban a gyár kapuja előtt. Az autó nyitott ablakán keresztül egy édes gyermekhang kiáltott reá a lesújtó jelen és kilátástalan jövő zezugos útjain most még csak tapogatózni is képtelen, kétségbeesett édesapára:

- Édes aputám!

Szigetiné szinte kiugrott az autóból. Évike gyors mozdulattal kiemelte és férjéhez sietett.

- Mi történt Bélus?

A mérnök nem tudott rögtön válaszolni. Válasz helyett lehajolt kicsi leányához, magához ölelte és csókolgatta mindhét arcát.

Szigetiné megérezte, hogy férjének most nagy szüksége van a megértő feleség lelki-erejére. Férje után nyúlt, felemelte, egyik karját a karjába öltötte és így szólt:

- Bélus! Kedvesem! Ugyan-ugyan! Minden rendeződni fog! Mi történt kedvesem? No mondjad!

Apuka helyett Évike szólalt meg:

- Anyutám... Hát tinet tösönjet sépen?... Tinet csótojjat tezet?... Tinet hajcsam med sépen madam, úgy mint tanítottál?... Hát nincs itt senti... csat egyedül vagyunt! - Ártatlan kis lelkét talán csak az bántotta, hogy a betanult kis leckét nincs kinek felmondania, de most mégis olyan megindítóan pompázott ártatlan gyermeklelkének bánatos panasza a kétségbeesett szülők sötét felleggel befedett életégén.

Szigeti mérnök kis leánya fejét magához szorította. Ránézett feleségére és azután édesen-beszédes ajakú kis leányához szólott:

- Kinek akartál köszönni, édes drágaságom?

- Ati beszél te veled, édes aputám. Anyutám mondta! Biztosan aszél, hogy ne haladuggyon lád azs a bácsi. His te jó aputa vagy, aputám.

- Kitől tudtad meg a bajt, Gizikém?

- Senkitől, kedvesem. Én még alapjában véve semmit sem tudok, csak annyit, hogy tűz volt a gyárban. De megéreztem, hogy most itt van a helyünk melletted. Hogy most együtt kell lennünk mindháromknak. Mi történt tulajdonképpen, most már mondd meg, Béluskám!

Szigeti mérnök először hosszan nézett jó feleségére s azután sűgő, erőtlen hangon megszólalt:

- Elbocsájtottak... Én okoztam a tüzet... Nyitva felejtettem a gázlángot...

Szigetiné szótlánul maradt. Válasz helyett magához szorította férje karját és másik kezének remegő ujjai Évike fején ékeskedő, nagy, piros szalagsokrot babrálgatták, minden biztonnal önfeledten. »Komáromy báró majd segít!« - villant át az agyán, de ez a gondolat szinte fázós didergéssel megremegettette a lelkét. Minden erejét összeszedte és remegő ajkai már éppen biztató szavakra akartak nyílni, amikor a nagy épület első emeletén kinyílt a vezérigazgató szobájának ablaka és a vezérigazgató hangja ömlött reá a három bánatos emberre:

- Mérnök úr!

Mindhárman ijedten vetették tekintetüket a hang irányába.

- Tessék csak várni egy kicsit, - folytatta a vezérigazgató - ne tessék még elmenni. Beszéltem az elnök úrral és...

Nem tudott tovább beszélni a vezérigazgató, mert meglátta, hogy odalent a pici leány csöpp kezével megfogja kis ruháját, bájosan meghajol és édes gyermekhangon kiált fel hozzá:

- Tezsit csótolom, bácsi! Jó aputa azs én aputám! Ne tessét lá haladudni, nagyon sépen télem.

- Nem haragszom én rá, édes gyermekem - válaszolt kedvesen a vezérigazgató, - rögtön jövök! Tessék megvárni. - S az ablak hirtelen bezárult.

Szigetiné még mindig karonöltve tartotta férjét és a lábaik előtt pompázott a maga apróságában az édesajkú kis leány, amikor közeledett feléjük a vezérigazgató.

Évike újra meghajolt és a »Tezsit csótolom« ismételt elmosolygása után elébeszaladt a vezérigazgatónak és megcsókolta a kezét.

A vezérigazgató ölébe kapta Évikét és arcához szorította picike arcát. Azután kedvesen kérdezte tőle:

- Hogy hívnak téged, picikém?

- Szideti Évite! Ugye nem tetsit haladudni azs én aputám! Jó aputa azs én aputám!

- Nem haragszom én rá, édes picikém!

Látod?!... anyutám. Hallod?!... aputám... Most már ne siljatos!... Ezs a bácsi jó bácsi!... Méd eccsel medcsótolom a tezsit.

- Oh, de édes gyermek vagy - csodálkozott elragadtatással a vezérigazgató s azután: kezeit csókolom nagyságos asszony és barátságosan kezét fogott Szigetinével. Majd - Évikét az ölében tartva - a mérnök felé fordult és így szólt:

- Ne haragudjék mérnök úr, hogy ebben a hirtelen keletkezett zűrzavarban elhamarkodott kijelentést tettem az állását illetőleg. Az elbocsátás kérdésében az elnök úr magának óhajtja fenntartani a döntést, de biztosíthatom, hogy az elnök úr nagy jóindulattal fogja kezelni az ügyét. Nem lesz semmi baj. Tudom, hogy nagy lelki-megrázkódtatást okozott önnek át sem gondolt kijelentésem s ezért egyheti szabadságot engedélyezek. Pihenje jól ki magát. No, Isten vele mérnök úr! - S ezzel kezét nyújtott a szótlan, de felvidult arcú ember felé. Azután Évikét letette a földre, lehajolt hozzá és elővette a pénztárcáját:

- Szereted-e a csokoládét édes babukám?

- A csotoládét... Azst bolzsastó nagyon! - és nevetés ragyogott a bájos gyermekarc minden parányáról.

- Hát akkor válassz egy nagy pénzt és anyuka vesz neked »csotoládét« - s kinyitotta a pénztárcáját a vezérigazgató.

Évike először az anyukájára, azután az apukájára nézett. De bizony onnan most nem kapott semmi jelt, mert az a két arc most olyan volt, mint vihar után a kerti virágok: fájt még a vihar. A kíméletlen csapások után még dideregtek a lélek szirmai. Remény, könyörgés és talán ima ünnepelt most a két arcon.

- No, bátran picikém - kedveskedett a jólnevelt kislánynak a vezérigazgató, - vedd ki a fehérek közül a legnagyobbat!

Évike még egyszer beleragyogott egy édes nevetéssel a vezérigazgató szemeibe, kis fejét félrebillentette és kivett... egy kétpengőst.

- Tösnöm sépen... bácsi - és egy nagy sóhaj emelte meg a pici keblet.

A vezérigazgató nem bírta ki, hogy arcon ne csókolja az édes teremtest. És azután: jó pihenést a szabadságon, kezeit csókolom, pá picikém és azonnali rendelkezésére a gyár luxus-autója szállította haza a megnyugodtakat és reménykedőket.

III. FEJEZET.

A Komáromy villa emeleti folyosójára vezető kényelmes lépcsőn két gyermekláb csoszogva igyekezett felfelé. Majd az emeleten lévő könyvtárszoba ajtaján egy gyermekkéz halkán kopogtatott.

Komáromy báró ijedten kapta le szemei elől a látcsövet. Az ablak mellől az íróasztalhoz lépett egy szökellő lépéssel. A látcsövet letette az asztalra.

- Tessék!

Az ajtó nem nyílt.

- Tessék! Tessék! Ki az?

Újabb kopogtatás és már hangzott is a gyermekszájáról:

- Nyisd ti apustám! Nem élem el a tilincset!

A báró felismerte a kisfia hangját; az ajtóhoz lépett és mosolyogva kinyitotta. - Te vagy, Pistukám?

- Én vagyot apustám! Feljöttem hozzád. Seletnét tépestönyvet nézsedetni.

Na gyere kisfiam. Majd adok egyet.

Pistuka belépett és először is a látcsövet vette észre.

Komáromy báró a könyvvállványhoz lépett, hogy képeskönyvet keressen kisfiának.

Pistuka ezalatt felvette a látcsövet, felmászott az ablak melletti székre, a látcsövet szeméhez illesztette és örömteljes hangon megszólalt:

- Nézd csat aputám! Innen éppen Évitéhez lehet látni. Ott megy Évite az anyutájával. Én úgy seletem ezst azs Évitét!

Komáromy báró elmosolyodott kisfia szavaira, de azután - mintha valami bántót is érzett volna a gyermekszavakból - oktató hangon megszólalt:

- Gyere onnan, kisfiam! Nem szabad! Csúnya dolog az, begukkerezni másnak az udvarába.

- Miélt csúnya, aputám? De hát én úgy seletem ezst azs Évitét! Attól is csúnya?... aputám.

Komáromy báró érezte, hogy most az egyszer nem bír a gyermekokoskodással és mosolyogva felelt:

- No jó, hát akkor nem annyira csúnya,... de... azért gyere onnan kisfiam. - És közben valami ellenállhatatlan vágyakozás odavitte a bárót az ablakhoz s amint kisfia után nyúlt, hogy leemelje a székről, a távcsövet is kivette a kezéből és a szemeihez illesztette.

- A gyermek figyel!... Mindent észrevesz!... s már hangzottak is Pistuka szavai:

- Te is seleted Évitét, aputám... Attól nem csúnya dolod... csat nézzsed!

A báró nem szólt semmit kisfia szavaira. Egy kis szégyenkező mosoly akaratoskodott az arcán, miközben kézbe adta kisfiának a képeskönyvet.

- Tessék kisfiam! Képeskönyv. Nézegessed!

Újra kopogtatás hallatszott az ajtón és már lépett is befelé a báróné.

- Itt vagytok, Géza? Mit csináltok? A gyerek mikor jött fel? Nem is vettem észre.
  - Most jöttem fel, anyustám. Mednézstűt Évitét duttella. Azs anyustáját is láttut.
  - No csak el ne szakítsd a könyvet, kisfiam! - szólt rá a báró beszédes kisfiára.
  - Dehogya satítom, apustám. Méd ti se nyitottam - védekezett az alaptalan gyanúsítás ellen a mit sem sejtő gyermek.
  - Te Géza! - szólott a báróné - most beszéltem telefonon Romanovszky grófnővel és úgy döntöttünk, hogy holnapután elutazunk a Riviérára. Ugye mehetünk?
  - Kedvesem, én most semmi szín alatt nem tudok menni. Rengeteg a dolgom még a héten. Sok közgyűlésem van, azután pedig most hol egyik, hol másik intézőnek van reám szüksége. Tudod mit? Ti lementek s mihelyt dolgaim kevesbednek, én is utánatok megyek.
- A bárónő nem erőszakoskodott.
- Rendben van... - S mintha talán egy enyhe vonal örömbé rándult volna az arcán. A kisfiához szólott azután:
  - Lejössz Pistukám, vagy itt maradsz még?
  - Itt maladot aputámmal méd egy ticsit.
  - A báró íróasztalába helyezte a gyermekszáj miatt majdnem áruló látcsövet.

* * *

Semminek sem hívták a Szigeti mérnök ajándékvakációját. Az azelőtti, kedves, jó családi hangulatot mintha valami sötét felleg borította volna be és a megszokott, kacagós, jó együtt-örülés is kiveszett volna életükből. De ezt mindketten próbálták egymás elől elrejteni s titokban mindketten aggódtak egymásért. Aggódo félelmük szívremegtető fájdalommal találkozott, valahányszor csak foglalkoztak Évikével.

- Te Gizikém, - szólott az egyik nap unalmas délutánján Szigeti mérnök a feleségéhez - én eddig valahogyan észre sem vettem, hogy milyen nagyon egyedül is vagyunk mi itt a főváros tövében. Az én életemet eddig olyan tökéletesen kitöltötte a munkám és amikor hazajöttem, olyan jó volt itthon. Most pedig ez a váratlan szabadság, tudja az ég, de nekem úgy... úgy a nyakamra ült!... Csak már telne el még ez a keserves két nap!
- Hát bizony édesem, - válaszolt Szigetiné - mi ugyan nem sok rokonnal dicsekedhetünk sem itt, sem a fővárosban, sem a vidéken. Egy évvel ezelőtt temettük el Kecskeméten a nagynénédet s ezzel a rokonság meg is szűnt.
- Te Gizikém! Tényleg? - csodálkozott meglepődéssel a mérnök - Hát nem abszurdum!... Tulajdonképpen már senkink sincs!... Egyedül vagyunk... Ha valami bajba kerülnénk, kihez is fordulnánk?... - S ezzel egy nyomatékos tekintettel a feleségére nézett és azután az előttük játszadozó Évikére meresztette tekintetét, amely tekintet a pici leány lényét elhagyva, de azon keresztül, belemerült a kilátástalan jövőbe. A lelkébe belefájdult egy nagy-nagy, szomorú megsejtés és így folytatta a beszélgetést:
- Hát bizony, az a tűz, kedvesem!... De megjárhattuk volna vele!... Mit is csináltam volna?... Kihez is fordultam volna?!...

Úgy beszélt, mintha már teljesen elintéződött volna az egész tüzeset, és a villámként lecsapott elbocsátás. Pedig hát lelkében éppen úgy remegett az első munkanaptól, mint hajótörést szenvedett és megrémült ember, a közelgő, elkerülhetetlen hajóraszállástól.

Szigetiné nem válaszolt, csak nézett maga elé. Lelkét elfoglalta a testvér- és rokonnélküliség gondolata és azt mérlegelte, hogy titokban őrzött, boldogító örömét közölje-e most férjével.

- Gyere ide Évikém! - szólott Szigeti mérnök kis leánya felé - Ez is olyan árva!... Ez is olyan egyedül van!... Nincs, akivel játszék!... Nincs, akivel kacagjon!... »Azóta« az elnök úr kisfia sem jön hozzá játszani. Bizonyára nem engedi az édesapja...

...Ezek a szavak úgy hatottak Szigetiné örömtrejtegető lelkére, mint hosszú tél után az első tavaszi napsugár madarak ajkára: Megfogta férje kezét,... arcát megszállta egy mindentmondó mosoly és csak ennyit mondott:

- Bélus!... Nem lesz már sokáig... egyedül...

A mérnök viaszosította felesége kézszorítását és szó nélkül nézett rá. A két arcon kinyílt most egy-egy mosolyból született nevetés s azután megcsókolta egymást az örömtelen napon boldogságot találó két szülő.

* * *

Elérkezett a félvevárt nap. Szigeti mérnököt fél nyolckor a villa kapujáig kísérte a felesége és a kapunál csókkal búcsúztak egymástól az eltagadott félelemmel bizakodók.

Alighogy Szigetiné visszatért a lakásba, egy erőset berregett a telefon.

- Halló! Itt Szigeti mérnökne! És ott?

- Csókolom a kezeit nagyságos asszonyom! Komáromy báró!

Szigetiné egy kissé megremegett, de nyugalmat és még egy kis enyhe mosolyt is erőszakoló hangon szólt:

- Méltóztassék parancsolni méltóságos uram! Mivel szolgálhatok méltóságodnak! Béla éppen most ment ki a gyárba!

- Ugyan-ugyan, nagyságos asszonyom, ne tessék már azt a rangot olyan nagyon hangsúlyozni. Hát olyan szigorú embernek tart? Láttam, hogy most ment el a férje... Olyan szerencsés vagyok az emeleti lakással... hogy... - illetlenül bár... - de... éppen az udvarba látok, ha akarok. Amint kilép nagyságos asszonyom a lakásból... én már... látom!... Nem veszi észre... sohase?...

- De méltóságos uram! Megbocsájt,... de...

- Bocsásson meg, hiszen tudom, ezer más diszkrétebb, illőbb, szebb, megfelelőbb módja volna az ügynek, de én már teljesen tehetetlenné váltam jelenlegi érzelmeim irányításában. Eltévedtem!... és nem, nem vagyok képes módot találni. Egy hete várok és gondolkodom, hogy hogyan?... Adjon tanácsot!

- Bocsásson meg méltóságos uram, de rögtön leteszem a kagylót:...

- Azzal még nem lesz elintézve semmi, nagyságos asszonyom! Hát nem gondolkodott azon, hogy »Azóta« miért nem engedtem át a kisfiamat Évikéhez... Azért, hogy majd érte küld... Azért, hogy majd talán... érte jön!

- Jaj Istenem! Méltóságos uram, én ezt nem bírom! Ne haragudjék... Ne is tessék!...

- Nagyságos asszonyom, fél óra múlva jöjjön el velem egy kis autóútra. Magam vezetem a kocsit.

- Méltóságos uram, megbocsájt... Jó napot kívánok!... - És ezzel letette Szigetiné a telefonkagylót. Remegett egész lényében, mert érezte, tudta, hogy most zsarnoki hatalommal állította szembe az élet. Leült egy székre és kezeibe temette szép arcát. Arcára kiült a kétségbeesett lélek minden életerőt elsöprő tanácstalansága, merevsége.

Oh!... ha most mégiscsak elbocsájtják Bélát!... - sóhajtotta bele a forróvá vált levegőbe - és nyitva maradtak a szép piros ajkak. A nagy kérdés szinte megállította száguldó gondolatcikázásait és mintegy ébrenalvóvá váltan ült, gondolkodni is képtelen lélekkel. -

Ezalatt Komáromy báró egy másik telefonszámot kért:

- Kérem, Vezérem! A Szigeti mérnök visszahelyezését illetőleg még nem döntöttem!... Ha jelentkezni fog, küldje további szabadságra! A fizetését, elsején ne adja ki, mégiscsak nagyon sok... a tűzkár!

- Igenis méltóságos uram! Parancsa szerint fogok eljárni.

- Egyébként mi újság a gyárban, vezérem?

- Nincs semmi különösebb, méltóságos uram, dolgoztatunk.

- No hát, jó munkát, vezérem. Isten vele!

- Alázatos szolgálja méltóságos uram.

Hát ez meg már micsoda pálfordulás? - futott át a vezérigazgató agyán - a múltkor majdnem derékon harapott, amikor elbocsájtottam, s most meg már!... Szegény Szigeti!... Sajnálom!

* * *

Szigeti mérnök még ott találta feleségét a telefon melletti széken, amikor visszaérkezett. A »szervusz« csak halkán hangzott el az ajakáról. Kabátját letette, aktatáskáját az asztalra dobta s közben meglátta, hogy a telefonkagyló nem jól fekszik a helyén.

- Ki telefonált Gizikém?

Szigetiné szinte megremegett az áruló nyom miatt, de volt még annyi ereje, hogy gyanúkeltés nélkül tudott... tagadni:

Senki, kedvesem. Én törölgettem az előbb és úgy látszik félrelöktem... - Dehogyan bántlak meg vele, kedvesem. Ezt soha nem fogod megtudni. Fogamzott meg a nagy fogadalom ebben a pillanatban Szigetiné lelkében. -

- Tudod mi újság, Gizikém?

- Látom, Béla - s egy mély sóhaj hagyta el Szigetiné ajakát.

- Hát ez szép jóindulat! A múltkor a vezérigazgató rúgott ki s akkor az elnök vett pártfogásába... állítólag! Most meg a vezérigazgató biztosított jóindulatáról, de az elnök nem intézkedik sorsomról... állítólag!... Újra szabadságra zavartak... bizonytalan ideig... fizetés nélkül!...

Az utóbbi szavak dárdaként döföttek Szigetiné lelkébe és eltitkolt, mély sóhaja apró lihegésbe torzult.

- Mit csapnak ilyen nagy cirkuszt az ügynek! - lázadozott Szigeti mérnök elkeseredett hangon.
- Ki akarják törni a nyakamat, hát akkor törjék ki egyszerre!... Ne járassanak velem kintáncokat!... Érthetetlen!...

Szigetiné nem szólt semmit. Ő nagyon értette: »A múltkor az elnök vett pártfogásába, most pedig az elnök nem intézkedik« Értem! Értem!... és megindult könnyeit törölgette.

- No azért ne sírj Gizikém, majd csak lesz valahogy - szólott a mérnök - de közben, egy gyors kézmozdulattal könnyet törült ki ő is a szeméből. Keríték én más állást, ne félj! Ha térdig lejáró is a lábamat, megélünk kedvesem. No ne sírj... Neked most nem szabad!... Tudod!... - s most ő játszotta az életharc tengerén az erősebb legény szerepét. De csak játszotta, mert szinte nem mert még belenézni a reménytelen Holnap, kilátástalan vak éjszakájába.

Pár nap múlva elseje! - futott át szinte egyszerre mindkettőjük agyán - s azután mereven neki-szegződtek lelküknek az elseje apró, kínos, gyötrelmes részletei: kenyér, tej, számlák, csupa számlák lobogtak kétségbeejtő támadással sarkig kinyitott szemeik, most elvakult világa előtt.

Szigeti mérnök egy hosszú hallgatás után felugrott helyéről és a kabátja után nyúlt. No, nem baj! Majd rendbe jön minden! Csak ne sírj kedvesem! És ne aggódj! Tudod, neked most nem szabad!... s ezzel csókra nyújtotta ajakát könnyes szemű felesége felé.

- Hova mégy Bélus? - kérdezte remegő hangon Szigetiné.

- Bemegyek Budapestre. Ha bárhogyan is, de keríték valamilyen állást. Ne félj édesem! Megélünk! Nem lesz semmi baj!

»Valamilyen állást« - vésődött Szigetiné lelkébe és férje segítségére sietett, legalább szóval:

- No de hát tulajdonképpen miért izgatjuk magunkat időnap előtt? Hiszen még minden rendbe jöhet a gyárban. Nem biztos az még, hogy elbocsájtanak. Csak, hát, el kell, hogy intézzék azt a nyavalyás tűzügyet.

- Nem bízom én már abban, kedvesem! Most az egyszer bízd reám, Gizikém és hadd menjek, amerre jónak gondolom. Egy-két nappal ha előbb kezdem keresni az új elhelyezkedést, azzal is előbbre leszek, legalább... a keresésben. De az utóbbi szavakat talán már nem is mondotta ki, csak szorongva gondolta. Ezzel kalapját a fejére dobta és kisietett a lakásból. Talán el sem köszönt a feleségétől, mert sietett, nagyon sietett, hirtelen új állást szerezni... 1938-ban!

Szigetiné ott maradt a széken és nézett elszűrt férje után. Könnyeit most már útjára bocsájtotta. Sírás közben szemei a telefonra vetődtek... és mintha rátapadtak volna a kagylóra... »Kegyetlen zsarnok!« hangzott ajakáról remegő hangon és ujjai már mozdulnának is a kagyló után, ha gyötrelmes szenvedése imábakulcsoltan nem tördelné a vékony ujjakat.

- Tekintetes asszony kérem! Évikét elvigyem sétálni? - szólott ebben a pillanatban a lassan belépő szobaleány.

- Igen, Julcsa!... Menjenek sétálni!... Vigye el Évikét... Vigye!... Vigye!... - had maradjak most egyedül, szötte tovább gondolatait, a nagy elhatározással küszködő édesanya. És hosszú, könnyes csókkal búcsúzott a rövid sétára induló kisleányától.

- Miért sils anyutám? - szólott Évike békítő édes hangon - Talán fűls, melt egyedül malaccs? Attól én nem megyek el, anyutám!

- Nem sírok én picikém. Beleesett valami a szemembe. Csak menjetek édesem. Nem félek... én kicsikém, nem félek.

A gyermeklélek megérzett valamit és szinte könyörgő hangon szólott a gyermekszáj:

- Gyele el te is sétálni, anyustám! Én úgy nem seletlek most itthonhagyni... egyedül. Gyele édes anyustám!...

- Csak menjetek kedvesem! Nekem most dolgom van. Pá, Évikém... - Pedig, de szívesen ment volna szegény, szenvedőlelkű édesanya, hogy kezén vezetve kis mindenségét, sétálgasson az aranyszínű napsugarak alatt... De most nem lehetett!... Anyukának most... »dolga« volt!

- Ebédig sétálhatnak, Julcsa. Egy óráig maradhatnak!... Fél kettőkor ebédelünk.

- Igenis, tekintetes asszony, kérem.

És egyedül maradt Szigetiné bánatával, kétségbeesésével, hitvesi szerelmével és a zsarnok nagyúr iránti gyűlöletével.

Ezalatt Szigeti mérnök, bent, a dübörgő fővárosban egyik munkaközvetítőtől a másikhoz rohant. Mohó érdeklődéssel olvasta mindenütt a kifüggesztett munkaalkalmak jegyzékét:

Urasági inas kerestetik.
Autógarázsba kocsimosó.
Lóápoló.
Házmester.
Viceházmester.

Továbbrohant!

Gépíró-kisasszony.
Perfekt angol-francia gyorsíró.

Tovább!... Villanyosra fel, villanyosról le!

Vasúti töltés építéséhez kubikoló munkások.
Hajózási vállalatához szenesnapzámosok.
Állatforgalmi részvénytársasághoz jószágkísérő.

- Forogni kezdett a mérnök előtt a világ... de azért ment, futott, rohant... tovább!

* * *

Az óra fél tizenkettőt mutatott. Szigetiné legszebb fekete ruhájába öltözve már harmadszor ment vissza a tükörhöz, hogy erőszakoskodó könnyeinek egy kis púderral nyomát veszítse szép arcán. És azután... elindult!...

- Kezeit csókolom, nagyságos asszony. Igenis, idehaza van! Méltóztassék a szalonba befáradni.
- És mélyet hajolt Komáromy báró illedelmes inasa.

- Tehát mégiscsak!... Milyen jól is jött nekem az a kis tűz! - kacagott bele a jókedv, Komáromy báró lelkébe.

A »Jó napot kívánok« alig talált kiutat Szigetiné remegő ajkai között... És a megijedt asszony csak állott némán a zsarnok nagyúr előtt.

- Tessék helyet parancsolni - és virult a győzelmes öröm a báró arcán.

- Cigaretta parancsol nagyságos asszonyom?

- Köszönöm méltóságos uram, nem szoktam.

- Egy kis likőrt?

- Köszönöm szépen, most... - ha megbocsájt méltóságos uram - nem ízlene.

- Ugyan ne legyen már annyira megijedve! Hát nem vagyok én annyira rossz ember!

- Méltóságod nem rossz ember, de az első alkalmat megragadta arra, hogy egy családi fészket megbolygasson és egy feleséget, egy édesanyát, rabláncon a lábai elé térdeltessen!...

- Nem védekezem, nagyságos asszonyom... Igaza van!... De adjon tanácsot!... Mit tenne az én helyzetemben?...

- Én nem tudok méltóságodnak ez ügyben tanácsot adni Csak egyet tudok méltóságos uram, ha megengedi, hogy őszinte legyek...

- Mondja!... Beszéljen!... Akármilyen! Hiszen a hangja is a szívem mélyéig melegít.

- Én csak gyűlölni tudom az olyan embert, méltóságos uram, aki pénzét és hatalmát arra is felhasználja, hogy kínos gyötrelmekbe taszítson egy egész családot, csak azért, hogy az édesanya, könnyes szemekkel és gyűlölettel izzó lélekkel a lábai elé kényszerüljön... a megváltás robotjának gyötrelmére...

- Ugyan-ugyan! Ne képzelje el a dolgot se romantikusnak, se tragikusnak! Tudja mit? Ha már éppen szereti az efafta dolgokat kissé szomorú színekkel aláfesteni, képzelje el tragikomikusnak az egészet és rögtön más lesz. Most éljük a tragikum idejét. De ezután következik a sokkal szebb komikum! Én garantálom, hogy lesz benne líra, komédia, zene, tánc, bohózat és minden, minden, ami csak kell az élet szép cirkuszához. Nagyságos asszonyom! Ön egy nagy tévedésben van! Nem jól ismeri az életet. Hiszen az emberi élet alig más, mint egy nagy cirkuszi berendezkedés, amelyben mindannyian járjuk a magunk bohóctáncát, kifestett arccal, bohóclundrában és aszerint járjuk a szeszélyes táncot, amint a Nagy Cirkusz ismeretlen karmestere fuvatja lábaink alá a zajos muzsikát!...

- Az lehet, méltóságos uram, - válaszolt Szigetiné - hogy méltóságod így érti, így érzi és így tartja helyesnek a maga számára az életet, de ennek megvan a maga érthető oka: Méltóságodnak anyagi és erkölcsi biztosítékokat juttatott sorsa arra vonatkozólag, hogy emberi számítás és megítélés szerint, a testet-lelket megrázkódtató, nagy viharok elfogják kerülni az élet tengerén való átjutásában. Pénze, hatalma, szinte minden, józanul elképzelhető és megkívánható emberi közelségbe hozhatja számára, tehát miben is érhetné nyomon életét az igazi, nagy embertragédiák sötét árnya?... Vágyait?... Kívánságait?... Elérheti!... Fájdalmait? Pénzével, hatalmával enyhítheti, vagy talán el is mulaszthatja!... És, - ha megengedi, hogy hasonlatával éljek -: az élet nagy cirkuszának porondján méltóságodék a nagy, neves bohócok szerepét játsszák! Kényelmes öltözőkben hajlongva adják reájok alázatos szolgák a selyemplundrát s a szerep mindig csak kényelmes, mindig csak könnyű, mindig csak kellemes!... De mi!... A Nagy Cirkusz apró bohócai! Előadás előtt?... Előadás után? Súrolunk és sikálunk!... Előadás közben? Nyakunk köré tekerik a drótkötelet, amelyen talán éppen méltóságod... a selyemplundrában, kellemes muzsikára táncot lejt s nekünk hazugul jókedvű vigyorgással kell kiszolgálunk a Nagy Pillanatot, ha vérig vési is nyakunkat a durva kötél!... Mert ha nem vigyorgunk?... Féltreloknak bennünket és még komiszabb szerep vár reánk, amikor talán fűrészpör helyett terítenek el bennünket a nagy porondon, amelyen talán éppen méltóságod, - a vicc kedvéért - szöges cipővel lábain, szeszélyes polkát jár a Nagy Muzsikára... s a muzsika taktusát, kacagó röhögéssel nekünk kell kivenni aszerint, amint csupasz hátunkba vésődik méltóságod könnyűnek látszó, de annál súlyosabb lábain tündöklő, felül aranyos, de alul durva cipőjének... átkozott szegsora!... Nincs ebben, méltóságos uram sem komikum, sem líra. Sem bohózat, sem zene. Ebben csak tragikum van, amelyet aláfest egy bánatos, szívemélyéig szántó muzsika s annak szomorú ütemére haladunk, félverettegett szakadékok szélén a vég felé, a magam- és enyéimfajta, bánatos, szakadtplundrájú... könnyesszemű, apró bohócai az élet Nagy Cirkuszának... Lehet, hogy méltóságos uramnak szép a Cirkusz... de nekünk, úgy látszik, csúnya lesz... a Cirkusz...

Csend lett... Szigetiné csak nézett maga elé. A Báró pedig, az elhangzott szavak után csak még szerelmesebben nézett az előtte tündöklő, szép asszonyra. Erkölcsi felfogását teljesen legyőzték a sokat mondó hasonlatok. Értette Szigetiné sikerült hasonlatainak minden mélységét. Igazságot adott minden szavának, de arra képtelen volt, hogy lemondjon róla. S már kereste is a módot, hogy hogyan térhetne ki az erős igazságok kötelező ereje elől. És már maga, az

utánakeresés is jóleső, felemelő volt számára... Megvan! Az utolsó szavai! De még hagyta. Először mást. A likőrös üveg felé nyúlt és könnyörgő tekintettel megszólalt a hosszú hallgatás után, de most már sokkal lágyabb és szinte bocsánatért esdeklő hangon:

- Nagyságos asszonyom!... Egyetlen pohárkával!

- Ha méltóságodnak örömet szerzek vele, kérek szépen...

És állva öntötte Komáromy báró a bánatos arcú, szép asszonynak, a finom aromájú likört.

Hallgattak újra. A báró újabb cigarettára gyújtott. Nagy füstfelhőt fújt maga előtt és azon keresztül, lopva nézte, az előtte lesütött szemekkel ülő szép Szigetinét. Végre megszólalt:

- Nézze nagyságos asszonyom! Engem a legteljesebb mértékben meggyőztek szavainak tökéletes igazságai. - Szigetiné kissé bizakodó tekintettel felnézett a báróra - de éppen az elhangzott utolsó szavai azok, amelyek alapján boldogan melengetem továbbra is felemelő érzéseimet. Emlékezzék csak vissza, hogyan is fejezte be az előbb szavait: »Úgy látszik, nekünk csúnya lesz a cirkusz«. Csak úgy látszik! Higgyen nekem! Csak úgy látszik! Most, a kezdet kezdetén. Biztosítom mindenemmel, a - talán jogosan kipellengérezett - anyagi és erkölcsi erősségem minden erejével, hogy a látszat nem fog szomorú valóra válni. Én egy eltévedt ember vagyok nagyságos asszonyom, akinek életét elvették a vagyon- és rangéhes, gazdag szülők. Szinte a megkérdésem nélkül összevarrtak egy nekem soha nem tetsző grófkisasszonnyal, aki engem szintén soha nem szeretett és aki soha nem bocsájtotta meg nekem az alacsonyabb báróságot. Állandóan grófok és hercegek társaságába siet, mert ott érzi jól magát és amit nagy vagyona meg is enged számára. Elképzelheti a többi! Így fest belülről a tévesen ismert, hánytorgatott és talán irigyelt gazdagság és előkelőség. Én elmondhatom: rakott asztal mellett éhezem, népes vendégségben egyedül vagyok. Ezt persze, ha megengedi nagyságos asszonyom, egy tiszteletteljes kéréssel toldom meg a discreciót illetőleg, mert először mondom el valakinek, amióta reám szakadt ez a cifra, gazdag előkelőség, de többet soha, senkinek... S most meg reám szakadt egy másik nyomorúság, ami ugyan aranyköntösben köszöntött hozzám... Azt csak az Isten tudja, hogy irtózatossá magányomból naponta hányszor futottam fel az emeletre s néztem, néztem a szomszédos kis villa csupanap világát. A boldogság ömlött el egész lényemen, valahányszor láthattam... s most? Itt, előttem... szomorúan ül!... Rabláncot emleget!... Zsarnoknak nevez!... Szegestalpú, átkozott durva cipőnek minősíti legszentebb érzéseimet!... Amely érzést pedig, minden bizonnyal égi kezek öntöttek szívembe, mert szép, oly felemelő, oly magasztos és annyira mindenért kárpótoló, pedig fáj is, higgye el... nagyon fáj... Bocsásson meg a »gazdag nagyúr«-ban lakozó szegény szerencsétlen, nyomorult embernek, de képtelen vagyok megtagadni önmagam. Képtelen vagyok arra, hogy életem egén olyan gyönyörű fénnel ragyogó napot kioltsam. Nem tudom többé a lelkemben oly boldogító tündökléssel pompázó színezetet a hétköznapi szürke festékével bemázolni. Ünnepel az én lelkem még a szenvedésben is és az ünnepi kórus felemelő melódiáját én képtelen vagyok elhallgattatni, mert a Nagy Karnagy... nem kérde meg tőlünk, hogy elkezdje-e lelkünkben zengetni az égi dalt... és ha a dal felzengett... ő csak dirigál, dirigál, tovább!...

Szigetiné csendben nézett a boldogtalan nagyúrra. Arcán nem volt félelem, nem volt harag, nem volt gyűlölet. Inkább már a szájalom sima vonásai ragyogtak tekintetéből... a reménykedő felé.

A báró folytatta:

- Ez a dal, ez a legszebb zengésű muzsika az, ami tarka lepkeszárnyakon felvisz bennünket az élet sáros útjáról az Egek boldogságába. Ez tündöklék drágagyöngyként az Istenek italában. És ez űzi, hajtja lelkünket hegyóriások akadályán, drótsövényeken, könnyeken, sírásokon keresz-

túl a boldogság tavának széléig, vakontaposva mindent, ami csak utunkba kerül, még azt is, aminek szétrombolása talán kínos fájdalommal megrázza szívünket. De ugyan elítélhető-e a tikkadtra szomjazott szarvas, ha egyenes vonalban száguld a tószag irányába s közben kerítést, cserjét, ültetvényt rombolnak lábai, de mégiscsak megmenti, szomjúságtól már szárazra tikkadt életét. A dal szól, nagyságos asszonyom! A szomjúság tikkadtra szárítja lényünket! A melódia felzeng a lélekben s a varázs alól nincs menekvés!... Nincs!...

Nagyságos asszonyom! Mindenben tökéletesen igaza van! Tudom, hogy - nagy fájdalmamra - elítél. Azt is tudom, hogy jogosan nevez kegyetlen zsarnoknak, de szenvedéseim miatt nem tudok másként cselekedni. Csak arra kérem, ne értsen félre. Bennem nem a gazdag nagyúr az engedetlen zsarnok, hanem én, a szegény, szerencsétlen, nyomorult Ember! A gazdagságot és a kezembe tévedt hatalmat én, bevallom, szégyenletemben állítottam sorompóba, bár - sajnos - egy cseppet sem bízom erejében, mégis... igénybe veszem »mindaddig!«... Bár tudom, hogy külön, keserves szenvedést fog jelenteni számomra, ha azt hallok majd, hogy szegénységben küszködnek és a férje állás után futkosva tikkadtra aggódja magát, de boldogan pótolni fogok mindent! Mindent! Százszorosan! Ezerszeresen! Ha majd egyszer... üzen... nekem!... - S itt, szinte már maga előtt látta a vágyakozásban nyomorogva szenvedő báró a boldog pillanatot és lihegő kebelével, kapkodva kereste is az üzenés diskrét módját: - Igen! Így... Így jó lesz! - Felállott. Mosolybakékkült arccal odalépett Szigetiné mellé, megfogta a kezét és egy árnyalatnyit talán még térdei is mozdultak amint súgta a csendbenülő szép asszony felé: Évikének kössön nagy rózsaszín szalagsokrot a hajába... és úgy küldje át »Pistukához játszani«. Ez legyen a jel. Ebből én érteni fogok mindent, hogy... sajnál, hogy megszánt... és hogy... szeret. - Ez utóbbi szó már annyira a lelke mélyéről szállott, hogy talán ki sem hallatszott az ajakán - és megcsókolta a kezében tartott nyugodt, fehér kezét.

Szigetiné szobormereven ült a helyén.

- Nincs egy szava sem hozzám?!

- Van méltóságos uram, de nem akarom a fájdalmát fokozni.

- Mondja!... Mondja!... Ez a fájdalom lesz a legkedvesebb, mert nagyságos asszonyom üti a lelkembe. Ezt a sebet, ha kell, körmeimmel vésem naponkint, de mégsem engedem begyógyulni soha, mert emlékem lesz e boldog percekről, amelyben itt, magam előtt, a közelemben láthattam.

Szigetiné felállott a helyéről. Két kezébe fogta a báró kezét. Gyönyörűségekre simult arcát beletükröztette a könnyörgő szemekbe és békítő hangon megszólalt:

- Méltóságos uram!... Én nagyon szeretem az uramat és nagyon szeretem Évikémet... Bocsásson meg, nagyon szeretem őket. Az Isten majd velünk lesz az élet nehéz útján.

A báró megcsókolta Szigetiné mindkét kezét. És az uccáakerült mérnök felesége, szánalmában talán még mégis hajolt, amikor elbúcsúzott a »szegény szerencsétlen, nyomorult ember«-től.

- Évikét minden nap várni fogom a nagy, rózsaszín szalaggal - sóhajtott a báró, az állás-nélküliség nyomorult szegénységébe lassan beleinduló asszony után.

IV. FEJEZET.

Szigeti mérnök esténként és éjszakánként pályázatokat, kérvényeket, folyamodványokat írt, nappal pedig az egyik budapesti, nagy autógarázsban autókat mosott. Néha-néha leült egy-egy autó lépcsőjére, fejét kezére hajtotta és mereven nézett maga elé.

Szigetiné pedig elbocsájtotta a cselédleányt és beállott családi életök mindenésének. Mihelyt a házimunkáktól egy kis ideje maradt, rögtön hozzálátott a katonai ruharaktárból hozott zubbonyok és nadrágok gomblyukainak varrásához és felgombozásához. A villanytelep éjféli jelzése sokszor munkában találta a ragyogóra fényesedett tűt.

- Rögtön delel az éjszaka, kedvesem, feküdjünk már le - szólt Szigeti mérnök bánatos arccal, serény munkája felett gondolataiba merült feleségéhez.

- Te Béla!, - válaszolt Szigetiné - én holnap reggel összeszedem... a galambokat... és elviszem a baromfikereskedőhöz... Eladom őket... Olyan drága az eleség... 18 fillér kilója... Csak a napokban vettem két kilót és már megint nincs.

Mennyit kell 18 fillérért dolgoznunk! Egy kocsimosás 1 pengő, de ha az is folyton lenne!... Egy blúz és nadrág rendbehozása 8 fillér! De mennyi munka az!... Ezek a gondolatok csak gondolatok maradtak és külön-külön mindketten megállapították, hogy az édesen turbékoló, ragyogóan fehértollú pávagalamboktól el kell válniuk. Pedig mennyire szerette őket Évike - futott át először Szigetiné agyán, a következő pillanatban pedig Szigeti mérnök lelkét hengerelte végig a fájó gondolat. Dehát... mindegy, az anyagi lét nem törődik a lelki kínokkal!...

- Hát add el őket kedvesem, ha úgy találsz jónak - szólt a mérnök, de talán már nem is tudott volna több szót kipréselni az ajkai között.

- Az árából veszek Évikének egy kis itthoni ruhát, úgyis majdnem róla mosom már a kedvesemről a kis rongyait.

Szigeti mérnök úgy tett, mintha nem is hallotta volna az utóbbi szavakat, pedig milyen mélyen belevágtak a lelkébe. Az előtte lévő iratokat összecsapta, felállott az asztal mellől, odament a feleségéhez és így szólt:

- Hagyd abba te is kedvesem! Feküdjünk le! Holnap is megvirrad és majd folytatjuk tovább. Neked nem lenne szabad ilyen sokáig fent lenned... hiszen tudod?... Kedvesem.

Egy mély, hangos sóhaj hagyta el Szigetiné ajkát és a 8 fillér miatt annyi munkát adó katonablúzek és nadrágok tömege felett nemsokára kialudt az ötvenesről tizenhatosra cserélt, sápadtfényű villanylámpa.

Ebben a pillanatban, kint, egy öreg galamb bűgva súgta meg párjának a hajnalközeledtét s bizonyára odababrált a kis fejét szundikáló párja fejéhez és talán a fülébe súgott valami szomorú, valami borzalmas, valami szörnyűséges álmot...

* * *

Az ébrenlét harca már reggel öt órakor elkezdődött a Szigeti-lakásban. A garázst hat órakor nyitják s ekkor már minden munkásnak el kell foglalnia a helyét, akár van munka, akár nincs. De hiszen a szorosan vett munkája előtt a garázs tisztaságáért minden munkás egyformán felelt s reggelenként, a nagy istállóseprőkkel végig kellett seperni a padozatot.

Szigetiné fél hatra az asztalra tette mindig a kétcsészényi meleg tejet s a férje kedvéért ő is megreggelizett. S azután:... mindkét szempárból előtöréssel fenyegető könnyekkel, csókok... búcsú... és mindketten robotba siettek.

Szigetiné e nap reggelén, férje távozása után, gyors ágyazás és takarítás után egy pár gomblyukat is belevett a reggeli dologba s valahogyan megfélemedkezett a galambügyről. Pedig még Évike felébredése előtt el akarta intézni: - Szegénykém ne lássa, ne sajnálja, majdsak mondok neki valamit - gondolta fájoán. De bizony, varrogatás közben, az ismét közeledő elseje minden tervet elfeledett gondolatvilágában. Lakbér! Tej! Fűszeres! Kenyér! Jaj Istenem, és csak ötven pengő van a háznál! Keresett kutatott a sovány lehetőségek között s addig kereste, míg meg nem találta a megoldást - úgyahogy - nyitját... - Hát így muszáj - hangzottak a megalkuvás békítő szavai ajakán s az órára nézett. Nyolc óra! Ebben a pillanatban Évike hangja csilingelt ki a hálósobából:

- Anyutám!

- Megyek, kedvesem! Megyek! Itt vagyok! - S a következő percben, Évike kuszáltra aludt kis haját igazgatta okos kis fején, anyuka karjai között.

* * *

Két, füleskosárban ott szenvedtek már az összekötött lábakkal a turbékoló, édesajkú galambok az előszoba előtt. Évike ott állott előttük. Bánatosan nézte kedves galambjait és megszólalt:

- De sajnájom szedény tis dajambotat! Anyutám, ne add ej ötet. Intább nem tell sép luha - és melléjük kuporogva, bánatos arccal simogatta a galambok apró fejét, a fájósszívű gyerek.

- Majd veszek én neked, Évikém, még szebb galambokat - válaszolt anyuka és egy lopvaszületett könnycseppet törölte ki a szeméből. Aztán besietett a lakásba kinyitotta a ruhaszekrényt s gyorsan, hogy még gondolkodni se érjen rá, karjára kapta szép bundáját és zsebébe süllyesztette a kis ékszerdobozt.

Szigetiné egyik karján a bunda, kezében az egyik kosár galamb; másik kezében a másik kosár galamb s Évike megfogta a kosár fülét és... elindultak lassan,... szó nélkül,... hogy pénzt kerítsenek,... hogy megélhessenek!...

Ebben a percben a szomszédos villa emeleti ablaka mögött egy homlokra mély ráncokat rajzoltak a kínos gondolatok az érthetetlen kép láttán: »Ezt nem értem!«... »A galambok kosarakban!«... »Bunda a karján!«... »Hová mehetnek?«... - És mintha valaki »Megállj!«-t kiáltott volna ebben a pillanatban Komáromy báró lelkébe s a sajnálkozás mellett egy kis lelkiismeretfurdalás is végigkínózta a nagyúr egész lényét.

Mikor a kapuhoz értek, Évike eleresztette a kosár fülét és az ott ugrándozó kis Culi kutyát hirtelen, két karral ölelve felkapta és - bájos aggodalommal csöppnyi arcán - sírós hangon szólott az édesanyjához:

- Anyutám,... ugye az én tis Csulimat sohase adod el?... - és két drága könnygyönggyel pici szemeiben, arcához szorította most aggodalmasan szeretett kis jószágját, miközben a kis kutya, talán hálából, megnyalta kigazdája arcát.

- Azt nem adjuk el édesem,... sohasem... - válaszolt anyuka fájdalomtól összeszoruló lélekkel, - de most hagyjuk itthon, mert eltévedne az utcán, míg nekünk dolgunk lesz.

- Attól jól van anyutám, - vidult fel a megnyugodott boldogság a bájos gyermekarccon - na eledj be tis tutyám, most egyedül malaccs, de ne silj, jövínt nemsotá.

És kapuzárás közben »azóta« először, Szigetiné szemei, véletlenül felvetődtek a szomszédos villa emeleti ablakára és ott... egy odairányzott távcsövet látott, - két kézre fogva...

* * *

- Ugyan kérem szépen, itt hagyhatnám ezeket a kosarakat? Be kell mennem Budapestre és nem szeretném magammal cipelni. Egy óra múlva érte jövök.

- Kérem szépen, nagyságos asszony. Tessék itt hagyni. Majd jó helyre teszem - válaszolt a jómodorú baromfikereskedő, aki többé-kevésbé hallott a mérnökék bajáról. Hiszen a rossz hír,... gyorsan terjed!...

Szigeti mérnök egy nyakig sáros autó mellett törülgette zsebkendőjével homlokát abban a pillanatban, amikor Szigetiné villanyosa elcsörömpölt a garázs nyitott kapuja előtt. Gyors léptekkel ki is sietett az utcára, mert,... mintha az ablak mellett ülő hölgy? De hogy lenne ő?...
- S ezzel visszament és nekilátott a mocskos autónak, hogy kihámozza a sárkéregből,... egy pengőért!...

Ezalatt rohant tovább a villanyos és Szigetiné küszködött a sírásával, mert ő felismerte az urát,... a rossz jancsibugyogóban,... a csupasár autó mellett, - és töprengve gondolkodott... a kétkézre fogott távcsövön!

A zálogházban a becsüs, - meglátva az elébetartott ékszereket és a szép bundát - ránézett a szájalmasan gyűrött és szomorú arcú asszonyra és megnyomta a szolgálatos detektívhez szóló csengő gombját.

A fiatalember tisztelettel üdvözölte Szigetínét. Bemutatkozott és igazolványt kért. Mikor az átnyújtott bejelentőlapot elolvasta, szájalommal ránézett Szigetínére s azután szemének jelével megnyugtatta a becsüst. Évike arcát két ujjal, szeretettel megszorította, majd tisztelettel meghajolt és »kezeit csókolom«-mal búcsúzott a szomorú jelenet további részétől.

A szép bunda és az ékszerek a zálogház raktárába kerültek. Szigetiné hazáig megállapította, hogy a száznyolcvan pengővel egészen szépen tudja rendezni egy időre a háztartás körül előállott rendetlenséget.

V. FEJEZET.

Csend volt a kis szobában. Anyuka a blúzok és nadrágok rendbehozásánál szőtte gondolatait és néha-néha rápillantott Évikére, aki a sezlonyon foglalatoskodott elmerülten, babájával és tarka babaruháival.

A kiskutya ott feküdt Évike mellett és jókedvű mozgással foglalatoskodott ő is a kis tarka rongyok seregével. Hol egyiket, hol másikat kapta szájába, ügyes mozdulattal a feje fölé dobta és vékony kis lábaival kedvesen utánakapott.

Lassan nyílt az ajtó, de csak a »Dicsértessék« hívta elő a mély és talán ismeretlen útvesztőkön tévelygő lelkeket.

- Mindörökké! tisztelendő atyám - fogadta Szigetiné a jó öreg Kovács tisztelendő atya meleghangú üdvözlését és - tűt, gyűszűt lerakva kezéből - jóleső örömmel sietett az öreg pap elé.

- Oh, milyen kedves, hogy felkeresett bennünket tisztelendő atyám. Méltóztassék helyet foglalni!

- Tezsit csótolom, papbácsi! Tessét nézsni, milyen szép babám van.

A kiskutya is csettentett kettőt s füleit hátraszegve, gyors farkcsóválással ő is örömet jelzett.

Az öreg tisztelendő atya kétkézre fogva kezét fogott Szigetinével, megcsókolta Évikét s a kis kutyát is megsimogatta, mert érezte, hogy itt most mindenki s minden nagyon örül az ő érkezésének.

- Hogy vannak, Szigetiné lelkem?

- Köszönjük tisztelendő atyám,... éljük a megpróbáltatások nehéz napjait.

- Hallottam!... Hallottam!... Szigetiné lelkem, el ne ítéljen, hogy csak most jöttem el. Régen, nagyon régen szerettem volna már eljönni, de vén, rossz csontjaimat vésővel szántogatta a reuma s kezemet lábomat kivette alólam és csak most járok már. Hallottam, lelkem arról a nagy csapásról az a tűz!... Az a tűz! Hát nem lehetett volna megoldást találni? Ilyen könnyen kitalálni egy jó embert és jó kis családot az élet pusztaságába. Az igazgató, a vezérigazgató, az elnök úr nem tehetett volna valamit? Hiszen mindenki követhet el véletlenül mulasztást!... Én úgy hallottam, hogy mindenki csak jót tudott mondani a fiatal mérnökről... De különösen az elnök úr! Komáromy báró! Hiszen olyan jó embernek mondják! A kisfiát is átengedte Évikéhez játszani!... Nem értem!... Nem értem!

Szigetiné a sok kérdésre nem felelt, mert ugyan mit is felelhetett volna! Láta, hogy a jó öreg pap mindenről tud és lelke mélyéből sajnálja őket. Visszaült a helyére, a zubbonyok közé és így szólott: nem haragszik tisztelendő atyám, ha folytatom? Sürgősek!... Nagyon sürgősek!...

- Tessék csak lelkem, bár értenék hozzá, oly szívesen segítenék! Hát apuka hol van, Szigetiné lelkem?

A válasz késett, mert a rángó arcizmok között nehezen képződik a szó... ...Bent van Budapesten... Egy autógarázsban... kocsimosó...

Oh, megpróbáltatások Atyja! S az öreg papszemei a következő pillanatban az Ég felé, az Isten felé fordultak, egy alázatos, könnyörgő tekintettel.

- Szigetiné lelkem! Öreg papjához legyen őszinte! Hogy éldégélnek... Hogy bírják a küzdelmet?

Szigetiné a könnyeken keresztül őszinte volt:

- Bizony, tisztelendő atyám, már csak alig-alig! És hullott a fájdalmas panasz az öreg pap elé, mintha talán az oltár elé hullott volna: - Bélus egész nap sárban, vízben,... alig valami értelemmel... és este, holtrafáradtan ér haza a lelkem a szokatlan munkából... Én?... feleség, édesanya, szolgáló... és pénzértrobotoló lettem.... De már érzem, hogy... sok!... Nagyon sok!... De, ha egyszer olyan sűrűn következik az a nagyon nehéz elseje! - S egy mély sóhajjal fejezte be, a jó öreg tisztelendő atya ölébe hullajtott panaszáradatát.

- Nincs szolgálója lelkem? - Csodálkozott az öreg pap.

- Havi 15 pengő és koszt, nagyon sok pénz lett Szigeti mérnökéknél... tisztelendő atyám!

- Szigetiné lelkem! Engedjen meg nekem valamit! Holnap reggeltől fogva az én takarító-asszonyomat, az Örsét, mindennap átküldöm. Használja fel a munkáját úgy ahogy csak tudja!

- Köszönöm a megértő jószívűségét tisztelendő atyám, bizonyára szükség van reá a plébánián is!

- Nagyon ráér, édes lelkem! Nagyon reáér!... Fogadja el!... - S ezzel felállott helyéről az öreg pap. Odament Szigetiné mellé. Kivette belső zsebéből a nagy pénztárcáját és letette Szigetiné elé, miközben szinte könyörgő hangon így szólt:

- Édes lelkem!... Engedje meg az én öreg lelkemnek és ne bántódjék meg... ezt is jószívvel adom...

Szigetiné lelkét megrázta egy nagy keserűség és lelkének minden feljajdult fájdalmával védekezett az igazpapi jószív áldozatkészségének igénybevétele ellen:

- Ne!... Tisztelendő atyám!... Ne!... Nagyon fájna, ha igénybe venném!... Örzse nénit mégcsak,... de ezt!... tisztelendő atyám... bocsásson meg!... nem!... Nem!... - És peregetek a pergő, kövér könnyek.

Az öreg pap eltette a pénztárcáját és azután szó nélkül üldögélt a könnyek között serényen dolgozó édesanya mellett, majd kis idő múlva felállott és elbúcsúzott az annyira megsajnáltak szomorú hajlékából.

A kapuig kísérté Szigetiné az öreg tisztelendő atyát. Mikor visszatért a szobába, Évike megszólalt:

- Anyutám! De jó bácsi ez a papbácsi!

* * *

Másnap reggel az öreg tisztelendő atya maga rakosgatta bele a nagy kosárba a sok-sok csomagot s közben a vidám hangulatú Örzse néninek adta a tanácsokat, hogy hogyan viselkedjék a jó kis fiatal asszonynál.

- Mindig jókedvű legyen Örzse fiam! Foglalkozzon a kis Évikével is! Nevettesse! Kacagtassa! De úgy, hogy a tekintetes asszony is jókedvre derüljön! Amit csak tud, végezzen el mindent a tekintetes asszony helyett. Ha csak lehet, a zubbonyokat, nadrágokat, vegye ki a kezéből és kérje, hogy pihenjen. A tekintetes úrhoz legyen nagyon előzékeny! Cipőjét, ruháját tartsa rendben! A fizetését kétszeresére emelem Örzse fiam, csak úgy legyen minden, ahogy óhajtom.

- Tisztelendő atyám szíve szerint. Kőből legyen annak a szíve, aki tisztelendő atyám mellett jóvá nem válik harminc esztendő alatt! Kezeit csókolom, tisztelendő atyám - És örvendező készséggel elindult a jó öreg tisztelendő atyát harminc éve szolgáló Örzse néni, hogy hangulatot, nevetést, kacagást és segítséget, vigyen a bánatosan robotolók közé.

* * *

- Kezit csókolom, tekintetes asszony kérem. Tekintetes asszony kérem! Én vagyok az Örzse néni, az én jó tisztelendő atyámnak a takarítónéja. Tisztelteti az én jó tisztelendő atyám a tekintetes asszonyt és küldött a kis Évikének,... jaj, Istenem,... mit is küldött?!... Gyere csak Évikém, picikém! Nézz csak ide! Küldötte neked aranyom? ezt a 2-3 kiló kis cukrot! Ezt a félkilónyi kis kávé! Ezt a kis kakaót! Csokoládét! Kekszet! Finom teát! Ezt a kis félliternyi rumot! Ez meg itt egy kis kalácskának való lisztcske! Ez meg két pár pipike! Ugye szereted Évikém a rántott csirkét? Persze, hogy szereted, édesem! Azután küldötte még neked ezt a 25 darab kis tojáskát! No és most mit gondolsz, ebben a dobozban mi van? Egy szép alvós baba! Nahát! Ez a jó tisztelendő bácsi! Hogy mi mindent küldött neked Évikém, babukám. Ugye hogy szereted te is a tisztelendő atyát?

Évike csak nézett a szép babára és egy boldogító, mély sóhajjal megszólalt:

- Ugye mondtam anyutám, hogy de jó bácsi ez a papbácsi!

- Bizony nagyon jó, Évikém lelkem-galambom! - bizonygatta az édes gyermekszavakat Örzse néni. Az ő szíve csupa gyémánt! A lelke csupa gyöngy! S boldog lehet az, akit ő szeret! - Hova rakjam be az Évike ajándékait, tekintetes asszony kérem? Hol a speiz?... - És beszél, beszél, szórakoztat, segít, dolgozik egésznap és minden munkát elszed új kis gazdasszonya elől Örzse néni úgy, mint azt neki meghagyta a jó öreg tisztelendő atya, akit ő olyan szíve mélyéből tisztel és akihez lelke egész alázatosságával ragaszkodik.

- Tessék csak reámbízni ezt a nadrág- és zubbonyügyet is tekintetes asszony kérem! Majd elintézem én azt is! Hiszen olyan szívesen csinálom! Tessék ahelyett egy kicsit delelni!

Máskor: - Tessék már elmenni egy kicsit sétálni Évikével, tekintetes asszony kérem! Egy kicsit a friss levegőre! Itthon leszek én! Vigyázok én mindenre! Hajtom én a munkát!

* * *

Mindig jobban és jobban örült Szigetiné, Örzse néni segítségének, mert fáradt, nagyon fáradt volt mindig. Reggel úgy ébredt, mintha minden tagját apróra morzsolta volna valami... Valami!... Erősen morzsolta az élet őrlőmalma. De azért nem hagyta el magát és nem akarta, hogy férje észrevegye rajta. Reggel öt órakor mindig felkelt, reggelit készített és együtt reggelizett férjével.

- Nem jól aludtál Gizikém? Olyan sápadt vagy! kérdezte e nap reggelén - meglepődését eltitkoló hangon - Szigeti mérnök.

- Jól aludtam én, kedvesem. Csak talán a világítás nem jó és azért látsz sápadtnak. - S a köszönnél most is olyan hosszan, olyan remegve és olyan elérzékenyülten csókolta meg egymást a két egymásért aggódó ember.

- Nagyon vigyázz magadra, apukám! Valami bajod ne legyen! - szólott Szigetiné az utolsó csóknál és mire Szigeti mérnök behúzta maga után a kiskaput, akkorra ő már, úgy, ahogy volt, ruhástól lefeküdt a még vetetlen ágyra, mert fáradt volt nagyon és nem bírt volna már egy percre sem fentlenni.

* * *

- Nagyon sápadt ez az én kis gazdasszonyom, tisztelendő atyám - beszélgetett Örzse néni az öreg papnak indulás előtt, e nap reggelén. Mindig sóhajtozik, mindig sírdogál, estefelé ezerszer ránéz az órára, hogy jön-e már a mérnök úr... Sajnálja szegény mérnök urat, hogy olyan nagyon utolsó dolga van annak a csupajó, finom embernek. Sápad a lelkem tekintetes asszony, sápad!...

- Bizony engem is meglepett a színe tegnapelőtt, mikor ott voltam - folytatta az öreg tisztelendő. - Azám, Örzse fiam! Jó, hogy mondja, hozzon csak fel két üveg vörösbort, azt is vigye el és kínálja többször a tekintetes asszonyt. Az majd erősíti. Mondja meg a tekintetes asszonynak, hogy ma is elmegyek. Egy kicsit elszórakoztatom, elbízgatgom, tartogatom benne a lelket. Úgy látom, örül, ha megyek.

- Oh, nagyon boldog, ha tetszik jönni, tisztelendő atyám. Oly sokszor hálálkodik a jó Istennek, hogy mellékük vezérelte tisztelendő atyámat.

- No, menjen Örzse fiam, menjen! Segítsen szegényeknek! Vigye a bort.

* * *

Évike felébredt. Felült kis ágyában. Gyermeklelke mintha megérezte volna, hogy az édesanyja most milyen keserves fáradalmat pihen. Csak nézett alvó édesanyjára. Majd lassan közelebb simult a szomszédos ágyról. Az anyuka takaróját megsimította kis kezével, a paplan felett lévő édesanyakezet drága puhasággal megcsókolta s az ugrándozni kezdő Culit kis kezével csendre fenyegette és halkán beszélt is hozzá: Csuli! Moszt nem szabad! Jót alsit anyuta. - s hogy biztosítsa a csendet, a hozzája felugró kiskutyát elkapta és a takarója alá rejtette. Azután ő is kispárnájára dőlt és csak nézte, csendben, alvó anyukája sápadt, drága arcát.

* * *

Örzse néni lassan kopogtatott a hálószoa ajtaján. Válasz: semmi!... Még egyszer kopogtatott:... megint semmi!... Lassan lenyomta a kilincset s mire az ajtót kinyitotta, Évike, földigérő, fehér kis hálóingében, lábujjhegyen már odáig óvakodott s kis kezét a szája elé tartva, suttogó hangon megszólalt:

- Örzse néni! Moszt lassan! Melt anyutám jót alsit!

Szigetiné fáradt szemei mégiscsak kinyíltak az ajtónyikkanásra. De a szemek kinyílását nem követte nyomon a fáradt agy teljes ébredése és a sötét udvarú tört szemek bágyadtan tapogatóztak Örzse néni és Évike talán még nem is látott alakján.

- Így ni!... tekintetes asszony, kezeit csókolom, - szólalt meg Örzse néni, tapintatos, mosolygós hangon - így is kell!... Sokat aludni!... Jól kipihenni magát! Mindjárt jobb az ember színe is! Kezit csókolom!... Itt van az Évike is!

Szigetiné csak most ébredt fel teljesen és hirtelen felült az ágyban. Jaj Istenem!... Hát így elaludtam?... Hány óra?... Mi van velem? Szervusz Évikém!

- Tezsit csótolom, anyutám!

- Hát apuka hol van kislányom?... Ja!... Oh... Oh... egészen belekábultam az alvásba. Ugyan Örzse néni lelkem, legyen szíves, adjon egy kis vizet.

- Adok én, tekintetes asszony. Adok én! Tessék!... Jaj, Istenem, hát ruhástól tetszett ágybafeküdni? Már volt fent a tekintetes asszony? Oh, oh! Istenem! Istenem! Az a koránkelés! Az a koránkelés!

- Mikor Béla elment, egy kicsit ledőltem és így eltaláltam aludni. Évikém, miért nem költöttél fel?

- Jót aludtál, anyutám. Méd a Csulit is elhalldattattam. A paplan alá duttam, melt udatni atalt. Mi? Csuli! Loss vót a paplan alatt?... Loss tis tutya!

- A tisztelendő atya tisztelteti a tekintetes asszonyt és most küldött egy kis vörösbort is. Tessék! Ez majd erősíti a tekintetes asszonyt! Nem lesz fáradt! Nem lesz olyan gyenge! Jobb lesz az étvágya! És a tiszteltetés mellett azt is üzenté a tisztelendő atya, hogy ma is eljön és eltetszenek majd beszélgetni! Ugye, olyan jó, ha jön a tisztelendő atya, tekintetes asszony kérem?

- Bizony jó, Örzse néni! Bizony jó!... A vörös bor jó a gyengeség ellen, Örzse néni?

- Jó bizony, tekintetes asszony! A tisztelendő atya üzenté!

- Akkor adjon nekem most mindjárt egy pohárkával Örzse néni.

- Adok én, tekintetes asszony! Adok én!

És a vékony ujjak úgy nyúltak a vörösboros pohár felé, mint reményvesztett, boldogtalan lélek az új sugár felé.

Örzse néni látott!... Mindent látott!... És megszólalt:

- Tekintetes asszony kérem! Feligazítom az ágyat, tessék levetkőződni és tessék ma ágyban maradni!... Pihenje jól ki magát! Elvégzek én minden dolgot! Feltakarítok. Megfőzök. Mindent rendbehozok. Azután idehozom a zubbonyokat és itt varrogatok, hogy az is haladjon! Évike meg előveszi szép alvósbabát és itt játszogat, meg szórakozik a kiskutyájával! Itt leszünk! Beszélgetünk! A tekintetes asszony meg hol szól rá, hol nem szól rá. Pihen, szundikálgat és holnap már nincsen semmi baj. - Csak úgy ömlött a lélekmélye diktálta, istápoló szeretet a jólelkű Örzse néni szívéből.

Szigetiné nem szólt az édesanyamelegségű szavakra semmit, csak megfogta, megszorította Örzse néni kezét... és lassan vetkőződni kezdett.

A fáradtlányú édesanya elszundikált mindjárt a frissenvetett ágyban.

Örzse néni felöltöztette Évikét és azután munkához látott. Munkavégeztével odavitte az ágy mellé a zubbony-»műhelyet« és csendben varrogatott a mélyen alvó, fáradt édesanya mellett, de még arra is vigyázott, hogy a gyűszűje nagyot ne pattanjon a kemény szövetben nehezen vánszorgó tűn.

Évikének unalmas volt az »anyuta« hangja nélküli világ és kedvetlenül babrált szép babájával. Odament Örzse nénihez, ölébe hajtotta kis fejét és nézte, nézte alvó »anyutáját«.

Egy mély, álombéli sóhaj és Szigetiné felébredt. Mosolyt erőltetve nyújtotta kezét kis leánya felé s megszólalt:

- Gyere ide Évikém!

Évike, édesanyja kezére hajtotta kis fejét és úgy nézett az édesanyja összetört, bágyadt szemeibe.

Szigetiné szinte remegő mozdulatokkal simogatta Évike kis fejét. Igazgatta kis haját s arcán látszott, hogy aggodalmas, nagy gondolatokkal küszködik. Eltitkolt sóhaj után eltitkolt sóhaj emelgette az aggodalmasan dobogva vergődő szív felett a keskeny mellkast. Száguldoztak a fájdalommal átítatott gondolatok. Vésték, marták az édesanyaszívet. Gyötrelmesen kínozták a hitvesi teljességgel átítatott lelket. Nem! Nem! - Harsogott a szilárd tiltakozás. - De mégiscsak mélyebben fájt az aggasztó fájdalom. Lelki szemei előtt megjelent még egyszer »Az«, »Akiért« annyit aggódik: jancsibugyogóban... sáros autó mellett... verejtéket szenvedő homlokkal...

Majd Évike kilátástalan jövőjébe vetett egy félveremegő pillantást és azután... - mintha csak elültek volna lelkében a háborgó gondolatok - arcára költözött az önfeláldozó mártírság megbékélt, nemes simasága, ránézett Örzse néniére és megszólalt:

- Örzse néni!

- Tessék tekintetes asszony kérem! Mit csináljak? Mit hozzak?

- Mit mondott a tisztelendő atya, mikor jön el?

- Ma biztosan eljön! Egészen biztosan eljön! Azt mondotta!

- Lenne olyan szíves Örzse néni, hogy elmenne és megkérné a tisztelendő atyát, hogy ha lehetséges volna, még a délelőtti folyamán legyen szíves eljönni.

- Megyek én, tekintetes asszony kérem! Megyek én! Biztosan eljön a tisztelendő atya, még a délelőtti folyamán.

* * *

- Bocsásson meg tisztelendő atyám, ha délelőtti kényelmét zavartam, de most nagyon vágyódtam, hogy tisztelendő atyám mellettem legyen.

- Dehogy zavart, édes lelkem! Dehogy zavart! Örzse fiam! Mondja csak meg a tekintetes asszonynak, hol talált most engem, mikor értem jött?

- A kereszt előtt, tekintetes asszony kérem, két térdre omolva! És három szál gyertya is égett, tekintetes asszony kérem! Bizony! És hangosan imádkozott a tisztelendő atya! Még hallottam is a szent ima végét! Így mondotta a tisztelendő atya: Elégeld már meg Atyám, a reájok mért megpróbáltatást. A te irgalmasságoddal ajándékozd meg őket szent Atyám, hogy egyetlen kisleányukat boldogan nevelgethessék tovább a Te örömödre, a Te dicsőségedre, szent fiad, a Jézus érdemeért kérlek Atyám, Amen. És ima végén még könnyes is volt a tisztelendő atyám szeme, olyan szívből imádkozott! Bizony, tekintetes asszony kérem! Észre sem vett, mikor bementem!

Szigetiné az öreg pap felé nyújtotta kezét megcsókolta az öreg papkezet.

- Örzse néni lelkem! Sétálgassanak egy kicsit Évikével kint a napsütésben, a villa előtt.

- Megyek én tekintetes asszony kérem! Sétáltatom én tekintetes asszony kérem!

És nagy elhatározásával a lelkében, egyedül maradt Szigetiné a jó öreg tisztelendő atyával.

- Valami mondanivalója van, úgy látom, Szigetiné lelkem - szólott szeretetteljes hangon és utánozhatatlan melegséggel a tisztelendő atya. - Mondja lelkem!... Öreg papjához legyen bizalommal! Nyugtassa meg a lelkét. Mondjon el mindent. Hátha segíthetek rajta. Én boldog vagyok, ha csak egy lépéssel is előbbrevihetem ügyüket, sorsukat.

És Szigetiné lelke kinyílt az öreg pap előtt. Halvány két kezét imára kulcsoltan fogta össze - a fájdalmas eset elbeszélése alatt sokszor előtörő sírások miatt - vergődve zihál keble felett. - És beszélt,... beszélt... elbeszélte mindent a jó, öreg tisztelendő atyának.

- Így volt tisztelendő atyám!... Ez volt az oka tisztelendő atyám!...

- Nyugodjék meg, Szigetiné lelkem!... Ne sírjon! Öreg paplelkem minden hitével bízom benne, hogy Isten megsegít bennünket. Küzdünk érette és küzdelmünket megáldja az Isten... Ne sírjon lelkem!

Szigetiné erőt vett keservein és folytatta:

- És most itt van az én betegségem, tisztelendő atyám... Úgy érzem, erőm rohamosan hagy el... s kétszeres gyorsasággal távozik tagjaimból minden erő, ha arra gondolok,... hogy mi lesz Évikémmel... ha én...

- No-no lelkem!... Édes-kedves leányom!... Szigetiné lelkem! Nem kell mindjárt a legrosszabbra gondolni! Ugyan, ugyan édes lelkem! Meggyógyul! Felkel!... És nevelgeti Évikét!... Ugyan, ugyan! Nincsen semmi baj! Csak kimerült egy kissé, lelkem-galambom. Majd szólok az öreg doktorbácsinak s ha szükség lesz gyógyszerre, ő ír, meghehozzuk és mindjárt nem lesz semmi baj!... Hát!... persze!... No már megint sír! Istenem!... Istenem!... Jó katolikuskak nem szabad kétségbeesni, édes Szigetiné lelkem!

- Tisztelendő atyám!... Gondoljon Évikémre... ha én... és legyen támasza Bélának... az én kedves, jó férjemnek...

A jó öreg pap lelkét megrázta a szomorú, végrendeleti melódiával hangzó könyörgés. Erre már nem bírt szólni... és válaszul... a mellén aranyláncon függő keresztjét reszketős, öreg kezébe fogta - és némán nézett a könyörgő szemekbe.

Szigetiné megértette, megérezte az öreg pap néma fogadalmát. Hite olyan nagy támaszt látott a keresztes, néma fogadalomban, hogy szívszorongató keservei sokat enyhültek e pillanatban.

- Ejnye, ejnye!... Nem gondoltam volna, hogy ilyen szigorúlelkű ember a méltóságos báró úr és nem enyhül a haragja még most sem?... - aggodalmaskodott az öreg pap.

- Enyhül az, tisztelendő atyám, mihelyt átküldöm Évikémet, ...nagy, rózsaszín szalagcsokorral... kis hajában... »Pistukához játszani«!...

- Milyen rózsaszín szalaggal, Szigetiné lelkem?

És beszélt a tragédiát, Szigetiné... tovább...

Azután könnyesre váltak újra Szigetiné szemei... Felült ágyában... Hosszú, könnyes tekintettel ránézett az öreg papra és megszólalt:

- Tisztelendő atyám!... Szeretnék valamit meggyónni... Eltervezett bűnöm alól előre oldjon fel, - mert a kedveseimért teszem.

- Mondjad kedves leányom, mondjad! - szólott az öreg pap - és az ágy mellé állva, öreg kezével békítőleg megsimogatta Szigetiné gyöngyöző homlokát, miközben Szigetiné, halvány kezébe vette és megcsókolta a tisztelendő atya mellén függő keresztet. Azután elszánt tekintettel és elszánt hangon folytatta kérését:

- Nem bírom tovább, tisztelendő atyám... Tudom, hogy a véletlen folytán az én hitvesi hűségem az oka annak, hogy szegény jó Bélám, keserves robotjával sem tudja maholnap megkeresni a mindennapinkat... Én miattam örli most testét-lelkét az élet pusztaságának dobáló vihara... Mi lesz Évikével? Mi lesz mindennel?... Már nincs mit eladni!... Nincs mit zálogházba vinni!... Bundám, ékszereim zálogházban vannak... 180 pengőt kaptam reá!... Tisztelendő atyám... már csak egy pengő van belőle... És mi lesz... ezután?... Tisztelendő atyám! Tegyen meg nekem egy nagy szívességet!...

- Mondjad, édes leányom!... Mondjad!

- Elküldöm Örzse nénit a boltba... Utolsó pengőmon... veszek... rózsaszín szalagot, Évikém hajába..., tisztelendő atyám!... Vezesse át... Évikémet... a méltóságos... elnök... úrhoz... »Pistukával... játszani!« Mondja meg öméltóságának, - hogy most beteg vagyok,... de... ha meggyógyulok... - Azután gondolta tovább a báró óhaját. - Csak irgalmazzon az én

kedveseimnek... és Bélát vegye ki a sártenger iszonyatából, hogy... eldobhassa kezéből, a szeméttakarító... istállóseprőt...

Oh, mindenható jószágú Isten!... Áldd meg e beteg asszony önfeláldozó lelkikészségét és irgalmadból hárítsd el előle a gyötrelmes megpróbáltatást. - futott át könyörgő érzéssel az öreg pap lelkén.

- Megteszek mindent, Szigetiné lelkem. Ne féljen, az Isten velünk lesz!... Nem rossz ember a méltóságos báró úr. Csak Ember!... De lelke mélyén ott az irgalom,... csak ki kell nyitni a lélekkaput istenigével. Bízzon, édes lelkem!... velünk lesz az Isten!... Ő fogja megmunkálni számunkra a báró úr lelkében az irgalmat. A bűnbe nem egyezünk bele. És papi lelkem minden hitével tudom is, hogy imámra, a rózsaszín szalag életrehívja majd az előkelő úr lelkében a megnemesedés fehér tisztaságát.

* * *

- Megbocsájt, tisztelendő uram, de... igen kellemetlenül hatna reám, ha magánügyeimbe akarna beavatkozni tisztelendőséged. Ezt nem vettem örömmel soha, - hangoskodott Komáromy báró -, így most sem nagyon örülök neki, bár általam mindig nagyrabecsült öreg pap szánta el magát, e - nálam kevés eredménnyel biztató - dologra!

- Bocsásson meg méltóságos uram, hiszen éppen papsorsom hozott most méltóságod színe elé, hogy erőtlen nyelvemen keresztül az irgalmasságra vezérlő Isten szava hangozzék méltóságod felé, egy jobb sorsra érdemes család érdekében, ahol a szülők egyike most... súlyosan... beteg.

- Ki beteg tisztelendő úr? - kérdezte sietve a báró.

- Az a szegény, kis fiatal asszony. Meggyőzte a bánat... Meggyőzte a keserűség... Meggyőzte kedveseinek bánatos szegénysége... Az a szegény jó fiatalember istállóseprővel kotorja a garázs szemetjét és a sáros autók pocsarából kínlódja elő nyomorúságos életük keserves... egy pengőjét!...

Komáromy báró az utóbbi szavakat már nem figyelte, nem értette, csak mereven nézett az öreg papra s közben a lelkét már véste a fájdalom.

Az öreg pap folytatta:

- Szegény, beteg asszony ma áthivatott és... mindent meggyónt... öreg papjának. Megcsókolta a Krisztus keresztjét és ezzel a tisztaszívű, hűséges feleség az ezután elkövetkező vétkeiért is bemutatta Istene előtt a megbocsájtásért könyörgő áldozatát.

Óh, Istenem!... Beteg lett!... - futott át fájdalommal a báró agyán és beszélhetett most már az öreg pap, nem hallott a báró semmit, csak nézett, csak sajnált, csak szenvedett és csak bűnhődött lelke mélyén.

Az öreg pap elhallgatott.

A bárót a csend keltette fel vezeklő szenvedéséből és kínjait takargatva, megszólalt:

- Majd... gondolkodni fogok róla... Igen!... Majd gondolkodni fogok...

- Gondolkodjék, méltóságos uram!... Gondolkodjék!... - S ezzel az öreg pap két kezét szíve felett imábakulcsoltan, elindult az ajtó felé s az ajtót sarkig kinyitotta.

A kinyitott ajtóban ott állott Évike, nagy rózsaszín csokorral, szöszke kis hajában.

- Gondolkodjék, méltóságos uram!... Gondolkodjék! - szólott most újra az öreg pap és tekintetét alázatos imába süllyesztette a föld felé.

A báró szemei Évikére tapadtak és a rózsaszín szalagot meglátta!... Megértette!

- Tezsit csótolom, méltósádos bácsi!... Eljöttem, Pistutával jáccsani!... - Szólott édes, gyermekhangon, mit sem sejtő lélekkel, beteg anyuka mártírkeservének ártatlan hírnöke.

A báró szinte futva sietett Évikéhez és a karjára kapta. - Hogy van anyuka, Évikém? - futott ki gyorsan a kérdés az ajakán.

- Anyutám, szedény, most beted! Tessét átjönni méltósádos bácsi, biztosan ölni fod, azs én jó anyutám.

Komáromy báró szemei a rózsaszín szalagra tapadtak. Letette Évikét az íróasztalra és gyorsan kioldotta kis hajából a most, olyan lélekbemarkolóan fájdalmas színű szalagot.

Évike ártatlan lelke, mintha megérezte volna a rózsaszín szalag keserves jelentőségét és pici arcáról bájos mosoly tükröződött most a báró szemeibe!

A rózsaszín szalag az asztalra hullott. Komáromy báró körülölelte Évikét és szemei közben izgatottan kerestek valamit a szobában... Nincs!... Nem lelt!... Megvan!... S egy hirtelen mozdulattal a nagy, fehérselyem függönyhöz lépett s abból tépett ki, egy hosszú, széles szalagnyit.

- Ez illik a te ártatlan kis fejedre picikém!... - S a nagy, fehérselyem, függönyszalag ékes csokorban ott pompázott már Évike fején.

Az Isten tudta!... Ő rendezte: Évike szokatlan bátorsággal két kiskezével megfogta a báró arcát és nem szólt semmit, csak megcsókolta. Égi ajándék volt, a megszületett könnyületért.

Komáromy báró csak nézte Évike bájos babaarcát a nagy fehér csokor alatt, de nem tartotta magát méltónak arra, hogy visszaadja az őt annyira boldogító babacsókot. A rózsaszín szalagot hirtelen, türelmetlen mozdulattal összehajtotta, a zsebébe tette és azután így szólt:

- Tisztelendő atyám!... Mehetünk!... Évike meghívását elfogadom. - Ezzel Évikét levette az asztalról és kalapja után nyúlt.

Az öreg tisztelendő atya eddig csak állott némán, összefogott kezekkel, az ajtó mellett, imádkozó lélekkel.

Elindultak csendben... Egyik oldalon a báró, a másik oldalon az öreg pap fogta Évike kezét.

Csak Évikének volt útközben mondanivalója:

- Méltósádos bácsi, télem,... Pistuta most nem jácshatnét?

- Délután majd átküldöm és játszatok kedvesem - szólott a báró és egy szeretetteljes szorítást öleltek ujjai a picike kézre.

A beszédes Évike újra talált témát:

- De boldod less most anyuta, hogy eljön hozzsánt a Pistuta aputája! - és apró lábai sietésbe botorkáltak.

* * *

Évike kocogott be elsőnek a hálósoba ajtaján és nevetős arccal szólt:

- Nézd anyutám! A Pistuta aputája! Nézd, milyen sép fehél saladot adott! Bizsony, azs astal tetején tötötte a fejembe! Bizsony! - És odahempergette fehérszalagos, boldog kis fejét, három párnán fekvő »anyuta« kezére.

- Kezeit csókolom nagyságos asszonyom! Hát mi történt? Nahát! És én ezt nem hallottam! Orvos volt-e már? Még ma kihívom a tanárt az egyetemről! - Csupa kérdés, csupa intézkedés, csupa kapkodás volt a báró szava, amint odaállott a beteg ágya mellé - és kezében tartotta a finom, vékony, halvány kezét. - Na ne legyen szomorú nagyságos asszonyom! Nem lesz semmi baj! Minden rendeződik szépen. Csak egy kis fáradtság lehet.

- Évikém! - szólott Szigetiné erőtlen hangon kisleányához - eredj ki kedvesem Örzse nénihez, majd átöltöztet. Aztán a báróhoz szólott:

- Megbocsájt méltóságos uram,... nagyon szeretném, ha... tisztelendő atyám bentmaradhatna... A tisztelendő atya... mindent... tud...

- Én mindig szerettem a jó, öreg tisztelendő atyát, nagyságos asszonyom, most pedig a lelkemhez forrott,... mert az én életemben most isteni küldetést teljesített a legtökéletesebb papilélékkel. Foglaljon helyet tisztelendő atyám!

Még mindig kezében tartotta Szigetiné kezét. Most leült az ágy melletti székre és így vigasztalt:

- Nincs és nem lesz semmi baj! Bocsásson meg! Nem akartam én ennyire szigorú lenni!... Sajnálom!... Nagyon sajnálom!... - Ezzel zsebébe nyúlt, kivette a rózsaszín szalagot és - a bűnbánat könnyörgésével az arcán, - Szigetiné elé tette... Azután hosszan, beszédes némasággal nézett a beteg arcára és az ott meginduló könnyeket zsebkendőjével letörülte.

Egy ideig csendben kínozott a lelkekben a fájdalom, majd így szólalt meg az irgalmas báró:

- No, nem szabad sírni! Nincs semmi baj! Ami volt, azt is elfelejtjük. Persze! No, ne gondoljon most már semmi rosszra, mindent rendbehozunk. Van itt telefon, ugyebár?

- Igenis, van, méltóságos uram.

Először Korányi professzort hívta fel és szavait így fejezte be:

- Mihelyt teheted, kérlek szépen!... Ha lehet, azonnal ülj autóba!... Feltétlenül!... Rózsasor 10!... Azután nézz be hozzám! Feltétlenül várlak, professzorom! Szervusz! Isten veled!

Azután egy másik telefonszámot hívott:

- Halló!... Itt Komáromy báró! Jó napot Vezérem! Mi újság a gyárban? Igen! Igen!... Jó! Halló vezérem! Az igazgatósági gyűlésre készül a jelentés? A megüresedett főmérnöki állás betöltésével kapcsolatos jelentését úgy készítse, mint azt a múlt héten megbeszéltük. Igen!... Csak is!... És egyedül!... Először Szigeti Béla! Azután Szigeti Béla!... És harmadszor is Szigeti Béla!... Ebből én semmi szín alatt nem engedek!... De hiszen nem is ellenzi azt senki... Persze!... Úgy van, vezérem!... Helyes, vezérem!... Én a legteljesebb nyugalommal merem rábízni a mérnöki munkák vezetését. Úgy van!... Szóval már beszélt ez ügyben az igazgatóság minden tagjával?!... Egyhangúlag!... Természetesen!... Halló! Még valamit! Intézze el most rögtön, hogy szabadsága óta bentlévő fizetését azonnal folyósítsák és három hónapi főmérnöki fizetést előlegezzon. Terhelje meg vele az én számlámat és az összeget küldje ki azonnal a főmérnök úr lakására. Rózsasor 10! Halló! Még valamit! Azután hívja fel a Hungária autogarázst Budapestről és értesítse a főmérnök urat, hogy állását holnap foglalja el, a garázst pedig rögtön hagyja ott. Isten vele, vezérem.

Bőséges patakban ömlöttek Szigetiné könnyei, mikor Komáromy báró visszaült az ágya mellé. D ezek a könnyek már a boldogság könnyei voltak.

- Nohát, már megint sír! Nem szabad!

Szigetiné megfogta a báró kezét, bágyadt szemei hálát sugárzóan rátapadtak az arcára s azután, kivédhetetlenül kezét csókolt a nagyúrnak. - Majd ennyit mondott: Köszönöm méltóságos uram - és mosoly is tündöklött szép arcán.

- Nem szabad, nagyságos asszonyom! - és boldogan visszaadta a kézcsókot mind a két fehér kézre, a gyár mindenható elnöke.

Legyen áldott a Mindenható, aki a haragvókat megbékíti, az indulatokat elcsendesíti, a könnyörületességet reánkocsájtja és az alázatos imát meghallgatja - rebegte néma ajakkal az öreg tiszteletes atya s utána felállott, lassú léptekkel a báró elé járult s így szólott:

- Méltóságos Uram! Krisztus mondá: »Ha pedig valaki, a gazdagok közül, jólélekkel közeledik az én szegényeimhez, az én elhagyottaimhoz, azokhoz én is közeledni fogok az én Atyám segítségével és irgalmasságával és sokszorosan visszafizettetik nekik az ő lelkök jósága« - Méltóságos Uram! Szegény jó Szigetiné lelkem szorongó fájdalmában kevéssel ezelőtt megcsókolta a Krisztus keresztjét, s most, ez istennektetsző pillanatban engedje meg méltóságod, hogy ugyanazt a keresztet, papi lelkem hálájaként szíve fölé helyezzem méltóságodnak egy pillanatra, mert méltóbb helyet ugyan találhatnánk-e ma Krisztuskeresztnek?... - S ezzel mellére helyezte a meghatódott nagyúrnak a keresztet az öreg tisztelendő atya.

Komáromy báró puha mozdulattal megfogta a szent keresztet, ajkához vitte és megcsókolta ő is,... ugyanazt a keresztet, a bűnbánat őszinte fájdalmával - miközben szemei egy pillanatra rááhitatoskodtak Szigetiné betegségében is szép arcára. - Azután kezét nyújtotta az öreg pap felé és így szól:

- Tisztelendő Atyám! Lelkemből köszönöm, hogy olyan igazpapi szeretettel megmunkálta számomra is ezt a felemelően boldogító percet. Tartsa továbbra is atyai gondviselésében az én legkedvesebb főmérnököm jó feleségét. Minden nap érdeklődni fogok és - ha nem leszek alkalmatlan - ...néha ...néha át is jövök az én kedves főmérnököm családjához, hogy láthassam... a gyógyulást... Isten áldja meg tisztelendő atyámat...

Ezután ismét a beteg felé fordult a báró:

- Kezeit csókolom. Gyógyulást adjon a jó Isten minél előbb. A kisfiamat... átküldöm... Évikéhez... játszani... - És kézcsókkal búcsúzott el a gazdag Komáromy báró a szegény főmérnök jó feleségétől.

A tisztelendő atya a kapuig kísérte Komáromy bárót.

Évike az udvarban utánafutott a bárónak és - talán az égi angyalok súgták kis lelkének - bájosan meghajolt a »méltóságos bácsi« előtt, majd kezét csókolt neki és így szólott:

- Méltóságos bácsi télem! Pistutát át tessék tüdeni jáccsani!

- Küldöm, édes szivikém!... Küldöm! - és most már úgy érezte, hogy visszaadhatja a bájos gyermekcsókot, és mindkét arcát megcsókolta Évikének.

Az öreg pap azután bevezette a drága gyermeket az anyukájához és bent az édes gyermekszáj megszólalt:

- Anyutám! Ugye jó bácsi a Pistuta aputája?

- Jó bácsi, kicsi gyermekem!... Jó bácsi!... - felelt rá a tisztelendő atya.

A beteg édesanya pedig magáhozvonta s zokogva csókolta drága kicsinyét.

- Ne silj, anyutám! Attól én is sílot! - szólott a pici lány s a tisztelendő atya, összeszorult lélekkel, két síró szívet békítgetett.

* * *

Délben, este, mindig csomaggal sietett haza kedveseihez Szigeti főmérnök.

- Hogy vagy Gizikém? Szervusz édes anyukám! Nézd, mit hoztam nektek! Füget, datolyát, ez meg az első szőlő!... - És fehérruhás ápolónő terítette a szalvétát Szigetiné elé.

A szobalány mindig az ágy mellett terített asztalt, hogy egymáshoz közel ebédelhessen a kis család. Ott, anyuka mellett! Anyukával együtt!

- A tanár úr kint volt ma?

- Igenis, főmérnök úr kérem, kint volt - válaszolt az ápolónő.

- Mit mondott?

- Új gyógyszert írt. Azt mondotta, nincsen semmi baj!

- Aputám!... Én láttam! Eccel így medmozdatta egy ticsit a fejét a tanál bácsi, amitől anyutámnat itt halldatott - és pici szíve táját mutatta lesújtó beszámolójában, a mitsem sejtő, ártatlan gyermek.

* * *

- Hát bizony, kérlek szépen, sajnos, nem sok jót mondhatok szegény fiatalasszony állapotáról - válaszolt Korányi professzor a báró kérdésére.

- Tégy meg mindent érte, kedves Sanyikám! Ha gondolod: szanatorium, fürdő, tengerpart, ami csak segíthetne rajta, minden számbajöhet! Rendelkezz érdekében, ahogyan csak jónak látod! Mindent fedezek, csak mentsük meg! Nagyon, nagyon sajnálom szegénykét!...

- Kár volna a szállítással törni,... mert... - fájdalmas lemondását nem öntötte tovább szavakba a jólelkű professzor és a búcsúkézfogásnál, talán még a »szervusz« is belülmaradt Komáromy báró összeszorult ajkai mögött.

* * *

A jó öreg tisztelendő atya, naponkint, sőt az utóbbi időben már délelőtt, délután meglátogatta remegve féltett betegét. Egész szívvel aggódott érte. Öreg jó szíve egyik napon ezt az imát adta ajakára, amikor térdelt otthon, keresztje előtt:

- Ha szent akaratoddal összeegyeztetheted Atyám Istenem, könyörgök, az én öreg lelkemet szólítsd be helyette a Te örökkévaló Országodba, hogy ő, megnemesedett anyaszívével tovább vezethesse kis családi világukat, a Te szent akaratod szerinti utakon és... hogy a most szíve alatt szendergő emberbimbó embervirágocskává nyilhassék.

* * *

Szomorú volt Szigetiné és beszédtelen.

- Most jobban van már Szigetiné lelkem! - kezdte az alig belépő öreg pap a vigasztalást. - Pedig jaj, de egészen mást érzett, amikor meglátta. - Most már a színe is más!... Pirosabb az arca... Pirosabb az ajka, édes lelkem!... Most már majd rohamosan gyógyul!...

- Piroslik... a temető rózsája!... Érzem én azt tisztelendő atyám!... Tudom én azt... tisztelendő... atyám - válaszolt lehangoltan a lázbanégő beteg.

- Édes lelkem!... Ne vegye el Istentől reményét! Nem szabad kedvesem! Ne keserítse magát, édes gyermekem, - és az ágy mellé ült az öreg pap.

- Köszönöm a vigasztalást, tisztelendő atyám... Most arra kérem,... nyugtasson meg még egyszer... legfájóbb aggodalmamban.

- Mondja édes lelkem! Mi az? Mi miatt aggódik?

- Évikém miatt, tisztelendő atyám... Olyan nagyon egyedül van!... Olyan nagyon árva!... Apukáját az élet elvonja mellőle!... Ki vezetgeti, míg kicsiny lesz?... Ki vezetgeti, ha majd nagyobb lesz?... Kihez fordul,... ha majd baja lesz?

- Hát az édes anyukájához fordul, Szigetiné lelkem! Hát az édesanyukája vezetgeti, lelkem!

- Tisztelendő atyám... az ég magas,... lelkem hiába kiáltoz majd... túlvilágról földi lényig... nem hangzik a szó!... lelkem... tudom... élni fog tovább... és látnom kell az árva egyetlen,... amint testvér nélkül egyedül bolyong!...

Ugyan, ugyan!... Édes lelkem! Nyugodjék meg!... Én keresztem szentségére fogadtam, hogy Évikének, ha kell, mindene lesz, de Isten irgalmas és tudom, erre nem kerülhet sor!...

Szegény, jólelkű öreg ember!... Hiszen életedből nem futhatja már, hogy egy kis gyermeket nagyra felnevelj és az élet útján végigvezessed - futott át fájoan a beteg agyán, de azért nem szólt rá semmit. Ahelyett megfogta az öreg pap kezét, és így beszélt tovább:

- Tisztelendő Atyám! Szent keresztyét vegye a kezébe! Tartsa fel magasra! Emelkedjék fel a templomi szószék magasságába és így óvja meg az édesanyákat nagy útra készülő lelkem gyötrelmeitől. Prédikálja kiolthatatlanul a lelkökbe, hogy az Isten akaratához hozzá ne nyúljanak egyetlen ujjal sem! S anyaságuk szent templomának egyetlen tégláját se dobják ki szivők alól, mert nem tudhatják, melyik téglát a Szent-Oltár téglája! Anyaságuk virágzó fájának egyetlen bimbóját se zúzzák porrá, mert nem tudhatják, nem szent virág fakad-e ölkben. Nagy útra készülő, fáradt lelkemet, az álmok ölen kergetve úzik gyötrelmesen fájo gondok a végtelenbe s irgalomért mindig Isten felé szállok; onnan lelkem a jövőbe sejt és iszonyatos a megálmodás... Pici kis Évikém!... Árva kis Évikém!... De egyedül látlak egyetlen gyermekem!... Szenvedő lelkem jövőbe sejtő rémvilágában bolyongsz... bolyongsz édes egyetlenem!... Csak az az »Egy«!... Csak azt tudnám feledni!... Vagy életem árán mellédteremteni!

- Nyugodjék meg édes lelkem, - szólt könnyes szemekkel az öreg pap a jövőbelátó, szenvedő, beteg édesanyához - hiszen az égi Ígéretet már a szíve alatt hordja, édes gyermekem! Az Isten irgalmas. Az Isten jó! Nem marad Évike egyedül!

- Hogy szállna istenirgalom bűnös anya felé, tisztelendő atyám?!... Bimbóstól tör a vihar az ágat!... Bimbóstól zúzza a vihar a fákat!... Ez most az én sorsom!... Ez most a te sorsod Évikém, egyetlen picike gyermekem!... Istenem irgalmaz!... Istenem kegyelmezz! Évikém!... Évikém!... Gyere!... Nézd csak, mit hozott apuka!... Szép kis ruha!... Gyere... vedd fel picikém!... Megyünk!... Megyünk!... Anyuka is... megy... pá... kicsi gyerme... majd én... vigyáz... rád... ne félj... ne fé...

Ezzel belekábult a fájo jövődbe... Visszahanyatlott a párnájára és mély álomba könnyebbültek gyötrelmes aggodalmai.

Az öreg tisztelendő atya megigazította a párnáját, betakarta az álomba kábult beteget, elrebegett egy imát és könnyes szemekkel, lábujjhegyen kiment a szobából... Nem bírta!... Nem bírta tovább!...

Az ápolónő is könnyezve ült az ágy mellett.

* * *

Múltak a napok... Jaj!... Komor az ég!
Kicsi kis villában nincs kacaj!...
Anyuka álmának
Csöppnyi kis virága
Fekete ruhába' van!...

Fekete gyászlepel... Fehér halott...
Fekete ruhában apuka.
Évike számára
Jaj... mindenki... tagad:
»Csak alszik most anyuka!«

Évike látja, hogy sok nép között
Apjával eljött a »Pistuta«
Hozzásiet és szól:
»Ugye, hogy milyen sép
Luhába' alsit anyuta!«

Apuka felkapja pici lányát,
Magához öleli zokogva!
Feltör a zokogás
Mindenki lelkéből:
Szegény kis Évi baba!
Szegény, kis árva baba!

VI. FEJEZET.

Szigeti főmérnök teljesen eltévedt az életben. Rangja, magas fizetése, társadalmi fokozott megbecsültetése jelentőség nélkülivé, észrevétlenné váltak előtte. Érezte, hogy a nagy veszteséget soha, senki nem tudja pótolni. Valóságos gépemberré vált. A legnagyobb fontossággal végezte ugyan munkáját, de a lelkét állandóan örölte az eltévelyedettség - gyakran minden gondolat nélküli - sötét nyomottsága.

Gondolkodás nélkül és jóleső könnyen engedett az öreg tisztelendő atya kérésének, hiszen úgy szerette Évikét az öreg tisztelendő atya is, meg a jólelkű Örzse néni is. A gyárban egy szobát kért és azt rendezte be magának állandó tartózkodási helyül. A lakást felmondotta. A bútorokat közraktárba helyezte... Ki tudja meddig?... - És üresen maradt a kis villa! De ugyan ki szeretett volna tovább lakni abban a lakásban, ahol annyi fájó emlék és olyan kínzó megpróbáltatások, keserves emléke lihegett még a falakról is...

Minden nap megjelent Szigeti főmérnök a plébánián és vitte, vitte a cukrokat, játékokat egyetlen kis árvájának. Csaknem mindig a tisztelendő bácsi ölében, vagy közelében találta picinyét a fájós szívű édesapa, s a kis Culi kutya mindig körülötte, mindig körülcsaholta, valahányszor megjelent.

* * *

Az el nem sírhatott könnyek vészték, marták Komáromy báró lelkét. Annyira kész lett volna a szomorú koporsó előtt térdreomolni és imádkulcsolt kezekkel kérni a halott bocsánatát, s az önvádolás keserves kínjait könnyárban úsztatni, de nem lehetett!... Nem lehetett!... Kisfia kezét fogva, csak távol állhatott meg a koporsótól, mert ő csak a gyár képviseletében jelent meg őszinte részvétből! ...Pedighát! ...Dehogy a gyárért! ...Dehogy a gyárért! ...A saját keservét, a saját gyötrelmét, a saját gyászát hozta el a szomorú báró, hogy könnyes gyászlepelként odaterítse a szomorú koporsó elé.

Most is így válaszolt a Riviérán szórakozó felesége táviratára:

- Ha jól érzed magad, Erzsébet, csak maradj egész nyugodtan. Egy hónap múlva majd én is megyek Addig ne jöjj haza. Lehet, hogy hosszabb ideig veletek maradok.

A jólsikerült fényképet naponta, Isten tudja hányszor elővette és nézte... nézte... és szemein keresztül szívta magába a gyötrelmes szenvedést. A képen a galambok, a kis Évike és még Valaki ragyogott a virágok között... Gazdagsága, előkelősége súlyos teherként nehezedett most a lelkére, mert szeretett volna most inas, szobalány, szakácsnő és mindenki nélkül, inkább szegényen, elhagyottan élni, hogy legalább a drága képet kithetné az asztal közepére és körülhalmozhatná a legszebb virágokkal... Azután... - kezében a legszebb csokrokkal - naponkint vándorolhatna ki ahhoz a kis sírhoz, amely sír... De nem lehetett!... Nem lehetett!... Csak titkon mindent!... És csak lélekben mindent!...

A halott fényképét a virágok között, megismerné az inas!... Naponkint újuló idegen csokor a sír felett, gyászában bántaná meg az itthagytat! Nem lehetett!... Nem lehetett!... Szenvedő lelke addig kereste, míg megtalálta, hogy, hogyan enyhítse lelkébefojtott fájdalmát:

Fekete lovakkal »sétakocsizott« naponkint a bánatos báró. Az irány mindig egy volt: a temető mellett vezető országút!... S mikor a drága sír irányába ért, szemei - mint egykor az emeleti ablakból - odatapadtak a fájdalom irányára, a keze lassú mozdulattal a zsebébe süllyedt és kivett egy szál, frissentépett virágot... Egy félve előtört könnyel ajkához vitte, megcsókolta s aztán... - képzeletben a drága sírra, de így... csak - a másik zsebébe rejtette, fájó érzéssel.

Ezt az utat róta, naponkint. Mindig más virággal, de ugyanazon fájdalommal, ugyanazon kinnal. Otthon egy vázába gyűjtötte temetőjárt virágait,... mintha csak az »Ő« sírján nyíltak volna, mintha csak »Ő« küldte volna... Pedig hát!... Pedig hát!...

* * *

Dehogy is hagynák el, vasárnap délután!... És mennek,... gyalog... mindhárman... a temetőbe. Középen Évike, nagy virágcsokorral picike kezében, »anyuta« sírjára. Egyik oldalon a tisztelendő atya, másik oldalon apuka.

Komáromy báró most hazafelé tartott kálváriaútjáról és találkozott a szomorú kis csapattal.

A gyermekszem mindent meglát... és Évike megszólalt:

- Nézd aputám!... A Pistuta aputája!... - És három kalap mélyen megemelkedett... Azután haladt a kis csapat a sír felé... A báró pedig eggyel több virágszálla nézett az íróasztalon.

* * *

A jó öreg tisztelendő atya a legmelegebb lélekkel szolgálta keresztje szentségére tett fogadalmát. Mindene volt Évikének! Egész nap vele foglalkozott, mert úgy érezte, hogy a templomban teljesített szolgálata csak úgy lehet teljes és tökéletes. Labdát gurított neki és játszott vele! Mesélt neki és kacagtatta. A szőnyegre ült a reverendás, öreg jószív és babaruhát varrt a csöppnyi örülőknek.

Megszokta, megszerette, lelkébefogadta már Évike is a jó öreg tisztelendő atyát. A »tisztelendő atyám« hosszú lett volna még a csöppnyi ajakra, s az okos kis gyermekelme lerövidítette, de egyúttal meg is édesítette a két szót és »atyutám« lett a »tisztelendő atyám«-ból.

- Atyutám!... én is átmegyet a tempomba!... - hangzott egyik vasárnap reggelén Évike ajakáról.

- Gyere, édes gyermekem!... Gyere! - És kimondhatatlan boldogság járta át az öreg pap lelkét.

Örzsé néni ünneplő gyászába öltöztette Évikét és már vezette is kis, lelkébefogadottját a tisztelendő atya, a templomba.

- Én visem az imatönyvet, atyutám!... - És a picilány, nagy imakönyvvvel a kezében, haladt a templomba, atyutája kezén.

- A hívek számára szolgáló padsor előtt egy hosszú, alacsony lóca volt a templomban, gyermekek számára.

- Ide ülj le Évikém! Erre a szép kis padra! Én meg majd ott ülök. Azután felmegyek oda, de mindig nézlek. Ne félj, nem bánt itt senki. Majd énekelünk is, nagyon szép lesz!

Úgy festett a pici leány a kis padon, a templomnyi tömeg előtt, mint a nagyok hosszú imája mellett, egy bájos, rövid kis könyörgés.

Mikor az öreg tisztelendő atya, lassú léptekkel felemelkedett a szószék magasságába, gondos tekintete elsősorban is leszállott a kispadon egyedül templomozó, gyászruhás csöppségre...

Évike kis kezei imabakulcsoltan pihentek csöppnyi ölében és égitisztaságú, ártatlan tekintete csillagként ragyogott fel a szószék magasságába, »atyuta« arcára.

Az öreg pap lelkébe fokozódott mértékben megfájdult most a gyászruhás kislány egyedülléte és úgy érezte, hogy öreg lelke felemelően fájdalmas ígézet hatása alá került. Lelki szemei előtt megjelent az Örökútra készülő édesanya, aki őt, könyörgő tekintettel a szószék magasságába küldötte, hogy ott tartsa magasra a szent keresztet és úgy védje meg az anyákat.

És az öreg, megigézett lelkű pap nem az előre elgondolt prédikációjába kezdett, hanem a gyermekről, a gyermekáldásról és a testvérnélküliség keserveiről zengett a magasszárnyalású prédikáció az öreg pap ajkáról:

- És ti, testvéreim, akiket az Isten bölcsessége mellett alkotó természet az anyaságra alkotott, ne fukarkodjatok a dicső elhivatottság szolgálatában, mert az, az Isten igazi szolgálata. Az Isten akaratához hozzá ne nyúljatok egyetlen ujjal sem! Anyaságtok szent templomának egyetlen tégláját se dobjátok ki lelketekből, mert nem tudhatjátok, hogy melyik téglá a szent oltár téglája! Anyaságotok virágzó fájának egyetlen bimbóját se zúzzátok porrá, mert nem tudhatjátok, nem szent virág fakad-e öletekben. Anyák! Édesanyák! Ne hagyjátok testvér nélkül gyermekeket! Tudjátok-e, hogy szörnyű sorsok várhatnak az egyetlenekre! Szülők, gondviselők, szerető szívek és azok, akiket előbb küldött az isteni végzet a földi életre, ma még szülői csókot lehelhetünk a hamvas orcákra; ma még ölelő karjainkba fogadjuk az ölünkbe futókat; ma még talán életünket is feláldoznánk a piciny ártatlanért, de ki tudja, ...holnap nem sárgult falevélként hullunk-e alá az élet fájáról. Egyőnket ma, másokat holnap seperhet el a vihar és!... »Ki vezetgeti, míg kicsiny lesz?... Ki vezetgeti... ha majd nagyobb lesz?... Kihez fordul... ha majd baja lesz?... Híveim!... Az Ég magas!... Lelkünk hiába kiáltoz majd!... Túlvilágról földi lényig nem hangzik a szó!... A lelkünk, tudjuk, élni fog tovább és látnunk kell az árva egyetlent, amint testvér nélkül, egyedül bolyong!«

Az öreg pap úgy érezte most, hogy nincs egyedül a szószék magasságában, hanem ott van felette egy édesanya elszállt lelke, aki súgja öreg nyelvére, az égi üzeneteket. Ugyanazokat, amelyeket nem is olyan régen, fájdalmas aggodalmak között a betegágyból rebegett felé, mert szenvedő lelke megálmodta, megsejtette testvér nélkül hagyott csöppnyi magzatának kínterhes jövőjét.

Szeretett volna most az ihletett lelkű öreg pap fiatalos gyorsasággal lefutni a szószék magasságából és ölébe kapni a gyászbanülő csöppséget, hogy szomorú példaként felemelje az oltár előtt és kiolthatatlanul belepredikálja az anyák lelkébe, hogy mentse meg gyermeküket a szörnyű jövődtől és mentse meg saját lelküket a túlvilági gyötrelmes szenvedésektől.

Szokatlan áhítat és titokban elszállt sóhajok töltötték meg a templomot. Anyák és anyajelöltek könnyes szemekkel keresztet vetettek szívük elé s ez a kereszt szent záloga volt az Isten előtt tett fogadalomnak.

Évikét, a szokatlan egyedüllét elnyomta a kis padon. Kicsiny feje oldalra billent és elaludt. Néha-néha boldog mosolyok ragyogtak az arcán. Bizonyára a szószék magasságában megjelent édesanyalélek szállott piciny egyetlenéhez is és ki tudja, mivel örvendeztette meg az álombaboldogultat.

Halk melódiával szólalt meg az orgona, mintha vigyázva költögetné a csöppnyi egyetlent.

Mikor az öreg tisztelendő atya megfogta Évike kis kezét, így szólott:

- Atyutám! Ne menjünt méd! De jó vót itt! Anyutám medcsótolt! - S azután szomorúan ballagott a templomból kifelé, a szótlanul maradt öreg pap kezén.

A kis kutya a plébánia kapujában várta Évikét s boldogan ugrándozott, mikor hazaérték.

Évike felkapta kiskutyáját és ujságolta neki:

- Bizsony! Tis tutyám! De sép vót ám a tempomba! Méd muzsita is vót! Bizsony! Tis tutyám!

Komáromy báró számára szörnyűséges szomszédság lett az üresen álló kis villa megnémult világa. Az emeleti szobák elárvultak a nagy villában. Az ablakok mélyen lefüggönyözve szorossá becsukták szemeiket, nehogy egy kíméletlen napsugár fájó emléket vihessen a szomorú nagyúrnak, az elárvult kis villa bántó csendességéből.

Íróasztaláról egy csokorba szedte drága virágait a bánatos báró. Fehérselyem szalaggal átkötötte, fehérselyem papírba betakarta és könnyes szemekkel íróasztalába helyezte őket, abba a fiókba, amelyben végrendeletét őrizte. Reáhelyezett egy névjegyet és ezt írta rá:

»Édes gyermekeim! Ha meghalok, ezt a kis csokrot adjátok a kezembe, hogy a szívemmel együtt porladjon el.«

Azután rendelkezett, csomagolt és a felesége után utazott. El innen! El!... Akárhová!... - Nem bírta tovább, az üres kis villa szörnyű kínzásait...

* * *

Következett a budapesti, nagy, nemzetközi, katonai repülőverseny és az egész világ szakköreinek élénk érdeklődése mellett már folytak is az előkészületek. Minden állam a legjava erőket szemelte ki a nemes küzdelemre.

Szigeti főmérnök pilótafőhadnagy is megkapta már a behívóparancsot. Egyébként talán, kis kényelmetlenségérzet futott át az agyán, mert mégis csak rendzavarást okoz a polgári élet oly fontos állomásán posztoló embernek, de most nem törődött vele!... Ment!... Ment!... Mint akinek minden mindegy és már semmi sem fontos.

Bevonulása előtti napon, először elment kisleányához, szokatlanul nagy csomagokkal a kezében. Azokban cukrot, játékokat, ajándékokat vitt kicsiny árvájának. Onnan pedig kiment - most egyedül - a temetőbe. Szokatlanul fájdalmas volt most elbúcsúzni kisleányától és kimondhatatlanul fájt most a lelke, ott kint, a sírnál. - A tisztelendő atya a kapuig kísért a fájószívű édesapát s ott karjára vette Évikét és úgy integettek a távozó édesapa után. Ezerszer visszaneézett most Szigeti főmérnök kisleányára s ezerszer visszaneézett a lassan elhagyott sírra...

* * *

Komáromy báró a Riviérát most hangulatnélküli üres világnak találta. A körülötte zajgó hangulat, jókedv, kacagás, a lármás dzsessz, mind-mind porrázúzódott az ő süketté vált lelkének fájdalomkínjain. Üres hiábavalóságnak és komolytalan ledérségnek látott most mindent, ami - talán még nem is olyan régen - lelkének egész világát többé-kevésbé kellemesen elfoglalta és jólesően megtöltötte.

- De tulajdonképpen mi a bajod Géza? - fordult egyik napon a báró felé a felesége.

- Semmi, kedvesem. Igen sok dolgom volt az utóbbi időben, míg otthon voltam. - A gazdaság, a gyár, tudod, az az elnökség - sok teherrel és munkával jár, fiacskám. Te azt nem is sejtet. Aztán meg azt a lakást is úgy, de úgy meguntam! Ha nem volna kedved ellen, fiacskám, én ajánlanék is valamit.

- Kérlek Géza! Tessék!

- A háztartást a Rózsasoron szüntessük be és... menjünk Dunántúlra, a birtokra. Ott van az a szép, tágas kastély. Lakjunk ott!... Még ma írnék az intézőnek, hogy hozassa rendbe a lakást és már innen oda utaznánk... haza.

A grófnőn végigborzongott a pusztai térdigsáros, üres, egyhangú, petróleumlámpás élet. De ezt eltitkolta és a maga számára helyesebbnek vélte, ha a férje érdekeit hangsúlyozza és így válaszolt a meglepő ajánlatra:

- De, kedvesem, hogy intézed akkor a súlyos elnöki teendőidet? Édesem én féltenelek a sok utazástól.

- Én belefáradtam már abba az elnökségjátékba is. Le fogok mondani arról is - válaszolt lehangoltan a báró.

- Mi van veled, Géza? - lepődött meg a báróné - ilyet még soha nem mondottál! Hiszen még nem is olyan régen elsőrendű szórakozásnak nevezted a szépen jövedelmező gyár vezetését.

- Az akkor volt kedvesem... De most!... Tudja az Ég! Nem szeretem tovább...Meguntam! Meguntam! - Nem is vette észre, hogy milyen nagy erősködéssel védekezett.

- Édes lelkem, ha egyszer unalomról beszélsz, akkor engedd meg, hogy az unalmad megszüntetésére, ajánlatoddal szemben én egy másik ajánlattal lépjek elő. Munkába beleunt embernek nem a pusztai és a sártenger való, hanem olyan hely, ahol a lehető legjobban el tud szórakozni! emberek! szórakozóhelyek, zene, tánc, nem pedig a pusztai, egyhangú életnek nappali alvajárása! Ott van, kedvesem, az én bécsi palotám!... Még ma írni fogok a házgondnoknak, hogy hozassa rendbe a részünkre fenntartott lakást és oda menjünk, innen... haza!...

Akárhová! Mindegy! Csak a Rózsasorra ne! Mert ott talán megfulladnék! - kínoztatta át a gondolat Komáromy báró lelkét és így válaszolt:

- Rendszerben van, fiacskám! De még ma írj a házgondnoknak.

- Helyes, Géza. Írni fogok. De megengedsz egy kérést?

- Parancsolj!

- A jövő heti repülőünnepélyt még megnézzük Budapesten. Itt mindenki programba vette. Eszterházy hercegek, Zichy grófok, stb., stb. előkelőségek mind-mind odamennek. Mi sem maradhatunk itt! Ugye, fiacskám? Addig a bécsi lakást rendbehozzák és a legszükségesebb dolgokat is elszállítják Bécsbe a Rózsasori villából. A repülőversenyről egyenesen Bécsbe utazunk. Jó lesz így, Géza?

- Jó lesz, fiacskám. Az íróasztalomat is elszállítatjuk Bécsbe. - Gondoskodott féltveőrzött és lelkéhezforrott titkárról a báró és lélekben körülölelt, szívéhezszorított egy elhervadt, elszáradt virágcsokrot.

- Az íróasztalodat? - mosolyodott el a báróné. Hiszen van Bécsben is íróasztal a dolgozószobádban!

- Igen, tudom, fiacskám, de, tudod,... azt úgy megszoktam, azután meg abban van sok minden fontos iratom,... a végrendelet... és más egyéb... Úgy ahogy van, hozzák csak azt el, fiacskám! Ezt így intézzük! Az jön csak el onnét!

- Rendszerben van, kedvesem! No, de most már menjünk, fiacskám, mert a hercegek előbb megérkeznek a kaszinóba, pedig ugyebár, mégiscsak úgy illik, hogy mi várjunk őreájuk! Én úgy élvezem ezt az elsőrendű bridzspartit! Zene! Tánc! Hangulat! Élet! Gyere kedvesem! Olyan kellemesek azok az emberek!

És vitte Komáromy bárót a felesége hercegek, grófok társaságába, zenés, táncos kaszinóba, bridzspartit szenvedni a »kellemes emberek« közé, jóllehet, az ő lelke fájoan vágyódott a pusztai élet térdigszáros, üres, egyhangú, petróleumlámpás, nappal is alvajáró világába, hogy ott asztalára, virágtenger közepébe kitegyen egy drága »jólsikerült fényképet«, amelyen »a galambok, a kis Évike és még Valaki ragyog a virágok között« s az előtt vágyakozott nap-hosszat ülni és nézni, nézni, de nem lehetett! Nem lehetett!...Csak titkon mindent. És csak

lélekben mindent! - Ehelyett felerőszakolta a keservesen súlyos maszkot testére-lelkére és mosolygós arccal üdvözölte a hercegeket és a grófokat...

* * *

A repülőverseny előtti napon egy levél érkezett a plébániára:

Tisztelendő Atyám!

Tisztelettel és szeretettel kérem Tisztelendő Atyámat, hogy ha csak egy mód lesz rá, az ünnepségre szíveskedjék Évikémet valakitől kiküldeni, hogy mielőtt gépbeszállok, még egyszer megcsókolhassam az én pici leányomat.

Kétszeresen boldog lennék, ha tisztelendő atyám hozná ki, de nem akarok ezzel tisztelendő atyámnak külön fáradságot és törődést okozni.

Mély tisztelettel és soha meg nem szűnő hálával:

Szigeti Béla.

* * *

Autótábor állott a mátyásföldi repülőtér körül. A külföldi előkelőségek csoportokban beszélgettek és várták a nagy perceket. A budapesti országúton autó autó után száguldott a repülőtér felé és valóságos biciklikaraván törtetett kettős, hosszú sorban az úttest baloldalán.

Kinyíltak a hangárok hatalmas ajtajai és a repülőgépek, mintha ölelni akarnák a levegőtenger végtelenségét, már ott állottak hatalmas szárnyaikkal sorban, a kijelölt vonalak mögött.

Megérkeztek a bizottság tagjai. A pilóták gépeik körül szorgoskodtak. A tömeg már hullámzott és egy pilóta, a tömeg közé erre is, arra is mélyen befűrt tekintettel, nyugtalanul keresett valakit!

»Nem hozta ki« - futott át Szigeti főhadnagy agyán a fájó gondolat, de ebben a pillanatban észrevette, hogy az öreg tisztelendő atya karjain hozza Évikét és nagy kinnal törekszik feléje a tömegben keresztül. Már oda is értek a kordonkötélhez és Szigeti főhadnagy, mintha ez lenne most élete legfontosabb és mulaszthatatlan tennivalója, futva igyekezett a Kedvesek felé.

- Vigyél madaddal aputám! - szólalt meg Évike az édesapai ölelés és csókok között és szavai mélyen belevésődtek az édesapa lelkébe. Fájó, gyötrelmes gondolatok kínozták át Szigeti főmérnök agyát és ebben a pillanatban a »Mi is lenne veled, édes gyermekem... ha én... most« is átcikázott a fájdalmas gondolatok között.

A gépbeszálláshoz megszólaltak a jelzőkürtök és Szigeti főmérnök, egy hosszú csók után, gondolataitól megremegett lélekkel visszaadta kicsi leányát a tisztelendő atya karjaira. Kezetcsókolt a tisztelendő atyának és futásnak eredt a gépe felé. Futás közben, a nagy kérdés kínoztá végig még egyszer a lelkét: »Mi is lenne veled édes gyermekem... ha én esetleg most...«

A tisztelendő atya egyik kezével magához szorította Évikét, a másikkal pedig egy keresztet bocsájtott útjára a könnyes szemekkel elfutott édesapa után.

A jelt leadták és a következő percben a repülőtéren hullámzó embertömeg felfelé feszített nyakkal meredt az ég magassága felé.

Komáromy báró és társasága az autó mellett maradt. Mindenki kezében egy-egy látcső és figyelték ők is a harsogva bűgő gépek versenyirámát.

A báró, alighogy szemei elé vette a látcsövet, már szinte ijedten vissza is kapta. Mintha izgatta, mintha bántotta volna most is valami. Bárhol inkább szeretett volna most lenni, csak ez a harsogó láрма ne bántaná idegeinek minden legapráját.

A piros-fehér-zöld zászlót magasan lengette már az ég kék tengerének országúti szele és hatalmas ívekben még mindig felfelé vitte a gépet Szigeti főhadnagy.

- Győzött a magyar főhadnagy!... - állapították már meg a bizottság tagjai hozzávetőleges becsléssel, mert hiszen világosan látható volt, hogy magasan a többi gép felett tündökölteti Szigeti főhadnagy a drága háromszínt.

A többi gép már lefelé ereszkedett, de a magyar zászlót még mindig felfelé vitte a kitűnő pilóta. Már el is tűnt az elszórtan úszkáló bárányszemek között... Most újra látszott!... Most újra eltűnt!... Még mindig felfelé halad! Rekordot javít! Merész ember!... - mondogatták már mindig többen -, ... Majd kezdődött az aggodalom!...

Mit törődött ekkor már Szigeti főhadnagy a rekorddal. Küszködött, harcolt az ég szédítő magasságának gondatlan merészséggel megközelített veszélyes viszonyaival: A levegő kevés volt! A motor hebegve durrogott! Fejzúgás, szédülés és a tagok rohamos elgyengülése! És immár az öntudat zavara reszkettette meg egész lényét. Az érzékeny gépszerkezetek már öntudatos irányítás nélkül magukramaradtan tévelyegtek. Bárányszemekből ki! Bárányszemekbe be! Vakon rohant most már a nagy gép a légszavár viharában.

Lent a földön már félelem fogta el az embereket!... A távcsövek mintha csak a szemek elé tapadtak volna a szédítő magasságban eltévelyedetten imbolgó gép láttán.

S ugyanakkor, fent az Égben, a Túlvilág kapuját őrző angyal előtt egy édesanya, egy feleség elköltözött lelke remegve térdelt és imádkulcsolt kezekkel könyörgött a kibocsátásért.

Szüntesd meg lélek könyörgésedet!

Földieken mi nem segíthetünk!

Vonulj vezeklőhelyedre!

Kínjaidban az Úr elé borulj!

- hangzott az őrangyal ajakáról a szigorú parancs.

- De Őrangyal, a férjem! Árvánhagyott egyetlen gyermekem apja! Látod! Segíteni! Segíteni akarok! Egyedül marad az egyetlen! Senki sincs, ha apja is elvesz! Nézd már zuhan! Nincs már idő, hogy az Úr elé boruljak engedelemért! Engedj! Engedj! - És kitört a szegény, szenvedő lélek a szent kapun és légnemű lénye már ott kering, szenved, ölel, kapkodva támaszt a zuhanó gép körül, majd alásuhan a roppant tehernek és hátát támasztja a zuhanás elé, miközben könnyei ömölnek, arca eltorzul a szörnyű munkában! De a gép zuhan, zuhan, légnemű lényén keresztültörve s a szenvedő léleknek látnia kell félhalottan, egyetlen árvája apját a halálúton, a zuhanó gépben. Ölelné, fogná, támasztaná, kiragadná a halál karmai közül, de hiába: ködszerű karja áthatol a drága tagokon és zuhan!... zuhan a gép tovább!

Két Cherub szállott az engedetlen lélek után égi kardokkal és hangzott az égi szó:

- Anyalélek! Vissza! Omolj térdre az Úr zsámolya előtt!

- »Oh«... - sivalkodott bele az embertömegbe a rémes borzalom a következő pillanatban, mert az egyik felhő alól előkerült gép, földreszegezett orral zuhant lefelé! Talán majd sikerül neki! Talán, csak pilótabravur! Már csak 200 méter! Már csak 100! Isten irgalmaz, 50 sincs talán már! Mentők rohantak arra! Fehérre vált tekintetek borzadva fordultak el a szörnyű iránytól, s a következő pillanatban fekete füsttengerből vörös lángok csaptak fel, a megközelíthetetlenül égő, porrázúzó gépet felett.

Egy autó ekkor már messze robogott a repülőtértől és iránya Bécs volt! Komáromy báró szinte megiszonyodott a részletektől és elrohant a szomorú helyről. Az autóban csak ennyit mondott feleségének: magyar újságot talán soha nem olvasok Bécsben.

Egy öreg pap kocogva, lihegve iparkodott a repülőtérre. Karján egy nagyobb csomag volt és arra csuhája szélét terítette. Évikével rohant az öreg, jó tisztelendő atya. - Ne lásd ezt! ne halld ezt kedves gyermekem - rebegette magában és még a szeméit is eltakarta a most már teljesen elárvult csöppségnek.

A bizottság odahelyezte a porrázúzó gépet és pilóta hamvai fölé az aranyserleget és levett kalappal áldozott a gyászos dicsőség előtt.

* * *

Szigetiné lelke ott térdelt már az Úr zsámolya előtt és mélyen borulva sírt könnyölgéseit:

- Bocsásd meg bűnömet mindenható Atyám, vagy büntess addig, míg az idők végtelenje tart, csak őket óvd meg és ne tedd pokollá földi létüket!

- Szüntesd be panaszkod anyalélek! - hangzott az Úr szava! - Ne hidd, hogy szigorú vagyok! Te tetted pokollá földi létüket! Én sorsotok vonalát szépen rajzoltam, de kontárkézzel te leromboltad! Az egyenes vonal görbévé vált és beleütközött más életútba, s most mindannyiátok vesztére görbén rohan a vég felé! Vittem, vezettem életutakat. Csupa napsütés volt, virág és kacagás! Álmodok felett angyal örködött és virágot jelentett a dús tavasz! S te mit tettél?! Ajándékomat eldobtad magadtól és durva szívvel porrátiportad tested rügyét, csak azért, mert szép arcodat féltetted a mindeneknél értékesebb anyaráncoktól! És csak azért, mert az élet útja előttetek nehéznek látszott! Hiszen az én próbakohóm! Küzdelemben látszik meg a lélek ereje! S az anyaságnak szép, szent ráncai égiként csillagának árnyéka csupán, amely kivéd minden bajt okozó hitvány bűverőt s idegenek elől eltakarja az édesanyát! Te erőszakkal kivontad magad a szent csillagnak árnyéka alól és jóságom folytán tündöklő lényed elbűvölt egy másik ártatlant s most: te itt fetrengsz előttem fájdalomban s az a másik, családja körében elárvult Semmi, aki alig tudja, hol és merre jár! Míg, ha megvárod örülő lélekkel, hogy akaratom és ajándékom virággá nyíljék anyaöledben, a csillagárnyék arcodra vonul, az élet-vonal összeütközése elmarad s életetek egyenes útja halad tovább a boldogságos napsütés alatt! Én, lelkem, nagyobb feladathoz mindig több erőt adok!

- Értem jóságos Atyám, Istenem, - zokogott fel könnyeiből Szigetiné lelke a szent zsámoly előtt, - könnyörgöm Atyám, mi lesz a kis árvám élete?

- Látni fogod bűnbánó leányom, - hangzott az Úr jóságos szava, - de egyet tudj meg! Művem: az összhangban működő világ, millió életvonalnak komplikált egésze! Zúg, zakatol, morajlik benne minden és száguldva halad nagy célom felé. Benne a legkisebb zökkenő pusztulást jelent! Foltozgatni ebben nem lehet! Ha benne egy vonal megszakad, csomózásra nincs idő, de az különben is akad! Minden vagy pusztul, vagy önmagától újrakezdődik s alkalmas lesz ismét a Nagyegészbe! Csomó vagy folt, akadályozná a többi építést s kivételt alig bír művem nagy szerve. Mégis, most, veled kivételt teszek, mert nagy bűnbánatod kedvemre van. Édes leányom!... mióta itt térdelsz, lábaimnál, azóta egészen árva lett kicsinyed, mert bimbótiprásból származó bűnöd sötét árnyéka, azon az elbűvölt ártatlanon keresztül, nyomkövető és szakadékba vitte jó urad. Kicsiny leányod sorsa nehéz, kínos és könnyetfakasztó, mert az elgörbült vonal dörögve fut és sok, vészes szakadék partján kanyarog. Bűnbánatodra irgalmam úgy teljesül, hogy kínos és gyötrelmes égi munkád árán, keserves szenvedéseidre gyógyírul kicsinyed menekülését adom. Látni fogsz mindent, hová jut a piciny egyetlen, kit akaratom ellenére testvér nélkül hagyál. Szeméid vészes óráiban a menekvést te viszed neki, de csak úgy, hogy égi és földi lény között a kapcsolat továbbra is mély titok marad. Így én

kettős célom érem el: ez lesz számodra a purgatorium s odalent az anyaságra elhivottak is észretérnek majd s akaratom bűnös kézzel nem ferdítik el, mert gondom lesz rá, hogy a kicsiny árva szörnyű hánykódása lelkekben fájjon. Most menj szépen vezeklőhelyedre és vigyázz, figyelj s minden lépését kövessed!

A fájdalomiban gyötrelmesen szenvedő édesanyalélek ezzel mélyen hajolva távozott az Úr színe elől és ment a vezeklőhelyre, hogy onnan figyeljen, vigyázzon és minden lépését kövesse szörnyűsorsú, egyetlen, árva picinyének.

VII. FEJEZET.

Szegény, jó öreg tisztelendő atyát lelke mélyén megrázta a szörnyű tragédia. Még a villanyosban is szorosan magáhozölelve tartotta Évikét és folyton beszélt neki, valami érdekeset, valami szépet, valami elfoglalót.

A robogó villanyos ablaka felé fordította piciny fejét és mutogatott neki hol ezt, hol azt, nehogy érdeklődjék az okos kis gyermek.

De Évike ártatlan, mit sem sejtő lelke mégiscsak belemarkolt öreg szívébe:

Atyutám! Aputám fellepült azs égbe? Miért nem váltut vissza? Én úgy selettem volna méd eccsel medcsótolni! - És csöppnyi arcát bánat ülte meg.

Az öreg tisztelendő atya nem tudta, hogy válaszolt-e a kicsi leány nagy kérdésére, csak azt tudta, hogy a kérdés élesen, borzalmasan belefájdult öreg szívébe és lelkében fájóan felhangzott a kis árva kérdésére a szörnyű felelet:

Igen, kicsi gyermekem, apukád »felrepült az égbe!« Csókoddal adós maradsz, picikém!... - és egész délután a kis árvával foglalkozott. - Labdát gurított neki és kacagtatta. Mesélt neki és játszott vele. Szőnyegre ült és babaruhát varrt a csöppnyi árvának, fájó, bánatos, könnyező lélekkel. Sírni szeretett volna és kacagnia kellett! Imábatördelésre kíváncsoztak az öreg kezek és jókedvet mutatva tapsolt a kicsi árvának, csak azért!... Csak azért!...

* * *

- Egy szót sem, Évike előtt, Örzse fiam!

- Oh, Istenem! Dehogy, dehogy! Tisztelendő atyám!

E nap estén, mintha csak vesztét érezte volna Évike és mintha talán még egyszer ki akarta volna kacagni magát pici szíve, játszott, kacagott, futott kis kutyája előtt és kis ruhájába kapaszkodó Culiját, atyuka ölelő karjáig vonszolta maga után, kacagó jókedvvel. A tisztelendő atya ölelő karjaival magához szorította Évikét és szeretettel megsimogatta a kis kutyát, mert lelkébe most belefájdult ugyanaz a bánat, amely egykor az elköltözött édesanya lelkét kínoztá végig: »Neki... csak a kiskutya jutott!«

Végre álom kerülgette a pici szemeket. A tisztelendő atya ölébevette és altató dallamot dudorászva, könnybenúszó, öreg szemekkel, elaltatta kicsiny árváját. Az öreg szemekből most már megindulhattak az elfojtott könnyek és mire ágyacskájába fektette, fáradtra kínozták öreg lelkét az érette való aggodalmak. Egy édesatyai csókkal elbúcsúzott az álom karjaiba boldogult, kis földi angyaltól és átment az irodába. Az ajtót nyitva hagyta és asztalhoz ült.

Egy mély sóhajjal nyitotta meg az árva jövőjéért szíve egész melegével kezdett gondoskodását s tekintete egy pillanatra a keresztre szállt. Öreg lelke kikapcsolta most a dolog szomorú voltát és kis védence érdekében próbált érdekeket védeni, azaz: megközelíteni a hideg pénzvilágot, mert mi lesz a kicsivel?!... Ki gondoskodik róla?

- Hát persze, - terjesztette előbb saját maga elé a dolog mérlegelni való oldalát. - katona árvája! Katonai versenyen történt a szerencsétlenség! Természetes, hogy az állam gondoskodni fog róla, csak utána kell járni valakinek! No majd én!... Azután:... Főmérnök árvája!... Természetes, hogy a gyár sem vonhatja ki magát alóla!... Komáromi báró! - szegződött agyának ebben a pillanatban a biztos reményt nyújtó gondolat. Ő elintéz bizonyára mindent és az államnál is segítségemre lesz az utánajárásnál. Hiszen, óh... biztos! Ő mindent megtesz.

Elsősorban is neki írok, a gyárba. - S talán öntudatlan mozdulattal - cigarettára gyújtott, hogy a bárónak szóló levelét átgondolja először.

A füst szállott. Kovács tisztelendő atya nemes lelke pedig szőtte a szebbnél-szebb gondolatokat a nagy úr elé, hogy lelkét minél tökéletesebben megközelítse a kis árva érdekében. Papírt és tollat vett elő. Úgy érezte, hogy egy pillanatra sem halaszthatja nagy kötelességét, bár fáradt volt nagyon. - Hiszen, hogy is ne?!... Az egész nap csupa izgalom volt! A repülőtér ember-tengerében, Évikével a karján, lihegve rohant, hogy az úgy vágyott apacsók valóraválják! Aztán a szörnyűség! Újból a futvamenekülés. A lelki gyötrelmek! Eltitkolt fájdalmak! És ez az egész délután! A Hetvenedik év küszöbére érkezett szervezetét megviselte nagyon, összezúzta nagyon!... De mégis a papír fölé hajolt és írni kezdett:

Méltóságos
báró Komáromy Géza elnök úrnak.

S ezzel a toll megállott! A világ elsötétült s a kis árva érdekében könyörgő sorok helyett, egy galambfehér fej foglalt helyet a Komáromy bárónak szánt papíron! És fent a toronyban, - mintha árvaságát siratná az elárvult templom - az esti harangszóval feljajdultak a harangok és bús gyászmelódiával vitték, vitték az egek magasságába, az Isten elé, boldogult Kovács András tisztelendő atya nemes lelkét.

Atyutám! Télet egy tis vizset! - hangzott ebben a pillanatban a hálószoza süketté vált világába Évike félígalvós hangja. - Píci lelke, mintha álmában is megremegett volna a szörnyű pillanattól, s kábulatában víz után könyörgött.

Kérheted már picilány!... Jó atyukád lelke elszállt! A jószív megállott! Nem dobban az már érted, olyan forrón, olyan szeretőn! Sárgult levélként lehullott mellőled ő is az élet fájáról. Szomjadat tőrjed picikém! Hangod most itt nem hallja senki! Fordulj másik kis oldaladra és aludj. Most még atyukád ölében alszol, azt hiszed, hiszen Ő altatott el. Ne is sejtse, hogy mire ébredsz! Ne is sejtse, hogy hol ébredsz!

Évike, szomjúságkínjában másik oldalára fordult. Kicsiny lábaival rúgott egyet s derékig csupaszon maradt a csöppnyi test. Egek, könyörüljtek! Nincs aki megítassa! Nincs, aki betakarja!...

* * *

Este kilenc óráig dolgoztatott Örzse néni a konyhában. Most hosszan kopogtatott a kivilágított iroda ajtaján, hogy kézcsókos jóéjszakát mondjon a jó öreg tisztelendő atyának.

Óh, jóságos Isten!... és térdreomlott Örzse néni, fájdalmas rémületében. Azután befutott a hálószozába, Évikét bepakolta kis paplanába és meg sem állott vele harmadik utcában lévő, szegényszagú, dohos kis lakásáig. Halottal csak ne aludjék együtt az édes, píci lelkem, - s egy kis vacokra helyezte el, a föl nem ébredt árvát.

A kis kutya észrevette Évike titkos, szomorú költözését és ment, ballagott alvó kígazdája után. Melléje ugrott a kis vacokra és szomorúgörbére hajtva tagjait, odahúzódott Évike apró, meleg, kis teste mellé. És együtt aludt tovább a szomorú élet két, elhagyott árvája.

VIII. FEJEZET.

Mennyire igaza volt a halálbainduló édesanya aggodalmának!: »Ki vezetgeti, míg kicsiny lesz?«, »Ki vezetgeti, ha majd nagyobb lesz?«. És mennyire igaza volt a nemeslelkű tisztelendő atyának!: »Mi lesz a kis árvával?«, »Ki gondoskodik majd róla?«, »Ki intézi ügyeit?« Nem akadt most már senki, aki utánanézne az árva érdekeinek.

Komáromy báró?: abban a tudatban volt, hogy jó helyen van a kis árva a tisztelendő atyánál, aki minden bizonnyal minden ügynek szeretettel utánanézt. Magyar újságot nem olvasott, tehát nem is értesült az öreg, jó atya haláláról.

Mások?: mindenki abban a tudatban volt, hogy bizonyára valamelyik közeli rokon intézi az árva ügyeit. És ugyan ki nyúlt volna hozzá?

Az állam?: sem kérvény, sem folyamodvány nem érkezett sehova az árva érdekében és - bár világos, hogy az árvának segítség jár, de el nem indított golyó nem gurul - nincs mire intézkedni, nincs mire kiutalni!

De ki is intézné?... Hogy is intézné?...

Az öreg Örzse néni, egyszerű tudatlanságában ugyan hogy juthatna oda? Ő most elsősorban is sovány kenyerek miatt sírt, mert új pap került a plébániára, aki takarítót is hozott magával, aki majd szintén harminc évig szolgálja talán, mint ő, a jó öreg atyát. Örzse néniéknél még vastagabb lett a szegénység szaga. Férje, a teljesen világtalan Fazekas Mátyás, már négy év óta tekergeti a szomorú koldusmuzsikát, de az sem ér már semmit. Kettejüknek is gyász az élet s most még pótlék is jött a kolduszenére, aki kenyérért nyitná kis száját! De azért Örzse néni jó szíve nem gondolt semmire. Lelkéből szerette Évikét. Csak fájt a szegénység nagyon, s most különösen fájt, hogy nem adhatott a kicsinek annyit, amennyit csak lelke diktálta.

Haladt az idő és jöttek a csupakenyér, meg az aziszig napok és Örzse néni is megszüntette tiltakozását az öreg vak koldus kenyérért küszködő terve ellen. Nagy úr a nincsmienni!... Az öreg koldus törte a fejét, törte, Örzse néni pedig könnyes szemekkel és zokogó lélekkel írta a szavakat. Addig javígtatták, addig változtatták a szörnyű és sánta sorokat, míg üzleti cégérnek versbeszedték Évike tragédiáját. Aztán jött hozzá a szomorú melódia, s addig tanították, addig dalolgatták szomorú hármásban, míg Évike ajkáról is nem ömlött a szívemarkoló dal.

Ettől kezdve, Évike is elindult reggelenként az öreg Fazekas bácsival a kenyérkereset leg-szomorúbb útjára. Egyik kis kezével vezette a vak koldust, másikban pedig ölelve vitte kis kutyáját. Az öreg koldus lerakta gyászos zeneszerszámját a »posztón« és a szakadt, vénrossz kalapját Évike kezébe adta. A kis kutya elhelyezkedett Évike lábainál, Évike pedig kétkézre fogta a rossz kalapot s könnyörgő tekintettel belekezdett a tekerős muzsika dallamára a szívetrázó dalba:

Bácsi, néni, télem sépen!
Halldassa med tönyöldésem!
Nincsen nétem jó aputám,
Sem csótoló, jó anyutám.
Tis tutyámmal álvát vagyunt,
Azs életben így malattunt.

Nincs tis luhám! Nincs tenyelünt!
Csat ha attot... attol esünt!
De boldod is, ti nem álva!

Tinet él azs aputája
És csótojja anyutája,
Nem csat... tis loss tis tutyája!

S azután kezdte előlről a szívettepő siralmat a kis árva, akit a szomorú »üzlet« még szakadtabb és kopottabb ruhába bújtatott.

Könnyes szemekkel ejtették a járókelők az ócska kalapba a száanalom filléreit. Sokan voltak, akik megálltak a szomorúság kis oltára előtt és mikor végképp megfájdult lélekkel továbbmentek, még sokáig kínozott a lelkekben a bánatos dal utolsó strófája:

De, boldod is, ti nem álva,
Tinet él azs aputája
És csótojja anyutája,
Nem csat... tis loss... tis tutyája!

Ne hagyd el Atyám! Ne hagyd el! - könyörgött ebben a pillanatban Szigetiné lelke, az Úr számolya előtt. Szörnyű sorsát fordítsd jobbra! Bűnhődésem nyújtsad inkább az évek millióiba, csak őt, csak őt ne hagyd Atyám, a szomorú sorsban! Engedd, hogy segítsen rajta!

És szólt az Úr: Menj vezeklőhelyedre, bűnbánó lélek! Mit segítenél még rajta?! Az életszeretet alapja a szenvedés! Most oltom lelkébe a fájdalomrügyet s az, alapja lesz majd az örömvirágnak! Megmondtam!: minden, vagy pusztul, vagy önmagából újra fejlődik s alkalmas lesz ismét a Nagyegészbe! Ehhez idő kell! S a fejlődésnek vannak gyötrelmes szakaszai! Nézd: a tündöklő lepke kezdetben satnya kukacként odvas fák szűk részében szorong s a végén ragyogva díszíti a tavaszt! Menj csak helyedre! Ha segítség kell, majd viszed számára.

* * *

Nem ismerte fel Évikét senki. Hiszen ő sohasem járt azelőtt arra.

A jószívű Örzse néni második nap este, már cukorral és édességekre várta haza, a »jólkereső« Évikét. Szerette volna mind reáköltetni, ami pénzt csak hozott, mert a lelke fájt és úgy érezte, hogy bűnözik! De hiába, már éhenpusztultak volna. Enni kell! Nagy úr a gyomor! Egyik napon már nem bírta lelke tovább a félbögre aprópénz mellett és míg kedvesei a »poszton« voltak, zsebébe öntötte pénzöknök felét és elindult a virágáros felé. Két, nagy csokrot vásárolt és sietve vitte a körzeti temetőbe. Egyiket a tisztelendő atya sírjára, a másikat pedig - bűnbánó lelkének minden alázatosságával - Évike anyukájának sírjára tette. Letérdelt és könyörögve kért bocsánatot a kis sír néma lakójától, Évike szomorú sorsáért. A keresztet könnyes szemekkel megcsókolta és a virágcsokrot áhítatos mozdulattal a sírra helyezte.

Könnyein keresztül észrevette, hogy a keresztben, egy nem régi, nagy koszorú hervad és rajta nagy, széles fehérselyem szalagot lengetett a szél. A szalagon írás is volt, amit a könnyeken keresztül nehezen betűzött:

»Egy örökké bánatos szív fájdalomzáloga.«

Örzse néni nem is sejtette, hogy az a nagy koszorú Komáromy báró búcsúja volt a kis sírhant lakójától... - Most már ez szabad volt!... Nem bántott már meg senkit a sírhanton hervadó idegen koszorú...

Örzse néni még egyszer letérdelt. Még egy keresztrelehelt csókkal megkövette az elköltözött édesanyját, imádkozott és azután bánatos, de talán megkönnyebbült lélekkel haza indult, hogy jó ebédet főzzön kedveseinek, mire hazaérnek a szomorú napszámból.

* * *

Szeles őszbe fordult az idő. Évike lelke talán már belefáradt a szörnyű dalba, vagy végképp megszomjúhozott Valakit. Otthon, az ebédpihenőn, gyakran csak ült és bánatosan simogatta kiskutyáját. Úgy látszik, a lelke ébredezett, az értelme fejlődött és látni kezdte a szörnyű valót.

Egyik napon, míg gondozói az ebéd utáni pihenőt szundikálták a hitvány vackokon, addig simogatta, addig nézegette kiskutyáját gondbamerülten, míg egyszer csak, mintha boldogabb világnak ragyogó napja világított volna bele megfájdult kis lelkébe, boldog mosollyal arcán kezébe kapta kiskutyáját és örömteljes, lassú hangon súgta a fülébe:

- Gyere tis tutyám! Menjünt ti! Jobb less ott netünt! Anyutám bizstosan vál téded is! Gyele!

És a következő pillanatban a két kicsi lény már lábujjhegyen szökött a szegénység koldus-otthonából s az uccára érve, futva haladt célja felé.

- Gyele tis tutyám! Salaggyunt! Aputámmal is elle jöttünt ám Csuli! Bizsony! Mitol hozstut a viládotat. Med atyutámmal is elle jöttünt! Attool is vittünt viládot! - szórakoztatta kis kísérőjét és magát az ártatlan gyermek.

- Jaj, tis tutyám! Hát mint most nem visünt semmi viládot? Szedény anyutám, bizstosan fáj neti!... De nézsd csat, tis tutyám, csat visünt viládot!... - És a kis árva, drága kis kezével már szedte is az útszéli gazok kikiricsvirágát.

Szedjed picikém, szedjed! Vigyed édesem, vigyed! Ez lesz a te »anyutád« legdrágább csokorja!

- Látod, tis tutyám! Most mál van sép viládunt! Na gyele vigyüt!... Anyutámmat!

A kis kutya örömteljes farkcsóválással jelezte kiscgazdájának, hogy hallja, amit beszél de még talán azt is, hogy érti amit beszél, valahányszor csak Évike motyorgott neki valamit.

Odaértek. Kis keresztfán egy nagy, hervadt koszorú. Kis sírhant előtt egy szomorú kis leány...

- Tis anyutám! Itt van Évitéd! Med a Csuli! Hozstunt neted sép viládot anyutám! - S ezzel, szomorú arccal odahelyezte kis kikiricscsokorját a nagy hervadt koszorú elé. Többet nem tudott szólni. Pici szíve talán összeszorult és csak nézett a kis csokorra. Szemei könnyezni kezdtek, majd felvette kis kutyáját és sírva így beszélt neki:

- Gyele tis tutyám! Üjjünt le ide és síljunt. Te is síljál. Anyutám téded is seletett. Bizsony, Csuli! - És ezzel a sír szélére ült Évike, ölében a most csendesen viselkedő kis kutyával. Mintha vele érezne, mintha vele sírna az oktalannak tartott kis állat.

Az idő haladt! A két kis szomorú lény pedig üldögélt csendben a sír oldalán. Évike lelke mintha mérlegelni tudta volna, hogy mennyivel magasztosabb számára itt lenni, mint a tekerős muzsika szomorú nótáját kínosan dalolni.

A kis lélek megismerződött talán ebben a pillanatban a koldusmuzsika dalára hulló könnyörületfillérek csörrenésétől, vagy talán az édesanyai közelség bűvölte el és picinységéhez képest meglepő elhatározás kelt életre a kicsiny lélekben:

Kis kutyáját magához szorította, hosszan nézett reá, azután megszólalt:

- Itt maladunt tis tutyám! Itt alsunt! Ne féjj, én is itt leset. - És, mintha ígézet hatása alá került volna a csöppnyi lény, egy felnőtt gondosságával kezdte mérlegelni a szomorú sír körüli viszonyokat, fájó kis lelke öntudatlan, de jóleső parancsa szavára. Vagy talán... a néma hantok alatt szendergő szív vonzotta magához a lényéből való, drága apróságot... A csöpp szemek kerestek valamit a sír körül... Ott van!... Egy kis vesszőt vett kezébe a kicsi leány és maga elé állította. Megmérte vele parányi teste magasságát, azután kicsiny melléhez fogta és a szélességet mérte le. És most... lemérte a kis kutyája testének szélességét is... Azután a sír oldalára fektette a szomorú mértéket, amely mértékkel, kettőjük számára meghúzta a szomorú

ágyacska gyászos határait. És elkezdődött egy szívettépő munka: kis kezével fekhelyet vájt a drága sír oldalán,... anyuta házában,... kettőjük számára.

Csípős szél kerekedett most és ez felköltötte az élet szomorú, törpe napszámosának gondosságát... Mozdultak a kis kezek és nehéz erőlködés árán, egy idő múlva, a hervadt nagy koszorú tetőként feküdt a szomorú ágyacska felett.

- Jobb less itt netűnt, tis tutyám! Gyele!... - És aláfeküdtek mindketten a nagy koszorúnak,... anyuta mellé,... a friss ágyacskába...

Évikét kifárasztotta a nagy munka. Kiskutyáját magáhozölelte és rögtön mély álomba merült. Boldogító álmában fehérruhás angyalok szálltak le az égből, olyanok, mint amilyeneket a karácsonyfa tetején látott, otthon,... és körülterdepelték anyuta sírját. Ott addig énekeltek, míg anyuka felébredt. A sír megnyílt. Anyuka boldogan kacagva kiszállott és ölelő karokkal ölbekapta kis Évitét, úgy, mint otthon, a galambok között, Culi fürdetésekor! »Anyutám! Tis anyutám!« hangzott most a koszorú alatt. És azután mentek, mentek az álmvilágban, virágos mezőkön, anyuta kezén és az angyalok tarka lepkéket fogtak Évike számára. Atyuta is ott örült már velük és haladtak tovább, tovább és hol anyuta csókolt Évikét, hol atyuta ölelte kis fejét. S egyszer csak látták, hogy sok-sok kis angyal dalolva hozza apukát. »A csótót medadom most aputám!« - álmodta csöpp agya és csókra nyújtotta pici száját, a szomorú koszorú alatt. Apuka fehér nyuszikát hozott kis leányának és azok körülugrándozták Évike lábait. Látod! Tis tutyám, netem van édes jó anyutám, édes jó aputám, édes jó atyutám! Látod, hogy seletnet endem!... De ne silj! Te sem vagy álva, melt én seletlek, gyele azs ölembe!... - És még jobban magához szorította az eddig is ölelt kis kutyát, a fázni kezdő, boldogálmú árva.

A szél erősödött és zenélve zörgött keresztül a nagy koszorú hervadt, száraz virágain. Fázott, most már nagyon fázott a kis földágyacskában a picike leány. A kis piros ajkak kezdtek már halványulni s a kínok kékje is leskelődött már!...

* * *

- Most már bocsáss le hozzá Atyám, hogy segítsen rajta! Irgalmad percei még megmenthetik, ha lebecsájtasz az ártatlanhoz, - rebegett újra, kétségbeesetten Szigetiné lelke az Úr előtt, fájón zokogva. - Engedj! Engedj le hozzá Atyám, Istenem, hogy síromba szálljak és hajam tépjem le porladó testemről s azzal takarjam el pici leányomat a dermesztő szél elől!... Ne hagyj! Ne hagyj pusztulni Atyám, ártatlan magzatom. Bűnbánó lelkem könnypatakja mentse meg számára az életet. Könyörgök Istenem, most már bocsáss hozzája le és adj segítőerőt!

- Nézd leányom, - szólt az Úr - most elbocsájtalak. Eredj! Most nagy veszélyben van! A Halál már leskelődik mellette, de egy ideig még fékentartom s buzgalmadtól függ a menekvése. De! kicsiny leányodat nem érintheted! Hangodra süketé teszem kis fülét, mert szívét szakítaná meg a hirtelen öröm! Ott van mellette az a kis hűséges eb, csak ahhoz szólhatsz és azzal segíthetsz! Az eb fel fogja ismerni hangodat és pontosan hallgat a szavadra. Hol ráparancsolsz ott erősebben ugat. A többi tőled várom! Lássuk, mit diktál bűnbánatod kínja?! Míg a földön voltál, munkát spóroltál és nem vállalkoztál a gyermeknevelés gyönyörű harcára, most siess, rohanj és pótolj kínosabbal!... De ha elveszítet!... a kívánt millió év szenvedése!... - Nem mondotta tovább az Úr, hanem jóságos kezével intett és elcsendesítette a csípős őszi szeleket.

- »Évikém!« - kiáltással suhanva szállott az Ég magasságából Szigetiné lelke a kicsi sír felé.

Felemelné a koszorút, de nem mozdul! Ölelné Évikét, de nem lehet! - Culi! Kis kutyám! - kiáltotta hangosan a koszorú alá, mire a kis kutya örömmel ugatva kiugrott az ismerős hangra. Nem látott senkit, de mégis nagyon örült valakinek.

- Gyere, kis kutyám, gyorsan! Rohanjunk!... - És gyors futással rohant a kis kutya a város felé, felette pedig, folyton hívogatón a lélek szállott.

- Ugass kis kutyám, ugass! Most itt nagyon! Ugass! Ugass!

Oh egek! Így mi lesz?: hamisnak vélte az első ember és botját vágta az éghírnök kis kutya felé!

- Tovább Culikám! Gyorsan! Gyere! - hangzott a remegő, türelmetlen hang. - Ott egy asszony! Most ugass kis kutyám megint! Nagyon!

De az asszony megijedve befutott előle. »Jaj, talán veszett?« és bezárta a kaput!

- Tovább! Tovább kiskutyám! Rohanjunk! Ugass! Ugass! Ott egy rendőr! Ugass kis kutyám! Ugass! Nagyon! Folyton! Fuss hozzá! Fuss el tőle! Megint vissza! Fejedd el ints! Szemeddel nézz rá erősen!... Most ugass! Ugass! Már gondolkodik! Már figyel! Ugass Culikám! Ugass! Már jön! Most fussunk előtte! Fussunk!

Ez a kiskutya jelent valamit - futott át a rendőr agyán - és kocogva haladt az irány felé.

Mindig gyorsabban és gyorsabban haladt most már a folyton ugató kis kutya után az ucca értelmes és érzékenylelkű rendőre és felettük szállott magáttördelve, kétségbeesetten, az aggódó édesanyalélek.

A temetőben lesz a baj! - értette meg a jelt útközben a rendőr és már bent siettek a temetőben.

A kiskutya előrefutott és a koszorú alá ugatott, ahogyan csak képes volt reá.

- Oh, Istenem! Egy kis leány! Ki tehetette ide? Oh, bűnös világ! Oh, bűnös emberek! - és gyorsan felkapta a jólelkű rendőr a kisleányt, köpenye alá takarta és amint kiért vele a temetőből, a legelső kocsit megállította.

- Az árvaházhoz! - hangzott szigorú, rendelkező hangja és a kis kutyát is maga mellé vette a kocsira.

A kocsin még mindig csaholt a kiskutya, s a rendőr és a kocsis lelkébe valahogyan most úgy hangzott az éles kiskutyahang, mintha azt kiáltozná valaki: »Gyerünk!«, »Gyerünk!« »Siessünk nagyon!« - és pattogott az ostor a lovak felett.

A lovak vágattak! A kiskutya ugatott! S a remegve szenvedő édesanyalélek felettük szállva szakadatlanul súgta a kis, hűséges kutyaszívbe: »Ugass, ugass, kis kutyám! Hogy siessünk, hogy el ne késsünk! Pici szíve még dobog! Ugass Culikám, ugass!«

A vágató kocsin ugató kiskutyát felismerte az uccán egy halálra fáradt néni, aki egész délután kétségbeesetten futkosott az eltűnt Évike után.

- Culikám, hol van Évike? - próbált kiáltani tikkadt hangon a kétségbeesett, jólelkű Örzse néni és elfogyott ereje maradványával sietett a vágató kocsi után. A kocsi eltűnt az uccafordulónál.

A kocsin rendőr volt. A rendőr valamit tartott ölében. Ugyan ő volt-e, ugyan él-e? - futottak át fájó lelkén a gyötrő gondolatok - és erőtlen lábait a rendőrség felé vonszolta, hogy megtudja, ... hogy megtudja!...?...

* * *

Az árvaház kellemesen langyos levegőjében remegve imádkozott a fehér ágyacska felett a gyötrelmek keresztjében az édesanyalélek. S mikor a pici száj körül megjelent az ébredés anyagi mosolya és nyiladozni kezdtek a kicsi szemek, az édesanyalélek karjai széttáruultak... és mégiscsak útjáraindult, egy megtiltott, forró anyaölelés.

- Nem érintheted! - hangzott e pillanatban az Úr szava és a két Cherub parancsra nyitotta ajakát:

- Vissza az Úr elé!

Azután szállott, szállott az édesanyalélek, meggyötörten, ölelés- és csókszomjasan, a Cherubok előtt, vissza,... az Úr zsámolya elé.

* * *

Hála neked irgalmas Istenem, hogy megmentetted kicsinyem életét, - rebegte imába az édesanyalélek az Úr színe előtt - de jaj!... millió éveknél szörnyű más kínját inkább Atyám, mint egy pillanatot abból, mikor halál elé viszed kicsinyem. Purgatóriumod izzó tűzében a legperzselőbb üszök ez, Atyám, mikor látni kell az anyaléleknek, hogy földi bűne sötét árnyéka szakadékbba viszi picinyét, aki árva, aki egyedül maradt és nincs senki, aki megfogja kis kezét. De nem panaszlom Atyám szenvedésem szörnyű kínjait, megyek, rohanok, szenvedek, sírok érte máskor is, ha kegyed így osztályrésze lesz az élet rögzös útján piciny árvámnak, de ha lehetséges, a számára készülő keserű italt nyújtsd inkább felém, Atyám, itt az égilétben és én fenéig ürítem helyette a vésznek poharát. Csak őt, csak őt ne hagyd Atyám és fogadd kegyedbe ártatlan szívét. Te bölcs vagy Atyám és mindenható, találj ki számomra új, szörnyű, nagy szenvedéseket, miknek árán megválthatom egyetlen picinyem földi kínjait!... ..Legyen osztályrészem az örök pokol!...csak Évikém életét vigyed kegyedbe, napos utakon!

Te félreértesz engem, anyalélek! - szólott az Úr jóságos hangon - szenvedésem, tudom, súlyos és szörnyű s látom, már az örök megsemmisülést választanád, mint - akaratom ellen egyedül-maradt kicsinyed - kezdebőlkapott szörnyű sorsát szenvedni tovább. De tudj meg még egyet nagy művem titkából: Én a világnak Ura és Istene vagyok és a Nagyegészet együtt kormányzom! A Mű nagy, komplikált és fontos benne minden legkisebb szerkezet, mert egyik kiegészítője a másiknak. Csupa vonzás, taszítás, csupa erőknél küzdelme az egész, mi könnyen szétrohana, ha nem tartaná féken erőmnek hatalma. A legkisebb szerkezet téves működése veszélybe sodorná az egészet s a hiba csak nő, ha ki nem javítom! A vészes Kórság kezdetben egy-két csíra csak, mi világot pusztítana fékek nélkül, s a fékeket úgy kell felrakni, hogy a Kórság - látva a nagy ellenérőt - borzadva merjen új terekre vágyni s ott is rohadjon el, hol kövér talajban burjánozva él.

- Ha mély bölcsességem nem értenéd, halld közelebről: Te nemcsak magadért szenvedsz most leányom! Szendvésem megváltás lesz millió anyaszendvésemért s piciny leányodnak mártírhányódása a legszebb mártírság lesz millió picinyért! A női lélek rejtett szentélyébe beplántáltam az anyaság legszentebb érzését s erre építettem fel az Embervilágot! S mit tesz ma a nő? Lucifer előtt sarkigtárta lelke szent kamaráját s Lucifer uccasárral csapta be a lélek szent vágyát, Embervilágművem egyetlen alapját! S az anyák most fáznak az anyaságtól! Kóros könnyelműséggel beszéli rá egyik a másikat a szörnyű tette és ölnék!... ölnék az édesanyák! E szörnyű Kórság ellen most te leszel a fők, előttem szendvéző lélek és kicsiny leányod mártírszendvéssora... Te mondtad az imént leányom: »Purgatóriumod izzó tűzében a legperzselőbb üszök az, Atyám, mikor látni kell az anyaléleknek, hogy földi bűne sötét árnyéka szakadékbba viszi picinyét, aki egyedül maradt s nincs senki, aki megfogja kis kezét«!... Ezt én tudom! Tervemmel így összeegyező! Gondom lesz rá, hogy kínos szendvésem az édesanyák és anyajelöltek szívéhez jusson s piciny leányod mártírhányatása lelkökbe fájjon! Egyik írószolgám lelkébe súgom majd az egészet s mint könnyetfakasztó kis história világrarepül sokezerszámra és sokezer édesanyát megvéd szörnyű sorsodtól. S kinek lelke nem hajlik és a szörnyű bűnben él tovább, sorsodra jut! s új kínok várják az égi létben, az évek millióinak végtelenéig!

- Nagy a Te bölcsességed Atyám, Istenem! Bocsásd meg nekem, hogy szembehelyezkedtem szent akaratoddal a földilét idején, - szólt remegve az édesanyalélek. - Nagy céljaidban híven szolgállok Atyám, mérd reám a legszörnyűbb kínokat, boldogan szenvedek nagy célodért, csak kis leányomat, ha lehetséges, Atyám, ne szenvedtesd nagyon!

- Nyugodj meg, - szólott az Úr - szenvedéseinek meg lesz a jutalma! Te pedig teljesítsd óhajom!

- Minden erőmmel, és minden boldog szenvedésemmel, jó Atyám!

- Most menj ismét vezeklőhelyedre és vigyázz, figyelj s minden lépését kövessed! Most ismét szakadék felé halad életvonala! A bajt neked kell észrevenned! A segítséget te viszed neki! Bűnhődésed még nem telt le! Látni akarom, mit diktál bűnbánatod kínja? Míg a földön voltál - mint már mondtam - munkát spóroltál és nem vállalkoztál a gyermeknevelés gyönyörű, szent harcára, most siess, rohanj és pótolj tovább, még kínosabbal! De, ha nem leszel éber, vagy a kínok fájdalmát leteszed és elveszted kislányod életét, hallod?:... az élete függ buzgalmadtól!... a kívánt millió év szenvedése és új, szörnyű, nagy kínokkal az örök pokol!... - Nem mondotta tovább az Úr, hanem jóságos kezével homlokonsimította az előtte remegő lelket és így szólt: menj szépen helyedre! Könnyű a bűnözés, bűnbánó lélek, de súlyos a vezeklés. Vigyázz! Figyelj! Bízom benne, hogy szenvedésed az Embervilág előtt szent, nagy szenvedés les és millióknak boldog ajaka áldja majd nagy kínjaidat. Irgalmam jutalmát az öröklétében mostani hűséged szabja meg!

A lélek távozott az Úr színe elől és vigyázott, figyelt, hogy pótolja tovább, még kínosabbal, mire nem vállalkozott a földi létben.

IX. FEJEZET.

Az árvaház igazgatósága a legkörültekintőbb gondossággal vigyázott az árvák egészségére. Kutya'knak, macskáknak, semmi helye a kicsinyek között, mert azok mind betegség okozói lehetnek. Szegény kis Culi az odaérkezés első percében már az uccára került. A rendőrnek a szívébefájdult ugyan a szigorú rendelkezés és el is határozta, hogy magához veszi az ügyes kis kutyát.

Az eset jegyzőkönyvezése azonban olyan untatóan sokáig tartott az irodában, hogy mire ő felszabadult, a kis kutya már nem volt sehol.

Az igazgató szigorú rendelkezésére a szolga zavarta kifelé szegény kis Culit és mikor látta, hogy a kapu alól nem akar kimenni, hanem hangosan ugatva, szűkülve, vissza akar futni az iroda felé, - ahová Évikét bevitték, - sujtós pálcájával egy fájdalmasat csapott keskeny kis hátára. Keservesen vonyítva, sírva az utcára került a kis kutya, a teljesen ismeretlen helyre!

- Oh, te egyszerű ember! Ha tudnád, hogy ebben a kis kutyában milyen szív dobog! És, ha tudnád, hogy egy árva kis leánynak mennyire egyedüli mindensége volt! És ha tudnád, hogy ez a kis kutya nem olyan kutya, mint a többi kutya! Ez a kis kutya egy Túlvilágban szenvedő édesanyalélek Isten irgalmából teljesített munkájának hű postása volt és megmentette árva kiscsajját életét! És te most kidobtad! És te most megvesszőzted! Tudom: nem tetted volna, ha tudtad volna.

Szegény kis Culi, - hátán a sujtós vessző kegyetlen csapásának fájdalmas, vörös csíkjával. - egész éjjel az uccán barangolt. Néha-néha leült és piros kis nyelvének simogatásával próbálta enyhíteni égő fájdalmait félarasznai hátán. Egyik »otthon«-tól a másikig futkosott egész éjjel. Elkerült a kis, csendes villa elé. Ott két lábára állott és próbált betekinteni az elárvult, boldog-emlékű kis udvarba. Ugatva kereste kiscsajját, de hangjára nem jelentkezett senki. Kaparta a kaput. Erőszakoskodni próbált fájdalmában, de hiába!... Onnan a plébánia kapujához futott. Semmi eredmény! Felkereste az öreg Örsz néni lakását is, de hiába!... Hiába!

A csillagok ragyogtak. A Hold szökve úszott az égen. A csípős, őszi szél sóhajtván fűtött az éjszaka üres utcáin keresztül s egy kis kutya, dideregve, az árvaház felé vezető utat kereste. S mikor megtalálta, a bezárt kapu előtt karikába görbítette kétkilónyi testét és várta, várta, szomorúan, álmatlanul, elveszített, kicsike csajját.

Aztán jött a hajnal és virradt a reggel. Népesedtek az uccák. A szigorú ebzárlat folytán a legelső rendőr a telefonhoz sietett és jelentette a gyeptelepre a szomorú valót.

- Egy kivert kutya az Árvaház előtt csatangol!

És jöttek!... Jöttek!... a szigorú legények! kezükben egy-egy hosszú bot s annak végén egy vörös dróthurok!

Ne gyürkőzzetek annyira, szigorú legények! A csöppnyi kutyát nem kiverték, hanem kiszorult! Nem csatangol ő, hanem elhagyottan bolyong! Nem morogva ugat ő, hanem remegve sír, mert elszakították kiscsajjától!...

Hiába! a törvény, törvény! Mozdult a bot, villant a törvény szigorú legényének szeme s a következő pillanatban a dróthurok halálszorítással belefojtotta a kétségbeesett ugatást, a vékony kis nyakba! Elsötétült a világ a kis Culi körül. Megszűntek az aggodalmak! Megszűnt a nagy elhagyatottság kínzó érzése... Az érzékeny és okos kis pára nem távozott ugyan még a

pici testéből, de öntudatlanul puffant szegény kis kutya a deszkaoldalú kocsi aljára a szigorú legény kezei közül.

- No, ennek a bőre csak gyerekkesztyűnek lesz jó - élcelődött a szomorú tragédia felett a dróthurkos legény és trappban döcögött szegény kis Culi siralomháza, a szörnyű Vég felé...

* * *

Évike szomorú árvasága másnap délelőtt tíz órára már a legteljesebb tisztaságában állott az Árvaház igazgatója előtt. Az öreg igazgató telefonált ide is, telefonált oda is és Örzse néni őszinte siránkozásából kiérezte a jószívű öreg úr, hogy nem önző rosszindulatból, nem üzleti haszonlesésből állította a kis árvát a koldusmuzsika mellé, hanem csupán, mert egyszerűsége miatt nem értett az ügyhöz és a szomorú véletlen folytán karjaiba hullott kis árvát nem akarta éheztetni, sovány konyháján.

- Rendben van néni, lelkem, most már elmehet!

- Kezeit csókolom a nagyságos úrnak, - könyörgött Örzse néni - csak azt tessék megengedni, hogy néha-néha meglátogathassam a lelkemet, a pici galambomat, hiszen, oh, oh, oh, Istenem, Istenem!

- Meglátogathatja néni. Meglátogathatja.

- Jaj, kezeit csókolom, csak a kiskutyát ne tetszett volna kidobni. Elvittem volna én magammal és falatomnak felével tartogattam volna. Szegény picikém, úgy szerette azt a kis jószágot, hogy jaj de csak nagyon!

- Itt nem szabad kutyát tartani néni lelkem. Ebbe bele kell nyugodnia magának is, meg az árvának is - beszélt az igazgató, de közben mintha átsuhant volna a lelkén valami fájó érzés. Ki tudja, nem égi valóság súgott-e valamit ebben a pillanatban, a jó öreg úr lelkébe, a kis kutya felől! - De ha már olyan kedves jószág volt az a kis kutya, keresse meg néni lelkem és hozza vissza. Majd magamnál tartom, a lakásomban és időnkint játszhatik vele a kis Évike.

- Megyek, kezeit csókolom, megyek!, - örült Örzse néni - megkeresem, ha akárhol is van és előhozom,... előhozom!... Kocogok, kezit csókolom,... kocogok!

Kocoghatsz már, szegény, jó Örzse néni! Kiskutyátok szomorú sorsa, úgy látszik, beteljesült!... Ott fekszik ő már, még mindig aléltnak, a halálnakszántak gyászos ketrecében, a gyeptelep istállójában. A retesz bezárult ketrecén és ki tudja, milyen szörnyűségekre nyílik az ki újra!... Egy lépést se tovább Örzse néni!... Fájó, jó szíved vágya most teljesíthetetlen!... Az a kis oktan teremtmény, amely olyan boldog bukfeneket vetett, nem is olyan régen, ott a kis villa csupavirág világában a boldogan sikongó kisleány előtt, az a kis Culi, amit olyan boldogan fürdetett a csöppnyi baba, az a kis kutya, amely utolsó boldogsága, utolsó barátja volt az árva kislánynak, az a kis »hűséges eb«, amely úgy rohant kis gazdája életéért az égből leszállott édesanyalélek remegő szavára, az most megvesszőzve, fájó tagokkal, félholtraaléltnak, ketrecbezárva várja a szörnyű pillanatot, amelyben talán kioltják majd gyertyalángnyi életét... Kocoghatsz már jó Örzse néni!... Kocoghatsz!... A templom ledőlt s az apró virágok összezúzva hevernek a kis templomkertben, a romok alatt... s az ő sorsuk is most már a pusztulás!

* * *

Egy árvaházi egyenruhába öltöztetett kis leány, az árvaházi nevelőnők gondossága mellett, meg nem érthető módon, felügyelet nélkül a kapuig jutott. A véletlenek sokszor összejátszanak s a mindig éber portás nyitvafelejtette a kaput és szokása ellenére fálnak fordulva beszélt a telefonon. A pici lábak pedig vitték a csöppnyi teremtet, mintha csak fájó szíve vezette volna kifelé, mert nem bírta elviselni, hogy sorsa utolsó kis barátjától is megfosztotta.

És Évike kiszökött az árvaház kapuján, hogy megkeresse a Culit, azt az édes kiskutyát, amelyet ő annyira szeretett és amely őt annyira szerette.

Amint az uccára ért, pici szemeit nekimeresztette az ismeretlen uccák messzeségének és az apró szemek kutatva keresték a Culit. Kétségbeesés szállta meg kis szívét és félgsírós hangon belekiáltotta az ucca nappali morájába: Csujitám! Hát gyele! Hol vadol? Miél hattál itt már te is? Mál te se seleccs?

Ne bántsд picikém a kicsi kutyádat. Nem bűnös ő. Nem akart ő téged itthagyni. A szigorú legények vitték el mellőled, szomorú posztjáról.

Mit tudta a kicsi leány, hogy merre? Csak elindult egyik irányba, kis kutyáját keresni. És haladt, haladt. A csöpp ajkak útközben többször kiáltották a kedves nevet, majd utána apró beszélgetések szálltak az annyira keresett »loss tis tutya« felé. És haladt, haladt a szomorú kislány a buzgalmas culikeresőben.

Egyik uccafordulónál hirtelen megállott Évike, mert egy hasonló kiskutya futott az ucca másik oldalán.

- Csuji Csujitám! Gyeje! Itt vagyot! Tis tutyám! - és kocogva szaladt arra, amerre a kis kutya haladt.

De a kis kutya csak szaladt tovább. Nem értette a szép nevet.

Mély bánat szállta meg Évike kis szívét és tovább szaladt, a Culinak vélt kis kutya után.

- Csuji! Csuji! - S azután megállott. A könnyek mellett mély fájdalom ülte meg kis arcát és kétségbeesetten beszélgetett maga elé:

- Itt hagyott!... Endem már a Csuli sem selet! - és a hangos sírás küszöbön fenyegetett.

- Medáj! Loss tis tutya! Medteleslet! - s nagy elhatározással nekivágott az egyenes iránynak, amerre a Culinak vélt kis kutya eltűnt előle.

A hosszú, egyenes ucca a város szélére vitt.

- Medáj, loss tis tutya, bistosan elle jöttél... de medteleslet! - hangzott a nagy elhatározás a csöpp ajkakon és a békíthetetlen kis leány kis idő múlva a város alatt lévő kubikgödrök között barangolt, fájdalmas buzgalmában.

Ide folyt le a város kútjainak vize. Ez volt a szemétlerakódó hely. Innen hordtak földet az építkezésekhez és kisebb-nagyobb vízzel telt gödrök tették veszélyessé a terepet, a gyermekek számára. Itt-ott tekintélyes területű nádas burjánzott, majd füvek és bozótok takarták be a vízzeltelt gödröket. Ott meg nagy területen pocsolyák terpeszkedtek lápszerűen beszáradt felsőrésszel s ezek, mint ingoványok, fűvel benőve veszélyeskedtek a sok helyen két méternél is mélyebb gödrök felett.

- Biztosan bebuttáj abba a nagy, madas fűbe, loss tis Csuji! De medáj, ott is medteleslet! - És az apró lábak ezzel nekiindultak a talán istenítéletre tartogatott útnak!

A pici cipők már bokáig sárosak!... A füvek között most vízbe loccsantak az apró lábak, s innen!... a veszélyről mit sem sejtő kisleány... az ingoványra lépett.

- Csuli! Tis tutyám! Gyele! Hol vadol? - s közben hajladozott, nyiladozott a halál vermének alig néhány ujnyi vastag teteje.

- Csuli! Csuli! Tis tutyám! Gyele! - hangzott folyton a könyörgő hívás.

Nagy Ég! Irgalmaz! Ki tudja, melyik lesz az utolsó szava?!

* * *

Miért is engedted, Atyám, Istenem, Hogy a kiskutyáját elvigyék mellőle! Most hogy segítek rajta, ha nem érinthetem veszélybekerült kicsinyem és nem kaphatom a karjaimba, hogy kiragadjam a biztos halálból - remegett ismét a szent trón előtt az édesanyalélek.

- Csendben lélek! - szólott az Úr dorgáló hangon - bíráló nem illetheti ajkadról munkámat! Alázatosság helyett most kifogásolsz?! A kiskutyára most más szerep vár! Én tervszerűen vezetem művem! Mi ma még talán rossznak látszik, abból holnap üdv és menekvés fakad!... Ez a baj most a Földön! Hit nélkül élnek és éltek! Pedig aki csak kissé is felémfordítja lelkét, annak én világosságot gyújtok a Hit erejével s bennembízva halad életútain s bármily sötét felleg borul is reá, érzi, hogy abból egykor áldás esője hull.

- Bocsáss meg Atyám Istenem, - de a kisleányom!

- Tudom, leányom! Értem! Értékelem én anyaságod remegő szenvedését. Most figyelj! Kicsinyed a Halál csapdájának szélére jutott. Megközelítheted! Válassz két-három szót, mikkel anyaságodnak megfelelően legkedvesebben és legcsalogatóbban hívhatod magad felé. A menekülés irányát látod majd lent, eredj és így mentsd meg őt. Halljam a szavakat!... Van már?

- Engedd Atyám, hogy így csalogassam: gyere, kicsim!... Gyere! Így csalogattam, mikor jární tanítottam és erre édesen az ölemig totyogott.

- Jól van leányom! E három szót érteni fogja most kicsinyed és felismeri a hangodat. De mikor megmenekült, ennek emlékét eltörlöm agyában, mert kísértené és a boldogság újra odacsálná, hogy hangodat hallja máskor is.

Suhanva szállott az édesanyalélek a veszélyes gödrök fölé és már hangzottak a szavak: gyere, kicsim!... Gyere!

- Anyutám!... - vidult boldogságosra Évike arca és mosolyogva lépkedett a hang irányába. Gyere, kicsim!... Gyere! Gyere, kicsim!... Gyere! - Közben az édesanyalélek végigszenvedte kicsinye halálát, mert aljáig látta az undok pocsoló halálvermeit, melyeknek tetején vezetgette remegve picit leányát.

Gyere, kicsim!... Gyere!... ...Gyere, kicsim!... Gyere! - és lépésről-lépésre kellett az irányt változtatnia, hogy a szörnyűség be ne következzen s hol balra, hol jobbra, hol elől, hol hátul röppent a remegő édesanyalélek, végigszenvedve a legfájóbb borzalmakat.

Gyere, kicsim!... Gyere! - és Évike végre biztos talajra lépett. Most ölelésre tárta kis karjait és nevetve kiáltotta:

- De hol vadol, anyutám? Med se csótolsz? De jó vóna, ha medcsótolnál!...

Gyere, kicsim!... Gyere! - szólott újra az édesanyalélek, hogy valamivel pótolhassa az úgy vágyott anyacsókot. Mást nem mondhatott! Nem érinthette! Nem ölelhette! Nem csókolhatta! Mert ez volt az Úr akarata.

Az édesanyalélek a boldogító szavakkal az Árvaház kapujáig vezetgette Évikét és ott ölbe-kapta az egyik nevelőnő, aki már az összes közeli uccákat összefutkosta érette s szívremegve várta a többi nevelőnőt, akiket az igazgató szigorú dorgálás mellett szétzavart a város minden irányába, az elveszett kicsi leány után.

- Hol voltál édes gyermekem? - kérdezte ijedten a nevelőnő.

- Telestem a tis tutyámat, néni télem. Elsaladt. ...De sajnálom!

- Hogy jöttél haza, édes picikém?

- Tönnyen!... Bizsony!... Tönnyen! - felelte Évike és még most is egy boldog mosoly derült a csöpp arcon. - Mintha talán, a lélek mélyén mégiscsak maradt volna valami!...

* * *

Letörlöm a kínok verejtékét meggyötört homlokomról irgalmak Ura, Atyám-Istenem és elszenvedett gyötrelmeimért hálát mondok neked egek Ura, mert ugyan mennyi szenvedés lenne sok, kicsi lányoméért akkor, amikor azok árán megmentetted őt a Halál karmai közül - lihegte fáradtan hálaimeit ismét Szigetiné lelke az Isten előtt -. Külön, sokezer évnek kínos szenvedését készsággal fogadom Atyám szent kezedből azért, mert most úgy látom, biztos kezekbe helyezted picikém sorsát. Átsuhantam az árvaház világán és láttam, hogy a jóságos öreg úr milyen nagy aggodalomban ült asztalánál, eltűnt kicsinyem miatt. Láttam, hogy milyen örömmel ölébekapta a nevelőnő megkerült Évikémet és milyen boldoganölelve vitte az öreg úr elé s kicsiny leányom láttán ő is öleléssel és csókkal örült. Parancsolj velem Atyám! Purgatoriumodnak most melyik fehérénizzó üszkére lépjek, hogy méltóvá szenvedhessem magam, most, részemre juttatott kegyedért. Perzselhetnek az üszkők most már akárhogy!: letekintek majd pici leányom boldog játékára s kínjaim könnyei örömkönnyekeként enyhítik kínos szenvedéseim nagy keserveit!

Az Úr jóságos tekintete hosszan nyugodott az előtte térdelő lelken. Azután mozdultak a szent kezek és boldogító simogatások érték a kicsinye menekvéséért, nagy szenvedésekre is boldogan vállalkozó édesanyaileket.

Majd szólt az Úr: Édesanyailek! Az égi szenvedések, látom, nemes útra terelték lényedet. Leányom! Én nem bosszúálló Ura vagyok a világnak, hanem jóságos Istene! A jóságot érdemen felül jutalmazom! A rosszat?: ha csak lehet, irgalomból elfelejtem. Még a büntetésben is kegyes vagyok és áldást fakasztok a szenvedésből. Nemesedésed első, önfeláldozó megnyilatkozásáért jutalmul és elszenvedett gyötrelmeid enyhítéséül gyönyörködj most égi Kar zengő dalában.

Ezzel intett az Úr. A ragyogó felhőfüggöny félrevonult a mennyek országának szentélye elől s az Angyali Kar körülseglegelte az égi trónt a térdelő édesanyailek előtt.

És zengett az Égi kar:

Boldogságos az égi lét!
Örökjóság a mi Atyánk!
Egyik kezével ha lesújt,
Másikkal áldást szór reánk.
Lelkedet óvjad!
Szívedre vigyázz,
Míg lent a Földön élsz.
Döcörgős, síkos,
Tövises az út,
De végén ideérsz!

Az Égi Kar felséges melódiája elhangzott és Szigetiné lelke leborult az Úr zsámolyára és így rebegett:

- Nagy a Te jóságod Atyám Istenem! Fogadd kegyedbe bűnbánatomat. Alázatos készsággal leszek szolgálid között a legutolsó, de úgy szolgáljak, mint akire legtöbbet biz kegyesen jóságos akaratod.

- Édes leányom - szólott az Úr kegyes hangon -, bűnbánatod felett megenyhült haragom! Irgalmam legyen osztályrészed a további égi létben. Szolgáim közé állítalak s kis leányod felett is őrkdöl! Beosztásod súlyos, nagy szolgálatot jelent, de kegyem kíséni fog nehéz utaidon. A Földön az Ördöggel komáztál és szavára akaratomat szegted, mikor eldobtad magadtól ajándékomat. Most vele állítalak harcba! Légy az Anyaság szent vágyának őrangyala és vidd diadalra a Földön akaratomat. Szállj a szeleken és a nap sugarán, merre csak embert plántáltam a Földtekén és szent anyaságyszomjat a lélek mélyén. Ördöghintette magvak már szerteszt szóráttak s akaratom az, hogy az mind pusztuljon és ne verjen csíráat többé anyalélekben. Szolgálatodra áll majd munkádban tavaszragyogás és napsugár, harangzúgás és csillagfény, nyugodt éjszakának suhanó szellője és hangod belemélyed az anyalelekbe. Átélt kínjaidat ne feledd és szólj majd róla az anyáknak! Kis leányod sorsát, ne félj, kegyemben viszem tovább, míg buzgalmad híven szolgálja akaratomat! Figyelni fogom munkádat és **végző kegyem szép jutalma vár!**

Az édesanyalélek boldogan megszólalt:

- Minden erőmmel boldogan teljesítem szent akarodat Atyám, engedd, hogy hálacsókra járuljak szent lábaidhoz! ...S ezt a másik csókot a kisleányoméért.

- Cherubok! - szólott az Úr - angyszárnyakat e kegyembe fogadott léleknek!

Angyali Kar! Öleljétek kebletekre új testvéreteket!

És a kegyelmet nyert édesanyalélek most már angyszárnyakkal mélyen borult az Úr színe előtt és boldogan adta vissza az angylarcokra a testvércsókakat. Azután szárnyait boldogan megpróbálgatva, alázatos mosollyal búcsúzott az isteni közelségből és suhanva elszállott nagy útjára. Ajkáról suhantában már hangzottak a szavak:

A gyermekeket szívből imádjátok!

Isten ajándékát el ne dobjátok!:

Szőrnyű az égi sors, mi vár az anyára!

Jaj... ne hallgassatok az Ördög szavára!

Az Úr szent arcán egy jóságos mosoly jelent meg az Őrangyal ajakán kelő dal nyomán és a ragyogó nap aransugaraival kísértette el nagyútra elszálló Őrangyalát.

X. FEJEZET.

Árva maradt a kis szíjpóráz! Nem volt értelme a napi sétáknak. Tizenöt esztendő annyi sokszáz napja egyéforrasztotta a tanítókisasszony életét a napokban kimúlt Muki kutyája életével. Megsajnálta, megsiratta, azután gondosan betakargatta egy régi bársonyruhájának frissenszabdalt darabjaiba és így hantolta el »szegénykét« a kert szegletében.

A lakás szívetbántóan üressé vált! Nem bírta tovább! Felöltözött és már haladt is a város széle felé. Mintha boldogsága felé haladt volna Rózsika tanítókisasszony, oly frissen szedte apró lépteit, pedig hát a gyeptelep felé tartott.

- Van itt kérem szépen elég! Lehet miben válogatni! Van kisebb bőrű és nagyobb bőrű! Van tarka szőrű, és fehér szőrű! - válaszolt üzleti hangon az egyik sintérlegény -, de ugyan hogy is kívánhatnánk tőle, hogy másként válaszoljon. Az ő szemében egy kutya csak egy bőrdarabot jelent! Egy pár kesztyűt! Hát mi is lenne más?! A többihez ő nem ért. Az ő lelke csak dróthurokkal fogja a kutyát.

- Tessék talán ezt! - ajánlotta, amint haladtak a ketrecek előtt.

- Oh, kérem, ez nagyon nagy és olyan mogorvanézésű! - válaszolt az ajánlatra Rózsika kisasszony.

- Mogorva nézésű?! - kérdezett vissza meglepődve a sintérlegény s az agyán ez futott keresztül: »Oh, hogy a fene egye meg a fajtáját! Hát még az is fontos, hogy hogy néz egy ilyen rossz kutya dög«, és befelé, lenézőgúnyosan mosolygott is hozzá.

- Jaj, kérem szépen! Hogy hívják ezt az édes kis kutyát? - örvendezett egy másik ketrec előtt a kisasszony.

- Muki! - vágta oda találomra a sintérlegény.

- Muki? - örült boldogan Rózsika kisasszony a boldogító véletlennek.

- Mi az ára, kérem?

- Ennek, kérem? -, kapta el a dolog kihasználható üzleti oldalát a sintérlegény - hát ez éppen, kérem, különösen értékes kis kutya, mert... ez egy olyan... ez egy olyan, »édes kis kutya!« Azután meg, tetszik látni, milyen a »nézése?!« Egyáltalában nem olyan, mint azé a - milyen is? - mogorvái! - éppen azért, ennek az ára, kérem, húsz pengő!

- Megveszem kérem! Tessék kivenni szegénykémet, Mukikám, gyere!

És az édes kis, »szelíd tekintetű« Culi, ölelő karokra talált, a halál kapuja előtt! Talán megérezte a Rózsika kisasszony szeretetének melegét, mert mikor karjaira vette, megnyalta mind a két kezét. Nagyon szeretett volna a dróthurkos keresztapjára egy »mogorva« tekintetet vetni, de ehhez ő nem értett és a névcserével mit sem törődve, csak nyalta, nyalta a nemesszívű kisasszony kezét.

* * *

Az Árvaház, jó idő esetén, naponkint sétáltatta a kis árvákat. Évike már négynapos vendége volt a langyos levegőjű menedékhajléknak s a jószívű, öreg igazgató bácsinak a kedvence volt, de még nem szokott meg. Szerette, becézgette mindenki. Volt már néhány kis pajtása is, akikkel szívesen elbabrálgatta a játékokat, de csöpp ajkán, az apró beszélgetések folyamán, újra,

meg újra elhangzott a Culi neve. Beszélgetett is kis pajtásainak a Culiról, de a kis mese vége csaknem mindig keserves sírás lett.

- Majd veszek én neked Évikém még szebb kis kutyát, s az is szeretni fog téged, meg játszik, ugat, bukfencezik neked - vigasztalta sokszor az igazgató bácsi.

- De, azs nem azs én tis Csulim less! - hangzott a kicsiny ajkáról a pótolhatatlanság szomorúsága. - Miélt is salattál el loss tis tutyám? - és hullottak az ártatlan pici szemek nagy könnyei ismét meg ismét.

- No, majd megkeressük Évikém, - menekült mindig ugyanazon vigasztaláshoz a szabályszerű, de mégiscsak elhamarkodott intézkedését már annyira megbánó igazgató és gondolatban az ég tudja hányszor megdorgálta már saját magát a jószívű öregúr: Hiszen tudhattam volna! A rendőr is mennyire hangsúlyozta, hogy milyen meghatóan buzgólkodott az a kis kutya, dehát - már késő!

* * *

Kétszárnyra tárt a portás az Árvaház kapuját és hosszú sorban haladt rajta kifelé a jószívek melegére szorult gyermeksereg, a helyes kis árvaházi egyenruhákban.

Évikét a csapat élén vezette kézenfogva a főnevelőnéni, aki az édes gyermekszáj állandó kérdezősködéseire mosolyogva, szeretettel felelgetett.

Haladt a kis csapat. Haladt. A napos oldalon. A járda belső részén. Páros sorokban. Kis kezek a kis kezekben. Beszédtémája akadt minden párnak. Mintha csak édesajkú madárcák tartottak volna csicsergőkonferenciát, olyan kellemes zsongást adott a sok kis gyermek ajakának hangzűrzavara.

- Néni téjem! A Csuli! Csulitám! Gyele! Itt vagyot! - és Évike, kis kezét észrevétlenül kitepte a nevelőnéni kezéből s futva szaladt a szembejövő kisasszony kezében pórázon sétáló kis Culi felé.

A Culi is felismerte Évikét! Ő is ugrott egyet! A póráz kicsúszott a kisasszony kezéből s a következő pillanat gyönyörűségének leírására ne is vállalkozzék a toll!...

Könnybelábadtak a tanítókisasszony és könnybelábadtak a nevelőnéni szemei is. Évike felkapta a kis kutyát, két kézzel magához ölelte és - örömeiben arcához szorítva a nagy fájdalommal nélkülözött kis kutya kedves kis fejét - boldogan becézgette:

- Tistutyám! Csulitám! Csathogy medvagy! De loss vót, méd nem vótáj med! Loss tis tutya! Hol vótáj tis tutyám?

S a kis kutya szólna, beszélne, mesélne, most rögtön, mindent: a keresést, a bajt, a megvesszőztetést, a veszedelmet, a fenyegető borzalmat, de az már mind semmi! Csak örüljünk! Örüljünk! - És szinte hempergett Évike karjaiban s ki tudná megszámlálni hányszor nyalta meg Évike kezét, arcát és ahol érte!

- Tis tutyám! Tis tutyám! Beszélgetett neki boldogan Évike, mintha pontosan tudná, hogy mit köszönhet a kicsi kutyának és mintha érezné, hogy milyen nagy szolgálatot teljesít számára ebben a pillanatban is a pici kutya parányi lénye.

- De kár, hogy nincs itt egy fényképész, hogy örökíthetném meg magamnak ezt a szoborbaillő jelenetet - szólalt meg ámulatgyönyörűségében a tanítókisasszony.

- Kicsoda ez a csöpp, aranyos kis leány? Jónapot kívánok. Pá babukám! Hogy hívnak? A te kis kutyád volt ez a kis kutya, édesem?

- Szideti Évite, néni télem. Ezs med azs én tis Csulim!

- Hogy hívják a kiskutyát, drága gyermekem?

- Csuli! Néní télem. Csuli! Ezst a loss tis tutyát! Elsalatt!

S most újra egy csupa szeretet, csupa öröm és csupa ragaszkodás játszott ragyogó játékot a két csöppnyi lénnel.

A tanítókisasszony nem tudott elválni boldogságában a kisleánytól és együtt sétáltak tovább. Évike közepén vitte előbb kis karjaiban a megkerült Culit, majd letette és vezette, közben a kis ajkak hol becézték, hol dorgálták, hol szemrehánytak a hűtlennek vélt kiskutya felé.

Csupa kérdés, csupa tájékozódás volt a tanítókisasszony beszéde sétaközben. A vezető nevelőnő ismerte Évike jelenlegi viszonyait és az árvaházbajutásnak fájdalmas előzményeit. Temető, koszorú, kis gödör az édesanya sírján, a kis kutya szolgálata, a rendőr, elveszés mind-mind fájdalmasan belemarkoltak a tanítókisasszony lelkébe. De boldog vagyok - futott át a lelkén -, hogy megvettem a kis kutyát, most visszakerül a kicsi leányhoz - és az árvákkal együtt betért ő is az Árvaházba. Agyában megszületett már a jóleső gondolat és buzgalmasan sietett, hogy valóraváltsa.

* * *

Én nem így gondoltam el az ügyet, igazgató úr kérem, - beszélt a tanítókisasszony az igazgató előtt. - Én a kis kutyáért nagy pénzt, húsz pengőt fizettem kérem szépen! De nem azért, mert kiskutya, hanem azért, mert olyan édes kiskutya.

- Kérem szépen, - szólott közbe az igazgató - én nem úgy kértem, hogy ingyen méltóztassék a kiskutyát az intézetnek átengedni. Én készséggel kifizetem a magaméból önnek a húsz pengőt.

- Isten mentsen, igazgató úr! - szabadkozott a véletlenségből megbántott jólélek. - Nem így, igazgató úr! Nem így! Én annyira megszerettem azt a kiskutyát, hogy semmi körülmények között nem óhajtok tőle megválni! Igazgató úr kérem! Hallgasson meg! Egy nagy kérésem volna!... Nekem kétszáznegyven pengő havi fixem van. Van egy szép kis, kertes családi házam a Sugárúton. Vidékről kerültem fel és otthon van hetven hold földem s annak minden jövedelmét magam használom el. Nagyon gondját viselem igazgató úr! Vigyázok rá. Tudom jól táplálni! Míg én tanítok, nagyon gondos cselédem van, nem történik baja. Senkim sincsen igazgató úr, mindenem az övé lesz! Nevelem! Taníttatom! Igazgató úr! Ajándékozzon meg engem ezzel az aranyos kis leánnyal! Mindene leszek! Hadd legyen nálam együtt a kis árva, meg a kis kutya. Igazgató úr!... Ha csak egy mód van rá!

Az öreg igazgató meghatódott lélekkel ült asztalánál, a jószívű nő könnyörgésének hallatára és boldogság töltötte el lelkét, mert látta, hogy a jobb sorsot vesztett kis árvát biztos kezekbe és meleg szív mellé helyezheti.

- Kérem szépen, - válaszolt az öreg úr - ennek nem lesz semmi akadály.

- Már az ígéret is boldogsággal tölt el, igazgató úr! Az enyém lehet az a két apróság, akik úgy szeretik egymást. Ha tetszett volna látni, amikor összetalálkoztak!... Az a kép az én lelkemből csak a koporsómban fog elmosódni, vagy talán még ott sem!

- Nagyon megnyugtató, - folytatta az öreg igazgató - hogy nagysád anyagi viszonyai, Istennek legyen érte hála, olyan reményre jogosítóan megfelelőek, de közölnöm kell nagysáddal, hogy a kis árva esetében ez nem is bír nagy jelentőséggel, mert ő egy pilótafőhadnagy árvája, aki, szomorú, de egy katonai verseny alkalmával lezuhant és ott lelte halálát. Ennek következtében az állam tekintélyes kártérítést fizet az Árvaszéknek a gyermek javára és szép összeget juttat havonként a leggondosabb neveltetésére. Emellett a főhadnagy egyik gyár főmérnöke volt és a gyár sem vonja ki magát az árvának járó összeg fizetése alól. Én ezt már mind intézem a rendes

hivatalos úton s érdeklődéseimre tudomásomra hozták, hogy ezek a járandóságok igenis jogosak és megilletik az árvát. Hiszen ez természetes is! Szegénykének az édesanyja még az édesapja halála előtt meghalt.

- Igazgató úr kérem, én egy fillért sem fogok igénybevenni a nevelésért. Hadd szaporodjék szegénynek, amíg növekszik. Én csak azért nevelem, mert olyan aranyosan édes kis leány!

És két nap múlva az árvaházi kis egyenruha visszakerült a raktárba! Rózsika kismamával sétált már Évike, gyönyörű kis gyermekruhában, a napos utcán. Az ő kezét fogta a kismama. Ő pedig pórázon vezette... a Culit! A kiskutya boldogan ugrándozott, Évike jóízűen kacagott és a tanítókisasszony lelke megtelt a legnemesebb életértelem boldogító ígéretével és együtt kacagott Évikével.

Fent az égben pedig ebben a pillanatban, az új őrangyal szemei megteltek örömkönnnyekkel és mély megbánással emlékezett a bölcsességében és irgalmában kifogyhatatlant Isten szavaira: »A kis kutyára most már szerep vár! Én tervszerűen vezetem művemet. Mi ma még talán rossznak látszik, abból holnap üdv és menekvés fakad!« Boldogságában a nap aransugarain leszállott a kacagó kis csoport fölé, langyos szellő légységével körülsimogatta őket és megcsókolta a jóságos kisasszony szívét, aki ebben a pillanatban kimondhatatlan boldogsággal lehajolt Évikéhez, megölelte és anyacsókot csókolt mindkét babaarcára. Azután a kis Culit is összevissza simogatta.

Ezzel az Őrangyal nagy szárnycsapásokkal elszállt a végtelenbe, hogy harcoljon az Ördöggel, kegyes Istene szolgálatára, aki ennyire kegyeibe fogadta pici leányát.

Szállott az Őrangyal! Szállott! És ajkáról zengett tovább az égi intelem:

A gyermekeket szívből imádjátok!
Isten ajándékát el ne dobjátok!:
Szörnyű az égi sors, mi vár az anyára!
Jaj!... ne hallgassatok az Ördög szavára!

Ettől zengett a napsugár, harangzúgás és csillagfény! Ezt adta tovább a tavaszragyogás a viharos nyárnak! Felleges égre ezt írta fel a cikázó, nyári villám! Füttyülő szélsípján ezt hagyta jussul a haldokló ősz a lágypelyhű télnek! Ezt sóhajtott nyugodt éjszakáknak suhanó szellője.

Az Őrangyal szállott! Ajkáról a szent dal szüntelenül zengett! Szárnyai alatt égimérték szerint repültek a földi évek s egyszer csak utat talált a nagy égi intelem az anyalelkek szentélye felé... és az anyák kezdtek megtorpanni a szörnyű életutakon!...

XI. FEJEZET.

Csendesen aludt a késő őszi öreg éjszakája. A tarka álmok néma világa finoman suhanó szellők alakjába csendben lélegzett. Az apró csillagok remegve csillogtak az ég mérhetetlenségében. A nagyobb csillagok, mint égi lámpások örködtek az éjszaka sötétsége felett. Egy nagy hullócsillag szelte át a nagy ég csillagokkal kivert fekete kupoláját és nyomában, a fényes úton suhanva szállott az új Őrangyal, ajakán a nagy égi üzenettel.

Az angyaljakokról szálló égi üzenet a szellők szárnyán és a csillagsugarakon keresztül beleszövődött az anyalelkek tarka álmába, hogy megdöngesse a lélek szentélyének kapuit, hogy oda bejuthasson és égi malasztként szolgáljon ott, az Isten kedvére, az ördögmaszlag ellen.

Most Bécs felett tűnt fel a nagy égilámpáshullócsillag és az angyalszárnyak suhanva vitték az Őrangyalt, a kivilágított égi úton.

Mélyen aludt az öreg főváros. A nagy paloták is sötétre bezárták ablakszemeiket és a lebocsájtott függönyök mögött csendben pihent az élet.

De egy ablak mögül erőtlen sárgás fénnel, gyötrelmes nyugtalanság fájt bele a pihenő éjszakába.

Talán beteg felett virrasztott ott a remegő ébrenlét? ...Talán egy kis gyermek beteg?... Talán egy édesapa?... Talán a gonoszság szövötte titkon, sötét terveit? Talán egy édesanyajelölt vívja harcát az ördögműveléssel és kezeiretámasztott forró fejjel, megrémült a sötét éjszakától és ő világít? Megyek! Megyek! - Az angyalszárnyak suhanva lendültek és az Őrangyal lihegve érkezett, a rossz hírről síró ablak elé.

A finom szárnyak szinte erőtlenül hullottak alá: Nem beteg felett virrasztott könnyezve remegő édesanya. Nem a gonoszság szövötte sötét terveit. És nem édesanyajelölt harcolt az ördögműveléssel, hanem egy édesapa ült éjszakai öltözetben az íróasztala előtt. Előtte, selyempapíron, szárazra hervadt virágok. Kezében egy kis fénykép. A szemei könnyben úsztak és a lélek, súlyos önvád alatt kínokban fetrengett.

Az a »másik!«... Az az »ártatlan!«... Aki elől a csillagárnyék nem takarta el az édesanyját!... És mint atyám mondá: »Családja körében most elárult Semmi, aki alig tudja, hol és merre jár!« - futott végig a fájdalom az Őrangyal lényn - és magáhozölelte Komáromy báró szenvedő lelkét, hogy megbéküljön, hogy megnyugodjék s azután fülébe súgta az ártatlanságát.

Angyaljakak zengését nem érti az emberi fül, de a lélek megérzi az égi hírnök közelségét s megérti, megérzi az égi üzenet szavát.

Komáromy báró ebben a pillanatban úgy érezte, mintha kinyílt volna a lelke, s az ott bent háborgó fájdalomtenger utat talált volna magának és könnyült, könnyült a lelke terhe. Az előbb még annyira égető fájdalomkönyvek megeredtek és üdítő esőként peregtek magasztos megnyugvás felé evező lelkére. Az előtte lévő száraz virágot és a kis fényképet kezébe vette, ajkához vitte és megcsókolta mind a kettőt.

Lelkének drága fájdalma egy felemelő gondolatba oldódott fel és szinte ölelgetve becézgette elgondolását: »Amilyen szépet csak tud egy művészlélek megálmodni.« - hagyták el a hangos szavak ajkát s ezzel felállott az íróasztala mellől és sétálással ünnepelte felemelő tervét.

Az angyalszárnyak suhantak és az Őrangyal szállott tovább, a nagy, isteni küldetésben.

Komáromy báró pedig újra asztalához ült. A drága, száraz virágokat és a kis fényképet áhítatos mozdulatokkal betakarta újra a selyempapírba és visszatette a helyére. Azután elővett egy nagy fehér papírt és rajzolt, tervezett az éjszaka csendességében úgy, mint azt boldogító gondolatai diktálták.

Alig néhány perc és egy síremlék vázlata már felismerhető volt a papíron: Egy bánatos szívű édesanya állott a nagy, impozáns alapzaton és ölelve takargatta karjain kicsi leányát, akinek nagy széles, szalagsokor díszlett a kis fején. Hogy, hogy-nem, ki diktálta, vagy mi diktálta a legnemesebb boldogsággal tervező báró lelkébe, de a síremlékre odarajzolt egy kiskutyát is, amint kedves hízélgéssel kapaszkodik fel a karonülő kis leány felé és az édesanya egyik keze simogatja a kiskutya fejét. Mintha tudta volna, mintha súgta volna valaki a lelkébe, hogy milyen nagy szolgálatokat teljesített a kiskutya az elköltözött édesanya túlvilági szenvedéseinek enyhítésében és a kicsi leány életében. És mintha súgta volna a lelkébe valaki, hogy csak így lesz teljes, csak így lesz tökéletes az emlékmű.

A sírfeliratot is aláírta a tervezetnek:

»A legnemesebb lelkű édesanyjának egy örökké fájó szív.«

Szinte bántotta, hogy éjszaka volt. Szeretett volna rögtön autóba ülni és menni, menni, sietni a legnevesebb szobrászhoz.

Az előbb nem tudott aludni a lelkifájdalom kínjától, most pedig nem engedte aludni a legnemesebb boldogságérzet gondolatsorozata. De azért most már ágybatért és sötétben áhítatoskodott a lelke a megnyugtató és felemelő terv előtt.

* * *

Rongyaiba burkolódzva, fázósan haladt az uccán egy öreg néni.

- Ölzse néni! - kiáltott rá kedvesen Évike, amint haladt a kismamának elnevezett tanítókis-asszonnyal és a Culival a napi sétán.

- Évikém-galambom! - és Örzse néni már sírva guggolt Évike előtt.

- Tismamám! Ölzse néni jó néni! - mutatta be Évike az öreg nénit a kismamájának.

Azután: hogy így?, hogy úgy?, honnan ez?, honnan az? - kutatgatott a tanítókisasszony - és a beszélgetés végén az öreg néni egészen rokonszenvessé vált a tanítókisasszony előtt.

- Meghalt a férje, néni lelkem? Egyedül van?

- Nem halt az meg, csókolom a kezeit, hanem nagy megpróbáltatást mért mi reánk a mindenható Isten. Mindkét szemére világtalanná vált szegénykém. Én dolgozgattam eddig biztos helyen, egy drága, jó öreg ember mellett, ő pedig koldulgatott szegény és csak élde-géltünk valahogy. Azután az én jó tisztelendő atyámat magához szólította az Úr és támogatás nélkül maradtunk. Vén, rossz, öregasszony munkája nem kell már senkinek sem, kezit csókolom és a szegény, jó, öreg párom meg elkezdett betegeskedni. A posztjára nem tudott már kimenni. Én nem tudtam orvosoltatni, étetni is már csak alig-alig, és beadtam szegénykémet a Szegényházba. Súlyos életet adott nekünk az Isten, naccsága kérem, de Isten kezéből megnyugvással kell fogadnunk mindent.

A tanítókisasszonynak feltűnt az egyszerű asszony nemeshangzású beszéde és ez irányban kezdett érdeklődni:

- Hát kinél volt eddig, néni lelkem?

- A boldogult Kovács tisztelendő atyának voltam én, kezit csókolom, harminc évig a takarító-asszonya.

- Értem!... Értem! - válaszolt a tanítókisasszony.

- Azs volt azs én jó, atyutám! Bizsony! Tismamám. - szólott közbe Évike.

- Bizony kicsikém, lelkem-galambom az volt, az volt a te jó atyukád - bizonyozta még most is könnyes, sajnálkozó hangon Örzse néni.

Azután még beszéd, még beszéd és mindent tudott a tanítókisasszony.

- Örzse néni lelkem! Nem volna kedve eljönni mihozzánk? Hat év óta van nálam egy leány, most férjhezmegy. Ha gondolja, Örzse néni, jöjjön a helyére. Csak ketten vagyunk Évikémmel. Nincs nagyon sok dolog nálunk. Ha csak ráérek, én mindig segíteni szoktam a házidolgokban az alkalmazottaknak.

Oh, kezeit csókolom, milyen nagy gondja van a Mindenható Istennek az árvákra és az elhagyatottakra! Én nagyon nagy örömmel mennék, de félek, hogy öregségem nem engedi majd, hogy szívem szerint eleget tegyek mindenben a naccságának. Meg az én rongyos, szegényszagú ruháim bántanak talán a kedves, jó naccsága házának szép rendjét.

- Az nem baj! Örzse néni lelkem! Vannak nekem régi, de azért jó ruháim és majd azokból adok én Örzse nénire. A sok munkától ne féljen. Nálam nincsenek sokvendéges éjszakák. Mi csak csendben egymásnak éldegélünk Évikémmel, kedves kettősben. Ugye Évikém?

- Bizsony! Ölzse néni! Jó tismama, a tismama!

- No, Örzse néni lelkem! Hallgasson rám! Jöjjön! És akkor leszünk otthon kedves hármásban! Amíg én iskolában leszek, addig Örzse néni foglalkozik, sétál Évikével, amint végzi azt a kevés házidolgot.

- Oh, milyen boldog örömmel tenném, kezeit csókolom.

- Dűjjön, Ölzse néni! Dűjjön! Jó tismama, a tismama! Dűjjön!

És Évike drága ajaka vetett véget a már amúgy sem vitás kérdésnek.

* * *

Egy hónap múlva már a legteljesebb összhangba jutott a »Kedves hármas« élet. Örzse néni igyekezett, hogy minél előbb megtanulja a tanítókisasszony szokásait, meg a házirendet, Évike már megszokta régen Örzse nénit és a tanítókisasszony a legteljesebb nyugalommal bízta rá lakását és kedves kis Évikéjét a jólelkű és tisztességben megöregedett Örzse nénire.

- Rózsika kisasszony kérem, - szólt egyik vasárnap délelőttjén Örzse néni főzőgetés közben - ha meg tetszene engedni, mondanék valamit.

- Tessék Örzse néni! - mondja!

- Menjünk ki délután a temetőbe! Sétáljunk ki Évikével. Kéthétrel ezelőtt, vasárnap délután, templomból oda sétáltam ki és olyan mozgolódást, olyan, tudja az ég mit láttam, ott a drága sír közelében. Nagy deszkaládákat! Nagy kődarabokat! De nem volt ott senki és nem tudtam kérdezősködni. Engem úgy izgat, ha eszembe jut. Ha tehetnénk, Rózsika kisasszony kérem, ebéd után sétáljunk ki a temetőbe!... Veszünk egy-két kis csokrot és kivisszük a két kis sírra.

- Jó lesz, Örzse néni, jó lesz. Kimegyünk.

* * *

- Tismamám! Visem én a csotlotat! - szólalt meg Évike a virágárus előtt - s azután csendben elindultak, kedves hármában, a temető felé. Középen haladt Évike, a csokrokkal.

- Egyitet anyutámnat, másitat atyutámnat vissüt. Ugye tismamám? Ugye Ölzse néni?

- Úgy lelkem, úgy! - helyeselte a kismama a drága gyermekszáj beszélgetéseit s azután elővette zsebkendőjét.

* * *

- Nézd atyutám! Milyen szép viládot hozstunt neted! Ugye most ölülsz, jó tis atyutám? - s az édes gyermekkéz letette a kis csokrot a kicsi sírhantra. Örzse néni azután könnyes szemekkel gondosan elhelyezte a hervadt koszorúk száraz virágai között.

- Anyutám med elle alszit! Gyele, tismamám! Vigyüt neti is a szép viládot. Biztosan ölülsz majd az én jó tis anyutám is!

* * *

Oh, mindenható jóságú, édes Istenem!, - sóhajtott fel ámulatában Örzse néni - tudtam én, hogy itt lesz valami változás! Ezt éreztem én! Ezt éreztem már egész héten és mindig olyan jöhetném volt! Oh, Istenem! De csak nagyon gyönyörű!

És csak álltak a hatalmas, nagy síremlék előtt.

- Nézd, tismamám! Itt is van tistutya! - szólalt meg Évike, még mitsem értő kis ajaka. - Milyen szép az a néni a tislánnyal! Netem is van olyan csotlom, ugye tismamám? Ha hazsamegyünt, tössüt a hajamba!

- Odakötjük Évikém! Odakötjük - helyeselte a kismama - és felemelte Évikét. Feltette a síremlék talpazatára és a nagy márványvázát mutatva az emlékmű szoboralakja előtt, megszólalt:

- Tedd a virágodat abba a nagy pohárba Évikém, ott a nénike előtt.

Évike lassú léptekkel odalépdelt és belehelyezte a kis csokrot a vázába. Azután észrevette, hogy ott van mellette a kis márványkutya, amint a női alak ruhájára kapaszkodik, két lábán állva, a kis leány felé.

- Tistutya! - hangzottak a simogató szavak Évike ajakáról - és kis kezével simogatni kezdte, miközben mondanivalója is akadt a kiskutyához:

- Téded is úgy hínnat, hogy Csuli? Jó tis tutya legyél, melt a Csuli jó tis tutya! - És közben felismerte, hogy a szoboralak keze a kiskutya fején van s azt is elkezdte simogatni s egyszer csak megszólalt.

- Örzse néni! Én medcsótolom a nénite tezsét!

- Csókold meg galambom! Csókold meg! - És elfojtottan zokogott Örzse néni.

Évike kicsiny lábaival felpipiszkedett és... megcsókolta... a »nénite«... kezét. Most med mál silot! Tismamám! Ölzse néni, gyeltet ide! Siljunt! Anyutám! Anyutám! Csótojj med te is anyutám! - és keservesen nyújtotta arcát a hideg, márványszoborédesanya arca felé.

Megérezte, megértette az öntudatlan gyermeklélek a hideg márványból feléje sugárzó szentséget és a márvány-»nénite« közelségén keresztül a lelkébe sugott talán Valaki, valamit!...?...

A kismama szinte megijedt a pici leány szenvedésétől és érte nyújtotta kezeit:

- Gyere le Évikém! Nézd csak, milyen szép ez a kiskutya! Nahát! De kiskutya, ne bántsod ám a virágokat, mert hátulkötjük a sarkadat, meg meghúzzuk a füledet. - Így próbálta elterelni a szenvedő kisleány figyelmét a gyötrő iránytól s azután lassan elindultak a sírtól hazafelé.

Néhány lépésről Évike visszanézett drága, könnyes szemeivel és megszólalt:

- Tistutya! Ne bánd a viládotat!... Anyutámnat hozstul... hátu... töttyüt... a... satadat!... tistutya!...

És azután: de szép virág, másik virág, madár, szépen süt a nap, ha hazamegyünk tortát eszünk stb., stb. elcsendesítette a gyermeklélek fájdalmát és megbékélten tipegett az öt annyira szeretők között.

- Itt szűk a járda, kedvesem. Most te menj szépen elől, mi meg utánad megyünk, így kedvesem. Menjünk! S azután kérdő tekintetet vetett a tanítókisasszony Örzse néni arcára.

Örzse néni megértette és már válaszolt is lassú hangon:

- Én azt hiszem, kezeit csókolom, hogy nem lehet más, mint a méltóságos Komáromy báró úr. Nem tudok mást elképzelni, hiszen senki rokonuk nem volt az árváknak. A méltóságos úr pedig nagyon szerette a kis családot. És az ő gyárjában volt... főmérnök a férje, biztosan a gyár, a méltóságos úr... jóvoltából, nem tudom,... nem tudom másként elképzelni.

A gyermekfül mindent hall és a »méltóságos báró úr« hallatára megszólalt Évike ajakán az emlékezés:

- Ölzse néni! Ugye a Pistuta aputája jó bácsi? Bizsony tismamám, netem adott szép fehér saladot, a hajamba!

S azután ballagott, ballagott a két meghatódott, jóságos gondviselő előtt a picike leány, akit otthon finom torta várt...

XII. FEJEZET.

- Kedvemre munkálkodol őrangyalom, - szólott az Úr a színe elé boruló őrangyalhoz. - akaratom szerinti, hűséges, sokéves munkád nyomán a siker biztos reménye dereng: Felleg és bokrok alatt az ördög már sunyítva jár, de!... buzgalmadra vigyázz továbbra is őrangyalom, tudod, milyen az ember a sárgolyó tetején!? Lelkébe fogamzó fogadalom sokszor szalmaláng csupán, mit könnyen szennyes pernyével fojt agyon az Ördög tarka, szép görögtüze, s aztán a kényelmesebb játékot üzi tova: Ö! Gyilkol! Lop! És!... leheletemet fojtja bele művem egy parányi rügyébe s kacagni is képes sikeresnek vélt szörnyű tettén, mitsem törődve freccsenő vérnek rémes gőzével, Velem, és még azzal sem, hogy Hite mégiscsak súgja fülébe: »Vigyázz! Az Isten lát!«... Csak aztán nyavalyog eltorzult ajakkal, mikor idekerül és számadó égi szolgám fejére olvassa szörnyű tettét! Addig pedig, míg ott él, hová akaratom plántálta a földi létben, csak a kényelmet keresi!... Istenszolgálatra nem hajlandó és a balga!... kétszer is ráfordítja titkos kamarája ajtajának előttem leheletnyi reteszét s ott bent - azt hiszi, előttem is titkon - eljárja az ördögfuvalára a szörnyű táncot! Csak akkor ébred, mikor az Ördög felkacag mögötte s az ördögajakról hazudott boldogság helyett gyötrelmes kín szakad a lelkére. Ilyenkor?:... fogadkozik! remeg! tán még imába is tördeli büntől szennyes kezét, ajakára merészeli venni a nevemet és sóhajokkal ostromolja az Eget! És én?:... jóságom nagy és haragomban békülékeny vagyok:... magam elé bocsájtom lelke egész hevével kilehelt sóhaját... no,... hátha, majd máskor nem!... s kegyembe viszem tovább életét... és legközelebb!,... mikor nagy művembe illő munkára hívom el, először kedvetlenkedik, tántorog, haboz s a végén!... mégiscsak az ördög-muzsikára táncol!... Nem hat rá az égi Kar dala. Azért mondom őrangyalom, munkádban ne ernyedj, eredményére az idők végtelenje vár! Az embervilágmű mintha csak elkopott volna és csak nehéz munkával javítható! Sorsára bízni, vagy veszni hagyni még nem akarom, sőt, kegyem fénye ragyog reá naponta ezerszer, milliószor, csak hogy a szép mű viruljon tovább és haladjon nagy célom felé, mit a feltámadás üdvös harsonája fog kezdeni egykoron, amikor is az Ördög hatalmát megsemmisítem és csupa boldogság, csupa örömelet lesz osztályrésze s az égen a Szeretet napja ragyog! Ide! Ide akarom elvezérelni a legszebb művem életét, bár mondhatom, hogy világművem összes többijével nincs felényi bajom, mint éppen azzal, melyre szeretetemből és jóságomból a legtöbbet adom. Tudom én, hogy mi a hiba! Az, hogy irgalmas, jó és kegyes vagyok! És ezzel ő visszaél! Tudnék én szigorú is lenni! De nem akarom megbántani! Adhatnám reája a vadállatoknak szörnyű, rideg életét, amelyben tomboló orkán csikorgó hideg perzselné csupasz bőrét, éhség, szomjúság sanyargatná ordasra tagjait és üldözött idegen lenne mindenütt! De nem akarom! Hiszen szeretem! Szeretetből hoztam létre! És vannak közöttük olyanok, akikre kegyemnek napja méltán ragyog! Ezek! Ezek azok, kikben örömöm lelem és a művet kezök által vezetem. De a többit sem tudom eldobni! Nem! Nem! Atyja vagyok! És szeretem! De viszont a pusztulásbarohanást sem engedhetem, mert azzal meg magamnak is bánatot szereznek, ha a szép művet rothadás marná szét és nem, nem tudom végignézni szép művem halálvergődését! A bajon úgy segíték, hogy szigorúan megbüntettem ugyan a gonoszt, de a büntetésben jó vagyok s az őszinte megbánást és megtérést bőkezű jósággal jutalmazom!

- Menj őrangyal leányom! Menj! Akaratom teljesítsd tovább buzgón, szakadatlanul. Száguldj az égnek tengerében és vigyed az anyalelkeknek üzenetemet. Keletről indulj el és szállj Nyugatig. Északon ne állj meg, haladj le Délig és zengjed a lelkekbe szünösszüntelen az égi Himnusz az ördögmaszlag ellen!

- Megyek, Atyám, Megyek! - És mélyen meghajolt az Isten anyala s ajakán hangzott tovább az égi harsona:

A gyermekeket szívből imádjátok!...

És szárnya alá kapta újra a hosszú éveket és zengte a dalt híven, szünösszüntelen, hogy a »fogadalom« ne »szalmaláng«, hanem az ember számára a menekvés szent tüze legyen s az porráégesse az ördögmagvakat s az anyalelkekből kiperzselje a durvagazokat!...

XII. FEJEZET.

A halottak szent estéje Komáromy bárót minden évben hazahozta. Mire a kedves kis »hármass« kiérkezett ilyenkor a temetőbe, hogy meggyújtsák a kegyelet szent mécseseit, akkorra már két nagy gyertyaszál ott világított egy nagy virágcsokor két oldalán, a remekbealkotott emlékmű előtt, a drága hamvak felett.

A sok gyertyafény ünnepi bíborvörösre festette a holtak nagy estéjének fekete egét. A sok kis apró lángról szállott a ködszerű füstfátyol a sírok felett. A csendes imádságok ott mozogtak a halkán sírdogálók ajakán. Az elköltözött lelkek talán ott szálldogáltak, csendben, a sírok felett és egy őszintén gyászoló lelkű úr, az emlékműtől távol, levett kalappal szövögette, lelkét soha ki nem elégítő imája sorait.

Komáromy báró nem ment oda soha a drága sír mellett csendben imádkozókhoz. Mintha valami megtiltotta volna ezt számára és a feketeruhás kis leány lénye, mintha súlyos szemrehányást döfött volna lelkébe. Nagyon szeretett volna pedig odamenni, hogy a kis leányt a kezébe vegye, megölelje, megcsókolja és a lelkébe súgja neki azt a néhány szót, hogy »Picikém! nem akartam, és én úgy érzem, hogy ártatlan vagyok és mégis, tudom, hogy jogosan büntet a saját lelkem«. Vagy valami mást, de mégis ilyesmit! De hát, úgy sem értené meg a kicsi leány. Azután meg a kis leány szemében ő csak a »Pistuta aputája!«.

A bánatos báró így áldozott évek hosszú során keresztül fájdalmas szerelmének. Elhozta minden évben a kegyelet virágait. Meggyújtotta minden évben fájdalma oltáráról vett tűzzel a két gyertyát s azután visszautazott Bécsbe és nem volt olyan nap, hogy elő ne vette volna íróasztala elzárt fiókjából a szinte már szentséggé magasztosult három drágaságát: a hervadt virágokat, a kis fényképet és a síremlék fényképét. Gondolatai, emlékezései ilyenkor repültek, szálltak, öleltek, csókoltak, leborultak, fájtak és térdeltek. S azután:... fordult a kulcs az íróasztal fiókjában, és templomi áhítattal a lelkében, próbált valamit tenni-venni a lakásban, vagy valahol, eltévelyedett lélekkel, üresen, szinte már lazán összeforrva az élettel.

Milyen nagy kislány már az Évike! - futott át most legutóbb az agyán -. Pedig nem látta most sem az arcát, csak messziről látta, amint ott állott a két, jószívű nő között. Azután... halottakesti programjának megszokott útját folytatta tovább: Lassan elindult a Rózsasor...-út felé... A kis villa előtt megállott. Lelki szemei maguk elé áhítatoskodták a békíthetetlen fájdalmak ragyogó bálványát, virágok és fehér galambok között, a kicsi Évikével, ott bent, a kis kertben. »Ugyan ki lakik most benne?«, »Ugyan ki szentségteleníti most a kicsi szobákat?« - futott át mindig az agyán - és azután, szemei könnyekkel békítgették a soha meg nem békülő fájdalmakat. Majd egy rövid pillantást vetett a már annyi év óta lezárt nagy villa emeleti ablakára és »Bizony!«,... »Bizony!« - hangzottak ajkán - s ezzel szállására tért, hol egyik, hol másik szállodába.

Másnap minden évben megjelent az árvaszéken és a szokásos ezer pengőjét átadta az árvaszék elnökének, mindig ugyanazon szavak kíséretében: »Szigeti Évike árva számára nagykorúságáig, illetve férjhezmeneteléig kérem megőrizni és kamatoztatni.«... És a legközelebbi bécsi gyors, halottak napja utáni napon, mindig szállított Bécs felé egy urat, aki nem olvasott újságot a hosszú úton, csak bánatos arccal nézett kifelé az ablakon és néha mély sóhajok hagyták el ajakát.

* * *

Tavaszi volt. A bécsi palotában a vacsora végetért. A két nagyobbik fiú már szobájába ment, csak a legkisebb maradt még az asztalnál. A fehérkesztyűs inas behozta a feketéket és mélyen hajolva kiment.

A báróné divatlapokat vett elő és lovaglóruhák új divatszabásait nézegette cigarettája füstje mellett.

A báró pedig, mintha ez az este különösen nehéz volna számára, egyik cigarettájáról a másikra gyújtott. Újságjait lapozgatta volna, de nem érdekelte belőlük úgyszólván semmi. Mit csinálsz, Pistukám? - szólott, egy térképet nézegető fiához.

- Budapest térképét nézegetem, apukám. Ugye erre járnak a villanyosok a villanegyedben? Igen! Megvan! Erre! Ehol van! Rózsasor!

- Igen, fiam, arra mennek!... Arra!... - és valami még jobban lehangolta a bárót.

A báróné a divatlapok felett hosszan nézett a báróra és arcán valami olyat vett észre, amit eddig soha nem látott. Nem szólt semmit. Tovább lapozgatta a divatlapokat, de most már csak lapozgatott. Gondolatvilágában megjelent a rózsasori unalmas élet, ahonnét mindig menekülni vágyott. Az az egész unalmas környezet és ahonnét mindig annyit kellett utazgatni, hogy megfelelő társaságát megtalálja. Nem!... Nem!... - tiltakozott magában -. Azután meg éppen most?!... amikor Winkler gróf!... - Újra ránézett a báróra és határozott! - ...A dolgot a kis fiún kezdte:

- Pistukám! eredj már be a szobádba és készülj a holnapi zongoraleckédre.

- Igenis, anyukám - engedelmeskedett a jólnevelt fiú és csókokkal búcsúzott a kedvesektől. -

- Géza! Szabad kérdeznem valamit?

- Miért ne volna szabad, kedvesem? - lepődött meg a báró a kérdésen -. - Miért kell most erre külön engedély? Mit akarsz? Mondjad! Kérdezzed kedvesem!

- Nézd Géza! tizenöt esztendő óta lakunk Bécsben. Ez a tizenöt év nekem tökéletesen elég volt arra, hogy a legteljesebb mértékben meggyőződjem arról, hogy a mi életünk távolról sem az igazi házastársi élet. Ez inkább csak olyan szebbnek nevezhető lakótársi élet.

- De mit akarsz most ezzel, kedvesem?

- Folytatom Géza, ha megengeded, folytatom!

- Kérlek szépen. Érdeklődéssel hallgatom.

- Ez az, látod Géza! Ez az!: Érdeklődéssel hallgatom. Kérlek szépen, ha neked úgy jobb, parancsolj! Készséggel állok rendelkezésedre? Oh, ez a csupa forma! Csupa jóliskolázott jómodor! Csupa: ha neked úgy tetszik! Ez az, ami engem szinte leszoktatott arról az útról, amelyen együvé kellett volna forni az életünknek.

- De kedvesem, én mindig igyekeztem a kedvedben járni! - válaszolt meglepődötten a báró. - vagy nem voltam előzékeny? Nem voltam udvarias? Nem álltam mindenben készséggel a rendelkezésedre?

- Ez az kedvesem! Te csak egy előzékeny, udvarias, finom úr voltál a számomra a tizenöt év alatt. A kívánságaimat úgy teljesítetted, ahogyan nekem tetszett,... pedig de sokszor volt, hogy a fantáziámat kellett megerőltetnem badarabbnál badarabb kívánságok kitalálásával és te helybenhagyta azokat a legkisebb módosítások nélkül. A cigarettám még alig vettem ki a tárcámból és te már az égő gyufát nyújtottad felém. Géza! Emlékezzél és gondolkodjál!... Te soha nem gondolkodtál velem! Nem érintette vágyad a vágyaimat. Nekem nem kellett mihez

alkalmazkodnom! Te nem alkalmazkodtál hozzám! Két úton haladt az életünk folyton, folyton!
A te bűnöd most a baj, hidd el Géza, a te bűnöd!

- Hát mi baj van, fiacskám?

- Hiszen, nekem... nem annyira baj,... mint inkább attól félek, hogy... neked lesz nagyobb baj... Viszont valahogyan attól is félek, hogy számodra még ez sem lesz baj és most is finoman, udvariasan, előzékenyen azt vágod az arcomba, hogy »Édes fiacskám, ha neked úgy tetszik, én készséggel állok rendelkezésedre!«

- No dehát legalább mondd már fiacskám, mi baj van? Mi történt? Most már egészen türelmetlenkiváncsivá tettél.

- Géza! Az utóbbi időben úgy szerettelek volna felébreszteni téged abból a szinte alvajáró állandó lehangoltságodból és érdeklődésnélküliségedből. Igyekeztem a legzajosabb programok összeállításával elevenséget, hangulatot teremteni körülötted. Láttam: fárasztott és kínozott! Igyekeztem utatnyitni lelkedben a zenének, táncnak, művészi teljesítményeknek. Láttam: nem érdekelnek. Mint utolsót, elhatároztam, hogy próbára teszem benned a férfiúi önérzetet és érzékenységet, bár hangsúlyozom Géza, csak a megengedett határokon belül! Féltékennyé akartalak tenni, hogy felébresszem benned az irántam elszunnyadt érzéseket. Elképedve láttam: ez sem érdekelt! Ez engem, tudod, igen erősen gondolkodóba ejtett. Kerestem, kutattam, magam és mások körül a dolog oka után. Kerülő utakon kérdéseket tettem fel neked más nőkre vonatkozólag: hogy tetszik ez, hogy tetszik-e az, ugye szép nő ez, ugye bájos teremtés az és a kérdéseimre olyan válaszokat adtál, hogy még csak a gyanúnak sem adtál tápot a lelkemben. Folytattam férfiúi önérzeted támadását és a rossz játék, - nem volt, aki fűkezzen, nem volt aki kifogásoljon - addig haladt a maga útján, míg a végén azon vettem észre magam, hogy a játék erősebben igénybe vett, mint gondoltam... és jólesett, hogy igénybe vett. Az okát én meg tudom érteni és, ne haragudjál érte Géza, még meg is tudom magamnak bocsájtani. Másnál megtaláltam azt, amire nálad hiába vágytam! Beléhelyezkedett a gondolatvilágomba! Megosztozkodott érzéseimben! Ne érts félre, Géza! A megengedett határokon belül! És,... én tudom, hogy életem legnagyobb ballépésére készülődöm, bár boldog lennék, ha tudnál rajtan segíteni, hogy ne lépjek a nekem bajtsejtető életútra.

Komáromy báró csendben szívta a cigarettáját.

- Erre se szólsz, Géza?... Semmit?!

- Folytassad fiacskám! Hogy gondolod? Én többre, sajnos, képtelen vagyok! Utazzunk? Páris? London? Newyork? Menjünk fiacskám, nekem tökéletesen mindegy. Vagy vendégeskedjünk még többet?

A báróné a divatlapokat babrálta és folytatta tovább, de most már kissé határozottabb hangon:

- Nem vettél észre semmit, Winkler gróf és... én?..

- Sohasem akartam a hangulatodat elrontani fiacskám!

- Szóval, te csak hangulatnak láttad az egészet?

- Nem akartam!... mást látni benne, fiacskám.

- No, és miért nem akartál?!

- Engedd meg, kedvesem,... hogy ezzel a felelettel adós maradjak.

- Ez az, kérlek! - válaszolt a báróné felemelt hangsúllyal - lenni kell valami okának, amit előlem évek óta titkolsz! Jólesik abban a tudatban lennem, hogy az én nyílt kártyajátékom revansjogosságát elismered a te titkolt játékkal szemben!

- Kérlek szépen, - válaszolt a báró a legnagyobb nyugalommal - én nem vitatom az ügyet sem pro, sem kontra. Te mindig jobban érezted magad, fiacskám, a nálam egy-két fokkal előkelőbb emberek társaságában, amit én, ugyebár, ezen kívül soha nem sérelmeztem előtted, pedig hidd el, az eset sem önérzetemnek, sem hiúságomnak nem hízelgett. De azért én mindig tiszteltem benned gyermekeim édesanyját és ebben a pillanatban is biztosítalak előre róla, hogy óhajod és akaratod a legnagyobb tiszteletben fogom részesíteni.

- Akkor is,... ha... esetleg azt mondanám, hogy... előkelő emberekhez illő módon likvidáljuk a mi... további együttélésünket?

E kérdés mégiscsak úgy hatott a báró lelkére, mint beteg fa még egészséges néhány gyökerére a lesújtó fejszecsapások. »Most még hozzá ez is!« »Anyátvesztett gyermekek!« »Egyedül-maradás!« »Társadalmi mellékgondolatok!« Meg még sok minden más gondolat száguldozott a lelkén, fájdalmas megremegtetéssel és szinte rágva szívta a cigarettáját, majd megszólalt:

- Erzsébet!... csak talán nem?!... Ne tedd, Erzsébet! Ne tedd! Családi és társadalmi súlyos ballépésre és hitéleti bűnre ne ragadtasd magad! Gondolj a gyermekeidre!

- Böven volt rá időm, hogy mindent átgondoljak, Géza - válaszolt határozottan a báróné és válasza közben arcán megjelentek a megmászthatatlan elhatározás merev vonásai is.

A bárót lelke mélyéig megrendítette a hivatkozott szentségek semmibevevése és a báróné válaszában bántóan határozott hangja. Látta és érezte, hogy felesége végleg határozott, de azért mégis próbálkozott:

- Gondolkodj még rajta, Erzsébet! Ne borítsd fel a családi életünket! Szépnek remélt új életutadon még szűrösabb tövises heverhetnek és azok még kínosabban felvészhetik lábadat! Gondolj a gyermekeinkre Erzsébet. Ne hagyd el bennünket!

Csend ülte meg a levegőt. A báróné szólalt meg:

- Én úgy gondoltam el, Géza, hogy én itt maradnék a palotámban, mert hiszen én itt vagyok itthon,... te pedig... hazamennél a budapesti Rózsasorra...

- Kérlek szépen! - hagyta helyben lemondóan a báró, látván szomorúan, hogy beszédét talán nem is hallgatta a felesége.

Azután ismét a báróné folytatta: a nagyobb fiúk, maguk döntenék el, hogy melyőnkkel maradnak, de Pistuka itt maradna velem!

A báró itt gyorsan közbeszólt:

- Nem fiacskám! Ezt az egyet megbocsájtod nekem! Pistuka velem jön! Neki még gondos apai nevelésre van szüksége és ne,... azt ne kívánd tőlem, hogy őt a mostoha apára hagyjam. A nagyobb fiúk már megkapták az alapot a komoly életre, azokat még, nem bánom, de Pistuka,... Pistuka minden módon velem jön... a Rózsasorra!...

A báróné sírvafakadt! A báró pedig csendben sajnálgatta gyermekei édesanyjának kínos eltávolítását.

Az édesanya sírt. Az édesapa szenvedett, most már kettős bánatának súlya alatt s a gyermek-szobából áthallatszott Pistuka zongorajátékának éppen szomorú melódiája. -

- Géza! - szólalt meg újra a báróné - előzékeny, finom, úri lelkedre hivatkozva, engedj meg nekem egy utolsó kérést!

- Parancsolj kedvesem!

- Én félek, életem e nagy változásától. Ha az ég esetleg megbüntetne merész vállalkozásomért... és fájoan gondolnék arra, hogy mégiscsak jobb volt,... míg a Komáromy báró »lakótársa« voltam... Géza!... - és itt zokogni kezdett - én úgy szenvedek most! Olyan kínos, amikor életünket keresztút elé viszi a sorsunk!...

A báró felállott, a feleségéhez ment, körülfogta annak vállait és így szólt:

- Kedvesem! Én arra kérlek minden ragaszkodásommal, hogy mondj le merész és talán veszélyes elhatározásodról. Ha pedig erre képtelen lennél, én azzal az érzéssel várlak mindig, hogy gyermekeim édesanyja jön és gyermekeim édesanyja számára pedig házam minden ajtaja sarkig tárva lesz s asztalomnál az inas mindig ő eléje fogja legelőször tartani a tálcát, valahányszor csak felkeresel bennünket. Egyről biztosítalak, kedvesem: a számodra fenntartott székem, mellettem, nem fogja elfoglalni soha!... senki!

A báróné az utóbbi szavakra, nagy kérdő tekintetet vetett a báróra. - Nem értelek, Géza! Nem értelek!

- Azt tudom, hogy nem érted, - futott át a fájo gondolat a báró agyán - de ugyan hogy is értenéd? Nagy, szent titkomról soha nem beszéltem, de nem is fogok beszélni, sem neked, sem másnak! Bírálatokkal és mellékgondolatokkal nem szennyeztetem be a drága emléket. Ezzel felsegítette feleségét a székről és így szólt:

- No menj aludni, kedvesem. Egy éjszaka csendessége talán tanácsot ad, hogy bölcsen cselekedhess. Én meg szobámba megyek,... van egy kis dolgom.

- Ugyan mi dolgod lehet még este? - kérdezte enyhébb szemrehányó hangon a báróné - ez az!:
- dolgom van... Hhaj, haj! - s egy mély sóhaj kíséretében elindult a hálószoza felé - ...Szervusz Géza!... Jó éjszakát!

- Szervusz kedvesem! Csókolom a kezedet. - S a bárót, az éjfélnél még az íróasztalánál találta, gondbamerülten... »Dolgozott«, »Dolgozott«... az agya!...

* * *

Az éjszaka csendessége tanácsot adott. A báróné döntött véglegesen! És két nap múlva, a Budapest melletti villanegyed Rózsasorán, a nagy emeletes villa minden ablaka erős léghuzatokkal köhögte magából kifelé az évek hosszú során át bentposhadó levegőt. Súrolás, festés, takarítás zajgott az oly hosszú időnkig néma szobákban és a kertész gereblyéjének fogsora írogatta a park apró kavicsal fedett útjaira, a feltámadó új élet felemelő zsoltárainak szövegét, a frissenvetett virágágyak között.

Egy hét múlva pedig a nagy fekete autó megállott a villa előtt. Komáromy Pista ugrott ki belőle elsőnek. Mohó tekintettel, mosolygós arccal nézte a nagy, szép villát s azután a helyes kis szomszédvillára esett a tekintete.

Kiszállott a volán mellől Komáromy báró is és kezét a fia vállára téve, megszólalt:

- Nos? Fiacskám! Hát ráismersz-e a szülőotthonodra? Emlékszel-e reá?

Pista mosolyogva és nagy örömmel válaszolt:

- Apukám! Én most úgy érzem, mintha úgy igazán hazaértem volna! Vagy hogyan is fejezzem ki magam? Olyan nagyon jó itt lenni! Olyan kedves! Olyan jól emlékszem az egészre! Sőt, édesapám! Még ez a kis villa is olyan, olyan ismerős! Ugye jártam én abban a villában? Kicsi koromban! Hogy is hívták azt a szép kislányt? Olyan kis helyes volt! Még arra is emlékszem! A nevét már nem tudom, de emlékszem, hogy olyan édes kis teremtes volt! Nem emlékszel a nevére, édesapám?

Komáromy báró, hogy zavarát elrejtse, úgy tett, mintha gondolkodnék és így szólt:

- De igen, kisfiam, úgy halványan emlékszem, hiszen régen volt... Valami Évikének hívták.

- Tényleg! Évike, apukám! Évike volt! Ugyan merre lehet?

Az elősiető inas mentette fel a bárót a kínos kérdésre adandó válasz kötelező ereje alól:

- Alázatos szolgája, méltóságos uram! kinyissam a kaput? kérem alázatosan.

- Nyissa ki, fiam, majd bevezetem a kocsit! A garázs rendben van?

- Rendben van, méltóságos uram! Minden a legtökéletesebb rendben van! Méltóztassék!

* * *

Fia vállait körülfogva járta végig Komáromy báró a villa szobáit.

- Hát fiacskám, mi most már itt fogunk lakni! Téged holnap beviszlek Budapestre és elintézzük az iskolaügyet! Teljesen reád bízom, hogy bent akarsz-e lakni intézetben, vagy itt, velem és bejársz Budapestre. Hol beviszlek autóval, hol villanyossal még, ha jó idő lesz. Ahogy akarsz, kedvesem, választhatsz.

- Apukám! Engedd meg, hogy itt lakhassam veled. Inkább bejárok majd villanyossal, csak itt lakhassam! Olyan jó lesz itt, mindig veled!

- Rendben van, fiacskám. Válassz magadnak szobát. Nézz körül és én majd aszerint igazodom.

- Te melyiket választod, apukám?

- Amelyiket te kihagyod nekem, édes gyermekem. Most már te vagy nekem a legfontosabb, és mindent a te kényelmedért.

- De te válassz előbb, apukám! - Így kedveskedett, előzékenykedett egymásnak a két árvánmaradt ember. -

- No... jó! - nevetett a báró - hát én ezt választom!

- Akkor én is azt választom, édes apukám, mert én mindig, mindig veled akarok lenni, amikor itthon leszek... Mert, ha egy szobában lakunk, akkor... - és most kedvesen mosolygott a ragaszkodó, jó fiú - akkor, ha elakadok a latinban, te meglátod és kisegítesz, ugye, apukám?

- Szóval csak azért van a nagy ragaszkodás?! - mosolygott a báró és magához ölelte jó fiát -

Pista nevetve elkapta az édesapja kezét, megcsókolta, azután arcához szorította és így szólt: édes apukám!... Hát mondjuk, hogy csak azért!

- Segítek én fiacskám, a latinban is! Segítek!

- Menjünk fel az emeletre is apukám! Nézzünk ott is szét!

A báró, mintha egy kis fájó idegenkedést érzett volna, de azután elindultak... az emeletre.

- No, gyere fiacskám! Nézzünk ott is szét!

* * *

- Nahát! Ilyen gyönyörű nagy könyvtárad van neked itt apukám! - ámult el a fiú a könyvtár-szobában.

- Bizony, fiacskám! Hát erre nem emlékeztél?

- Erre nem, apukám! Jaj, de jó lesz itt! De szép kilátás van ebből az ablakból! Nekem úgy tetszik ez a szomszédos kis villa! De kár, hogy a kertje úgy el van hanyagolva! Látod apukám, arra valahogyan emlékszem, hogy ott valamikor szép virágok voltak!

- Bizony, kisfiam! Volt ott valamikor szép virág! - s közben, talán még egy sóhaj is kiszökött a báró ajakán!...

- Miért mondd apukám, hogy: szép virág, hát talán csak nem egy szál virág volt az egész kis kertben?

- No igen, igen!... egy kis nyelvhiba volt fiam. Szép virágok voltak ott, bizony, mert volt, aki ápolta őket...

A báró csak most vette észre, hogy ideérkezésük első percében mennyire itt ragadtak le, ...az emeleti ablak mellett, ...a kis villa csodálásában, ...és végetvetendő a vitának, így szólt:

- No, gyere onnan fiacskám! Nyitva van az ablak és a villa lakói meg találnak látni! Nem illik másnak az udvarába hosszan benézni! Csúnya dolog az fiam! Gyere onnan!

- Tényleg, csúnya dolog - szólott Pista - és eljött az ablaktól.

Komáromy báró úgy érezte most, mintha a múltak kísértetének életében, hiszen ugyanezen dolog játszódott le akkor is... a még 3-4 éves kis Pistukával.

- Apukám! Szabad valamit kérnem?

- Tessék, kisfiam!

- Hozassuk fel ide a zongorát! Ez a legszebb része a lakásnak! Olyan szép ez a könyvtár! Olyan gyönyörű ezen az ablakon a kilátás! Tudod, apukám, hogy milyen sokat szeretek zongorázni. Úgy szeretném, ha itt játszhatnám. Tudod mit, apukám? Te odaülsz egy kényelmes fotőjbe az ablakhoz, nézel kifelé és én majd itt zongorázom neked, amit te akarsz, meg, főleg, amit tudok! Jó lesz, apukám? Megengeded?

- Jól van kisfiam! Felhozzátjuk a zongorát!... - Hogy kísért az ablak!... Hogy kísért az ablak! - futott át a báró agyán és még egy pillantást vetve a kis villa udvarára, végre elhagyták a lakás legkedvesebb, de a báróra nézve legszorongatóbb levegőjű szobáját.

XIV. FEJEZET.

Szinte félt Komáromy báró régi otthonának első éjszakájától. Az emlékek seregei kísértették, az élők ügyei bántották a lelkét és Pista már rég mély álomban aludt, de ő még mindig csak sétálgatott a hálósobában. ...Azután mégiscsak ágybatért és aludni próbált.

Nem úgy történt, mint félve gondolta! Nem forgolódott, nem kínlódott a fárasztó álmatlanságban, hanem, amint fejét lehajtotta, kellemes álomosság szállta meg rögtön! És - mint hosszú vándorlás után a hazaért vándor - jóleső érzéssel mozdult még egyet ágyában, mintha a nyugalmas otthon pihenőfőszékét simogatta volna minden tagjával s a többiről már nem tudott semmit. Egyenletes, mély lélegzés csendes hangjai súgták a levegőbe, a nyugodt, mély álom dalát.

* * *

Ebben a pillanatban, - nagy munkáját abbahagyva - suhanva szállott az éjszakában a nemes Őrangyal az ég magassága felé. Szállott!... Szállott!... Fel, fel, a csillagok fölé s azután lihegve omlott az Úr zsámolya elé és szólott:

- Irgalmad legyen osztályrészem, Atyám és szent akaratod szerint nagy buzgalmam enyhítse haragod, amiért munkálkodásomat egy pillanatra megszakítottam. Nem pihentetésért akarok könyörögni, Atyám, hanem még több munkáért és, ha nagy kegyed megbocsájtja nékem, a boldogságomra rábízott nagy kötelesség módosítását óhajtom kérni, hallgass meg Atyám! Úgy vélem, jót akarok, hogy szent óhajod minél előbb dús virágba nyíljen legkedvesebb műved, az Embervilág felett. Nem akarok én bölcsőbb lenni Atyám, mint Te vagy, csak jószándékú elgondolásomat elibéd hoztam, Te vizsgálj meg Atyám és dönts felette bölcsességeddel!

- Már tudom az óhajod, kedvembe fogadott Őrangyalom, - szólott az Úr - de halljam ajkadról is!

- Az a »másik«, Atyám, az az »ártatlan«, aki elől a »csillagárnyék nem takarta el az édesanyát«, mint mondád: »Övéi között elárvult Semmi, aki alig tudja hol és merre jár?«, most, súlyosbodott lélekteherrel egyedül van a legkisebb fiával, hiszen Te tudod, Te látod atyám: ott hajtotta fejét félve álomra, ahol anyabűnöm szörnyű árnya kioltotta lelke egéről a világító napot és ködfátyol alá rejtette életét. Én egyszer már útban találtam őt és - bocsáss meg Atyám, szent akaratod megkérdezése nélkül - könnyebbülést leheltem lelkébe és fülébesúgtam az ártatlanságát.

- Láttam őrangyalom, - szólott közbe az Úr - kedvem tellett nemes cselekedeteden.

- Ő lelkileg most a Lét és Nemlét között lebeg, Atyám s gyermekének él csupán, de ez nem tölti ki teljesen lelkét és életét s most szaporodott nagy lelki kínjai száguldva vésik, marják, uralják élete egész világát! Ha nem mondanék balgaságot Atyám és óhajom nem keresztezné szent akaratod, engedd, hogy az álmok szárnyán közelébe férközzem lelkének az égi titokzatosság határain belül és nagy célod szolgálatára ihlethessem őt, hogy ő, ott lent a Földön, szent akaratod és buzgón végzett munkám reményének biztosító záloga legyen! Összekötőkapocs legyen ő, Atyám, a Te Szent Akaratodat teljesítő, hűséges őrangyalod és az ördögtüskék közé tévedt, gyarló emberek között, azért, hogy húsból és vérből álló szolgád is zenghesse közöttük, amit általam üzensz nekik Jó Atyám! Hiszen a sok ördögtüskésben eltévedtek a Te annyira szeretett embereid és félek, hogy a csendes éjszakákon lelkekbezengett és álmokba-szótt dalom balga álomnak veszik csupán s mikor ébred számokra újra reggeled s reájuk zuhan az élet zajos zűrzavara, ördögcsintalankodásnak veszik csupán, amit egy rosszmájú ördög-

kacagás könnyen el is hitethet velök. De akkor, Atyám - mint azt én, a parány vélem - ha szent kegyed közéjük állít egy csupaszív embert, kiből a nemes lélek még húsból és vérből alkotott eleven testben lakik és annak nyelvéről is zeng közük Szent Üzeneted, szent a hitem, Atyám: kacaghat az Ördög és szórhatja a tüskét a hozzávezető útra, kegyedbentartott Emberműved jobb útra tér, a rothadás büze megszűnik felette és büntől megszabadult lélekkel, nyílt arccal, hálakönnyes szemekkel tekint fel Reád, mielőbb!

- Untatlak talán Atyám, hogy nem szólsz közbe? ...Bár Szent Arcod biztatóan ragyog reám - szólott itt meglepően az Órangyal -.

- Ellenkezőleg, jó Órangyalom, - szólott sokszorozott kegyel az Úr - örömöm telik beszédedben, mert látom, hogy benned mennyire elérem célomat. Az Embermű iránti minden szeretetem erejével formáltam át lényed az égi szenvedések során. Beszélj tovább! Hadd lássam, mint engedelmeskedett lényed minden paránya akaratomnak és belédlehelt akaratom miként fogod szolgálni nagy célomban?

- Oh Atyám! Mily bőkezű vagy a szenvedések megjutalmazásában! Értem! Értem!: most Szent Akaratod beszél bennem! Oh, mily boldogság! Folytatom, Atyám! De engedd meg, hogy ez újabb kitüntetésért hálacsókom ismét lábaidra leheljem!

Az Úr megsimította a lábaira boruló Órangyal homlokát és így szólt:

- Nos, hogy gondolod leányom?

- Úgy gondolom, Atyám, hogy én, a Te akaratod szerint, még ma éjjel beleszövöm álmaiba a nagy elhivatottság érzetét a még hús és vér között lakozó léleknek, akit az emberek méltóságos báró úrnak neveznek odalent és reggel, amikor ébred, nem tudja mit, de valami felemelőt, valami fenségeset érez! Gondolkodik, tervez, keres majd valamit, amiről tudja, hogy ez az, amit neki tennie kell! S hogy mi legyen az, azt majd én mindig súgom a lelke közepébe, hogy teljesüljön szíve vágya... Fátyolt is borítasz ezzel Atyám, fájdalmára... Ne szenvedjen már tovább, folyton, szegény. Hassa át lelkét, legalább néha egy-egy boldogító remény. Azután általa én majd dolgozom. Súgom a lelkébe, mit, hogyan tegyen? Kiket keressen meg és kiket kerüljön? És hogyan hozza össze a kis csapatot, melyből hadsereg legyen, amely szolgálja a Te akaratod. Én folyton-folyton figyelni fogom és mihelyt látom, hogy elakad... lebben a szárnyam, fölibe suhanok és súgom lelkébe az égi javakat!

- Nagy örömöm telik benned most Órangyalom! Látom nagy lelkesedéset és bízom benne, hogy munkád továbbra is kedvemre lesz! Leányom! Én a jószándékot is jutalmazom! Most halljad!: kis leányod földi életét, mostválasztott munkatársad közelébe viszem! A többi leendő szolgálatodtól teszem függővé!... Most mehetsz jószándékú órangyalom és hajtsd végre akaratomszerinti tervedet!

- Kifogyhatatlan vagy, Atyám, az irgalmas jószágban!... Megyek! Boldogan megyek!

* * *

A hajnalcsillag ráragyogott a rózsasori emeletes villára. Az angyalszárnyak suhanva lendültek és Komáromy báró égi ígézetű álma gyönyörűségesre festette a sok év bánatos gyötrelmétől megkínzott lelkét:

Álmában kint járt a temetőben. Levett kalappal megállott a hatalmas emlékmű előtt és megbocsájtásért imádkozott. Imája közben kivirágzottak az emlékmű talapzatának márványlapjai. Megmozdultak a szobor drága kezei, az illatos virágokból kis csokrot szedtek és szíve mellé tűzték a drága kezek, miközben megszólalt a márványajak: én már rég megbocsájtottam, nemes lélek. Dolgozzál úgy, mint azt nemes szívedbe súgom majd és boldogító megnyugvás

lesz lelked jutalma... Azután a márványkisleány homlokoncsókolta őt és így szólt: a lózsaszín szaladom fehérle cselélted, ugye, jó bácsi?... Aztán nyíltak, nyíltak az illatos virágok. Apró madárcák seregestül szálltak a sír fölé és egy-egy virággal szájukban, világárepültek és vitték, vitték, hogy illatuk messze szálljon az emberek közé. Az álom következő pillanatában pedig odakerült a drága sír mellé Évike és Pistuka és kis kezeikkel simogatták a virágokat. Pistuka leszakított egy szálat és Évikének adta, miközben így szólt: nézsd Évitém, neted adom! Ugye ölüls? Évike elvette és megcsókolta a virágot. A szép álom úgy végződött, hogy kezébe vett egy vizeskannát és locsolta, locsolta a drága sír virágait... És nagy boldogság volt hogy locsolhatta...

Mikor felébredt a báró, a drága szavak még hangzottak a fülébe az ismert, szép hangon: »Én már rég megbocsájtottam, nemes lélek. Dolgozzál úgy, mint azt nemes szívedbe súgom majd, és boldogító megnyugvás lesz lelked jutalma!«

Felült az ágyában. Homlokáról enyhe harmatgyöngyöket törölt le és gyönyörű álmának boldogító hatása egy enyhe mosollyal ragyogott arcáról. Felkelt. Rágyújtott egy cigarettára és sétálgatott a szobában, újra, meg újra maga elé idézve szép álmának részleteit és lelke egész töprengésével azon gondolkodott, hogy mit tegyen, hogy miként cselekedjék? Az a jóleső bizonyosságérzet szállta meg a lelkét, hogy ha most tesz valamit, az boldogító, megnyugtató és felemelő lesz lelke számára. De hogyan tegyen?... Mit tegyen?... Sétálgatott... Gondolkodott... Már nem is tudta hányadik cigarettáját szívja... Nem tudta, nem akarta abbahagyni ezt a boldogító töprengést, mert már az is felemelő volt számára.

* * *

- Te már fent vagy apukám, - szólalt meg a reggel felébredő Pista fiú - talán nem jól aludtál?

Komáromy báró most szokatlanul jóleső édesapai örömmel odalépett fia ágyához és öleléssel, csókkal válaszolt:

- Jól aludtam én, fiacskám! Nagyon jól! Hát te hogy aludtál? Te álmodtál-e valamit?

- Nem álmodtam én, apukám! Hát te, igen?

- Én?... Én fiacskám,... én sem álmodtam... Csak nagyon jól... és kellemesen felüdítően aludtam. - Úgysem értenéd meg, kedves fiam! Úgysem tudnád a nagy boldogságot, édes gyermekem, - titkolta el boldogságát az édesapa. - De jólesett lelkének, hogy még egyszer megcsókolja a drága sírről virágotszedő gyermekét...

- No, de most már kelj fel fiacskám! Rögtön hozzák a reggelit. Megreggelizünk, bemegyünk Budapestre és elintézzük az... az iskolaügyet.

* * *

A soffőr ült a volán mellé. Komáromy báró a fiával a hátsó ülésen helyezkedett el. Szép lassan indult az autó és amint a szomszédos kis villa kapuja előtt elhaladtak, nem állhatta meg a boldogálmú ember, hogy egy pillantással meg ne simogassa a kiskaput, amelyet olyan kitüntetés ért valaha, hogy kinyílhatott »Előtte!«... Az áhítattal telített pillantás meglepetést okozott számára. Egy nagy fehér papírt látott meg a kiskapun s rajta nagy betűkkel valami írást. De nem tudta menetközben elolvasni.

Mi lehetett az?... Mi van kiírva? - ostromolta lelkét a békíthetetlen kíváncsiság és már szólott is a soffőrnek -:

- Álljon csak meg János!

- Igenis, méltóságos uram! Parancsoljon!

- Legyen olyan jó, János fiam, menjen vissza és nézze meg, mi van kiírva a szomszédos kis villa kapujára?

- Igenis, méltóságos uram! - és kocogva sietett János a kiskapu felé. -

- Nos? Mi az, János fiam?

- Ez a villa eladó, méltóságos uram. Az van kiírva. Értekezni lehet dr. Kóbor János ügyvédnél, Budapest, Múzeum-körút 6, I. emelet 10.

Eladó! - vésődött bele Komáromy báró lelkébe és már nyomon is követte a megmásíthatatlan elhatározás, annak utánagondolásával, hogy: csak addig el ne kelne, míg odaérek! -

- No, menjünk fiam! - És újra működött tovább a halkbeszédű motor. -

- János! Biztosan Múzeum-körút 6?

- Igenis méltóságos uram, egészen biztosan az van kiírva!

Azután szónélkül haladtak egy ideig, majd Pista oldotta meg a csendet:

- Te, apukám! Nekem annyira tetszik az a kis villa.

A báró szerette volna most a fiát ezért a kijelentésért megölelni, megcsókolni, de nem akart örömeivel feltűnni. Nagyon vigyázott minden szavára, minden mozdulatára, éppen azért most is szinte erőltetett hanyagsággal válaszolt:

- Igen, fiacskám,... helyes kis épület. Azután olyan szép kis kertet lehetne előtte berendezni. Éppen szomszédos a mi telkünkkel... Szép kilátás van az emeleti ablakból oda... Ugye? Nos, hát, ha már neked annyira tetszik, kisfiam, tudod mit?: megveszem a kis villát!... És elintézzük még az iskolaügy előtt!

- Oh, de kedves lesz, apukám! Olyan szép kis villa.

- János! Először Múzeum-körút 6-hoz megyünk!

- Igenis, méltóságos uram! Múzeum-körút 6!

* * *

Az előzékeny, jómodorú, fiatal ügyvéd felismerte Komáromy bárót:

- Alázatos szolgálja, méltóságos uram! Oh, milyen megtiszteltetés! Parancsoljon! Miben álljak méltóságos uramnak örömmel szolgálatára?

- Honnan ismer engem, ügyvéd úr?

- Oh, méltóságos uram, hiszen, meggyőződése, hogy kevés magamfajta ember van Budapesten, aki ne hallott volna méltóságodról.

- Oh, kérem, köszönöm - szerénykedett a báró.

- Én pedig, méltóságos uram, azok közé a szerencsések közé tartozom, akik, legalább látásból már ismerhették méltóságos uramat. Ugyanis pár hónappal ezelőtt Bécsben voltam s az egyik operaházi előadáson, a látcsövemen keresztül felismertem méltóságos uram, jó magyaros arcvonásait és a bécsi követségi titkár jóbarátommal voltam a színházban, aki személyesen ismeri méltóságos uramat. Így lettem szerencsés, méltóságos uram. De egyébként,... mily érdekes is sokszor a véletlen játéka: a napokban otthon is igen sokat beszéltünk méltóságos uramról!

- Nagyon megtisztelő, ügyvéd úr, - válaszolt mosolyogva a báró -, de most már igazán kíváncsivá tett, hogy mivel kapcsolatban eshetett rólam szó Budapesten, amikor csak tegnap érkeztem haza Bécsből!

- Az édesanyám, méltóságos uram, az Anya-, Család- és Csecsemővédelmi Egyesület Országos Központjának egyik ügyvezető elnöke és beszélgettünk egyesületi ügyekkel kapcsolatban. Ugyanis a központ neves előkelőséget óhajt támogatásra felkérni és méltóságos uram segítő támogatására is igen nagy reményekkel számít a Központ, mint azt az édesanyám, asztalnál tegnap otthon elbeszélte.

Anya-, Család- és Csecsemővédelem! - vésődött a lelkébe a tetszetős fogalom Komáromy bárónak - és úgy érezte, hogy ebben a pillanatban választ kapott a véletlentől, éjszakai töprengései megoldására! Milyen szép lesz!... Milyen jó lesz! Az unalmas, egyhangú életet milyen szép tartalommal fogja ez kitölteni! - futott át agyán jóleső, megnyugtató érzésekkel és mintha hálaérzet is keletkezett volna lelkében a véletlennel szemben. -

Véletlen!... Az angyalszárnyak suhantak és az Őrangyal még egyszer belesúgta a nemes úr lelkébe: ez az! Ezt az utat kövesd! ...és azután elszállott az ügyvédi iroda világából. -

Komáromy báró mindebből csak annyit érzett, hogy a lelke erősen súgta bele az agya értelmébe: Ez az! Ezt az utat kövesd! - és továbbra is a kedvessé vált témánál maradt:

- Ügyvéd úr, kérem! Hol találkozhatnám én ég ma a kedves édesanyja önagyságával?

- Egy órával ezelőtt ment fel a várba, az új központi irodába, méltóságos uram.

- Köszönöm szépen ügyvéd úr! Az ám! Ügyvéd úr! Az a Rózsasori kis villa ügye hozott most fel tulajdonképpen ügyvéd úrhoz, kié az most? Kivel kellene tárgyalnom? Szeretném megvenni!

- Teljes meghatalmazásom van reá, méltóságos uram! Parancsoljon! A szerződést is aláírhatom!

- Mi az ára a villának?

- Tizenötezer pengő, méltóságos uram.

- Megveszem, ügyvéd úr!... - S a kisasszony ujjai már peregtették is a szerződés sorait!

- Ügyvéd úrnak mivel tartozom?

- Kérem méltóságos uram, az én díjamat a villa árának százalékarányából az eladó fogja fizetni.

- Kérem, ügyvéd úr! Hiszen éppen fordítva szokott lenni! Mindent a vevő fizet! És most miért nem?

- Kérem, méltóságos uram, nem is méltóztatott alkudni. A villa árának kikötött százalékösszegével az én fáradozásom ellenértékét megtalálom!

- Jó, jó, ügyvéd úr! A túlságos szerénység néha talán késői megbánást okozhat. Tessék ötszáz pengő! Ha felfogása megtiltaná, hogy saját céljaira használja fel, méltóztassék kedves édesanyja önagysága kezeibe juttatni az Anya-, Család- és Csecsemővédelmi Egyesület javára.

- Oh, mily boldog lesz az édesanyám, méltóságos uram! Hálásan köszönöm a nemes cél és az édesanyám nevében.

* * *

- Kedves fiacskám, - szólott az autóban üldögélő fiához a báró, amint leérkezett az ügyvédtől.
- először felszaladunk a várba. Egészen rövid dolgom lesz ott az egyik hivatalban s azután megyünk az iskolába.

- Igenis, édes apukám!

- Hát akkor menjünk János fiam! A várba.

* * *

- Oh, méltóságos uram! Nagyon megtisztelő számunkra méltóságod nemes támogatása! Reményeinkben ma sokat erősödtünk! Méltóztassék parancsolni! - Az örökös Tagsági Igazolvány! - Kisfiam, az ügyvéd, pár perccel ezelőtt telefonálta meg méltóságos uram nemes jólelkűségének bőkezű adakozását a nemes célra! Szívből köszönjük méltóságos uram a nagy nemzeti és emberi cél nevében, és Isten tartsa meg a nagy cél számára továbbra is méltóságos uram nemes szíve támogatását - szólott az ügyvezető elnök és azután részletesen tájékoztatta a bárót a nagy küzdelemről, amelyet az egyesület vív a nagy, ma már szinte nemzeti veszedelemmé burjánzott bajjal.

- Egész lélekkel küzdeni fogunk a baj ellen - válaszolt Komáromy báró - és meleg kézszorításokkal búcsúzott.

Az elnök a folyosóig kikísérte a bárót és sok-sok melegséggel hangzottak utána szavai:

- Isten vele, méltóságos uram! Isten vele!

* * *

Végre elindultak eredeti céljuk felé és Komáromy Istvánt a Piarista gimnázium nyolcadik osztályába, mint rendes tanulót beírta az igazgató. Egy jónevű zenetanár lakott a villanegyedben, aki odajárt a villába és zeneleckéket adott a fiatal bárónak. A zenetanár szívesen járt a villába, mert az előkelő tanítvány tehetséges és szorgalmas volt.

* * *

A kis villa csöppnyi telkével egy hét múlva, mint kis patak a nagy folyó keblére, úgy omlott a nagy, emeletes villa világába. A választókerítés eltűnt. Kőművesek, festők lepték el az új tulajdonos szemében oly drága falakat és minden kéz javította, szépítette, rendezte minden legkisebb részét. A kertészek friss virágágyakat formáltak, olyanokat, amelyeket a méltóságos úr parancsolt:... - Ő pedig még emlékezett rá, hogy milyen formájúak voltak az »akkori« virágágyak... Hiszen!... Annyit nézte!... Annyit távcsövezte, mikor várta az emeleti ablak mögött, hogy csak egy pillanatra jöjjön ki... Az... akit úgy várt,... mindig!...

A boldogító fájdalommal kertészkedő báró a virágmagvak elvetését, virágok elhelyezését és azok ápolását magának tartotta fenn. Vétetett egy álmabéli öntözőkannát és locsolta, locsolta a virágokat és olyan boldog volt, hogy locsolhatta!...

Bent, a kis lakás pohártisztán állott és várt,... várt,... Valakit, aki soha nem fog többé beleköltözni, de mégis mindig... várta!...

Egy kényelmes kerti padot is vitetett a báró a virágágyak közé és mikor meglocsolta a virágokat, leült közéjük és úgy érezte, minthacsak - lelkében - egy csokorba fogta volna össze őket és lábai elé helyezte volna... Valakinek,... aki már... nem él.

Hogy még tökéletesebben visszavarázsolja a fájó múltat, a kis villa csendes némaságát a múltak hű képével elevenítette meg. Talán azért, hogy jobban fájjon,... talán azért, hogy jobban égesse, mert úgy érezte, hogy az, az ő lelkének édes, drága fájdalma: Fehér pávagalambok is ott turbékoltak már a régi helyre helyezett kis kővályú körül.

Viráglocsolás után most is ott ült a bánatos báró a kis padon és lelke a múltak fájdalomkövel kirakott utain áhítatoskodott, alázatos imádattal... és!...:

»A nap ragyogott!... A galambok turbékolnak!... Galambszárnyakverte esőpermet hullott s a kiskert tündöklő virágairól lassan szálló illatot mennyei boldogságossá keverte össze egy hangos anyakacagás, mert Évike gondosan felgyűrte kis blúza ujjait és a galambok vályújában fürdetni kezdte... a Culit!

...Nem szabad Kicsim! Évikém! Vizes lesz a szép kis ruhád! És boldogan, nevetős arccal, két karját ölelésre tárva, sietett a lakásból anyuka, aki eddig a tűzhely mellett dolgozta tündöklő-pirosra szép arcát s az ablakon keresztül figyelte egyetlen csöppsége minden lépését. A jószágos anyaintelem két édes csókban végződött«...

A fájó emlékezés régmúlt, drága képének idézete könnyet fakasztott a báró szemeibe... és csak ült,... csak ült... a kis kertipadon... Szemei a vízben lubickoló galambokra tapadtak, bár nem látott már belőlük semmit... Eltakarták szemei elől a világot a fájdalmasan édes emlékek és a nyomukban megindult könnyek.

Az apalélek ünnepi köntösbe öltözve, könnyek között áldozott a múltak fájó emlékeinek, turbékoló galambok és nyíló virágok között, a kis kertipadon s az emeletes villa nyitott ablakából reáömlött a kedves fiú zongorajátéka:

»Lehullott a rezgő nyárfa
Ezüst színű levele.
Hogy lehullott, elsodorta
Azt az ősz hideg szele...«

Mikor eljátszotta Pista a dalt, odalépett az ablakhoz és lekiáltott az édesapjához:

- Apukám! Szép-e ez a dal? És jól játszom-e?
- Nagyon szép, kisfiam!... És... nagyon jól játszod!...
- Daloljam is apukám?
- Daloljad is,... kisfiam!...

Pista újra a zongorához ült és gyönyörű színezéssel dalolta.

A báró lelkét összefacsarta a megsokszorozódott fájdalom... Keservében... fiával együtt dudorászta a szomorú és lelkéhez most annyira illő dalt... Azután felállott,... átballagott... a nagy villába, felment az emeleti szobába,... az ablakhoz ült... a kényelmes fotőjbe... és nézett kifelé,... a kis villa virágos kertjébe,... a turbékoló galambokra... és fájó gondolatai odarajzolták újra a drága képet... - A kedves fiú zongorázott s az édesapa gondolatai szálltak,... szálltak!...?...-

- Mi az apukám? Te sírsz? - ugrott Pista meglepődve az édesapjához.
- Nem sírok én, fiacskám!... Dehogy sírok,... csak egy bogár az imént... éppen a szemembe repült...
- De mind a két szemed könnyes, apukám!... Egy bogár csak egyik szembe repülhet!...
- De nekem... most mind a kettőbe repült... kisfiam,... nézd, milyen édesen lubickolnak ott, azok a galambok.
- Tényleg,... apukám,... édesen lubickolnak... a galambok... - hagyta rá a jólnevelt fiú édesapja elhárító szavait, de lelkében rosszérzést keltettek édesapja könnyei és elhatározta, hogy írni fog

az édesanyjának!... - Szegény apukám, még sír is!... Hogy is lehetett ilyen az az anyukám!... - Tévelygett tovább a való okot annyira nem sejtő, jószándékú fiú.

- Apukám! Most mást játszom! Nézd! Hallgassad csak! Eljátszom neked a Wagner keringőjét. Ezt te szereted, ugye, apukám?

- Játszad kedvesem! Majd hallgatom! Játszad édes fiam!

És játszott a jószándékú fiú, amilyen igyekezettel csak tudott, de az édesapja lelke számára most mégsem keringőt zengettek a szép keringő melódiák!... -

XV. FEJEZET.

A jó öreg Örzse néni már az ég tudja hányadszor állott ki a kiskapu elé. Öreg tekintetét belemeresztette az utca messzeségébe s fonnyadt, ráncos kezével a mélyen ülő, öreg szemek előtt ernyőzött, arcán az örömmelvárás mosolygós vonásaival. De soká jön már az én édes lelkem - türelmetlenkedett édeskedvesen - s azután visszabotorkált a lakásba, hogy a konyhában annyi sok igyekezettel dolgozó Rózsika kisasszonynak segítsen. Azt, amit,... de segítsen! -

- Sétáljon már ki megint Örzse néni lelkem, hátha jön már - szólott kis idő múlva, kedvesen mosolyogva Rózsika kisasszony - Magam mennék már, de félek, hogy odaég valami.

- Megyek, kezeit csókolom! Majd csak jön már!

És egy kis idő múlva kettőzött igyekezettel, sietve botorkáltak vissza a kaputól az öreg lábak s az erőtlen szavak örömteljes hanggal törtek be a konyhába:

- Jön már, az édes lelkem! Rózsika kisasszony! Jön már!

S a tanítókisasszony gyorsan lekapta maga elől a fehérkötényt, a lábasokat félrehúzta a tűzhelyen, szinte öntudatlan mozdulatokkal végigsimította a haját és szaladva sietett kifelé.

Ott állottak mind a ketten a kiskapuban, kedves nevetésre nyílt arccal s karjaik már előre belemozogtak a most úgy vágyott ölelésbe.

- Édes kismamám! Kedves Örzse néni! - kiáltott Évike már messziről - és dús hajfürtjei két vállán lobogtak, amint ölelésretárt karokkal futott kedvesei felé. Az első csókos ölelés a kismamáé volt, a másik az Örzse nénié.

- Édesem! Kedvesem! - hangzott a két ajakról egyszerre Évike felé.

- Kismamám! Örzse néni! Most már diplomás óvónő vagyok! Tessék a diplomám! És ragyogott Évike arca a boldogságtól.

- Édes Évikém! De boldog vagyok, hogy boldog vagy - örült Rózsika néni és újra megcsókolta Évikét.

- Örzse néni! Miért lett olyan szomorú, - fordult Évike meglepetten Örzse néni felé - jöjjön, magát is mégegyszer megölelem, megcsókolom.

- A boldogságomban lettem most egy kissé szomorú Évikém lelkem-galambom, de nem szomorúság az, csak összeszorult a szívem. Eszembejutott valami!... De most ne gondoljunk arra!

- Az nekem is eszembejutott útközben, Örzse néni és meg is könnyeztem, - szólott Évike kissé lehangoltan - ugye egyet gondoltunk most Örzse néni?

- Egyet, lelkem-galambom!... Egyet!

- Bizony, szomorú idő volt az Örzse néni!... A rongyos kis leány az uccasarkon,... a keserves dallal... És szegény, jó boldogult Mátyás bácsi tekergette a nyikorgós muzsikát... No, de az a fontos, hogy azóta jóra fordította a jó Isten a sorsunkat. Most látjuk csak, hogy milyen boldogok is vagyunk. Örzse néni! Én most külön megcsókolom magát azért, amiért akkor gondjaiba vett, mert onnan indult el az életem, ehhez a szép eredményhez. Azután pedig... Örzse néni... mindketten csókoljunk kezét az én drága jó kismamámnak, amiért gondjaiba vett mindkettőnket. Mi tudjuk, hogy mi a szerencsétlen nyomorúság! És annál inkább boldogít most

bennünket az én drága kismamám mellett a meleg szeretet és istápoló oltalom. Ugye, Örzse néni?

Örzse néni könnyekkel válaszolt. Ő csak érezni tudott, de kibeszélni csak keveset. -

- Édes gyermekem, - védekezett Rózsika kisasszony - ne gondoljunk most az életünk szomorú részleteire, hanem jertek befelé és örüljünk, örüljünk most mindnyájan a te boldogságodnak. Hiszen az most a mi közös, nagy boldogságunk. Gyere Évikém! Jöjjön Örzse néni lelkem! Az ünnepi asztal vár bennünket odabent!

És a kedves kis háromtagú család boldogan, ünnepélyesen ebédelt. Örzse néni már régen nem »alkalmazott« volt a háznál, hanem a legteljesebb szeretettel családtagul fogadott, a jólelkű Rózsika kisasszony otthonában. Ott ebédelt ő is az asztalnál és kedvesen, udvariaskodva szolgáltatták egymást már régóta.

Csupa öröm, csupa kellemes hangulat hangoskodott jóízű kacagásokkal, a kis ünnepi lakoma felett. Rózsika néni most felállott, kiment és kis idő múlva tizenhét szál égőgyertyás tortát hozott a kis ebédlőbe.

- Évikém, lelkem! Tudod-e, hogy milyen nagy napra esett a záróvizsgád? El is felejtkeztél róla a szorgalmas tanulásban!

Évike meglátta a gyertyás tortát, felállott és örömmel ugrott Rózsika néni elé. Tényleg! Oh, de kedves kismamám! Én most elfelejtettem.

- De én nem felejtettem el, kedvesem! Dehogyan felejtettem el az én kisleányom születése napját!

Azután következett a hagyományos, babonás, bűvös jövőkérdés:

Mindhárman felállottak. Évike boldogannevetős arccal telisdentele szívta a tüdejét levegővel és nagy igyekezettel ráfújt a kis gyertyaerdőre.

Egy év múlva!... - futott ki Örzse néni ajakán a szó - és azután örömmel, de, talán, kis sajnálkozó bánatot is sugárzó arccal körülörülték az égvemaradt egy szál gyertyát.

Oh, milyen bánat volna számomra, ha egy év múlva már érte jönne, kit Isten kiválaszt számára - futott át Rózsika néni agyán és meleg szeretettel megsimította Évike haját.

Egy pillanatra Évikét is, Örzse nénit is megcsapta egy kis szomorú hangulat szele, de azután túltették magukat rajta: Oh, hiszen csak babona!... És Évike egy erélyesebb kézmozdulattal szinte agyoncsapta az erősödő fénnel, talán a bűvös értelmet hangsúlyozó gyertyalángot és szeletelni kezdte a tortát, miközben újságolni kezdte:

- Kismamám! A diploma kiosztásánál az igazgató úr külön is hangsúlyozta most megint, hogy a hangomat el ne hanyagoljam, hanem a zongoragyakorlatok mellett képeztessem tovább azt is és rendszeresen tanuljak énekelni. Sőt, még azt is mondotta, hogy a hangom olyan szép és iskolázott már most is, hogy akár a zeneakadémia emelvényére is fel merne állítani. Erre én elmosolyodtam és illedelmesen meghajoltam, mire ő azt kérdezte, hogy volna-e kedvem egy jótékonycélú előadáson résztvenni egy énekszámmal? És mit gondolsz kismamám, mit válaszoltam?

- Azt kisleányom, hogy igenis, igazgató úr!

- Nem azt válaszoltam, kismamám,... hanem azt, hogy: ha az igazgató úr, aki eddig az én énektanárom volt, arra engem alkalmasnak tart, én készséggel és örömmel állok rendelkezésére úgy az igazgató úrnak, mint a jótékony cél szolgálatának!

- Ez még helyesebb volt, Évikém! - És mikor lesz kisleányom? És hol lesz kisleányom?

- Mikor lesz Évikém? Hol lesz Évikém? - kérdezte könnyes tekintettel az öreg Örzse néni is. - Ha szabad lesz, ha megengeded Évikém lelkem-galambom, én is elmegyek... Én is meghallgatlak!... - Hátha majd kitörli emlékezetemből, hátha majd elfelejteti velem az a nap, azt a szomorú emléket, amikor nagy keserűségemre a koldusmuzsika keserves nyikorgására énekelted szomorú dalod, édes, pici, drága, kis Évikém. - ...De ezt csak gondolta Örzse néni és boldogság volt számára, amikor hallotta Évike biztatását -:

- Persze hogy eljön Örzse néni. Mindhárman elmegyünk! Így együtt! Nem is lennénk mi már másként boldogok! Csak együtt öröm a mi örömünk! Ugye, kismamám?

- Természetesen Évikém! Elmegyünk Örzse néni! Elmegyünk!

- Az igazgató úr azt mondotta, hogy talán a jövő hónap végén lesz az ünnepély, a Zeneakadémia nagytermében és az Operaház zenekara fogja kísérrni az énekszámomat s lesz egy betét szám is s akkor meg valami jó zongorista fog kísérrni.

- Hallod?!... Te rosszlelkű, mostoha múlt!... Hallod?!... - meresztette bele, csendben, a jó öreg Örzse néni, remegő lelkét a múltak fájóan gyötrelmes emlékeibe -, nem az utcasarkon, hanem fényes úri körben! És nem az öreg, jó boldogult Fazekas Mátyás koldusmuzsikája kíséri dalát, hanem nagy, úri muzsika! Tűnj el megkínzott lelkemből, te gyötrelmes, mostoha múlt és most te érezz szégyen-bánatot, kíméletlen gonoszságod miatt! - S azután szónélkül megsimította Évike kezét, majd majszolgatni kezdte a tortát, miközben nagy, kövér könnyek tévelyegtek lefelé az arcán, a ráncok között. -

XVI. FEJEZET.

Egy autó állott meg a Rózsasori, nagy, emeletes villa előtt. Háromtagú küldöttség kereste fel Komáromy bárót.

- Igenis, kérem alázatosan. Idehaza van a méltóságos úr. Méltóztassanak befáradni a szalónba. Rögtön bejelentem az urakat - És tiszteletteljes meghajlás után elsietett az inas a báró dolgozószobája felé.

Áh! Áh! Kedves jó ügyvéd uram! Oly sokat gondoltam első találkozásunk óta magára! Doktor úr! Tanár úr! Oh, milyen kellemes meglepetés uraim! Minek köszönhetem e szép perceket? Méltóztassanak helyetfoglalni! Cigaretta! Szivar! Méltóztassanak! Parancsoljanak!

S a következő percben a szivarok és cigaretták füstje már illatozva kavargott a szalón levegőjében és a kellemes modorú ügyvéd ajakáról már ömlött a keresetlenség finomságával pompázó szavakban a küldetés célja.

Komáromy báró arcán kezdetben enyhe árnyalata mutatkozott annak, hogy a nagy munkára ő most még erőtlennek érzi magát, bár alapjában véve az első szavak után megkapta lelkét az ügy.

Az intelligens lelkű ügyvéd ezt észrevette a báró arcán és így folytatta beszédét:

- Méltóságos uram! Az Anya-, Család- és Csecsemővédelmi Egyesületet ne méltóztassék megfosztani attól a nagy erősségtől, amelyet biztosan remél az elnökség méltóságos uram személyében. Most van az elnökség gyűlése, méltóságos uram és minket azzal küldöttek el, hogy az ott-történeteket hozzuk rögtön méltóságos uram tudomására és ha csak egy mód van rá... méltóságos uram!... ne méltóztassék bennünket eredménytelenül visszaküldeni, a nagy cél érdekében oly nemes érzésekkel lelkesedők közé. Olyan egy-szívvvel, olyan egy-lélekkel, olyan biztos reményekkel átitatott lelkesedéssel választotta az elnökség vezérlő tagjai közé Méltóságos uramat, hogy meggyőződésünk szerint, a nagy célnak ártana méltóságos uram távolmaradása. Az elnökség most elhatározta, hogy a jövő hónap végén a Zeneakadémia nagytermében rendez egy jótékonycélú, nagy ünnepélyt és az elnökségnek az lenne az egyöntetű óhaja, hogy azon már méltóságos uram ismert, nagy reményekre jogosító tevékenységével résztvenne és méltóságos uram tartaná az ünnepi beszédet.

- És mi lenne az ünnepély műsora? - szólott közbe a báró.

- Ének- és zeneszámok lesznek, méltóságos uram és nagy, neves színészeket óhajtanak felkérni. Mint érdekességet, már most megemlítem, méltóságos uram, hogy az Óvónőképezde igazgatója igen melegen ajánl egy mostvégzett növendéket a felléptetésre. Állítása szerint kitűnő hangja van a fiatal óvónőnek és minden érdeklődést megérdemel. Természetesen, a műsor összeállításánál is igen sok irányításra számít az elnökség méltóságos uram részéről.

- És ki az a fiatal óvónő? - kérdezte nagy érdeklődéssel a báró.

Az ügyvéd gondolkodott:... ejnye, de restellem méltóságos uram... Pedig olyan szép neve van... Valami... Sziget... Igen! Szigeti... Szigeti Évike! Az, az, méltóságos uram, biztosan ezt a nevet mondotta az igazgató. Valami kis fejlődő, nemes virág lehet, méltóságos uram, akit még az ismeretlenség homálya takar, de a nemes virágról méltóságos uram, a szirmok hasadásánál is már kellemes illat árad!

De szeretne volna most Komáromy báró a keblére ölelni a fiatal ügyvédet, de nem lehetett! Nem lehetett! Ahelyett szótlanul szívta lelkébe a szavak mély értelmét és gondolataiban jóleső érzéssel mondogatta: az az, ügyvéd úr kedvesem! Az az!! Nemes virág... - Nagy erejébe került, hogy arcán megőrizze a veszélyben forgó mozdulatlanságot s azután, minden palástoló erejét összeszedve, megszólalt:

- Hát igen!... Hiszen... minden lehet!... Fejlődhet. - De lelkében már útrakészen állott a legnagyobb készség minden munkára, ha mégannyi fáradságba kerül is. De most meg arra kellett vigyáznia, hogy az előbbi enyhe vonakodása után, ne hirtelen lelkesedjék az ügyért. Éppen azért így folytatta:

- No és hát hogy gondolják az urak, ha szabad kérdezni?

A fiatal ügyvéd, - örülve a látott sikernek, - mosolyogva válaszolt a biztató kérdésre: úgy gondolja az elnökség, méltóságos uram, hogy méltóságod megtisztel bennünket sok reményre jogosító közreműködésével és az egyik vezetős szerepet erős kezébe méltóztatik venni.

- A közgyűlés most együtt van?

- Igenis, méltóságos uram!... Várnak bennünket a válasszal, a biztos reményben.

- Akkor talán leghelyesebb lenne uraim, ha én is elmennék az urakkal, hogy rögtön, személyesen megköszönjem a megtisztelő bizalmat és leendő munkakörömbe rögtön megkaphatnám az útbaigazítást.

- Sokszoros örömet méltóztatik ezzel szerezni a közgyűlésnek, méltóságos uram. Parancsoljon! Autóval vagyunk! Boldog éljennel és kitörő lelkesedéssel fogja az elnökség, méltóságos uram megjelenését ünnepelni.

És pár perc múlva egy robogó autó száguldott a vár szerpentin útja felé.

Évike is fog énekelni! - futott át már tízszer, hússzor, meg mégannyiszor a báró agyán a kedves tudat és nyomában mindannyiszor a boldogító készség: persze, hogy jövök... persze, hogy dolgozom! Egy pillanatra átfutott lelkén boldogító álma is, s nyomában született a még boldogítóbb bizonyosságérzet: ez az!,... ezt kell cselekednem!... - És úgy érezte most, mintha a lelkét valami puha, valami kellemes, valami békítő simogatás érte volna...?....

A por szállott a száguldó autó után. Nem láthatta senki, hogy ki szállott el az autó felett és haladt messze,... messze,... föl az Ég magasságába!...: - Az angyal lényét istenkéz takarja, csak lelked érzi, ha megérint puha szárnya!...-

* * *

Az ünnepély előtt két héttel elkezdődtek a készülődések a nagy napra. A szereplők hivatalos felkérése is megtörtént, azok az utasításokat, megkapták annak megjegyzésével, hogy két hét múlva lesz a próba... - És mindenki készülődött a maga feladatára. -

Évike is megkapta a maga dal- és énekszámának kottafüzetét és nagy buzgalommal gyakorolt a zongora mellett. Egy kis izgalom fogta el mindig, valahányszor eszébe jutott, hogy az operaházi zenekar fogja kísérni. Sokszorozott mértékben hatott a lelkére, mikor arra gondolt, hogy ugyan ki fogja majd zongorán kísérni?... - Ilyenkor mindig valami különös, valami szép, de még valami ígéretes érzés is elfogta lelkét. Ez a sokféle érzés azután, együttesen, mégis egy gyengébb félésérzet volt.

Rózsika kisasszony és Örzse néni áhítatos csendben ültek a kis kanapén és boldog érzéssel hallgatták Évike tanulását.

Istenem! Istenem! De csak nagyon gyönyörű szépen dalolsz Évikém lelkem-galambom! Akárcsak az a magoségbéli kis pacsirta - szólalt meg többször Örzse néni. -

- Gyönyörű! Évikém, kedvesem, gyönyörű! - toldotta Rózsika kisasszony Örzse néni boldogságának megnyilatkozását.

Énekvégeztével Évike hozzájuk futott és mindkettőjüket megcsókolta. - Én olyan boldog vagyok édeseim! Olyan boldog! Kismamám! Örzse néni! - És ölelő örülés váltogatta a csókos boldogságot. -

* * *

Komáromy báró is boldogan hallgatta fia zongorajátékát. Ott ült az ablak előtt egy kényelmes fotőjben és nézett kifelé... Az édes gyermek pedig készült az ünnepi zongorakiséretre. Mint ünnepi, felemelő magasztos melódia zengett most a lelkébe az egyébként, sok helyen alig pár húr rezgéséből született zenei hang. Kedveset, biztatót, boldogítót súgtak most a rezgő húrok a báró lelkébe. Mintha a jövőből üzenne a lelkébe valamit, Valaki, Aki él, Aki szent, aki fent lakik és Aki előtt Isten talán megnyitotta a titkolt jövőndőt. -

Láthatóan meglepte Komáromy bárót a rendezőbizottság elnökének kérése és az első pillanatban a leghatározottabban tiltakozott is ellene:

- No nem, kérem! Valaki mást! Valaki nagyot! Aki már neves! Aki már járatos,... hogy az először fellépő kis művésznőt, nevének ragyogásával még tündöklőbbé tegye a közönség előtt! Az én fiam még csak most tanul! És olyan nagy közönség előtt még nem is játszott. Félteném! Nagyon félteném a kis énekest!

Védekezése közben nem is vette észre, hogy Évikét művésznőnek nevezte és hogy szavaiból mennyire kiértett, hogy milyen nagy sikert óhajt számára, lelke mélyéből.

- Oh, méltóságos uram, - hajthatatlankodott kérésében a rendezőbizottság elnöke - én egy cseppet sem félek e tekintetben. A fiatal báró úr nagyszerű játékaról már én is sokat hallottam és bizalmamban a legteljesebb mértékben megerősített a zenetanár, aki irányítgatja a fiatal báró úr zenei fejlődését a legökéletesebb művészet felé.

Hiszen, csak az első pillanatban idegenkedett a dologtól Komáromy báró. Azután pedig eltitkolt örömmel adta beleegyezését és otthon, Pista gyakori érdeklődésére mindig csak azt mondotta, hogy: majd meglátod fiacskám! Még én sem ismerem személyesen! Nagyon szépen nyilatkoznak felőle! A jövő héten lesz a próba, akkor majd megismerjük! Csak tanuld a darabot, hogy szégyent ne valljak veled édes gyermekem, mert nagyon restelleném!

- Arról én biztosítlak, apukám! hogy miattam nem ér szégyen! - És tanulta,... gyakorolta, játszotta Pista a darabot s közben boldogító örömmel nehezen várta, nem is az ünnepélyt, hanem csak legalább már a próba napját, hogy láthatná, hogy megismerhetné,... azt a kislányt!...

* * *

Levél érkezett a Rózsasori, emeletes villába, Bécsből. Komáromy báró már a címzés betűiről megismerte a levelet. Először csak nézte, nézte a címzést és szinte vonakodva bontotta fel. De azután hirtelen olvasni kezdte, mert eszébe jutott, hogy nem valami bajt, nem valami betegséget jelentenek-e a sorok.

Kedves Géza!

Ne haragudjál, amiért zavarlak csendes nyugalmadban, de békíthetetlen vágyakozás kelt a lelkemben, hogy meglássalak Téged és az én kedves Pistuka fiamat.

Kedves Gézám! Előkelő, úri lelked ígéretére támaszkodva kérlek, bocsáss be a házádba, legalább egy kis időre, hogy láthassalak benneteket. Winkler grófot egy hétre Párisba hívták az üzleti ügyek s ezt az időt nálatok óhajtom eltölteni. Magammal viszem a kis Gizike grófkisasszonyt, hiszen Pistukám úgyis olyan szívesen elszórakoztatta mindig. Remélem, kislfiának ezzel különösen nagy örömet szerzek.

Az esti bécsi gyorsal érkezem. Ha teheted, küldd ki értem a kocsit. Ha pedig óhajom teljesítése kényelmetlen volna számodra, légy szíves engem erről azonnal, táviratilag értesíteni. A fiúk jól vannak.

Csókol mindkettőtöket:

Édesanya.

A báró mélyen elgondolkodott a levél tartalma felett. Tagadhatatlan, hogy egy kis öröm is nyiladozott az arcán, de azért alapjában véve mégis nyomasztó meglepetés volt számára a levél.

- Édesanyád meglátogat bennünket, fiacskám - szavakkal fia elé tette a levelet ebéd közben.

Pista boldog mosolyra nyitott arccal vette kezébe a levelet és így szólt: édes anyukám! Oh, milyen boldogító lesz! Ugye, apukám? - Azután olvasni kezdte a levelet. Mikor elolvasta, tágranyílt arccal, nevetve örült Gizike grófkisasszony érkezésének:

- De kedves anyukám, hogy eljön és elhozza Gizikét is. Én mindig olyan jól el tudtam szórakozni azzal a kislánnyal! Olyan jó kiskoma volt mindig.

- No, hát már nem éppen kiskoma a grófkisasszony, mert ha jól tudom csak egy évvel fiatalabb nálad, fiacskám s leányoknál az már nagylánykor!

- Hát igen, apukám, de az még nem zárja talán ki, hogy továbbra is jókomák legyünk?

- Nem hát, fiacskám,... csak mondom - válaszolta röviden a báró, mert úgy látta, hogy a fia arca erősen felvidult. Sőt még azt is észrevette, hogy a fiú nagyon örül ugyan az édesanyja viszontlátásának, de a kis grófkisasszony érkezésének, mintha, talán még... - És ez, valahogyan bántotta apai lelkét... Szinte szeretett volna valamit mondani, ami a fiúban egy kissé lelohassza az örömet, pl. hogy a rangkülönbségre vigyázni kell fiacskám!... láthatod az apád esetét, gyermekem, stb., stb., de mivel úgy érezte, hogy ez nem is fedi teljesen az aggodalmát, így nem szólt semmit, ahelyett a fogadás részleteire tért át.

- Kimegyünk estére fiacskám a bécsi gyorshoz. Hozz csak egy menetrendet. Ott van az asztalomon. Mikor is érkezik az a vonat?... Nehogy elkéssünk!... bizonyára nagyon rosszul esnék édesanyádnak!...

* * *

A társalgás másnap reggel, a reggelinél, alig akart indulni. Hiszen érthető is! A közös életfonal elszakadt! Teljesen különálló, idegen világ lett a két élet! Idegen érdekek! Idegen célok! A »Hogy vagytok?«, »Hogy éltek?« már még az este, az autóban megkapta a választ. A fájdalom, a sajnálkozás pedig a titkolódzás bokra mögé bujt a lelkekben: »Mit panaszkodjam, úgy sem tud rajta segíteni« - gondolták külön-külön és a csend szinte kínos volt kezdetben.

De nem úgy Gizike grófkisasszony és István báró,... és ők váltották meg a már-már túlságosan csupa vajkenegetés és kávékavargatós csendet. István báró kezdte nevetős arccal:

- Mivel szórakoznak most Bécsben, Gizike?

- Nekem most nagyszerű szórakozásom volt, Pista, lovagolni tanultam!

- No, és megy már valahogy?

- Természetesen. Már ugratni is tudok!

Winkler grófné most jónak látta, hogy bekapcsolódik a beszélgetésbe és mosolygós arccal elkapta a szót:

- Az ám Gyerekek! Tényleg! Géza! Elmehetnénk valahová lovagolni! Lehet itt is ugye a Lovardában lovat bérelni? Gondosságból hoztunk egy-egy rend lovaglóruhát is.

- Nagyszerű! Nagyszerű! - tapsolt fel Gizike grófkisasszony örömeiben. - Pista! Ugye jó lesz? - és megfogta közben a Pista kezét.

- Jó lesz anyukám! Jó lesz! - örült Pista is és visszaszorította Gizike kézszorítását s közben a két fiatal szempár, - csak udvariasságból-e, vagy pedig a lélek mélyéről észrevétlenül jövő érzéssel, - de mélyen egymásba merült.

A grófné, jóleső érzéssel észre is vette; elgondolt tervének az utóbbi ok elhívése felelt meg s örömeiben, magában jólesően helyeselt.

- Te is kijössz ugye Géza? - fordult most a grófné a báróhoz s közben egy puha mozdulattal meg is simította a báró kezét. - Gyere Géza! Egy kis hangulat! Egy kis szórakozás! Rögtön más még a levegő színe is a világban!

- Én, kedveseim, ha megbocsájtotok nem megyek, mert ma igen sok dolgom van. Készülnöm kell egy beszédre és még fogalmam sincs róla, hogy mit is fogok mondani.

- Ugyan, ugyan, apukám, - tapintatlankodott Pista akaratlanul - hiszen hol van még az az idő?! Ráérsz még arra! Gyere ki apukám! Szórakozzunk együtt!

- Nem lehet, kisfiam! Sok az írivalóm is! Hiszen tudjátok, hogy egy egyesület vezetőszerképében mennyi a teendő! Én pedig, ha már egyszer elvállaltam, szeretem teljesíteni is a vállalt kötelezettséget.

A grófné megértette és kissé érezhető lehangoltsággal válaszolt:

- Nem erőltetünk kedvesem. Ha egyszer még mindig »sok dolgod« van, a világért sem akarjuk elrontani a napi programodat.

- Ne így vedd, kedvesem, - válaszolt a báró mentegetődző hangon -, de most tényleg nem tudnék veletek tartani. Talán inkább máskor! De ti menjetek ki a Lovardába és szórakozzatok. Látom a gyerekeknek nagyon tetszik a dolog!

Az autó előállott.

- A Nemzeti Lovardába! - adta meg az utasítást Pista a sofförnek. - és a báró egyedül maradt az előcsarnok előtt. Mikor az autó elporzott, ez volt első gondolata:

- Ugyan tanulja-e még a zongorakíséretet?... Ugyan tanulja-e? De bántana!... de bántana!... ha nem tanulná. - Azután lassan bement a dolgozószobába és végezte »sok dolgát«. Leült az íróasztal mellé és gondolkodott. De most nem az ünnepi beszédre és nem az egyesületi teendők felett!...

* * *

A Lovardában a grófné úgy intézte a dolgot, hogy Gizike üljön először lóra és így szólt hozzá:

- Mutasd meg Gizikém István bárónak, hogy mennyire otthonos vagy már a nyeregben!

Gizike mosolygós készséggel teljesítette a kérést és különböző sebességekkel körbelovagolt a lovaglótérben.

A grófné ezt az időt kihasználta és így szólt a fiához:

- Édes fiacskám! Tudod-e, hogy miért hoztam magammal ezt a bájos kis teremtet? Odahaza nem beszélhetek veled, hiszen látod és tudod, hogy apád milyen hangulatban van mindig.

Pista itt közbeszólt: bizony, szegény apukám,... sokszor sír is!...

A grófnét ez meglepte és ez irányban érdeklődött: Sír is? - és... hát... miért?

- Ugyan, ugyan, anyukám!... Miért? Megbocsáss, de azt te is éppen olyan jól tudod, mint én.

A grófné hallgatott egy ideig, de sürgősebbnek ítélte most a másik dolgot és azután így folytatta a beszédet:

- No de ezt most hagyjuk, hanem azt beszéljük édes gyermekem, hogy hogy tetszik neked Gizike grófkisasszony?

- Kedves teremtet, anyukám. Nagyon helyes leány. De miért ilyen sűgva kérdezed ezt anyukám? Megmondom én ezt a Gizike szemébe is!

- Azért édes fiacskám, mert a kis grófkisasszonyra, amellet, hogy grófkisasszony, tizenötezer hold föld öröksége ragyog és egyik anyai nagynénje még külön nyolcezer hold földdel ajándékozta meg, amit végrendeletileg már biztosított is számára. Én láttam, kedves fiam, hogy míg Bécsben voltál, milyen szívesen elbarátkoztatok együtt, s mióta én az anyukája lettem, téged folyton emleget. Megsűgom neked, fiacskám, de apádnak ezt ne mondd meg, bizonyára rosszul esne neki, ez a lejövetelünk tulajdonképpen az ő kívánsága és határozott vágya volt. Hónapok óta kér már reá, azért, hogy téged láthasson.

- Oh!... Csak azért?... És csak így jöttél hozzánk anyuskám?... Nem mi hiányoztunk neked? - futott át fájón Pista agyán és hosszan, szó nélkül nézett az anyjára.

- No, és tudod, fiacskám, én úgy gondoltam, hogy ha neked is tetszik a kis grófkisasszony, ezt a most felfrissített barátságot állandóan, vigyázva melegentartjuk. Hol te jössz fel Bécsbe, hol mi jövünk le hozzátok és hát, azután,... idővel,... érted fiacskám... Szóval, én neked szántam a kis grófkisasszonyt!

Pista csak most értette meg a dolgot világosan és nagy, kérdő tekintetet vetve az anyja arcára, megszólalt:

- De anyukám, én erre még egyáltalában nem gondoltam! Hiszen még csak most érettségiztem! És én... és én egyáltalában nem úgy szeretem a grófkisasszonyt, hanem, mint jó barátot! Azután meg mint mostoha testvért... Anyukám! Én még alig vagyok húsz éves! Én erre nem tudok mit válaszolni! Engedd meg, hogy ne is válaszoljak!

- Jó, jó, fiacskám! Csak nem kell elhamarkodni semmit!

- Nos?... Mit szól hozzá István báró? Hogy lovagolok? - kiáltott rá az egymás között suttogókra a kis grófnő és leugrott a nyeregéből.

- Gyönyörűen lovagol Gizike grófnő - válaszolt Pista, de most már kissé erőltetett mosollyal.

- De micsoda dolog ez, gyerekek? - kezdte a grófné kevergetni a kártyát - miért magázzátok ti egymást? Nem sokkal szebb és kedvesebb az, ha azok, akik közelérik magukat egymáshoz, tegeznek is egymást?

- Tényleg! - felelt rá, nevetve Gizike - szervusz Pista!

- Szervusz Gizikém! - És kezet fogtak, sőt még meg is csókolták egymást a »gyerekek«. - A környezet nem volt ugyan valami épületesen alkalmas a per-te megrendezésére, dehát, anyuka váltotta ki a dolgot, úgy látszik, neki volt annyira sürgős az ügy, otthon pedig nem volt alkalmas reá... a levegő!

Azután együtt lovagolgattak jó hosszú ideig. Majd pihentek. Uzsonnáztak. Beszélgettek. De Pista most már inkább csak hallgatóközséggé vált. Folyton csak ez babrált az agyában nyugtalanítólag: »Csak ezért jöttél el hozzánk, anyukám! Nem mi hiányoztunk neked! Pedig szegény apukám, még sírt is sokszor!«

Gizike észre is vette Pista kissé nyomott hangulatát és meg is kérdezte: mi van veled Pista? Mikor jöttünk, sokkal jobbkedvű voltál!

- Tudod Gizikém, én régen lovagoltam és úgy látszik, most egy kissé kifárasztott. - Így próbálta eltagadni a valót, bár Gizike arcjátéka szerint ez nem sikerült teljes mértékben.

Nemsokára a Rózsasor felé porzott az autó.

***

A harmadik napon Komáromy báró szomorúan megállapította, hogy azóta Pista egyáltalában nem gyakorolta a zongorakíséretet. Ha zongorához ült, akkor is vagy Gizikének játszott új slágereket, vagy az anyjának játszotta kedvelt dalait, kedvelt darabjait.

* * *

A negyedik napon apa és fia a pályaudvarra kísérte a vendégeket. Hazafelé a báró egy szót sem szólt fiához. A fiú is hallgatott.

Mikor hazaértek, az uzsonna várta őket az asztalon.

A báró szólalt meg: Fiacskám! Tudod-e, hogy holnapután van az ünnepély próbája!

- Tudom apukám!

- Na és hogy állsz a dolgoddal?

- Rendben vagyok én azzal!

- Tökéletesen?

- A legteljesebb tökéletességgel, apukám. De addig még gyakorolom is! Miért? Félsz talán, hogy belesülök?

- Nagyon restelleném, ha valami baj lenne és zavarbahoznád ügyetlenkedésekkel azt a kisleányt.

- Hiszen a próbán még nem nagy baj, apukám! Ott még a rendező javítgat, dirigál, hogy úgy mondjam, összehozza a szereplőket.

- Jó, jó, fiacskám! De azért mégiscsak illő, hogy akkorra tisztában légy az elvállalt dolgoddal! A rendező nem arra való, hogy kezdők nyekergése miatt rágja szegény az öklét! - hangsúlyozta a báró álláspontját.

- Ne félj, apukám! Ne félj! Nem lesz baj!

- Te apukám Engedd meg, hogy másról beszéljünk! Nyugodj meg, nem lesz baj a zongorakíséret körül. Tudod, hogy mit mondott nekem anyukám a Lovardában? Bár diszkréciót kért, de előttem mégsem tudom elhallgatni.

A báró, nagy önmérséklettel, fékentartotta arcán szinte félelemmel született kíváncsiságát, ugyanakkor jólesett a fia szeretetéről és ragaszkodásáról ígéreteskedő nyíltság, de mégis nyomatékos szemjátékkal a fiára nézett és megszólalt:

Mit mondott anyukád, fiacskám?

Pista már szinte megbánta, hogy elkezdte, mert észrevette az édesapja arcán a hátmögötti beszéd kínzását és így válaszolt:

- No, de azért nincs annak semmi jelentősége és tulajdonképpen nem is értem anyukámat. Azt mondotta, hogy azért hozta magával Gizike grófkisasszonyt, ...hogy ...majd ...esetleg ...én, meg Gizike megszeretjük egymást. Tizenötezer hold föld vár reá, a nagynénjétől nyolcezer s anyukám nagyon boldog lenne, ...ha én és Gizike ...idővel. De a Gizike, grófkisasszony!... De... hát... én... - Már szinte hebegett Pista, az ügy előadásánál és nézett az apja arcára.

Komáromy báró nem bírta tovább hallgatni fia darabos előadását, - agyán keresztülfutott a múlt rövid, de éles képe: grófkisasszony!... még több vagyon! - és megszólalt:

- Az az anyád!... Az az anyád!... De azért szeresd fiam, mert az édesanyád és minden bizonynal jót akar neked anyai lelkének egész melegével! No és te mit mondtál az ő szavaira?

- Én alig tudtam reá szólni! Annyira meglepett az ügy. Még szerencse, hogy ezalatt Gizike lovagolt, mert bizonyára oly félszeg és ügyetlen feleletet tudtam volna adni. Így is csak annyit mondtam, hogy én csak úgy szeretem Gizikét, mint jó pajtást, mint jó barátot. Azután meg még fiatal vagyok! Még alig múltam húsz éves. Még csak most érettségiztem! Meg nem is tudom én, hogy még mit is hebegtem... - A többi elhallgatta a jó fiú. Nem akarta megbántani vele az édesapját, de az ő lelkébe mégis, most is csak belemarkolt, hogy csak ez volt a jövetel célja. Nem én reám, nem te reád volt kíváncsi az édesanyám, drága jó édesapám! - De ezt csak gondolta és azután hallgatott tovább.

- Hát, kedves fiam, - szólt a báró - én ebbe nem óhajtok beleszólni. Nem szeretnék életed megrontója lenni. Ha te úgy gondold, hogy megtudod szeretni a kis grófkisasszonyt és az esetleges ragaszkodáshiányt, szerinted pótolja a tizenötezer, meg a nyolcezer hold föld, akkor a te dolgod fiacskám. Egyet azonban a figyelmedbe ajánlok és nagyon kérlek, ezt, mint szerencsétlen életű apád tanácsát fogadd és használd fel legalább te, jövő életed megalapításánál: az előkelőség és a sokezer hold göröngytenger még nem minden, fiacskám! És különösen félős az élet, ha a feleség csak egy fél fokkal is előkelőbb ranggal rendelkezik, mint a férj.

Pista értette az utóbbi szavak szomorú hangsúlyát.

- Persze, hogy nem minden a rang és a föld, édesapám. Azután meg: grófkisasszony!... Én csak báró... Meg nekem nem is úgy tetszik!... Én még fiatal is vagyok!... Ugyan, ne is beszéljünk már róla édesapám. Idehozom a sakkot, játszunk el egy partit! Ne gondolkodjál te sem már róla, úgy bánom, hogy elkezdtem! Sakkozzunk apukám!

A báró örömmel vette észre fia jószándékú törekvését a gondolatok elterelése tekintetében, éppen ezért felállott az asztaltól, mosolyogva megveregette fia arcát és így szólt:

- Megbocsájtod fiacskám, nekem most más dolgom van. Köszönöm a jószándékodat gyermekem. Értelek! Tereljük el magunk mellől a rossz, emésztő gondolatokat és foglaljuk el magunkat valami jóval, valami kellemessel, ami a lehető legjobban kitölti a lelkünk világát. Itt van látod ez az egyesületi ügy. Az ünnepély iránt már oly nagy az előkelőség és a vidék érdeklődése, hogy a Zeneakadémia nagyterme minden bizonynal kicsinynek bizonyulna, éppen azért a Vigadó nagytermében kell megtartani. Utána tánc is lesz! Látod fiacskám, így kell szervezni! Örömmel, lélekkel.

- Tényleg apukám? Tánc is lesz?

- Lesz, lesz! És nagyon előkelő közönségünk lesz! No, egészségedre az uzsonnát fiam! Gyerünk, dolgozzunk!

- Én is megyek édesapám! És dolgozom úgy, ahogy legjobban érzem magam!

És a következő percben a báró íróasztalánál ült, akta- és levéltenger közepében s egyszerre csak mosolyra nyílt az arca, mert az emeletről lehallatszott a Pista zongorajátéka. Gyakorolta az ünnepély darabját!...

Apa és fia egy- és ugyanazon cél szolgálatában találták most fel magukat. A zene szólt és a két gazdag báró - megfeledkezve vagyonról és rangról - a legnemesebb nemzeti eszme szolgálatában dolgozott mosolygós arccal, örülő lélekkel.

Pista lelkébe újra, meg újra belecsendült a kérdés, hogy ugyan ki az a kislány?... Ugyan milyen kislány az a kislány? - és végigfuttatta ujjait a zongora billentyűin!

XVII. FEJEZET.

Bemutatás, Szigeti Évike!... Komáromy István báró! - Így kezdte a rendező, a próba napján. - És a két kéz észrevehetően tovább maradt összekulcsolódva, mint az, az első bemutatkozásnál szokásos. A két szempár pedig úgy ragyogott egymás felé, mint napsütéses szélcsendben a tóparti virágok: üdén, gyönyörűségesen, csendben, mozdulatlanul és egymásnak ragyogva!...

- Milyen sokan vagyunk!, - kezdett bele, az egyébként elsőrendű társalkodó István báró az »Akármit, csak mondjak már végre valamit« tárgyalásába.

- Igen! - válaszolt Évike, ugyanolyan bajjal. - elég sokan vagyunk.

- Tyű, de buta lettem! Futott át még nagyobb akadályozó erővel az István báró agyán, de azért tovább próbálkozott. Hát mit csináljon? -

- Még nem mi következünk!

- Én is azt hiszem... még nem mi következünk. - toldotta tovább Évike a »simán gördülő társalgást«. -

- Szép nagy ez a terem.

- Igen! Szép nagy terem. - hagyta helyben Évike. -

- Ez a dal kottája? - próbált István báró kissé közelebbi témát kovácsolni és közben az Évike kezében lévő kottalapra szegezte szemeit.

- Igen! Ez a dal kottája! - de egy szóval sem tudott többet mondani, Évike sem.

Kérem a szereplőket, - kiáltotta a rendező! - méltóztassanak a nézőtéren helyetfoglalni. Mindenkit névszerint fogok az emelvényre kérni. Egy kis türelmet kérek, mert a zenekar tagjainak egy része, még Gál Franciskát játszik!

Jókedvű kacagás töltötte be erre a nagy termet. -

István báró szinte kétkézzel kapott az alkalom után és jóízű nevetésbe fogott, mire Évike is nevetett, de közben a szemeik sokkal jobb társalkodóknak bizonyultak, mint az ajkuk. Kacagtak és néztek egymásra.

István báró udvariasan megmutatta Évikének az irányt, hogy hol üljenek le és mentek, mentek, az üres padosorok között egymás mellett. Már csaknem az utolsó sorig értek, amikor István báró megszólalt:

- Talán itt ülünk le addig!

- Ülünk le itt, addig, - helyeselt Évike. -

- Nahát az a Gál Franciska! Az egy notórius és javíthatatlan elkéső! De nagy művész! - kezdte ismét István báró a lehetőséget ígérő témát. -

- Igen! Kedves teremtés! Mindig késik ugyan, de aranyos, nagy művész! Sokat olvastam már róla - fejezte be Évike ezt az egyetlen beszédlehetőséget is.

Ebben a pillanatban a teremszolga közeledett feléjük. Már meg is állott! Tisztelettel meghajtott a magát és így szólott:

- Bocsánatot kérek báró úr! Az édesapja öméltósága bízott meg, hogy nézzem meg, itt méltóztatik-e már lenni a báró úrnak a teremben? Egyszóval hát itt méltóztatik lenni.

- Nem, öregem! Nem vagyok itt! Otthon maradtam - válaszolt szellemesen a pillanat alatt felszabadult jó és kellemes modorú István báró. Persze, hogy itt vagyok, öregem! Legyen szíves, mondja meg az édesapámnak, hogy bent vagyok és kéretem, ha teheti, legyen szíves bejönni.

»Báró úr!«, »Méltóságos úr!« Ez a néhány szó hirtelen, nagy súllyal belevágott most az Évike lelkébe és nyomában egy, palástolhatatlan hangulatnyomás vett rajta erőt. -

István báró észre is vette és nem értvén az okát, próbált tovább élcelődni a teremszolga stílusalansága felett.

- Érdekes egy öreg! Idejön hozzám és azt kérdezi, hogy itt vagyok-e? Ebben a pillanatban István báró meglátta, hogy közeledik feléjük az édesapja.

- Jön az édesapám! - ugrott ki örömmel az ajakán és felugrott helyéről, mert valahogyan az volt az érzése, hogy de jó lenne most felkapni ezt a kislányt és úgy vinni az édesapja elé s csak ennyit mondani örömtől sugárzó arccal, hogy: nézd, édesapám! -

A »Jön az édesapám« szavakra, Évike ijedten felállott helyéről, mert egy megmagyarázhatatlan érzés félelmet keltett lelkében.

- Édes apám! - szólott Pista olyan hangon, amilyen talán még soha. - Szigeti Évike, a szereppartnerem, őt fogom kísérni!

- Óh, akár az édesanyja - futott át a báró agyán s ezzel keztenyújtott és csak ennyit tudott mondani:

- Nagyon örülök!... Komáromy báró!... - és nagy erejébe került, hogy kezébe ne kapja, keblére ne ölelje, meg ne csókolja, meg ne könnyezze. -

- Kezit csókolom, méltóságos uram - szólalt meg félénken Évike, és egy enyhe meghajlással tette bájoszá az üdvözlést.

- Én már ismertem a méltóságos báró urat, - jegyezte meg Évike, nem is tudja miért, nyilván csak tisztán beszédlehetőség céljából. -

Komáromy báró erre meglepetten ránézett Évikére.

- Honnan ismer engem, Évikém, kedves gyermekem?

Erre a kérdésre nem számított Évike és gondolkodva válaszolt:

- Az... Örzse néni... igen sokat mesélt nekem... a méltóságos úrról,... meg István báróról...

- Ki az az Örzse néni Évikém, kedvesem - kérdezte szinte siettette a báró s el is felejtkezve arról, hogy a bemutatkozás után, talán túlságosan is szívből és édesen becézgeti a csak most bemutatott kis leányt, a fia előtt. -

- Örzse néni?... méltóságos uram,... az egy nagyon jólelkű öreg néni, aki, mikor anyukám, meg apukám meghaltak és boldogult Kovács tisztelendő atya vett a gondjaiba, ő ápolgatott a tisztelendő atyával együtt... S mikor pedig a tisztelendő atya is meghalt, akkor meg magához vett és nevelgetett. - A módot már elhallgatta Évike. Nem!... Azt nem említette. Ahelyett így folytatta: - És nagyon jól gondomat viselte. Mindenem megvolt s az anyukám sírját is ápolta addig, amíg... amíg... virágokat lehetett... a kis sírra ültetni...

Itt most eszébe jutott Évikének valami, amit Örzse nénitől hallott. Beszédében megállott... Hosszan nézett a báró arcára és így szólott könnyes szemekkel:

- Köszönöm szépen, méltóságos uram!... - és megcsókolta a báró kezét. -

- Ne, ne, kislányom! Évikém! Nem szabad! - szabadkozott a kézcsók előtt a báró, mert Évike beszéde közben és most a hálacsók folytán úgy érezte, mintha talán az ég olvasná lelkére a múltak súlyos vétkeit. -

Pista egy szót sem értett a dologból. De mikor látta, hogy Évike kezét csókolt az apjának, úgy érezte, hogy ezt a szépséghibát helyre kell ütnie és talán nem is tudta, csak elkapta Évike kezét és megcsókolta.

Évike, a Pista kézcsókja után ránézett Pistára, egy boldog mosoly születt az arcán és könnyeit felszárította egy boldogítóan biztató érzés.

Ebben a pillanatban pattogott a karmester pálcája, és a nagy zenekar próbája elkezdődött.

A Hymnus volt az első szám. Mindenki felállt a teremben.

Komáromy báró, Évike és Pista egymással szemben állottak és úgy ünnepeltek a nemzeti ima előtt. - Bocsássa meg vétkeket az Ég, de most az egyszer, ez a három ember nem a szent vágy előtt ünnepelt a magasztos melódiák mellett. Komáromy báró bánatos áhítattal ünnepelte a múltnak még ma is fájó gyönyörűségeit, Pista lelke mélyéről a jövő ege felé szállottak boldogító reménységek és Évike ünnepelte eddig még soha nem érzett jelen boldogságát, amelybe ugyan egy fájó tövis is került, de mégis szép volt.

- Szigeti Évike kisasszony, Komáromy István báró úr, - hangzottak a rendező szavai a zenekar elcsendesülése után, - méltóztassanak idefáradni!

És a következő percben, a jó, öreg Örzse néni magoségbéli kis pacsirtája dalától kinyílt a tavasz a nagyterem levegőjében. -

Tapsolt, tapsolt, aki csak ott volt! És ismételni kellett a dalt. Komáromy Pista is tapsolt boldogságában és az ismétlésnél el is vétette a zongorakíséretet, de Évike határozott tudása elsímította a bajt, miközben egy sokatmondó mosoly nyílt István báró felé.

Mikor lejöttek az emelvényről, Rózsika kismama ölelte meg Évikét könnyes csókokkal, aki elkísérte, de eddig nem mutatkozott a báró előtt.

- Rózsika néni,... az én kismamám! - s meleg kézszorítások között megtörtént a bemutatkozás és utána a két báró autóval vitte haza a kismamát és kisleányát. -

* * *

Örzse néni a kiskapuban várta Szeretteit. Mikor kiszállottak, Évikének ezek voltak első szavai:

- Méltóságos uram!... István báró!... Örzse néni, az én drága jó Örzse nénim!

Komáromy báró keztenyújtott a kis töpörödött, öreg teremtés felé és melegen megszorította a kezét. Azt szerette volna mondani, hogy köszönöm szépen, néni lelkem, mivel tartozom a jószágáért, de ezt nem lehetett!... Ahelyett csak ennyivel kellett lelkét kielégítenie, hogy: hogy van Örzse néni lelkem? Sok jót hallottam magáról!...

- Köszönöm,... méltóságos báró úr. Isten akarata még a föld felett tart és boldog vagyok, mert szeretem azokat, akikkel megjutalmazott öregségemre az égi Atya s tudom, hogy ők is szeretnek.

István báró csak ámult a kis, igénytelenné vált öreg asszony szép szavaira, jólesően kezét nyújtotta felé és kedves hangon így szólt hozzá:

- Isten éltesse még sokáig kedves Örzse néni jó egészségben!

- Köszönöm, fiatal méltóságos báró úr lelkem-galambom. Ismertem ám én kicsiny korában is!

- Hát hogy-hogy, Örzse néni?

- Hogy-hogy? Édes lelkem-galambom, fiatal méltóságos báró úr,... hát onnan!... Jártam én ott és láttam a két, pici, bájos gyereket. Az egyik volt a kis Évite,... a másik meg a kis Pistuta,... mert akkor még sejjpítettek, lelkem-galambom... Hát!... fiatal méltóságos báró úr! azám!... úgyám!

- No Isten vele Örzse néni lelkem! - kezdte a búcsúzkodást Komáromy báró, mert úgy érezte, hogy az öreg néni már nagyon bele talál ölteni!... - Kezeit csókolom, Isten vele Évike, kezeit csókolom, jónapot kívánok. - A soffőr megnyomta a gázpedált és a három boldog, már az elfutott autó után nézet, szóltanul. -

Az öreg Örzse néni összekulcsolta horpadtra száradt melle előtt kezeit és talán imát is motyorgott, amint nézett az autó után, mert öreg szemei valami gyönyörűséges szépséget vettek észre a fiatalok búcsújánál, a fiatalok tekintetében.

* * *

Pista nem sokra ment kérdezősködésével az autóban, az édesapjával: Igen! Nem! Ugyan fiam, egy öreg, felejtős nénikének a szaván csak nem akarsz elindulni. Ilyen korban az ember már összetéveszti a dolgokat. Hogy milyen két kis gyerekről beszélt, azt én nem tudhatom fiam. - Így bujkált a báró a fia kérdései elől. -

De Pistát nyugtalanította és nagyon érdekelte valami. Otthon újra előlről kezdte a leckét:

- Gyönyörű egy kis leány az, édes apám! Akárki és akármi. Akárhon nevelkedett és akárhon szedték fel szegénykét. De az az egy bizonyos, hogy a jó Isten úgy testére, mint lelkére minden földi ékességet reárákott.

- Édes fiam! Hát milyen szemmel nézted te azt a kis leányt? Hiszen te még fiatal vagy, azután meg ennek se egy talpalatnyi vagyona, se rangja nincs.

Pista el is felejtkezett a múltkori védekezésről és szinte tiltakozóra emelt hangon válaszolt: -

- Édes apukám! Nem akarok én földet enni! Nem törődöm én a ranggal sem! És miért nem nézhetnék én már úgy is egy leányra? Elvégre már nem vagyok gyerek! Elmúltam húsz éves! Leérettségiztem! Nem arról van szó, hogy rögtön.

- Miről beszélsz édes fiam? Hiszen még nem is ismered azt a kislányt! És azt sem tudhatod, hogy ő hogyan is állhat a dolog őt illető részével.

- Én azt hiszem, édes apám, nem tévedtem. ...Édes apám! Bocsáss meg, de nekem az a gyanúm, hogy te ismerted már ezelőtt is ezt a kis leányt. Miért nem beszélsz nekem róla? Sokat!... Mindent! Viszont nem erőltetlek, mert úgy látom, mintha nem szeretnél róla beszélni. De nem baj! Kibőjtölöm én, apukám! És mégis megtudok mindent! Én tudok várni! De azt is érzem, hogy most nem várok hiába! - S ezzel nyakába ugrott az édesapjának. Szinte nem tudta, hogy mit is kezdjen reményteljes örömeivel és szervusz édesapám szavakkal mindkét arcát megcsókolta az apjának. -

Komáromy báró eltitkolt örömeiben megölelte kedves fiát. Ölelés közben megveregette a hátát és csak ennyit mondott:

- Türelem, fiacskám! És mindent csak sorban!

- Valamelyik nap elmehetnénk hozzájuk vizitbe, apukám!

- Nem! Nem! Fiacskám! Nem lehet! Nem lehet ajtóstól! Hátha kényelmetlen lenne reájok nézve. Ezt előbb finoman ki kell tapasztalni!... Lehet-e?... Szabad-e?... - Milyen nagyon jól tudta most az öreg úr, más számára belediktálni a bölcsességet az emberi élet legtürelemtebb megmozdulásába... Bezzeg!... Bezzeg!... Eszébe is jutott most ez, prédikálás közben és szinte egyik pillanatról a másikra elhallgatott. -

- De ünnepély után, édes apám, sokszor elmegyünk hozzájuk! Bizonyára örülnek majd!

- De nagyon biztos vagy a dolgodban, fiacskám!

- Az vagyok én, édesapám! Biztos!

- Hiszen alig beszéltek még egymással!

- Tudod, miért nem, édesapám? Azért, mert nem tudtunk! Nem bírtunk! De ő se tudott!... Ha én az alatt a keserves öt-hat mondat alatt nyeltem húszat, én biztos vagyok benne, hogy Évike is pontosan húszat nyelt!... Bizony, édesapám! Már ennyire vagyunk!

A báró elnevette magát és így fejezte be a diskurzust:

- Nahát, fiacskám! Különös egy mértéked van! Szóval te a nyeléseket olvasod?... Olvasd fiam!... Olvasd! Ha az boldogít. Hátha beválik!...

* * *

A Komáromy báró buzgalma és tökéletes szervező ereje folytán, nagy, ünnepélyes estélyt ígérő előadás előtt két nappal, egy kétlovas kocsí állott meg a Rózsika néni csinos kis háza előtt. A kocsiban egy nő és egy fiú ült. Előttük, a kis-ülésen, egy gondosan becsomagolt, nagy papírdoboz volt.

- Kérem szépen, idehaza van Szigeti Évike kisasszony? - kérdezte a nő a csengetésre kibotorkáló Örzse nénitől.

- Itthon van, kedvesem! Itthon van a lelkem-galambom! Éppen zongorázik az aranyom! Tessék belől kerülni, kedvesem! Tessék!

A nő a bemutatkozás után egy levelet adott át Évikének és arra kérte, hogy mielőtt a csomagot kibontaná, szíveskedjék a levelet elolvasni.

- Gyere már kismamám! - szólott Évike meglepetten Rózsika nénihez. - Mi lehet ez? - Leültek a kanapéra és csendben, egyszerre olvasták az Évike kezében szinte remegő levelet.

Kedves Évike!

Intézetünk annak a boldog napnak néz elébe, hogy egyik, csak most végzett növendéke, rövid napok múlva, nagy, nemzeti cél szolgálatában, minden biztonnal tüneményes eredménnyel fog közreműködni, amit teljességgel már előre biztosít a próbán elért pompás siker. Intézetünk, boldogságában, nem térhet ki az elől, hogy jeles növendékét már előre ki ne tüntesse, csekély hálaként a nagy eredményért, mert az a mi intézetünkre is boldogító fényt fog veti. Éppen azért, indítványomra az igazgatóság úgy határozott, hogy a legelőkelőbb szalonból, egy estélyi ruhát küldünk részére. Nagyon kérem, fogadja Évike olyan örömmel, mint amilyen szeretettel mi azt küldjük és tisztelettel hangsúlyozottan kérjük, hogy ebben a ruhában szíveskedjék fellépni.

Kezeit csókolja:

Kovács Gábor

Óvónőképezdei igazgató.

- Óh, Évikém! Micsoda kedves ember ez az igazgató úr, - szólalt meg Rózsika néni. - Jaj, kedvesem! Foglaljon helyet! A meglepetésben szinte illetlenül feledékenyek vagyunk.

- Köszönöm szépen. Ha meg méltóztatnak engedni, próbálni óhajtanék, mert mégis, hátha valahol van egy kis igazítani való a ruhán.

S a következő percben Évike sírt örömében a tükör előtt. Az öreg Örzse néni pedig odatípett Évike mellé és szótlánul gyönyörködött. Öreg kezei simogatni szerették volna a drága selymet, de nem mert hozzáérni, csak messziről simogatta. Aztán lelkén ismét átfutott a fájó emlékezés és elismételte magában a hivalkodó szemrehányást: No most megint nézz ide, te!... te rosszemlékű mostoha múlt! te!... látod?!... nem ócska rongyokban van!... hanem gyönyörű, szép selyemben!... Te!... Látod?!... - és törölte, törölte az öreg szemekből előbuggyanó könnyeket. -

- Köszönöm szépen! Kezeiket csókolom! Jónapot kívánok! Holnap délelőtt hazaküldjük!

Hárman maradtak újra. De negyediknek ott lebegett mindhármójuk előtt a gyönyörű, fehér-selyem ruha! Hallgatás, kézcsapkodás, egymásranézés és az arcokon maradt boldog mosoly az első percek munkaképessége csupán, míg csak Rózsika néni meg nem szólalt: Nahát! Évikém! De nagyon kedves ember ez az igazgató úr!

XVIII. FEJEZET.

Fényesebbnél fényesebb autók érkeztek a vigadó elé a nagy estén. A nők estélyi ruhában! A férfiak frakkban! Megérkezett már József főherceg, Augusztia főhercegnő, József Ferenc főherceg.

Bent a nagyterem már csupa ragyogás! Csupa fényesség! Még mindig érkeztek!

No,... magyar Család-, Anya- és Csecsemővédelem!... ha még ma sem találsz kellő számú és erejű apostolra, akik diadalra vigyék a szent ügyet, akkor vedd elő zsebkendődet és reménytelenül sírj!

Közben nem vette észre senki, hogy a Vigadó felett, a csillagos égen, hol erre,... hol arra,... fényes világítással átfutott egy-egy hullócsillag s a kivilágított úton... mintha szállott volna Valaki.

Most érkezett meg Komáromy báró autója. Kiszállott belőle Rózsika néni, Évike és István báró és lassan haladtak felfelé.

Bent, a nagyterem forgatagában megtalálta Kovács Gábor igazgató úr Komáromy bárót és már szólott is hozzá, szinte kétségbeesett hangon:

- Méltóságos uram! Megbocsájtasz? Szabad egy pillanatra?

- Kérlek szépen! Parancsolj! Nincs talán valami baj?

- Jaj, dehogy nincs méltóságos uram! Nagy baj van!

- Mondjad már, igazgató úr kedvesem! Mi az?

- Mit mondok én Évikének, ha odajön hozzám és megköszöni a ruhát, amit »az intézet ajándékozott számára«...? ...Szemtől-szembe nehezebb ám hazudni, méltóságos uram, még ha ártatlan is a kis hazugság! Félek, hogy az arcomon észrevesz valamit Évike!

- Márpedig ne vegyen észre semmit sem, kedvesem! Isten őrizzen, - válaszolt nyomatékosan a báró! - ahelyett inkább mondd meg, hogy mennyibe került és most kifizetem.

- Nem bajlódom én most azzal méltóságos uram, majd elintézzük holnap, vagy akkor, amikor! Én most egyelőre drukkolok, hogy is lesz a sima hazudás és egy bájos teremtes még bájosabb hálálkodását, hogy is vágom zsebre, érdemtelenül!... Méltóságos uram, a pedagógia szabályai-val nem fér össze az üres nagyképüsködés és én most belekényszerültem! Jaj, hogy ezzel nem számoltam!

A bárónak határozottan tetszett, hogy milyen szerencsétlennek érzi magát az öreg pedagógus e miatt az ártatlan kis hazugság miatt. Majd megszólalt:

- Hát bizony öregem, most már belekényszerültél, mert már tanácsot sem tudok adni, nézd, itt jönnek! Csak a ruhával kapcsolatban rólam semmi szín alatt egy szót sem, öregem! Majd valahogyan inkább igyekszem beleszólni a hálálkodásba és akkor rövidebb lesz. Én megyek már elébük.

- Hát ha csak így nem, méltóságos uram... - és talán még remegett is az öreg igazgató.

* * *

Harsantak a kürtök! Megérkezett a Kormányzó és a Kormányzóné. Mindenki felállott a teremben és harsány éljen kísérté páholyáig az államfőt.

Évike ebben a pillanatban nyújtotta kezét az igazgató felé és így kezdte bájos mosollyal:

- Igazgató úr!... Nem tudok mit mondani!

- Én sem!... Évike!... S ebben a pillanatban felharsant a Himnusz, amely, amellet, hogy gyönyörűen zengett, az öreg igazgatót megmentette attól, hogy túlságosan fel kellene adnia a hazudozással szemben elfoglalt álláspontját.

- No, jertek gyerekek a rendezői szoba felé, - súgta Komáromy báró - a szereplők onnét mennek az emelvényre. Most én következem. Én már megyek. Szervusztok!

Rózsika néni a rendezői szoba ajtajáig kísért a fiatalokat s azután megkereste a helyét a teremben.

Néma csend ülte meg a termet, amint Komáromy báró az emelvényre lépett. A villanylámpák véletlen beállítása-e, vagy valami más véletlen, de felfokozott fényben ragyogott a báró a hatalmas terem előkelő közönsége előtt. Kint, a sötét éjszakában pedig, az augusztusvégi fekete, csillagos ég, most, e percben fokozottabb mértékben játszott a hullócsillagaival égi játékát és nagy, széles sávokban világította meg az Ég szelvényeit, hol egyik, hol másik irányban. - És Komáromy báró kezdte:

- Főméltóságos Kormányzó úr!

- Főméltóságú Kormányzóné!

- Fenségek!

- Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

...És hangzott a báró ajakáról a legtökéletesebb szépségű beszéd az anyahivatás magasztosságáról, a nemes utakon haladó családi élet, nagy emberi és nemzeti értékéről; az istenküldötte csecsemők, lélek-, ember- és világnemesítő szerepéről. Azután hangzott az anyahivatás mai semmibevevésének, a családi tűzhelyek rombadöntésének és az anyaölekből száműzött s egy durva gesztussal Isten kezébe visszautasított csecsemők eltiprásának életromboló hatásáról, amely három szörnyűség az emberi életet ma már úgy egyéni, mint társadalmi értelemben a poklok keserves vergődéseivel tette egyenlő kínossá. Majd így folytatta:

...És, hogy e poklokszülte három szörnyűség az emberiség között olyan vastaggyökerű dudvanövényé fejlődhetett, hogy erejével végül is olcsó martalékul tudta dobni az egész embervilágot a szeretetlenség sem vértől, sem jaitól, sem könnytengertől, sem büzlő emberhústól vissza nem riadó őrzöngésének, azért a felelősség Isten és Ember előtt egyedül és kizárólag az anyalelkeket terheli! Van-e nagyobb bűn a gyilkosságnál!... Lehet-e jobban megbántani a Mindenható Istent kegyes jóságában, mintha valaki, a ma divatos módon egy durva kézlegyintéssel visszautasítja az Isten ajándékát és ha kell,... vérrel is megpecsételi konokságát!... És van-e annál nagyobb bűn, mintha a pillanatnyilag kényelmes passziók kedvéért romokba engedjük omolni emberi életünk egyetlen menedékvárát, a családi tűzhelyet, s azután félvakon, botorkálva járkálunk, fáradt, rogyadozó lábakkal, a romok között!...

Nyomasztó csend ülte meg a termet. Az éles bonckés részeire szabdalta a lelkekben a »dudvanövényt« és mindenki érezte, szenvedte, kínlódta annak felismerését a saját lelkében, csaknem kivétel nélkül,... és a lesütött szemek, a gondolatbanvetett keresztek a »dudvanövény« kínzó hatalmáról tanúskodtak.

- Női lelkek! - folytatta a báró - Édesanyák! És édesanyajelöltek! Ti felétek fordul a kínjaiban könnyeit csorgató embervilág szörnyű szenvedéseiben. Törekedjete az ideális nemesség felé, mert ha ti, az anyaság magasztosságának mindenekfeletti ékessége előtt leborultok; ha a jóságos Isten kegyének ajándékát, boldogító imába omolva megköszönitek és a családi élet

tűzhelyén a boldogító békesség örökéő mécsesét gondjaitokba veszitek, a Szeretlenség hatalma végetér, mert lesz egy hely, ahol az őrző munkazivatarban kifáradt férfilelek megpihenhet és lesz, aki a Szeretet gyöngéd békességével megtörli gyöngyöző homlokát!... És ez, - én tudom - elég alap lesz a nagy Embermegbékülésre! Szörnyű a sors, ami vár ma az embervilágra, a kitenyésztett, kövérgazú Szeretlenség miatt! De még szörnyűsebb az a sors, ami vár a Ma édesanyáira! Az Isten jó! Az Isten irgalmas! De ne váltsátok ki a haragját még tovább, mert földi kínjaitokat, ki tudja, mi fogja követni a számonkérő Égben?!... Édesanyák! Anyalelkek! Adjátok vissza a Föld emberének békességes világát és óvjátok meg magatokat a túlvilági szörnyű szenvedésektől!

A báró úgy érezte, hogy nem is azt mondta el nagy beszédében, amire készült. Úgy érezte, mintha nem lett volna egyedül a lámpák ragyogó fényében! ...Úgy érezte, mintha lengett volna a levegőben körülötte valaki...

És nem tévedett az ihletett lelkű báró:... Az Őrangyal leszállott a hullócsillagútról a nagyterem világába és segített, segített az anyalelkek meggyőzésében. Átszállott a nagyterem levegőjén, körülölelte puha angyalszárnyaival ragyogó szépségű Évikéjét s azután zengte a dalát, Isten akaratának dicsőséges győzelméért és kisleánya boldogságáért a meghatódott szívű nők lelke mélyébe:

A gyermekeket szívből imádjátok!
Isten ajándékát el ne dobjátok!
Szörnyű az égi sors, mi vár az anyára!
Jaj!... ne hallgassatok az Ördög szavára!

Könnyek, eltitkolt sóhajok, bűnök megbánása, gondolatbanvetett keresztek, megmásíthatatlan elhatározások, fogadalmak születtek e nagy percekben az angyali lélek műve és Komáromy báró ünnepi beszéde nyomán. Mint fájdalmas sebzésű nyilak repültek bele a lelkekbe szavai és mint gyógyító balzsamok üdítettek a keresztes fogadalmak a lélekbehangzó égi zengés nyomán. És, mikor beszéde végén az Anya-, Család- és Csecsemővédelmi Egyesület nagy céljának megmunkálására hívta fel a fényes közönség támogatását, a közönség felállott, kitörő lelkesedésében tapsolt, éljenezett, lelkesedett, mozgott, hullámozott, vezekelt, szenvedett, megmásíthatatlanul határozott, és!... szent fogadalmára esküt tett!

Az ég akarata megkorbácsolta Komáromy báró szavaiban a Föld rögeihez ragadt és az ördögültette bozótok közé tévedt Ember lelkét, míg a következő műsorszám - Évike dalaiban - felemelte a Mennyeik magassága felé az előbb megkínzottakat és az elkövetett bűntudat miatt szenvedőket. Ez a műsorszám megérezte velök, hogy boldogítóbb és ígéretesebb az isten-nektetsző, alázatos engedelmesség, mint az ördögkomázással való, gyötrelmes engedetlenség!

Zengett! Zengett a dal Évike ajakáról. Az arcokról eltűntek az előbbi kínok árnyékai és mosoly szállt helyére! Az előbbi, félig lecsukott szemek sarkig kinyíltan ragyogtak Évike felé és a lelkekben kisütött a gyönyörűség napja!

A közönség még tovább ünnepelte Évikét tapsos örüléssel, mint Komáromy bárót és a lelkesedés nem szűnt meg addig, amíg egy dalt meg nem ismételt.

Pista újra felnyitotta a zongora tetejét és boldogan kísérté még egyszer, a lámpák előtt angyalian tündöklő Évikéjét.

És zengett a dal újra Évike ajakáról. A gyönyörű hangremekek vitték a mindent feledtető boldogító érzés birodalmába a hallgatók lelkét, fel egészen oda, ahol az emberi lélek templomi áhítattal szokott meghajolni: a lelketemelő Művészet oltára elé!

* * *

És fent az égből, ugyanebben a pillanatban megbékélt mosoly ragyogott az Úr tekintetéből kedvébefogadott Órangyala és a titkon keresztelkedők tömege felé. Majd maga elé intette az Ég kapuinak Órangyalait és szólt:

Cherubok! Nyissátok ki a sötét éjszaka felől az Ég kapuit!

Majd hangzott az égi szózat az Úr szent ajakáról:

Órangyal leányom! Szállj színem elé és legnemesebb buzgalomban kifáradt szárnyaidat pihentesd meg itt, trónom előtt!

Az éjszaka Ege megnyílt s egy nagy fényesség szállott a szent kapuk felé a Föld irányából. Szállott, szállott az égi Atya hívószavára az Órangyal s magasztos kíséretül Évike dala szállott nyomában, egészen a szent kapukig.

- Szólítottál Atyám Istenem, itt vagyok! - szólt az Órangyal, az Úr zsámolya elé borulva.

- Most, mintha lassabban szálltál volna felém Órangyalom! - szólt az Úr - mondd, a fáradság volt-e csupán a késés oka? Szárnyaid most mintha kisebb kedvvel eveztek volna felém a szellők között! ...Vagy ...talán ...múlik a hév?!... és félsz talán, hogy új munkára bocsájtalak a végtelenbe?

- Oh, nem! Nem! Atyám, - szabadkozott alázatos áhítattal a meglepődött angyal - inkább talán azért Atyám, mert számodra hozott jó híreimet rendezgettem szálltomban s bizony, bocsáss meg Atyám, az se nagyon ment. Kisleányomnak édes dala nyomomban haladt mindenütt és szinte erőmet vette a boldogságérzet s - tudom, bűnösen - nem is törődtem a lassúsággal, hogy tovább hallhassam anyaillelkem számára a magasztos melódiát!... Sőt, Atyám - tudom, bűnöztem - mikor beléptem a szent kapukon, arra gondoltam,... de kár, hogy tovább nem hallhatom!... Tudom, Atyám, hogy szent Egedben itt az Égi Kar s angyalajkáról száll az isteni dal, de, anyaillelkem számára, - Atyám, bocsáss meg - a legszebb harmónia, gyermekem ajkáról szálló szép melódia!

- És még most is fáj, hogy nem hallhatod tovább, leányom? - kérdezi az Úr jóságos, megértő szeretettel.

- Azt nem mondhatom Atyám, mert szent színed és dicső közelséged mindennél boldogítóbb számomra. Inkább most már, mint édes emlék, ismétlés utáni vágyódva szomjazik bennem és ha majd kegyed folytán Égi Karod szent dalát hallhatom, arcomra majd boldog mosoly ül, hogy nekem is van egy földönszületett, égiszép dalom!

- Édes leányom! - szólt az Úr jóságosan - örömöm telik nemes szavaiddal! Jutalmul, kegyem új sugarát adom reád.: Mi szép, jó és nemes a földön történik, annak hangját, képét trónom elé bocsájtom és gyönyörködöm magam is a szépség tündöklésében. Most halld tovább, kis leányod színem elé illő szép dalát!

- Már hallom!... Atyám!... Hallom!... Engedd, hogy leboruljak jóságod előtt!...

...És Évike dala hallatszott az Égből, az Isten színe előtt, édesanyja elköltözött és annyit szenvedett lelke számára.

- Édes leányom! - szólt ismét az Úr - most ajkadról halljam, munkád miként végzed? És mint halad emberművem nagy céloim felé?

- Igen, Atyám, - válaszolt örömteljes arccal az Órangyal - mint arra nékem nagy kegyed módot adott, szálltam mindenütt szent Eged alatt, merre csak embermagot hintettél a sár közé és ajkamról szüntelenül hangzott a szó, miket égi szenvedéseim adtak ajkamra és mikkel szent akaratom szolgálhattam. Szavaim Néked tetsző értelmét beleszórtam a lelkek álmába és

fájdalomport is hintettem mellé, hogy az, az ébredés után kínozólag hasson és ébrenlétben tartsa az éjszaka álmát, vagy legalább annak kínzó nyomát. És emlékeztesse őket szünös-szüntelen, mint eke szántogasson a lelkeken. Ez az eke lesz majd a szent malaszt! Ez irtja majd ki a dudvagaszt. Most pedig, Atyám, hogy szent engedelmeddel a méltóságos bárónak lelkét érinthettem, eleven emberszavakkal megkorbácsoltam a lelkeket és Országod felé fordítottam őket. Erős szavakkal mindent nevén neveztem! A vércsorgásra nem mondtam hogy csepeg. *Ől az, ki durván eldobja szent kegyed!* Így kiáltottam! Így én, Atyám!... Így megkínóztam... szegényeket!... Hiszen... sajnáltam is őket,... mert láttam,... a csábító ördög ott kerengett!... De most már hiába!... Hűséges szolgád, Atyám, a méltóságos báró oly alázatosan és oly készséggel teljesíti általam sugallt óhajod és hangzik ajakáról fenn, ördögötlegyző akaratom. Szavára könnyek születtek és eltitkolt kereszttek! És a levegőben szent, nagy fogadalmak kerengtek, melyeket én majd ébrentartok, Atyám, szünös-szüntelen, mint Te mondtad nékem Istenem. És ugye láttad Atyám, mikor én - szent nagy célodra - megkínóztam a lelkeket, kislányom dalára, könnyezve mind Feléd rebegtek. Halkan, csendben, titkon, a dal szárnyain. És mondta mind: Istenem bocsásd meg bűnöm és enyhítsd kínjaim! Igen Atyám! A kislányom dala! Az emelte őket magasra! És hozta őket fel, fel, Szent Színed elé. És megbánó sóhajok indultak szent trónod elé. A kislányom!... Atyám!.... Igen!... A kislányom! Mint angyaltestvér tündöklött a sziporkázó fényben!... És úgy vettem észre Atyám, ...hogy más is ihlette ajakát: ...Néha két szép szempárban fürdette mosolyát!... Az a fiú, Atyám,... kivel együtt alkotta szép dalát, úgy láttam, imádva leste kislányom mosolyát!... De ezt nem! Ezt nem kérdelem! Bocsáss meg Atyám! Tudom: a jövőbelátás titkát magadnak tartod fenn csupán! Csak... anyalelkem - tudod milyen, Atyám, - a jövőben remél a vágyak sóhaján!

- És itt most Atyám, ha megbocsájtod, elmondom bánatom: valahogy nem teljes örömöm, ha látom kislányom! Nem tudom örömöm senkinek mondani! Hiányzik belőlem... Valaki,... valami!... Aki hozzámforrott,... aki mindenem volt,... és kicsi leányom,... mintha tán kettőnké volt!... Ha vele örülnék kislányom mosolyán, akkor nem kínozna ez az üres, nagy, nagy hiány! Úgy kínozz valami!... Nem tudom mi, Atyám, értsd meg Te a panaszt hű szolgád ajkán!

Az Úr jóságát meghatották a könnyörgő szavak. Kegyesen megsimította az előtte térdelő őrangyal könnyörgésbe szellemült arcát és így szólt:

- Édes leányom! Bűnhődésednek ez egyik része!

- Oh, Atyám! - és könnyekbe borultak az angyali szemek.

Az Úr felszárította a könnyeket és így szólott tovább:

- Ne sírj leányom!... E könnyek és legnemesebb utakon haladó engedelmességed megnyihították most haragom és számodra a kínozó hiányérzetet megszüntetem. Az emlékezés szárnyait feloldom lényedben.

Ezzel két szent kezét a térdelő angyal felé tartotta s a szent kezekből ragyogó sugarak szálltak az angyal lényére.

- Igen! Atyám! Istenem Az uram! Ő az! Kettőnké az én kislányom! Vele szeretnék együtt örülni kislányom mosolyán! Igen! Hol van ő, Atyám? Csak egyszer lássak egy mosolyt drága szép ajakán! - És mélyen borulva, sírva könnyögött az Őrangyal a szent trón előtt.

- Nyugodj meg leányom, - szólott az Úr - és fordítsd tekinteted felém! Könnyeidet most újra felszárítom és halld irtalmasságom szavait:

- Férjed nem volt részes a te nagy bűnödben! Ördögzenére lejtett szörnyű táncodat tudtán kívül lejtetted el!

- Igen, Atyám! Igen! Béla nem tudta! Az én Bélám nem bűnös! Fogadd irgalmasságodba Atyám, Istenem!

- Tudom, leányom. Ő nem volt bűnös. Most nyugton hallgassad szavaim:

- Mikor szörnyű bűnöd sötét árnyéka a földi megsemmisülés szakadékába sodorta, én, Országom fényességére méltónak találtam őt. Ő a földön csak dolgozott, titeket szeretett és a legnemesebben küzdött mindnyájatokért. Ellened soha nem vétkezett! Ítélszékem elől Menyországom legbelső szentélyében jelöltem ki helyét, ahol a legtökéletesebb égi boldogság az osztályrésze a dicső feltámadásig. Hogy boldogságos égilét idejét ne zavarhassa meg számára semmi sem, lényében az emlékezést egy enyhe simítással megbénítottam. Ő nem emlékszik most, sem te reád, sem kisleányotokra. Zavartalanul osztályrésze így a legtökéletesebb égi boldogság, amit csak legjobbjaimnak juttatok.

- Leányom! Nagy bűnbánatod, égi szenvedéseid hosszú sora, akaratomnak hűséges teljesítése, az őrangyal szolgálat tökéletessége és mostani nagy vágyakozásod férjed után, meghatotta atyai jószágomat és kegyem sugarát ismét megragyogtatom feléd. De most még csak feléd és csak azért, hogy biztosítsalak afelől, hogy szolgálatod további hűséges teljesítése esetén nem mindig egyedül fogsz örülni kislányod boldogságán. Kegyem és jószágom akként teljesül most számodra, hogy országomatlakó, jó férjedet elibéd hozatom! Te látni fogod őt!... Megismerheted!... De lényét nem érintheted, mert jelenléte idejére angyali tagjaidat megbénítom, nehogy, mégis, egy boldog églakómnak megzavarhassa boldogságát most még méltatlan érintésed. Csak szemeid sugarával érintheted őt!... Ő most még nem fog téged megismerni!...

- Adj erőt jószágos Istenem, hogy e boldogító, nagy megpróbáltatást akaratod szerint szolgálhassam!

- Ne félj leányom! Úgy akarom, hogy férjed megjelenése csak boldogságot sugározzon feléd és a boldogság ragyogó mosolya felvidulhat arcodon. Minden fájdalmat távoltartok tőled! Ne félj!

- Irgalmas vagy Atyám és kifogyhatatlan a jószágban!

Az Úr intett és az Ég angyalai teljesítették az Úr akaratát:

Felhőfüggönyök hosszú sorát lebentették kétoldalra az Ég szolgálatkész angyalai és kezükben tartották a függönyszárnyakat. Egy hosszú égi út nyílt meg az Órangyal szemei előtt s a Mennyek Országának belső Szentélyéből trombita, kürt és egyéb égi zene csodás dallama hangzott. Majd feltűnt az égi Kórus angyalcsoportja és fenséges égi dal zengésével kísérték az Úr trónusa elé Szigeti főmérnök menyországlakó, boldog lelkét.

A lélek boldogságtól sugárzó arccal mélyen leborult az Úr zsámolya előtt, majd megszólalt:

- Hívattál Atyám! Boldog vagyok, hogy megjelenhetek felséges színed előtt.

Az Órangyal mozdulatlanságba boldogulva, mosolygós arccal ráragyogtatta szemeit az ő egyetlenére, az ő urára, akivel közös az ő kis leánya, akivel együtt szeretne örülni, aki hiányzik lényéből!... - És a boldog együvé tartozandóság üdvössége hatotta át lényét.

Az Úr pedig szólott a lélekhez:

- Hogy érzed magad, fiam? Megadja-e országom minden boldogságodat?

- Hálás vagyok Atyám irgalmáért és boldogságom teljességéért. - és egy boldog mosolyt láthatott az Órangyal a kedves arcon.

- Jól van fiam, - szólott az Úr - most színem előtt óhajtottam látni kedvelt lényedet. Menj vissza és országom minden boldogsága legyen osztályrészed továbbra is.

Ezzel mélyen hajolt ismét Szigeti főmérnök lelke az Úr zsámolya előtt és így búcsúzott az isteni közelségből:

- Dicsőség neked, Egek Ura, jóságos Istenünk!

Az égi Kar most felzengett újra és a lelket visszakísérte a Menyország legboldogítóbb világába.

Az Őrangyal, imábakulcsolt kezekkel és az együvé tartozandóság szent érzésének boldogító sóhajával kísért tekintetével a Menyország dicső szentélyébe haladó édesapalelket.

A függőnytartó angyalok mélyen hajoltak az Úr színe felé és a függönyök selymek puhaságával omlottak újra egymásra, de az égi zene még kihangzott tovább.

Az Úr most megsimította az előtte térdelő Őrangyal homlokát és ezzel a mozdulatlanság béklyói lehullottak az angyali tagokról.

- Kifogyhatatlan vagy Atyám a jóságban! Kifogyhatatlan vagy a szeretetben és kifogyhatatlan vagy az irgalmasságban! Engedd, hogy boldogságom könnyei meginduljanak és velök öntöz-
zem szent lábaidat. - hangzottak az Őrangyal ajakán a boldogságteljes szavak és a Mennye-
k zenéje kísérté égi melódiával.

Majd hangzottak az Úrnak szavai:

- Most menj jó őrangyalom tovább, nagy nemes munkád után! Kegyem ez új megnyilatkozása fokozza nagyraihivatott tetterőd. Ha munkádban továbbra is így kedvem telik s a földön-
született fogadalmak nyomán megszűnik a szörnyű ördögkomédia, mint mondtam leányom:
Végső kegyem szép jutalma vár!

- Megyek Atyám - rebegte az Őrangyal - és dolgozom tovább! Szárnyaimat csapva merítem a
lég tengerébe és zengem, zengem szent akaratod nagy parancsolatát! És tépje bár szárnyaimat
a zúgó vihar, vagy lihegtesse keblemet bárhogya is a száraz tikkadtság, megyek, szállok, röpi-
lök tovább és szolgálom kegyes jóságú akaratodat. De engedd Atyám, hogy ajkamra vegyem
óhajom és útravalóul, szent kegyedből, férjem emlékét vigyem magammal!... Hagyd meg a
boldogító emlékezést számomra, Atyám!... Naponkint elszálllok kisleányom felé és ha akkor az
emlék is ott lehet velem, előlem még elzárt Menyországod egy szép kis világa lesz körülöm!
Mintha együtt lennénk akkor... újra,... mindhárman!... Könyörülj!... Könyörülj rajtam Uram!

- Jól van leányom!... Óhajod teljesítem!... De kislányod lelkét nem zavarhatod! Álmaiba sem
magad, sem apja emlékét nem juttathatod!... Az ő életét, most virágos mezőkön viszem...
Őrangyalom,... vigyázz!... további munkádtól függ,... hogy onnét... merre terelem!...

- Légy irgalmas hozzá, Atyám! Erőtlenségemért csak én bűnhődjem csupán! A kislányomat ne
büntesd miattam, Atyám!

- Én bízom benned, őrangyalom!... Tervemet kedvedért meg nem változtatom... Most szállj
vissza közéjük, mert hallodd?... Látod?... a víg zene már szól odalent! A könnyű tánc kéje már
duhajkodik! Az Ördög már szórja köztük újra a magvakat!... Vigyázz! Örkdj! Dolgozz! Hogy
el ne fojtsa a könnyes fogadalmakat!

- Szállok, Atyám! Dicsőség neked Mennye Istene, - hangzott az angyalajkáról - s ezzel az
angyalszárnyak csapva lendültek. A hullócsillag beleragyogott a vak éjszakába s az Őrangyal
szavai egyszerre csak elnyomták a lelkek mélyén a hangos tánczene zaját, a gőzös levegőjű
vigadói teremben:

»A gyermekeket szívből imádjátok!...«

* * *

A Vigadó fényesre világított nagytermében a műsor végetért és az első tánc után következett a sétás pihenés.

Évike Pista karján sétálgatott a teremben s egy oldalsó asztalnál Komáromy báró Rózsika nénivel beszélgetett, valahogyan nagyon-nagyon jóízűt, de szemeik ismét és ismét megkeresték a gyerekeket.

Felzendült újra a tánc és Pista nagy szomorúságára nagyon sokan vágyva vágyódtak legalább csak egyszer megtáncoltatni a bájos kis énekművészt.

Éjfél után két órákor, Rózsika néni indítványozására hazaindult a kis társaság.

Mikor az autóba behelyezkedtek, Pista odasúgta a sofförnek, hogy lassan vezesse az autót. - Soká, nagyon soká szeretett volna most Évike mellett ülni az autóban a kis-üléken. Most már a beszélgetés is sokkal jobban ment! -

* * *

A jó öreg Örzse néni nem feküdt le ezen az éjszakán. Mikor egyedül maradt, apróságokat tett-vett a lakásban, s azután, hogy Rózsika néninek spóroljon, meggyújtott egy kis petróleumlámpát, a villanyt eloltotta s a gyenge fény mellé ült a kis asztalnál és nézett a sápadt világosságba. Gondolatai először visszaszálltak a múltak szörnyűségeibe, azután boldogan széjjelnéztek a megnyugtató jelenben, majd pedig,... - még boldogabban - megfürödtek a jövő reménységeiben... - Segítsd meg Istenem az én drága Évikémet, - hagyta el többször öregségben erőtlenedő ajakát, - s azután, mintha puha anygalkéz simogatása érte volna lelkét, kellemes szundikálgatás könnyítette az ébrenvárását.

Autótülkölés hangja ébresztette fel a reménykedések között kellemes álomba merült jólelket és Rózsika néni tapintatos, lassú csengetése nyitotta fel az öreg szemeket.

- Jövök kedveseim! Jövök! Nyitom édeseim! Nyitom! - és kis kendőjét a vállaira kapva, nagy igyekezettel botorkált kifelé.

- Adjon Isten jóreggelt, Örzse néni lelkem! - szólott Örzse nénihez elsőnek, lélekből, szívesen Komáromy báró - hát még nem feküdt le?

- Dehogyan feküdtem, méltóságos báró úr, lelkem-galambom! Dehogyan feküdtem! Vártam az én kedveseimet! Jaj, de jó, hogy már haza tetszettek érkezni! De magam voltam! De magam voltam!

- Hát miért nem jött el Örzse néni is! - kedveskedett István báró a kis-öreg, Örzse néninek. -

- Nagyon hívott az én édes lelkem Évikém, de nem vagyok én már olyan helyre való, fiatal méltóságos báró úr lelkem-galambom. Hallottam itthon sokszor az én Évikém szép dalát, boldogan meg is könnyeztettem, a többi meg nem érdekelt engem, mert nekem, azon a fényes, úri mulacsságon úgysem lett volna semmi sem szebb!

És ez után: kezeit csókolom! Kezeit csókolom! Jó pihenést! Holnapután tesszük tiszteletünket! István báró az autóból is kiszólt:

- Kezeit csókolom, Évike! Holnapután jövünk!

- Isten vele... Pista!... Várom!... - És egy hosszú mosolyt vitt magával István báró, kedves útravalóul -.

- Gyere kedvesem! Gyere! Meg ne fázzál! - szólott Örzse néni és a hátán lévő kis kendőjét Évike vállaira terítette, ölelésbemozgó karokkal engedte befelé maga előtt kedveseit a kiskapun.

XIX. FEJEZET.

Komáromy báró nem tudta, hogy milyen súlyos, nagy szavak hangzottak el ajakán a híressé vált ünnepi beszéd alatt. És nem sejtette, hogy milyen messzehangzó erővel hatottak szavai. Másnap reggel az üdvözlő táviratok egész serege érkezett számára a Rózsasori villába. Főpapok, előkelőségek, neves államférfiak üdvözölték és jelentették be segítő közreműködésüket a nagy, nemes, nemzeti értékű munkálkodáshoz. A napilapok kivétel nélkül a legmelegbben üdvözölték, mint a legnemesebb emberi eszme nagy mesterharcosát. Nagy beszédét minden újság közölte és a feketebetűs sorokban felsóhajtott a közvélemény, hogy: *Van már apostol, a legnagyobb nemzeti veszedelem ellen!*

Dél előtt tíz órakor már ott ült a kis villa előtt, a kis padon. A virágok illatozva tündököltek a fehér galambok édesen turbékolnak és a sok szenvedéstől meggyötört lelkű ember munkababékként üldögélt kedves kis villája előtt s lelkében a munka készsége és a boldogító eredmény reménysége most, mintha tavaszt fakasztott volna.

A táviratokat újra, meg újra nézegette. Az újságcikkeken szemeit ismét meg ismét végigfuttatta és a sorokból feléje áradó őszinte lelkesedés s munkájának nagy megbecsülése a legnemesebb értelmű, felemelő hatást gyakorolt lelkére.

Tervezett. Gondolkodott. Építgetett. További harcának nagy értékelése a legnemesebb értelmű tartalmat adta lelke számára. Zsebébe nyúlt, papírt és ceruzát vett elő és a legnagyobb könnyedséggel, jöttek gondolataiba a legtökéletesebb megoldási lehetőségek ateintetben, hogy hogyan lesz lehetséges minél előbb országos viszonylatú, erőteljes, nagy, nemzeti megmozdulássá kifejleszteni a szívesenszolgált nemes eszme ügyét úgy, hogy a nemzeti veszedelemnek vége szakadjon.

Úgy érezte most, mintha az Ég súgná a lelkébe, a nemes teendők sorrendjét és neki csak írnia kell!... Kellemes érzéssel a lelkében, írt,... írt,... a boldogan lelkesedő báró -:... - Az angyal lényét istenkéz takarja, csak lelkét érzi, ha megérint puha szárnya! -

- A virágok illatoztak, a galambok turbékolnak és mikor nagy meglepedésére maga előtt látta további munkakörének biztos vezérirányát írott betűkbe rögzítve, akkor a kis villa körül enyhén ringó szellők szárnyán Valaki elszállott az ég magassága felé, a ragyogó napsugarak irányába. -

Ebben a pillanatban a Pista hangja hangzott a nagy villa emeleti ablakából:

- Szervusz apukám! Csakhogy végre megtaláltalak!

- Szervusz, fiam! Itt vagyok!... Itt olyan szépen süt a nap és olyan szépen turbékolnak ezek a... galambok...

- Én is odamegyek, apukám! Nem zavarlak?

- Gyere fiam! Gyere! Dehogy zavarasz! - És míg Pista leérkezett, addig szemei újra a táviratokra és az újságcikkekre tapadtak és gondolatai a terv részletein bogarásztak. -

Pista a nyakába ugrott az édesapjának. Megölelte, mindkét arcát megsókolta és így szólt:

- Te apuskám!... én,... én most olyan boldog vagyok, hogy ki tudnék futni a világból, mégsem fáradnék el.

- No, és ha mégis elfáradnál, - kérdezte a báró mosolyogva - kihez kopogtatnál be egy kis pihentetőre?

- Én, édesapám? - válaszolt Pista, tágranyílt mosollyal -: a jó öreg Örzse nénihez!... Ő biztosan kaputnyitna nekem! Ugye édesapám?... Én meg bemennék... és bent a szobában azt mondaná valaki, hogy: ...üljön le ...Pista! De lesz abból még, édesapám:... »ülj le ide mellém Pistukám« is!...

- De biztos vagy a dolгодban, fiacskám! - válaszolt nevetve a báró -.

- Az vagyok én, édesapám! Mikor elköszöntem, azt mondotta Évike: holnapután örömmel várom... Pista!... Igaz, hogy a Pistát egészen halkán mondotta, de mikor beültünk a kocsiba, a szép mosolyát már nem tudta halkán mosolyogni!

A báró boldogan látta a dolgok fejleményét, de most nem tartotta helyénvalónak, hogy továbbra is e témánál maradjanak s ahelyett a táviratokat vette a kezébe és így szólt:

- Fiacskám! Én megkérnélek téged egy szívességre!

- Parancsolj, édesapám! Örömmel, mindent, a kedvedért!

- Az ünnepélyvel kapcsolatban, nézd, mennyi sok üdvözlést kaptam. Ezt mind meg kell köszönnöm. Azután meg, most az a tervem, hogy az egyesület működését a vidéki városokban is elevenen lendületbe hozom. Szeretném, ha segítenél nekem, fiacskám.

- Nagyon nagy készséggel édesapám és a legszívesebben!

- Azután még valamit, fiam. Én úgy szeretek ebben a kis villában lenni. Úgy gondoltam el, hogy ide lehozatom az íróasztalainkat. A középső szobát kinevezzük irodának a magunk számára és itt dolgoztatunk. A belső szobába pedig, ami itt ezelőtt hálószoza volt... - és itt egy kissé megállott beszédében a báró - áthozatok egy sezlongot... és,... ha elfáradok,... ott egy kicsit... megpihenek. Ugye jó lesz,... fiam?... Ugye... szép lesz,... fiam?... Az én virágaim itt illatoznak... Az én fehér galambjaim itt turbékolnak... Ha ébren leszek, szívesen dolgozom... Ha lefekszem majd,... hátha boldogítót... álmodom!...

Miért is tett ilyet anyukám?!... Szegény apukám még mindig mennyire szenved miatta és munkába öli a bánatát... - futott át a téves gondolat István báró agyán - és simogató hangon helyeselte a tervet:

- Jó lesz édesapám! Tényleg, itt olyan kedves! Itt vannak a te szép virágaid. Itt turbékolnak a te szép galambjaid. Ide jövünk! Itt dolgozunk! Már megyek is, szólok az inasnak. Ne gondold most semmi rosszra, apukám. Megváltozhat még minden és jórafordulhat - s ezzel megölelte, megcsókolta az édesapját és sietve indult a nagy villa felé.

Komáromy báró egy óra múlva az új iroda kedves világában, sétálgatva diktálta a leveleket és Pista fia írta a szebbnél-szebb köszöneteket a Főméltóságú Uram, Fenséges Uram, Kegyelmes Uram, Főtisztelendő Atyám, stb. megszólítások után.

* * *

Azután eljött az István báró által annyira nehezen várt holnapután. A két fekete ruhába öltözött báró tizenegy órakor autóba ült és elindult... vizitbe!... A Sugárútra!... Rózsika néni házába! Ahol három lélek olyan boldogító örömmel várt reájok. És ahol, ebben a pillanatban, Évike, a boldogság dalával ajakán, a kiskert virágaiból kötött csokorral díszítette a kis szalon asztalát. -

Komáromy báró úgy érezte most, mintha a múltak ragyogó csillaga felemelkedett volna ismét élete egére és annak tündöklő sugarai elé menne alázatos hódolatra, a bűnbánat könyörgésével. Egész úton azon gondolkodott, hogy mennyire hasonlatosak, mennyire ugyanazok Évike arcának finom vonalai... és mennyire ugyanaz, lényének minden legkisebbje,... mint, a megboldogult, jó... édesanyjái volt... -

István báró pedig arra gondolt, hogy:... - De mire is gondolt? Ő? Igen! Ő semmire sem gondolt!... Ő csak érzett, kellemeset, boldogítót, megnevezhetetlent, kimondhatatlanul fel-emelőt és nagyon lassúnak találta az autó - városban megengedett - legnagyobb sebességét.

Egy virágüzlet előtt megállott az autó és István báró gyors léptekkel besietett egy virágcsokorért. Finom, rózsaszín selyempapírba csomagolták az üzletben a csokrot és kívülről átkötötték keskeny kis aranyszalaggal.

István báró mosolygós arccal sietett az autó felé, de ebben a pillanatban, - a rózsaszín selyempapír láttán - Komáromy bárónak valami szörnyű, valami kínzó, valami kíméletlen fájdalom markolt a lelkébe és a keze akaratlanul rátapadt az autó ajtajának kilincsére, hogy fia így be ne szállhasson és a leghatározottabb tiltakozással szólt ki fiának:

- Ne! Ne! Fiam! Így nem jó! Légy szíves, menj vissza! Kérd meg a kisasszonyt, hogy fehérselyem papírba csomagolja!

- Miért édesapám? - kérdezte István báró, nagy, kérdő tekintettel. - hiszen szép szín a rózsaszín!

- Szép szín,... fiam,... de... nekem most nem szép!...

- Kérlek szépen, édesapám - s ezzel visszasietett István báró a virágüzletbe -.

Komáromy báró pedig hirtelen előkapta a cigarettatárcáját,... rágyújtott,... de bizony ez már nem sokat segített. Lelki szemei előtt megjelent a számára annyi szenvedést jelentő kép:

»Gondolkodjék, méltóságos uram!... Gondolkodjék! - szólott a tisztelendő atya - és két kezét, szíve felett imábakulcsoltan, lassan elindult az ajtó felé. Az ajtót kinyitotta és ott állott Évike, nagy, rózsaszín csokorral, szösze kis hajában. Tezsit csótolom, méltóságos bácsi! Eljöttem Pistutával jáccsani! - szólt édes gyermekhangon, mitsem sejtő lélekkel, beteg anyuka mártír-keservének ártatlan hírnöke.«

Hirtelen fellángolt fájdalmát elviselhetővé tette az a tudat, hogy fehérselyem szalaggal ékesítette fel Évike szösze kis fejét és a rózsaszín szalagot visszavitte a beteg édesanya könnyes párnájára. -

* * *

Mikor az autó megállott Rózsika néni háza előtt, Évike kitekintett az ablakon és boldog izgalmban úgy érezte, hogy a szíve a torkában dobog. Mikor meglátta a virágcsokrot István báró kezében, a tükör elé szaladt, hogy nem túlságosan piros-e az arca, mert érezte, hogy talán minden vére az arcába futott.

Bizony!... István bárónak igaza volt! Évike nem könnyen tudta megköszönni a virágokat. Zavarában először kettőt nyelt, azután így szólott boldog mosolyok között:

- Köszönöm szépen... István... báró...

István báró most már lényegesen könnyebben kezelte boldogságát és kellemes hangulattal rögtön úgy válaszolt Évike szavaira, hogy elégedetlenségét is kifejezésre juttatta:

- Látod Édesapám? Most is Évike kezdte! Mielőtt megszólalt, kettőt nyelt, én csak egyet, és azt mondta nekem, hogy István báró. Mondjad édesapám, most mit csináljunk.

Jókedvű kacagás oldotta meg az első percek súlyát és a következő percben az asztal közepén pompázott a gyönyörű csokor és Évike a likőrös poharakkal szorgoskodott.

- Dicsértessék a Jézus Krisztus! Kezöket csókolom! - hangzott fel ebben a pillanatban Örzse néni hangja, aki belépett az ajtón s egy tálcán forró pogácsákat hozott az asztalra. -

- Mindörökké, Örzse néni lelkem - és mindkét báró, ölelve fogott kezét a szívhezforrott, öreg nénikével -.

Örzse néni buzgólkodott tovább:

- Tessék, méltóságos báró urak, finom kis pogácsa! Évike sütötte! Bizony! Az én drága kis Évikém! És mindig dalolt, míg készítette, a lelkem! Tessék fiatal méltóságos báró úr lelkem-galambom! Tessék!

Rózsika néni a kis tányérokat helyezgette a nagyurak elé. Évike pedig kínálgatta a pogácsát.

István báró beleöltött Örzse néni szavaiba:

- És melyik dalt dalolta Évike, Örzse néni?

- Sokat dalolt ő, fiatal méltóságos báró úr lelkem-galambom. Nem is tudom már, hogy melyiket, de mindig nagyon szívesen dalolt! És láttam, hogy boldog volt nagyon!

- Ne árulkodjék már, Örzse néni kedvesem! - szólalt meg Évike pironkodva -.

- Nem árulkodom én Évikém lelkem-galambom! Csak, ami igaz, az igaz! Hát az talán nem csupa színigazság Évikém lelkem-galambom, hogy tegnap egész nap azon panaszkodtál, hogy azon a fényes úri mulatságon, táncközben mindig elkértek a fiatal méltóságos báró úrtól, és...

- De Örzse néni, kedvesem! - szakította Évike félbe, vérpirosan tündöklő arccal, a beszédessé vált öreg ajkakon, a zavartkeltő őszinteség kedves elszólásait. -

Hangos kacagást váltott ki az öreg ítélőképesség bájos nyíltsága. István báró felkapott egy poharat és egyik kezével átölelve a most még kedvesebbé vált öreg nénike vállait, így kiáltott bele a kacagásba:

- Igyon Örzse néni, kedvesem! Igyon! - és a kedves őszinteség megnyilatkozását öt pohár koccanása ünnepelte s Évike szemei, - mint tenger mélyéről most felbukkant gyöngyszemek - ragyogtak kedvesen a csaknem teljesen lecsukott szemhéjak mögött. és nyíltan beszéltek, sokat, édeset,... Pistának.

Nevetés, kacagás, jókedv, hangulat tette pillanatnyi rövidségüvé a kellemes időt az örülők számára és István báró erőszakoskodása folytán úgy oldották meg a további együttmaradási lehetőséget, hogy - bár mindenki tisztában volt azzal, hogy az első vizit után illet még nem engednek meg a társadalmi szabályok, de ugyan ki törődött most itt a társadalmi szabályokkal - már öltözködtek is és a következő percben István báró a volán mellett ült és mellette Évike mosolygott boldogan.

Komáromy báró és Rózsika néni a nagy ülésen ültek. Egymáshoz alig szóltak, de mégis mindketten érezték, hogy együtt örülnek a fiatalok örömének.

Útközben István báró belekezdett Évike dalába, amellyel olyan gyönyörű hatást ért el a nagy Vigadóban. Azután addig kérte Évikét, míg ő is vele dalolt és a fenyesekkel szegélyezett, hegyi országút levegője megtelt a remek hang tündöklésével. -

* * *

Azután következtek mindkét családban a csupamunkanapok. A két kis család egymás számára, egymás megörvendeztetésére dolgozott és élt ettől kezdve.

Évike kezdeményezésére és Rózsika néni ajánlatára egy szép asztalterítő készült a nagyúri asztalra. Egyik oldalon hímezte Rózsika néni, másik oldalon remekelt Évike és a nagy munka körül Örzse néni is boldogan elfoglalta magát a pamutok rendezgetésével, gombolygatásával. Közben Évike még hol zsebkendőt, hol nyakkendőt, hol ezt, hol azt készíttetett »Pista«

számára, azért, hogy örüljön »Pista,«... és egyúttal a hála jegyét is lássa benne Komáromy báró... a múltért. Maga Évike sem értette teljesen, de... mintha a jövőért is dolgozott volna talán... Ő legalább így érzett, úgy sejtett, valamit, boldogan, a lelke mélyén.

Komáromy báró lelkét boldogító érzéssel töltötte el fia reménységének boldogságígérete és a legtökéletesebb életértelem érzetét hozta vissza számára, valahányszor teljes szívvel végzett munkája és fia boldogsága foglalkoztatta lelkét. Úgy érezte, hogy e két dolog között a legszorosabb kapcsolat van, bár tisztán nem tudta magának megmagyarázni. Mintha valaki állandóan súgta volna a lelkébe, hogy: »Csak rajta! Rajta! Előre! Tovább! A nagy nemzeti és emberi eszme szolgálatában, mert munkádtól égiek és földiek sorsa függ.« Ezt nem értette, de annál inkább érezte és szolgált is minden erejével...

Az Öröngyal folyton ébrentartotta a báró lelkében e szent, nagy, felemelő érzést, mert Isten megmondotta: Öröngyalom! Ha munkádban továbbra is kedvem telik s a földön született fogadalmak nyomán megszűnik a szörnyű ördögkomédia: **végső kegyem szép jutalma vár!** Majd máskor ismét mondá az Úr: »Kis leányod életét most virágos mezőkön viszem Öröngyalom,... vigyázz... további munkádtól függ, hogy onnét merre terelem!« - És zengte, zengte tovább a báró lelkébe a nagy lelkesedést, Istene kedvéért és kisleánya meneküléséért remegve rajongó anyaléleköröngyal.

Komáromy báró valahogyan még azt is bizton érezte, hogy csak akkor ajándékozza az Isten Évikét az ő fiának, ha munkáját nagy lelkesedéssel végzi tovább. Viszont azt is tudta, hogy fia számára Évike elvesztése, a világ elvesztését jelentené. -

István báró pedig azt érezte, hogy számára a legboldogítóbb elfoglaltság most az, ha édesapjának segít abban a munkában, amely munka révén megismerhette az ő Évikéjét, ott, az Anya-, Család-, és Csecsemővédelmi Egyesület fényes ünnepségén. A szíve mélyén pedig feléledt az a lelketremegtető sejtés, hogy ha nem segítene édesapjának az eredmény elérésében, akkor talán még el is veszíthetné Évikét!... És segített!... Segített!... Lelkesen!... -

Ilyen tökéletesen összhangba hozta az élők lelkét az isteni akarat megmunkálására az édesanya elköltözött lelke, aki az égi szenvedések árán az Isten kegyére méltóvá nemesedett.

Az isteni kegy pedig ott lebegett mindenki előtt a boldogságígéretben, a szent, nagy küzdelemért. - Boldogok azok, akik egymás boldogságáért küzdenek, mert azok magoknak is boldogságot szereznek úgy a földi, mint az égi lét idejére! -

* * *

És jöttek, mentek a levelek a Rózsasori kis villa irodájából. Azután következtek a vidéki utazások, szervezési munkák és mire a tavasz újra felköltötte a virágokat, a két Komáromy báró neve már ismertté vált az ország legkisebb városkájában, községében, falvacskájában is. És a tavasz hírnökei, a gólyák, mintha talán már nyugodtabban rakhattak volna fészket a kis és nagy házak tetején.

Kerítés és bozót alá szorult már az Ördög a női lelkekben és ott is sunyítva vergődött, hatalmas nemvárt alkonyán. Az Öröngyal röpült, röpült a szellők szárnyain mindenfelé és zengte az égi dalt szünös-szüntelen. A két Komáromy báró pedig szolgált a nemes Öröngyalt az élet nappali, nagy zürzavarában. Seregszámra hullottak lefelé a titkos kamarák reteszei és az égi ígérek és isteni ajándékok felé alázatos imába borultak már az anyalelkek, arcukon az égi kitüntetés szent csillagának felmagasztosító áhítatával.

XX. FEJEZET.

Winkler grófnét erősen meglepték a Budapestről érkező hírek. Asztalhoz ült és írta a levelet:

Kedves Géza!

Bocsáss meg, hogy ismét alkalmatlankodom nálatok, de anyaságom bűnös nemtörődömséggel vádolna, ha a fiam számára készülő rettenetes sorsot nem igyekezném minden erőmmel megakadályozni, ha már egyszer Te annyira nem törődöl vele.

Bocsáss meg Géza, de én István bárónak mégiscsak az édesanyja vagyok és nem engedhetem, hogy gyepől nélkül rohanjon neki egy olyan életnek, amely élet később csak bánatot és keserűséget okozhatna a fiamnak.

Most már értem, hogy anyai szeretetem gondosságát miért utasította vissza a fiam, amit Gizike grófkisasszonnyal kapcsolatban kiterveztem számára. Azért, mert úgy látom, hogy úgy növekszik, mint az útszéli vadnövény: Nem törődik vele senki! Nincs aki irányítsa! Nincs aki fékezze! Annak idején, - előttem még ma is ismeretlen okokból - elhanyagoltál engem! Nem törődtél velem! Nem fékezted a dolgok irányváltozásait! És ugyebár... mi lett a vége?!... Most ugyanezt teszed a tiltakozásom ellenére gondjaidbavett legkisebb gyermekünkkel!

Én itt, a legnagyobb igyekezetemmel állandóan arra törekszem, hogy a két nagyobb fiú, a legelőkelőbb körökben forgolódjék állandóan. és most boldogan is értesíthetlek, hogy mindkét fiam a legelőkelőbb módon választott magának élettársat. Az egyik egy hercegnőt, a másik egy grófnőt, ami mellett természetesen uradalmak és nagy vagyონrészek biztosítják fiaim számára a legkönnyebb, azaz, a legúrabb életet. És mit teszel te ugyanakkor?! Mint arról mélyen megbántódva értesültem, engeded, hogy az én fiam egy isten-tudja milyen vérből származó, és milyen holmik között felnevelt társadalmi és minden-nélküli kis Senkinek, egyszerű, polgári ház kapuja előtt, előkelő lelkének minden ragaszkodásával szépeket mondjon, kezecskékoljon, s ugyanakkor színehagyott, egyszerűruhás, szegény öregasszonyok szőjjék körülötte a hálót. És Te is, meleg kézszorítások után megemeled a kalapodat s úgy szálltok autóba, mintha hercegnőtől, vagy legalább is grófnőtől búcsúznátok!

Nem értelek Géza! Nem értelek! A Te lelkiismereteden szárad a dolog odiuma, mert én ezen-nel is a leghatározottabban tiltakozom ellene, ami, ha esetleg eredménytelen maradna, már most tudomásodra hozom, hogy a két nagyobb fiú soha többé nem fog benneteket meglátogatni. Az anyai örökséget illetőleg pedig István bárót kötelek részre szorítom végrendeletileg, mert síromban is nyugtalanítana az, hogy előkelő családjukat egy nem hozzánk illő megkisebbitette és nagynevű családnom vagyonát élvezné. Emellett István bárónak hozd tudomására, hogy anyai lelkemet annyira bántaná a szerencsétlen dolog, hogy annak bekövetkezte esetén vele is minden kapcsolatot meg fogok szüntetni.

Gondolkodjatok, hogy nincs-e igazam?

István báró egy rövid levélben értesítsen elhatározásáról. Csak röviden, mert úgy fel vagyok háborodva, hogy szinte kellemetlen volna ezen dologgal kapcsolatban, fiamnak hosszú levelét olvasgatni.

Csókol mindkettőtöket:

Édesanya.

Egy nyárreggeli posta hozta át ezt a levelet Komáromy Bárnak, Bécsből.

István báró is ott ült már asztalánál és dolgoztatott apja utasításai szerint, az egyesület ügyeiben. Előtte, az íróasztalon ott állott Évike fényképe, aranyozott keretben.

Komáromy báró megegyeszer átnézte a levelet és azután gondbamerült. Úgy érezte, mintha a levélnek több helyen igaza lenne. Azonban érezte azt is, hogy ő képtelen lesz ebben a dologban dönteni. Átnézett Évike fényképe előtt dologbamerült fiára és megszólalt:

- Pista fiam! Édesanyád írt. Nesze, olvasd el és te válaszolj reá.

István báró nagy érdeklődéssel lépett apja asztalához és így örült:

- Tényleg? Nahát! De kedves ez az anyukám! Végre, csakhogy válaszolt a levelemre. - S ezzel visszaült asztalához és olvasni kezdte a levelet. -

A báró figyelte fia arcjátékát.

Alighogy az első sorokon átjutott a fiú, szinte elborult az arca, majd ilyen szavak hagyták el az ajkát:

- De anyukám!... Nahát!... Ejnye, ez már mégis sok! - S mikor a levélnek azon részéhez ért, amelyben az édesanyja Évikét társadalmi és mindennélküli Senkinek nevezi, szinte felháborodó hangon erősen kifakadt:

- De édesapám, én rögtön nem olvasom tovább! - S közben Évike fényképét kezébe vette, szívéhez szorította és így békítette:

Szegény Évikém!...

- Csak nyugalom fiam, - szólt Komáromy báró - csak higgadt meggondolás! Az a levél, fiacskám, az édesanyád levele!... Édesanyád szeret téged!... Fájó szívvel aggódik érted!... Levelében fiacskám, gondold csak meg, sok igazság van!... Ne türelmetlenkedéssel fogadd érted aggódó édesanyád levelének, minden biztonnyal a feltő szeretet diktálta, határozott kifejezéseit. Gondolkodjál fiam a tényeken!... Bocsáss meg, de én nem tudok neked tanácsot adni. Sem egyik, sem másik irányban nem fogok véleményt nyilvánítani. Elhatározásodról értesítsd édesanyádat. De egyre kérlek fiacskám: leveledben meg ne sértsd az édesanyádat! Ő szeret téged! Szeretetének aggódó megnyilatkozását köszönd meg! Azután pedig elhatározásodról gyermeki tisztelettel és ragaszkodó szeretettel értesítsd.

Komáromy báró ezzel elhallgatott és irataival foglalta el magát, látszólag. Pedig dehogy tudta!... Dehogy tudta!...

István báró először csak nézett az édesapjára. Lelkét meghatották a finom, meleg szavak, amelyekkel az édesapja védelmére kelt az édesanyjának: Az édesanyád, fiacskám!, Ő szeret téged!, Meg ne sértsd! - hangzott a lelkébe az értékes édesapai intelem és nyomában a legboldogítóbb gyermeki szeretet váltotta fel az előbbi percek kínzó érzéseit az édesanyjával szemben. Elővett egy levélpapírt és írni kezdett:

Drága, Jó, Édes Anyukám!

Aggódva rajongó szeretetednek felémhangzó megnyilatkozásai úgy hatottak lelkemre, mint mikor kesergő kisgyermeknek forró édesanyacsókok érintik a szívét!... Nagyon bánt, édes jó anyukám, hogy ilyen távol vagyunk egymástól és sorsunk olyan mély árkokat húzott életünk mezejére. Ha most itt lennél anyukám, a nyakadba borulnék, megcsókolnálak, könnyek között megköszönném aggódó szeretetedet és azután drága édesanyai lelkedet a legteljesebb mértékben kibékíteném és megnyugtatom az én egyetlen Évikémmel szemben, akit, hidd el anyukám, a Jó Isten rendelt nekem. Kicsi szívét, én tudom, a legelőkelőbb és legnemesebb vér dobog-

tatja. Abban igazad van, drága jó Anyukám, hogy teljesen vagyontalan, de jó szülei, a szegény boldogultak, nékem mindennél értékesebb örökségül, egy előkelő lelkű kis leányt hagytak, aki nekem a földi életben mindent pótol.

Csak Téged nem tud pótolni drága jó anyukám. De azon meg úgy fogok segíteni, hogy bár-akárhányszor eltaszítasz is magadtól, én mindig visszamegyek a lábaidhoz és megcsókolom a kezedet. És akármennyire is megtagadod tőlem drága jó szívednek szeretetét, én annál forróbban szeretlek s mindenekfeletti értékű, drága jó édesanyaszívednek, előttem most talán bezáródó kapujánál addig fogok könyörögni, ha kell letérdelve, míg csak ki nem nyílik számomra a szent kapu, és be nem juthatok annak számomra oltáriszentségű közepébe, az én Évikémmel együtt.

Engedd meg anyukám, hogy csak egyszer bemutassam neked Évikét. Megbékülnél, megnyugodnál, ha láthatnád és megismerhetnéd.

Bocsáss meg drága jó anyukám, hogy óhajod ellenére ilyen hosszan írtam, de rövidebben én nem voltam képes válaszolni, érettem olyan igazi, édesanyai lélekkel aggódó, drága leveledre.

Ha megengeded anyukám, hogy bemutathassam Évikét, írnál és felviszem Hozzád, Bécsbe.

Ne vond meg tőlem édesanyai szeretetedet drága, jó, Édes Anyukám. Ha a családi vagyon sorsa egy kicsit is nyugtalanít, intézd el úgy, ahogy Téged legjobban megnyugtat, mert nekem a Te lelki nyugalmad mindennél előbbvaló. Örököljék minden vagyonodat, édes jó anyukám, a testvéreim. De édesanyai, jó lelkednek egész szeretetére számítok, mert arról nem tudok lemondani.

Édes, jó apukám jól van. Sokat dolgozunk.

A fiúkat csókolom.

Téged, drága, jó Anyukám szívreölelve csókol a Téged nagyon szerető:

Pista fiad.

Azután lassú mozdulatokkal leitatta a levelet, talán könnyet is törölte ki a szeméből, felállott és odament az édesapja elé.

- Tessék apukám! Olvasd el. Ha nem megfelelő, másikat írok.

- Jaj, fiam, - kezdte a báró - ilyen hosszan írtál? Meghagyta anyukád, hogy csak röviden!

- Én azt hiszem, apukám, nem fogja anyukám hosszúnak találni.

A báró csendben olvasni kezdte a levelet s amint a végére ért, ránézett jó fiára és így szólott:

- Derék ember és jó fiú vagy, fiam! Gyere, megölellek. Zárd borítékba és küldd a postára!...

XXI. FEJEZET.

Cherubok! - szólott az Úr a szolgálatára mindig készenálló angyalokhoz - két kényelmes imazsámolyt a trónom elé!

És a Cherubok napkeleti aranyfelhőkből imazsámolyt gyúrtak és teljesítették az Úr akaratát.

Majd ismét szólott az Úr, két éghírnök angyalához:

- Ti pedig, leggyorsabb szárnyú angyalaim, merítsétek szárnyaitokat a lég tengerébe és nézzétek: ott lent, a Föld felett kereng az én kedvelt, új Őrangyalom, ajakán soha nem szűnve zengi az emberek felé az én akaratom. Szálljatok hozzá és vigyétek hírül új kegyem sugarát neki: Szálljon ismét trónom elé, fáradoalmát itt kipihenheti. Amint majd szálltok felém, őt bocsájtátok elül, ti pedig énekes ajakkal szálljatok utána égi kíséretül!...

- Ti pedig addig, Cherubok, az Égi Kart hívjátok ide, hogy amint érkezik, égi dalt zengjen elibe. Megbékélt kegyemről és jószágomról zengjen a dal, számára megérett és zengjen elibe az örömdiadal! Szigeti főmérnök lelkére ragyogó köntösét adjátok és zengjen a dal akkor is, ha majd őt hozzátok.

Az angyalok mélyen meghajoltak az Úr színe előtt, majd szárnyaik beletárultak a levegőbe és sietve teljesítették az Úr parancsát. -

* * *

A kalászerlelő napsugár ragyogott ekkor már a Föld felett. Komáromy báró otthonában is, mintha most már a napsugarak is jobban behatolhattak volna. István báró ajakáról hol itt, hol ott elszállott egy-egy daltöredék vidám dallama s a dalos, napsugaras világ mintha kissé felderítette volna a Komáromy báró lelkét is.

Öltözködött mind a két báró. Feketébe! Díszbe! Ünnepestélyesbe! István báró még egyszer kinyitotta az ékszerkazettát. Boldogan rámosolygott a ragyogó ékszerekre és azután zsebébe tette. Komáromy báró szólalt meg:

- Fiam! Írtál az édesanyádnak az eljegyzésről?

- Írtam, édesapám, már két héttel ezelőtt, de, sajnos, nem válaszolt reá anyukám!

- Édesfiam! Mielőtt elindulnánk, engeddd meg, hogy édesanyád aggodalma nevében, de csakis az ő aggodalma nevében, még egyszer megkérdezzem tőled: meggondoltad a dolgot alaposan? Számoltál a dolgoknak minden részével? Elhatározásodban nem befolyásolt semmi?

István báró mosolygós arccal ránézett az édesapjára. Egyik kérdésre sem felelt. Karonfogta az édesapját és ennyit mondott:

- Édesapám! Menjünk! Én boldogan megyek!

Tehát a menyem lesz a kislánya! - futott át boldogító erővel a báró agyán, s egy áhítatos mosoly derült az ő arcára is és így szólt:

- Akkor menjünk, fiam! A te boldogságodban én majd boldogan békítgetem a bánatom. Menjünk!

A hatalmas virágcsokrot az inas már előre behelyezte az autóba. A két báró beszállott... és elindultak... a Rózsika néni háza felé... az eljegyzési ünnepre!

* * *

Az Őrangyal pedig szállott az Isten hívó szavára az ég magassága felé és utána, dicsérő dalt zengve a két angyal szállott. Amint beértek az Ég kapuján, felzengett az Égi Kar:

Hozsánna néked,
Kinek számára megérett az Úr kegye.
Hozsánna! Hozsánna! Borulj az Úr elé!
Irgalmas jósága vezet
A dicsőülés felé!

Az Őrangyal, boldogságtól sugárzó arccal és imáracukcsolt kezekkel az Úr elé borult a tündöklő imazsámolyra és remegő ajakkal szólott:

- Nagy a te jóságod irgalmas Atyám! Kegyessed két angyalhírnök által szólított és én boldogan szállottam színed elé. Bizzál reám Atyám, akár mégannyi mást, én röpködök, szállok és buzgón teljesítem szent akaratod, az idők végtelenéig! Mindent Atyám a kegyedért és a kisleányomért! Parancsolj Atyám! Most minő új munkát szánt számomra nagy kegyed?

- Édes leányom!, - szólott az Úr - bűnhődésed ideje és mértéke letelt!... Nemesen teljesítetted a nagy feladatot és kedvem tellett hűséges buzgalmadban. Munkád eredménye megsokszorozta bennem, javulásra hajlandó Emberművem iránti szeretetemet. A súlyos őrangyali szolgálat alól felmentelek s elfáradt szárnyaidat levetheted!... Mint mondtam leányom: **Végső kegyem szép jutalma vár!** Most halld kegyem ajándékait, miket számodra tartogattam e szép napra:

- Kisleányod életét most révbeviszem és beállítom újra, nemes, értékes szerkezetként a Nagyegészsébe. S hogy kisleányod földi üdvé feletti boldogságod teljes legyen, mellérendelem az örömben lényedből annyira hiányzó másik Felet!... Cherubok!

S ezzel, az Úr intésére már indult is a nagy Égi Kórus Szigeti főmérnök ragyogó köntösös lelkével az Úr zsámolya felé. Amint odaértek, a lélek az Úr elé borult a másik imazsámolyra, a már ott térdelő, de még ismeretlen lélek mellé.

Az Úr most felemelte jóságos, szent kezeit és csodás fény áradt a térdelő lelkek felé, majd hangzott az isteni szó:

- Lényemből származó és kegyembe fogadott lelkek! Ismerjete egymásra!

A két lélek örömbeboldogultan egymás felé fordította tekintetét és ajkukon ömlöttek a szavak:

- Gizikém! Bélám! Uram! Szerelmem!

Majd egymást átölelték és zsoltáros melódiával szállt szívükből Isten felé a hála éneke:

- Legyen áldott Atyánk a Te irgalmas kegyed és nagy jóságod.

- Kegyembe fogadott lelkek! - hangzott fel ismét az Úr szava - mint megmondtam: mi szép, jó és nemes a Földön történik, annak hangját és tiszta képét trónom elé bocsájtom s gyönyörködöm magam is a nemes jóság és szépség tündöklésében; kisleányotoknak ma nagy ünnepe van, mert a boldogság révébe vezettem életét. Most akaratom az, hogy égivilágotok boldogságát ez fokozza és velem együtt gyönyörködjete gyermekeitek földi boldogságában. Üljetek le imazsámolyotokra, háttal felém, mint jó gyermekek az atya előtt a kis zsámolyon. Tekinteteket fordítsátok a Föld felé, a mélység irányába s látni és hallani fogtok velem együtt mindent, ami ott lent, kisleányotok körül ma ünnepel. Angyalsereg! Ti is Gyönyörködhettek a mennybeillő, szép, földi képen.

Ezzel intett az Úr. Intésére az Ég boltozata engedelmesen kettévált és mennyberagyogott a gyönyörű kép:

Megérkezett a fényes autó Rózsika néni háza elé. Kiszállott belőle Komáromy báró és István báró kezében egy remek virágcsokorral.

- Az az úr, ugye Komáromy méltóságos Úr? - szólalt meg meglepetten Szigeti főmérnök lelke.

- Igen, kedvesem! - válaszolt Szigetiné lelke - s az a fiú pedig a kis Pistuka, akivel mindig oly szívesen játszott Évikénk. És nézd, boldogan mosolyogva ott megy elibök Évike! Látod, kedvesem, mily drága teremtés! Ugye megismered? Most már, tudod, megnőttek. Jó Atyánk egymáshoz vezérelte a két kis szívet. Csak, tudod kedvesem, szegény Évikénk életútja, bizony... sokszor...

- Ne részletezd leányom! - szólott közbe az Úr. - A részletek bántanák talán és nyugtalanítanák férjed boldogságát! Most csak a tündöklő eredményen örüljete! Lelkeim! Az Ember a földi létben olyan, hogy elfelejti az útközi keserveket, és egy elért, boldogító cél letörli, elfelejteti a legfájóbb könnyeket. Ez kegyem jutalma a sok szenvedésért. Nemde így van, leányom?

- De igenis, Atyám! így van! Bölcs vagy Te, Atyánk Istenünk! Bölcsen rendezed Te az ember, sokszor, sötét életét!

S ez után az Égiek szeme gyönyörködve pihent a kis, földi ünnepen:

Évike elibök futott az érkezőknek és elsősorban is megcsókolta boldogságában a Komáromy báró kezét. Azután átvette a virágcsokrot István bárótól, majd a két kéz egymásra zárult; a két ragyogó szempár egymás mélységére nézett és István báró ismét visszaadta az édesapja kezére boldogságoskodott évikekézcsókot.

Azután következett a szokásos, kis, meghitt, családi lakoma. Az ékszerek helyökre kerültek. A szívek a boldogságban fürödtek s egyszerre csak Évike lelkét megszállta valami nyomasztó érzés és szomorú hangon megszólalt:

- Méltóságos uram! István báró! Én most olyan boldog vagyok, de boldogságom akkor lenne tökéletes,... ha most mindnyájan kimennénk... a temetőbe,... anyukám sírjához!... - És ezzel megeredtek Évike könnyei. -

* * *

Atyám, miért sír a kisleányom? - fordult meglepetten Szigetiné lelke az Úr tekintete felé. -

- Szívének nemessége könnyes boldogságot szült most számára, leányom és boldogságát veled szeretné megosztani. De mivel szíved kihűlt és csendes sír takarja földi porod, boldogságával most sírodhoz zárandokol.

- Oh édes gyermekem! - s csókos öleléssel együttörült, az Úr zsámolya előtt könnyes szemekkel ülő két, édesszülei lélek, a gyermeki szív nemes jósága felett.

* * *

Komáromy bárónak a legfelemelőbb érzést adták a lelkébe Évike szavai, Évike megható óhaja és így szólt:

- Ne sírj Évikém! Kimegyünk mindannyian!

István báró is helyeselte: kimegyünk Évikém! Kimegyünk!

- Pista,... - szólott sok lelki melegséggel Évike, az indulás előtt - nem haragszik meg, ha kérek valamit?

- Mondjad Évikém! Mondjad! - válaszolt István báró, megfélekezve a még meg sem engedett, de annál jobban megérezett, közelségről.

- Én olyan boldog volnék,... ha eljegyzési csokromat... kivihetném, anyukám sírjára...

Komáromy bárónak könny szökött a szemeibe. István báró pedig a csokor után nyúlt. Kivette a vázából és csak ennyit mondott:

- Vigyük Évikém! Vigyük! Ott hervad ez el a legszebb helyen, - és megcsókolta Évike kezét.

Örse néni ezalatt másik két kis csokrot szedett a kis kert virágaiból és mikor indultak, a soffőr mellett ő is elhelyezkedett. - És haladtak mindnyájan!... eljegyzés után,... a temetőbe,... anyuka sírjához. -

Az Égieket is meghatotta, amint a kis csoport megállott a hatalmas síremlék előtt.

Odaállott Évike a síremlék elé, mintha bemutatná magát, azzal, akit nagyon szeret. És mikor virágcsokorját elhelyezte a márványvázába, egy mély sóhajjal áldozott elköltözött anyukája és apukája emlékének. A kis márványkutyát is megsimította... most is!... A hideg, márványkezet is megcsókolta... most is!... És azután sírt... most is!...

Rózsika néni és Örse néni emlékeztek!... Nagyon jól emlékeztek! Akkor is éppen így sírt a kicsi Évike! - S könnyet töröltek ki szemeikből. -

- Gyere le Évikém! szólott könnytől nedves hangon István báró és két kézzel lesegítette Évikét a síremlék talapzatáról. -

Évike sírva hajtotta fejét István báró vállára, s azután mindketten, könnyes szemekkel feltekintettek a márványédesanya most oly magasztosan beszédes arcára. -

* * *

- Most ne szólj hozzá leányom semmit, - szólott az Úr az összeszorult édesanyalélekhez - bármily szavad mélyen meghatná lelkét és bánata zavaráná ünnepét! Lelkéből a fájdalom nyomtalanul hadd tűnjön el. Emlékednek nyugodtan áldozzon, de azután ne menjen haza temető keservivel.

Szigeti főmérnök lelke megölelte hitvesét az égi zsámolyon és a boldogság könnyei ragyogtak szemeikben.

* * *

Azután elindult a kis csapat, boldogult Kovács tisztelendő atya, az egykori »drága jó atyutám« sírjához.

Örse néni zokogva térdelt a kis kereszt elé és könnyeivel locsolta meg a kis csokrot, mielőtt elhelyezte a sírhant felett.

Komáromy báró szemeibe itt is könnyet facsart a megható, fájó emlékezés, de fájdalmainak enyhítésére boldog megnyugvással emlékezett: A nehéz percekben, jóságos, öreg kezében megcsókoltam a Krisztus keresztjét!...

Évike lelke újból összeszorult a kis sírhant előtt és a homályos emlékezések fájó érzései enyhítés után vágyakoztak lelkében. Könnyes szemekkel visszatekintett édesanyja sírjára,... majd lassan elindult, hogy enyhítse fájdalmait:

A nagy síremlék előtt, puha mozdulattal a csokor felé nyúltak remegő kezei s közben a könnyörgés szavai rebegtek ajakán: Bocsáss meg drága, jó anyukám, csak két szál virágot adjál e csokorból, hogy odavigyem azoknak sírjára, akik nagyon szerettek akkor, amikor olyan elhagyatott,... olyan árva voltam...

Az eljegyzési csokor egy szál virágával mintha csak üzeni akart volna Évike, boldogságáról,... »atyuta« lelkének is. -

* * *

Ebben a pillanatban az Úr engedelmével, az Égi Kórus egyik tagja hajolt meg az Úr színe előtt, s azután odalépett a két lélek elé és szólt:

Nektek köszönöm meg, lélektestvéreim, kisleányotok hálás emlékezését, mit sírom előtt, most látom, könnyekkel pecsétel.

- Tisztelendő atyám! - szólalt meg boldog ráismeréssel Szigetiné lelke. -

- Igen, testvéreim! Én vagyok! Míg lent a Földön éltem, csak Isten Igéjét és Dicsőségét hirdettem s most, az Úr kegyelméből, az Égi Karban boldogan dicséretét zenghetem!... Piciny, kis Évikétek mellől elszólitott az Úr s ott maradt árván egyedül, de lelkébe a Hitnek és Jóság-nak balzsamát csepegtettem és most nézzétek: harmadik virágát az öreg koldus sírjára tette, aki én utánam a gondjait viselte. Lelkébe belefájt most a koldusmuzsika, de mindent megszépít az Úr akarata!

* * *

Most ismét intett az Úr. Intésére összezárult az Ég boltozata és az Égi Kar zenéje felzengett a Mennyei országában:

Boldog az,
Kit kegyében tart ami Urunk!
Elibéd,
Jó Atyánk, imáborulunk!

- Kegyembe fogadott lelkek, - szólott az Úr, az imázsármolyokon csendes áhítatba némult két lélekhez - fordítsátok felém tekinteteket és halljátok szavaim!: Mint mondtam, leányom, égi büntetésed mértéke és ideje letelt. Most halld kegyem és bőkezű jóságom további ajándékait:

- Szörnyű földi bűnöd után reádmért égi kínok és szenvedések nyomát kitörlöm emlékedből, azért, mert hűséggel szolgáltál nagy célomban. Buzgóságod megérdemel minden jutalmat, mert minden erőddel törekedted megbénítani az ördöghatalmat, mely már a rothadás bűzét lopta a szép Emberműbe s a vérről is szépet hazudott az anyaszívbe. Akaratom előtt lényed engedelmesen meghajolt s vezeklő buzgalmadnál nagyobb csak szerelmed volt, mivel kislányod életét nyomonkövetted. De ez nem baj, leányom. Tudom, anyaságod le nem vetkőzhettél. Én alkottalak így. De a Földön... miért is feledted?!... Szörnyű, égi sorsod hosszú, kínos útja, példaként lebegjen azok lelke előtt, kiknek fülébe az Ördög még ezután is a hazug nótát fújja!...

- Add vissza szárnyaimat Uram, Istenem és én szállok tovább az emberek felett és zengem akaratod szünös-szüntelen! - Szólalt meg örömteljes készséggel Szigetiné lelke.

- Tudom, leányom! Értékelem készséges buzgalmadat! - válaszolt az Úr. - Most halld tovább, milyen szép hivatás vár rád: A szent célban kérlelhetetlen vagyok! Az Emberművem nem hagyom! Viszont fáradt szárnyaidat, lelkem, tovább nem kínozzom! Ahelyett: hogy az Anyaszív, lent a Földön égi ör nélkül ne maradjon s olcsó martalékként Ördögországba ne hulljon, titeket, lelkeim, legszebb égi jutalomként egyesítelek s kettőtök lényéből egy csillagot teremtek. A csillagot kitűzőm az Ég tetejére s onnan ragyogtok rá az anyák lelkére! Sugáritokba szent, nagy erőt adott, s egy kegyembefogadott írószolgám lélekbeszökő művén keresztül ti akkor is ragyogtok, mikor alszanak a többi csillagok. Ragyogástokat az anyák szavakként hallják és sarkig kinyílnak a titkos kamarák!... Az ördögkomázás így megszűnik odalent, s az

anyák nem dobják többé, durván vissza nagy kegyem, hanem áldásomért imábabomolnak! Én szép Emberművem! Szeretlek! Nem hagylak!... És, ki mégis?!... azzal irgalmatlan leszek!... Számára a Földön már poklot teremtek! S mikor sorrendje trónom elé hozza, itt évmillióknak sok keserve várja. Lényéhez ragasztom testének porrátiport s visszadobott rügyét s az sírja fülébe folyton, szörnyű bűnét!... De nem!... Ilyen tán egy se lesz? Csak ti ragyogjatok s mind ennek vége lesz!...

- Oh, irgalmak Atyja!, - szólott a két lélek - a lényünk egyesül és szent, nagy célobban tovább együtt hevül?!

- Igen, lelkeim! Ez mennyei kegyem! Miről semmit sem tudnak odalent: Kik lent a Földön jók és nemesek és szavamra hallgatva engem követnek, azoknak lelke örökjutalmul azzal egyesül, kiért lent, a Földön, a dobogó szívben - e titkolt égi boldogságot sejtve - örömmámor zendül. Így várják azután a nagy Feltámadást, együtt, boldogan! Az öröklétnek boldogságos titka ebben van! S a Feltámadás új, nagy, örömvilágába ezeket majd együtt bocsájtom, és élnek, mennek, tovább, együtt, kegyemben, gondomban, virágos utakon!...

- Légy áldott irgalmak Atyja! - szólott imahangon a két lélek. - Legyen áldott nagy neved! A boldog együttlétben is zengjük dicsőséged!... S ezzel leborultak az Úr előtt.

Az Úr felemelte mindkét kezét és szólott:

- Nos tehát lelkeim, munkára fel! A Teremtés művét lényetekkel most kiegészítem! Égi Kar! Kürtösök! Trombitások! Zengjen a Teremtés Dala! Kegyembe fogadott két lélek, ti maradjatok nyugton, a működő erőktől ne féljete!

- Nyugodtan bízzuk magunkat gondjaidra Atyánk. Tudjuk, hogy szeretsz bennünket!

Ezzel felzengett a nagy Égi Zene! Az Úr kezéből pedig sziporkázva lövellt a Mindenható Erő a két lélek felé.

Ugyanebben a percben, lent a Földön, a tengerek nagy hullámokkal morajlani kezdtek; a hegyek mélyen dübörögve visszhangzottak; s a szelek zúgtak, az erdők hullámozva mozogtak, a harangok megkondultak és mélyen búgtak, a madarak ajka felzengett és az emberek lelkét alázatos meghunyászkodás érzése lepte meg a megérzett örökjóságú Teremtő Erő hatására.

És mire elcsendesült a mindent és mindeneket megrendítő, nagy, Teremtő Erő működése, a két lélek helyett egy lélek térdelt az Úr zsámolya előtt.

- Oh, mily boldogság így, együtt, Jóságos Atyánk! Mennyei érzés, a Mennyei országában! - ömlött két ajak hangja, az egy ajakon. - Ezt, érezzük, ez lehet a Hit által, a Földön ígért égi jutalom! Légy áldott Atyánk!

- Most nyugodjatok meg újra, egyesült lelkek, - szólott az Úr - utatokat viszem a ragyogó, örök megdicsőülés felé! Ez legyen számotokra **kegyem végső jutalma!** A Feltámadásnál ti majd égő Szövétnekként ragyogjatok az Új Világ előtt!... Égi Kar! Kürtösök! Trombitások! Újból a Teremtés Dalát! Újból!

S most mégegyszer ismétlődött az előbbi égi jelenet, minek végeztével egy ragyogó csillag tündöklött az Úr előtt.

- Neved legyen: Anyaszívek Őrsillaga! - szólott az Úr - Tündöklésed ragyogjon bele az anyalelekbe! Lényedből áradjon a Szeretet és a Jóság ereje!... Most vigyétek angyalok és tűzzétek ki a Föld felől az Ég tetejére!

Két angyal kétoldalt kézbevette a ragyogó csillagot és szálltak vele oda, ahol kijelölte helyét az Úr.

* * *

Egy új csillag!... Mely nappal is ragyog!... - zúgott fel az embervilágban -. S a távcsövek ezrei meredtek a Földről az Ég felé. Tudósok ajakán hangzott az ámulat: mi ez?... Egy új égi test! Ismeretlen sugarakkal! Ismeretlen mágneses erővel ragyog a Föld felé!... A Végítélet égi lámpása talán?... Az egymásra ható erőket ez összebontja!... Az egyensúly felbillen!... Vagy talán... helyreállítja az imbolygó khaoszt, ami közöttünk ördögi módon uralkodik és... és... talán?... de hogyan? De hogyan? Hogy lenne képes erre egy csillag?... Igen! Öreg tudós, te jó úton kutatsz a sejtek között! Ez az!... Ez az!... A csillag új erőt lövel a Föld világába! Megszenteli az anyaszíveket! A szeretetnek mécsesét feléleszti majd s örökégen ragyog az Ember előtt, az élet száz vihara között. Csak nyissátok ki lelketeket a szent, nagy sugárzás előtt!...

XXII. FEJEZET.

A telihold nagy bíborgolyója most gurult fel az Ég alján a hegyek fölé. A hetek óta hiába távcsövezett is lényében érthetetlen, erős-fényű csillag pedig, most felfokozott ragyogással tündöklött az éjszaka egén, a Komáromy villa felett.

A nagy villa minden ablaka erős fénnel ragyogott bele az éjszakába. És bent az ablakok mögött a két boldog, fiatal szív menyekzője ünnepelt. -

Kint már éjszaka volt. És csend volt. A ragyogó csillag látta.

Kinyílt a nagy villa oldalsó ajtaja és Komáromy báró sietős léptekkel áthaladt a kis villába. Kinyitotta íróasztala fiókját és elővette a kis selyempapíros csomagot... Azután nézte,... nézte a drága kis fényképet... Ott ragyogott a napfényben a kis Évike,... a galambok... és még Valaki... A szemei könnybelábadtak... Felhangzott lelkében ismét a múlt és szinte hallotta a szavakat: »Tezsit csótolum méltósádos bácsi! Átjöttem Pistutáhozs jáccsani«... Hangosan felelt a múltak emlékszavaira:

- Most már odaát vagy kisleányom! Pistutánál!, hogy együtt játsszátok el az élet nagy játékát! Adja Isten, hogy könnyű és boldog legyen... a játék... - Ezzel ajkához vitte a kis fényképet és egy csendes zokogás rázta meg egész lényét. A kis fényképet szívéhez szorította, arcát beletemette az elhervadt, száraz virágokba és zokogás közben csendes megbékülés szállta meg a lelkét. Szemei elé tartotta újra a kis fényképet és nézte... nézte...

A csillag vibrálva ragyogott az égen és felőle egy fénycsóva indult el a kis villa világa felé.

Komáromy báró úgy érezte most, mintha a kis fényképről szólna valaki a lelkébe:

- Legyen jutalmad a boldogító megbékülés!

Ezzel gondosan becsomagolta a drága erekyéit, visszatette a helyére és átment a nagy villába. Útközben, nem is tudja miért, de olyan jóleső érzés volt hosszan felnézni az új csillagra, amely most olyan különösen szépen ragyogott az éjszakában, ott fent, a két villa felett. -

* * *

- Nem, gyermekeim! Lakjatok csak ti a nagy villában, - döntött Komáromy báró a következő napi ebédnél a lakáskérdés vitájában.

- Nem akarnánk megzavarni a kényelmedet, drága jó apukám, - szabadkozott Évike, tudtánkívül bántóan, - megférünk mi a kis villában is. Ugye Pistukám?

- Nekem mindegy, hogy hol vagyok veled Évikém! - És megcsókolta István báró kicsi feleségét.

- Tudom kis leányom, hogy megférnétek, de tudod, édes gyermekem, én ott már olyan kényelmesen berendezkedtem, azután meg, ott vannak az én kedves virágaim. Ott vannak az én szép fehér galambjaim. Ott van az iroda. És... ott van az a kényelmes sezlong... És ott olyan jól tudok mindig... aludni!... Kislányom!... engedjétek meg gyermekeim, hogy így legyen. Ti majd fentlaktok az emeleten... Pista fiam majd zongorához ül,... te pedig dalolsz majd kislányom,... az ablakot kinyitjátok,... és én ott lent,... a kis villa csendességében,... boldogan hallgatom,... boldogságokatok... szép... dalát...

- Jaj apuskám! Mi baj van? - Szólott Évike meglepetten és mindkét arcát megcsókolta a bárónak. - Nem sértettünk talán meg valamivel? Ne sírj drága jó apuskám! Te lakol a kis villában! És mi idefent! És dalolunk majd neked! Szépet! Kedveset! Ugye Pista?

- Dalolunk Évikém! Dalolunk apukám!

- Nem sírok én, édes gyermekeim, csak egy kis elérékenyülés volt... a boldogságomban.

- Úgy lesz édes apukám, ahogy óhajtod - folytatta István báró a vigasztalást, - és máától fogva a kis irodád *személyzete* eggyel szaporodott! Ugye Évikém? Te is segítesz az egyesületi dolgokban?

- Mindenben és mindent segítek édes jó apuskám! Még énekelek is az egyesület számára, hogy neked, drága jó apukám minél nagyobb örököd legyen az eredményben!

Az öreg báró megölelte két jó gyermekét és így szólt:

- Édes gyermekeim! Mégiscsak nagyon elérékenyültem én boldogságomban. Engedjétek meg, hogy egy kicsit elsírjam magam, mert már nagyon kínoz... - Ezzel megeredtek eddig is nehezen fékezett könnyei, és a két jó gyermek békítően simogatta a könnyező báró homlokát, amint sűrű, kövér cseppekben hullottak az elérékenyülés boldogságkönyvei!...

- Megétessem-e már a galambokat, méltóságos uram? Nagyon turbékolnak odaát! - hangzott fel ebben a pillanatban az Örzse néni szava, amint lassan benyitott az ebédlőbe.

- Megyek, Örzse néni lelkem. Megyek! - szólt Komáromy báró könnyes szemekkel - s azután megölelte, megcsókolta kedves gyerekeit és így búcsúzott tőlük:

- Na, szervusztok, kedveseim. Én megyek... a kis villába... és... megétetem... a galambjaimat!

XXIII. FEJEZET.

A »két jó gyermek« valahogyan úgy érezte, hogy a szokásos nászút kedvéért nem hagyhatják árván, egyedül a drága, jó apukát. Ott laktak csaknem egész nap ők is a kis villa kedves levegőjében. Hol boldogítóan akadályozták apukát munkájában, hol pedig a kis kertben örültek egymásnak az illatos virágok és a turbékoló galambok között.

Egy hét múlva Komáromy báró kérdezte meg kedves gyermekeitől:

- Édeseim! Hát ti nem mentek el nászútra?

- De elmegyünk apukám, - válaszolt István báró. Éppen most beszéltük meg Évikémmel. Ő ajánlotta! Én meg örömmel elfogadtam. Csak még gondolkodunk, hogyan is adjuk elő neked, apukám?... Tudod-e, hogy hova megyünk?... A világ legszebb helyére!... És tudom, hogy ott nagyon jól fogjuk magunkat érezni!

- Menjetek kedveseim, ahová csak vágytok! - válaszolt a báró kedves biztatással.

- Én nagyon vágyódom oda, édes apám! Évikém meg azt mondta, hogy egy hétig nem csókol meg ha nem oda megyünk...

És másnap reggel Komáromy báró a pályaudvarig kíserte kedves gyermekeit. Mikor a vonat indulás jelzett, megölelte, megcsókolta két jó gyermekét és búcsúszavait így fejezte be: csókolom anyukát!... - Ezzel a mozdony beleköhögte magát a gyors iramba és rohant a nász-utasokkal **a világ legszebb helyére: Bécs felé! »Édesanyámhoz!«**

* * *

Winkler grófné, hatalmas palotájának elsőemeleti lakásában az ablak előtt ült egy kényelmes karosszéknél. Kezében egy kis zsebkendő volt. Hímezgetni próbálta, de nem sikerült:... A könnyek a fájdalmat enyhítik... kissé, de a szemeket tompítják... nagyon!...

* * *

A portás mélyen meghajolt István báró előtt, a palota bejáratánál. A boldogító meglepetés előérzetében gyorsan haladt felfelé az új pár.

- Te menj be tehát először Évikém! Egyedül! - szótték az örömetígérő percnél munkarendjét a mosolyogva »támadásra« készülők.

- Jó, - örült boldogan Évike - és már szeretett volna a nagyasszony előtt lenni, úgy hevítette lelkét valami kedves előérzet.

István báró inassal, szobaleánnyal súgva beszélte meg pár szóban a kedves meglepetést és Évike már nyitott is az ajtón befelé!...

- Kezeit csókolom!... - szólalt meg Évike kedvesen a nagyasszony felé.

A grófné először meglepetten tekintett az ajtó felé, de a kedvesarcú teremtes rögtön megbékítette a lelkét és a következő pillanatban Évike szökve sietett feléje, a lábaihoz ült és megcsókolta a kezét.

- Ki vagy te, édes gyermekem? - hangzott Évike felé a kedves kérdés.

Évike nem a kérdésre felelt, hanem megsimogatta Winkler grófné kezét és így szólt:

- Én már csókoltam ezt a jóságos, szép kezet!... - s közben könnyes szemekkel nézett a grófnéra.

- Hát hol és mikor csókoltad édes gyermekem? Hiszen én téged soha nem láttalak!

- Otthon csókoltam reá a hálacsókjaimat, a fényképen!, amiért olyan jó fiút nevelt nekem,... mint az én... Pistukám! Kezeit csókolom,... anyukám!

A grófnét talán az élet összes szenvedéseiért kibékítette ez a pillanat, oly boldog érzéssel ölelte keblére Évikét és olyan tiszta, őszinte szeretettel mondotta:

- Oh, édes teremtés, gyermekem! De nagyon szerethetett az Isten, hogy ilyennek teremtett. Hát Pistukám hol van?

- Itt vagyok, drága jó anyukám! - örült István báró, amint, e pillanatra várva, belépett.

- Gyere ide édesem! Gyermekem! Értelek! Értelek! - s hol egyik, hol másik gyermekét ölelte, csókolta boldogan a grófnő.

- Anyukám! - csak ennyit tudott mondani István báró és azután egy kis időre, a boldogság csendessége és nyelvetbénító fensége ünnepelt a lelkekben.

A grófnő szólalt meg, miközben Évike arcát simogatta és a fiára nézett:

- Kis fiam!... bocsáss meg!... Kislányom!... te is bocsáss meg!... Kisfiam, ugye te érted, hogy... miért?... Kislányom, te ne kérdezd, hogy... miért?... Csak bocsássatok meg!...

A két boldog gyermek nem válaszolt, hanem egyszerre csókolt kezét, a bocsánatért esdeklő, könnyes szemű édesanyának... - A kis »társadalmi és vagyoni Senki, akit Isten tudja, milyen holmik közül szedtek fel« kibékítette a grófné lelkét a legelső pillanatban!

- Hát édes jó apátok hogy van, gyermekeim?

István báró válaszolt: - Kikísért bennönket a pályaudvaron. Nagyon boldog volt, amikor megmondottuk, hogy nászútra Hozzád jövőnk anyukám, és... utolsó szava a búcsúzásnál az volt,... hogy:... csókolom anyukát!... Bizony!... Anyukám!...

Ismét könnyek borították el Winkler grófné szemeit.

- Ne sírj, anyukám, - vigasztalta István báró - minden jóra fordulhat még!

- Éhesek vagytok ugye, kedveseim? - háritotta el finoman a grófné a kényes témát és néhány perc múlva a nászutak legboldogítóbb asztala mellett ült Évike és István báró: a kibékített és az anyacsókokat elveosztogató anyuka asztalánál!

* * *

Winkler grófné három napon keresztül gondosan takargatta gyermekei elől élete szomorú valóját. István báró kérdéseire, nagy megerőltetésébe került ugyan, de mindig határozottan felelt:

- A testvéreid, Pistukám? Géza a menyasszonya családjával együtt a Riviérára utazott. Laci lent van az én birtokomon, Gizike grófkisasszonnyal. Winkler gróf pedig Párisban van, üzleti és bankügyekben... De azután mindig, szinte ugyanazzal a lélegzettel, más témába kezdett a grófné.

István bárónak már a második napon gyanúsakká váltak az édesanyja körüli viszonyok, de nem akarta kérdéseivel esetleg bántani az édesanyját.

A grófné nagy igyekezettel gondoskodott kedvesei kellemes szórakoztatásáról. Opera, bál, kirándulás és minden szép szerepelt a műsoron, de rokonoknál, ismerősöknél sehol sem voltak, pedig a grófon keresztül a grófnénak kiterjedt rokonsága lakott Bécsben.

A negyedik napon, ebédutáni feketénél István báró úgy érezte, hogy mégiscsak kötelessége, hogy érdeklődjék nyomatékosabban édesanyja rejtegetett fájdalmai felől. És azt is érezte, hogy tovább nem mulaszthatja!

- Édes jó anyám! - kezdte egy kis hallgatás után - engedj meg nekem egy kérdést!

- Parancsolj kisfiam, - válaszolt a grófné, de közben szívét kissé meggyorsította fia szavainak különös hangsúlya.

- Mondd meg nekem édes jó anyukám, hogy hogyan élsz te tulajdonképpen ebben a - számodra, úgy látom, nagyon is idegenné vált - fővárosban?

A grófné szemei maga elé meredtek. A szíve összeszorult. A nemvárt kérdés megremegtette a lelkét. Egy ideig csend volt. Azután könnyes szemekkel a fiára nézett és egy mély sóhajjal megszólalt:

- Bizony, kedvesem, én sehogysem élek e számomra - jól mondod - idegenné vált fővárosban!

Évike válaszolt reá: anyuskám, ne tessék sírni! Tessék Budapestre jönni! Ott sokkal jobb lesz!

István báró ránézett kis feleségére és megcsókolta, amiért ilyen kedvesen megelőzte a gondolatában.

- Hát mi baj van anyukám? - tette fel tovább a kérdést István báró.

- Oh, kedves gyermekeim,... végképp összebogozott dolog ez, amit lehetetlenség rendbehozni!...

- Dehogyan is nem, anyukám! Mondjad édesanyám! Segítünk rajta!

- Tudod Pistukám:... nem bírtam a fiúkkal. Géza egy színésznőt vett feleségül s mert ez ellen a legnemesebb anyai gondossággal tiltakoztam, úgy megharagudott reám, hogy azt mondotta, soha többé nem nyit reám ajtót. Laci a legvadabb és leghírhedtebb kaszinókban lett vagyontvesztő játékos és tiltakozásomra ő is elfordult tőlem. Fogalmam sincs róla, merre van?... Winkler gróf?... A »párisi üzleti és bankügyeket«... szintén ismeretlen helyeken rendezi... egy rossznevi színésznővel,... már hónapok óta... Levélben felszólítottam, hogy adja beleegyezését a váláshoz... és... két nap múlva... megérkezett... a nyilatkozat,... amelyben beleegyezését adta. Én már el is intéztem az ügyet... Megindítottam a válópert,... ami most már... csak hónapok kérdése... és befejezést nyer... Együttal a palotát is árubabocsájtottam... Úgyszintén az itteni birtokomat is... Nem akarok tovább itt lakni!... És nem akarok semmi kapcsolatot tovább az itteni élettel!...

- És mi a terved anyukám, a továbbiakat illetően - kérdezte István báró, csendes és részvétteljes hangon, miközben megfogta, megcsókolta és szeretettel simogatta az édesanyja kezét.

- Egyelőre nem tudom, fiacskám. De azt hiszem, Budapesten veszek házat és talán a birtokot is valahol ott a környéken pótolom, hogy... ott lehessek,... közel,... ti hozzátok!...

- Édes anyukám!, - szólalt meg István báró fájó boldogsággal - gyere vissza hozzánk!... Apukámhoz!... Apukám bizonyára boldog lesz!

- Oh, gyermekem. Hiszen a te apukád egy felülmúlhatatlan jólelkű ember és olyan tökéletes úr!... Éppen e miatt,... fiacskám,... én restellem,... kínosan restellem a múltat!...

- Tessék hazajönni anyukám, - könyörgött Évike is - a mi apukánk olyan jó lélek! Örülni fog nagyon!

- Ne magázz engem, édes gyermekem, - szólt erre könnyes öleléssel a grófné - az első pillanatban a szívem közepébe jutottál, oda, ahol az én legjobb kisfiam, az én kedves Pistukám van.

Évike megcsókolta a grófné mindkét kezét és így válaszolt:

- Köszönöm szépen, kedves, jó anyukám. Ugye hazajössz velünk?

- Ne törődj a múlttal édes anyukám, - folytatta István báró - új életet kezdünk!... Én tudom, hogy apukám mellett nyugalmas, szép élet vár mindnyájunkra. Ugye jössz, anyukám?

A grófné nem tiltakozott, nem helyeselt, arcát a zsebkendőjébe temette és csendesen sírt... -

XXIV. FEJEZET.

Komáromy bárót a magányosság most nem kínoztta olyan betegfáradtra, mint ezelőtt. Kedves munkáját ugyanazon gondolatokkal folytatta most is, mint ezelőtt, de most már, mintha életének egyik vágyvavágyott nagy célját elérte volna s az eredmény buzgalmas erőt kölcsönzött a lelkének. Dolgozott szívesen, jólesően és mintha a holnaptól valami kellemesen megnyugtatót várt volna. Lelke sejtésének lehetőségeit nem boncolgatta, mert akkor a megfogható valóság csak nyugtalanító boldogtalanságot kiáltott felé és a fájdalmas megalkuvás kötelező tényét rajzolta szemei elé. De így, ha örömmel ápolgatta lelke boldogító sejtését, akkor, valahonnan, fentről, vagy talán a lélek mélyéről boldogító, kellemes, megnyugtató valami zengett felé.

Dolgozott, dolgozott. A nagy, nemes mozgalom országos kereteket öltött már. Napról-napra akadtak a vidékeken is, lelkesebbnél-lelkesebb apostolai a nagy ügynek és a központi irányítás a legtökéletesebb örömet nyújtotta a megbékült-lelkű bárónak.

A csillag ragyogott az égen. A nemes mozgalom mindig nagyobb és nagyobb anyasereg előtt hallatta szívetnemesítő prédikációit és az emberi élet ismeretlen kohójában forrott egy jobb és nemesebb emberélet sava!... Az édesanya-lelkek pedig - mint a Szeretetnek és a Jóságnak legüdvösebb melegágyai nemesedtek és mindinkább nagyobb és nagyobb készséggel fordultak a legszebb emberhivatás magasztossága felé, boldogan, mosolygós arccal és imádságos érzéssel!...

* * *

A bérautó megállott a nagy villa kapuja előtt. Kiszállott belőle először István báró s kísérette az édesanyját, azután pedig Évikét.

Örzsé néni vette észre először az érkezőket s öreges erőtlenséggel csoszogva sietett a kapu felé, utána ballagott, csettegve - magas korának ugyancsak lelassító súlyával - ...a kis öreg Culi kutya.

- Csókolom a kezeiket fiatal méltóságos báró úr lelkem-galambom! Évikém! Méltóságos gyönyörűségem! Hát már is visszajöttek? - És talán még tovább örvendezett volna, lágyansimogató szavaival az elősiető öreg anyóka, ha Évike meg nem ölelte volna, kedves, töpörödött kis lényét és így nem szólt volna:

- Anyukám... ez az öreg nénike Örzsé néni, a mi legkedvesebb gondozónk... Mindenünkről oly híven gondoskodik, hogy még a gondolatainkat is tudja.

- Ez meg itt, anyukám, az én kis, öreg Culi kutyám - és közben szeretettel simogatta a ruhájára felkapaszkodó, öreg kiskutyát. -

Örzsé néni fülét megütötte az Évike ajakáról hangzó »anyukám« szó, és mélyet hajolva a grófné felé, megszólalt:

- Oh, Istenem! A méltóságos asszony? A fiatal méltóságos báró úr édesanyja? - és a grófné már nem is tudta kivédeni az öreg ajkak kézcsókját. -

- Én vagyok, néni lelkem!... Az vagyok, néni, kedvesem!... - és közben szinte érezte a grófné, hogy ez a jószágos öreg teremtés bizonyára Évike életéhez tartozik, de azt is látta róla, hogy ő ugyan a »rosszindulatú hálószővéshez« nem ért, habár »színehagyott, egyszerűruhás nénike« is.

»Oh, de helyes kiskutya« szavakkal megsimogatta a kis Culit is, mert azt is megérezte, hogy az is az Évike életéhez tartozik.

- Erre méltóztassanak, méltóságos kedveseim! - szólott Örzse néni - erre van a méltóságos báró úr, a lelkem-galambom. Mindig dolgozik, mindig ír az édeslelkem. - S a kis villa bejáratáig beszélgetett, előlhaladva az öreg csupaszívjóság s utána ballagott a kis kutya, kedves csaholással, minthacsak ő is vezetgetné kis úrnőjét a boldogság otthona felé.

Egyik oldalon István báró, másik oldalon Évike fogta karon a grófnét és így haladtak lassan a kis villa felé, Örzse néni most oly édesen hangzó hívogató szavai nyomán:

- Gyöjjenek édes jó méltóságos lelkeim! Gyöjjenek! Erre van! Itt van! - S ezzel megállott Örzse néni a kis villa verandájának ajtaja előtt és boldogsággalteli édesöregesen, beszélt az iroda világa felé:

- Tessen már kijönni, édes, jó méltóságos úr lelkem-galambom! Ni csak ni, hogy kik jönnek itt! Csak tesszen vigyázni arra a jó szívére a nagy örömben!

És a következő percben ott állottak egymás előtt az egymás számára elidegenültek, de most, mintha valami hirtelen meglangyosította volna egymás iránt a két szívet. - Talán a megbánás!... A gyötrelem!... A megpróbáltatás!... -

A grófnét talán ereje hagyta el, vagy így diktálta a lelke: térdre akart omolni a báró előtt, és zokogásban törtek ki fájdalmai. -

Évike és István báró megkapták s ugyanebben a pillanatban Komáromy báró is két kézzel sietett segítségére és simogató hangon szólt:

- Erzsébetem!

A grófné könnybenúszó szemeit a báróra vetette és így szólt:

- Gézám, én restelltem volna hazajönni, de Pista fiam és Évikém nagyon hívtak. Én meg,... boldogan gondoltam arra, hogy eljövök... és... engedelmekkel »lakótársul« szegődöm hozzátok, az én kedveseimhez... Ne dorgáld meg őket, Géza, ha hívásukkal téged megbántottak, ahelyett csak engem küldj el... és én... majdcsak elbolyongok,... a világban,... valamerre...

A báró ránézett fiára és Évikére s azután így szólt:

- Köszönöm édes gyermekeim, a kedves meglepetést. - S megölelte, megcsókolta őket. Azután megcsókolta gyermekei édesanyját és könnyet törölt ki a szemeiből.

* * *

Komáromy báró gondos előzékenysége - Évike és Örzse néni különös boldogságára - két nap múlva, a nagy villába invitálta Rózsika nénit, hogy finom lelkével szórakoztassa, foglalkoztassa a grófnét, aki most már belátta, hogy a zajos, változatos, nagyúri életnél mennyivel tökéletesebb a csendes, meghitt, családi élet békés nyugalma. -

Az asztalfőn, a báró jobbján a grófné ült,... régi helyén... és az inas ő elébe tartotta először a tálcát, mint azt a báró megmondotta régen!... És helyét soha nem foglalta el távolléte alatt senki, mint azt a báró, a válásnál megígérte.

XXV. FEJEZET.

Az öreg Föld azóta már harmadszor hordozta körül a hátán az illatos tavaszt.

Komáromy báró lelkébe beköltözött a boldogító megbékülés. Pista fia és Évike boldogságával csendesre békítgette fájdalmait. Úgy érezte, mintha hitének oltárterítője alá rejtette volna oltári szentségét és minthacsak ez a szentség árasztotta volna lelkére a legboldogítóbb sugarakat, valahányszor íróasztalánál ült és dolgozott a nagy, nemes, nemzeti és emberi célért.

A kedves sír előtt is most már nyíltan megállhatott, levett kalappal és arcán megjelenhettek a legnagyobb fájdalom vonalai is, hiszen édes gyermekéül fogadott Évikéjével állhatott a könnyes keservek kertjében, a nagy síremlék előtt.

Éppen a drága sír segített a báró lelkének abban is, hogy - a megbántott önérzetet, hiúságot, mellékgondolatokat legyőzve - a társadalmi szabályoknak megfelelően rögzítse újra a családi élethez, a megpróbáltatások és szenvedések árán visszakerült grófnét, gyermekei édesanyját:

Csak két hete volt még akkor vendége a Komáromy villának a grófné és Évike kedves lénye arra indította, hogy valahogyan rója le ő hálája kis töredékét annak, aki az ő legkisebb fiának ilyen édes teremtest hagyott, drága örökségül a földi életre.

A grófné indítványozta, egyik ebédutáni beszélgetésnél: Édeseim! Nekem volna egy nagy kérésem, ha meghallgatnátok és boldog lennék, ha teljesítenétek.

- Parancsolj Erzsébetem! - felelt rá előzékeny készséggel a báró. -

- Olyan helyes, drága teremtest volt Évike szegény jó, boldogult édesanyja. Engedjétek meg, hogy Évikémért délután elhelyezhessem sírján kegyelet- és hálacsokromat... Már meg is rendeltettem a virágüzletben.

Mély csendesség szállta meg az ebédőt. Évike a grófnőhöz lépett. Megcsókolta mindkét kezét, azután lábaihoz térdelt, fejét a grófnő ölébe hajtotta... és zokogva sírt.

A grófnő könnyezve simogatta szívébefogadott Évikéje fejét.

A báró pedig, a lelkét szorongató csendességben arcvonalait és könnyeit fékezte és mikor legyőzte, csendes hangon megszólalt:

- Kimegyünk Erzsébetem!... Kivisszük a csokrodat kedvesem... - S közben szemei a grófnő őszintekönnyes arcára tapadtak és úgy érezte, hogy a lelke ebben a pillanatban soha nem érzett közelségbe jutott a grófnőhöz... Ő is elhelyezi virágait a drága síron! - hangzott a lelkébe - és felemelő boldogságában szerette volna éreztetni is háláját egy hitvesi csókban. De egy gondolat megfogamzott a lelkében ebben a boldogító pillanatban, a lélekmélyén kelt, megmagyarázhatatlan és titkos együttérzés hívó szavára.

István báró az édesanyja ölében sírdogáló Évikéjéhez lépett. Felemelte s azután ő is megcsókolta az édesanyja kezét.

* * *

A grófnő, kint a temetőben, mikor elhelyezte szép, nagy virágcsokrárt a vázában, őszinte könnyekkel megsiratta a bőkezű édesanya emlékét, aki olyan boldogítóan megajándékozta az ő legkisebbik fiát.

A báró pedig ott állott, levett kalappal a sír előtt és lélekben megkérdezte a csendes sírlakóját:

- Elköltözött jó lélek, adj tanácsot, visszafogadjam-e gyermekeim édesanyját, aki sírod előtt most őszinte lélekkel gyászolja emléked s Évikédet is már annyira szereti... - Lelkébe mintha belehangzott volna most valami: Helyesnek ítélte gondolatát a kis sírlakója. A vélt hangokra meleg tekintettel ránézett őszintekönnyekkel gyászoló, volt feleségére és egy nyugalmas békesség ragyogott fel előtte, a Jövő életégén.

Mikor a sírás fáradtsága megállította a könnyeket, a grófnő megszólalt:

- Oh, de gyönyörű síremlék!

- Igen, kedvesem... az állam... a gyár... válaszolt a báró s azután egy titkolt sóhajban megkövette a temető szentségét a valótlan szavak miatt.

Szokatlan melegséggel segítette be az autóba a báró a grófnőt, gyermekei édesanyját és közben lelkében felemelő megbékülés ünnepelt.

Mikor hazafelé tartottak, csendességben áldoztak a fájdalmasan kedves emlékeknek s közben a báró lelkében az elindult gondolat haladt a maga útján és megszületett az elhatározás.

* * *

Egy hónap múlva a bécsi elválás befejeződött és kevés idő múlva Erzsébet grófnő, mint Komáromy báróné, boldogan segített férjének iratokat rendezni a kis villa irodájában, az Anya-, Család- és Csecsemővédelmi Egyesület nagy szolgálatában.

* * *

Évikéék esküvője után már a harmadik gyümölcsérlelő nyár sugarai ragyogtak. Komáromy báró most is az irodában volt elmerülve kedves elfoglaltságában és egyszerre csak örömteljes boldogság hangjai ütötték meg fülét.

Évike sietett a kis villa felé. Karjaiban hozta csöppnyi mindenségét s utána sietett István báró és a báróné, a boldog nagymama. Mindenki arcán a boldogság mosolya ragyogott.

Évike a földre tette a kis villa irodája előtt, selyempipós, kis csöppnyi boldogságát és bekiáltott az irodába:

- Édes atyukám! Tessék csak kijönni!

Komáromy báró boldog érzéssel kisietett és Évike ekkorra már két karja között lábraállította a kicsi unokát. Most egy kissé hátrább ment Évike édesanyuka és karjait védelemre széttárva a pici teremts felé, felhangzott ajakán a legszebb édesanyadal:

Gyere kicsim!... Gyere!... Gyere kicsim!... Gyere!

Az apró lábak mozdultak és sikongó boldogsággal megtörténtek az élet hosszú országútjának első lépései. Két édesanyacsók lett a jutalom.

- No, még egyszer édesem! Gyere kicsim!... Gyere! - És újra sikongó boldogság! Újra szívhezszorító ölelés! És újra két édesanyacsók.

- No, most vissza apukához! Gyere kicsikém!... Gyere! - hangzott István báró ajakáról az édes, bűvös dal s utána az édesapacsók sorakoztak az édesanyacsók mellé a pici arcon.

- No és most!... atyukához, édes gyermekem - hangzottak az örömteljes szavak és Komáromy báró boldog ölelésre tárta karjait a feléje botorkáló édes kis unoka felé: Gyere kicsim!... Gyere!... - S az út végén egy forró ölelés és nagyapai csók várta a pici embert.

- Hogy hívnak, édes kis bogaram? meg tudnád-e már mondani? - beszélt nagy boldogságában Komáromy báró a karjaibazárt csöppséghez.

A csöppnyi ajkak, a törekvő akarat hatása alatt vibrálva mozogtak és már hangzottak is, az emberszavak édesenéretlen töredékei:

- Tomá... jomy... Pit... ttu... ta! - És a kis fej, édes intéssel adta meg a drága hangsúlyt az utolsó szótagnak. -

- Az, az, kis édesapám, Komáromy Pistuka! - nevetett közbe István báró és megcsókolta Évike-anyukát. - Hát ez a néni ke kicsoda, kisfiam?

- Aju... ta!... - hangzott rá a babanyelv édes szava. -

- Hát én ki vagyok, kisfiam?

- Apu... ta!

- Hát ez a jó néni ke kicsoda, kicsi fiam?

- Nam... ma... ma!

A nap ragyogott. A galambok turbékoltak. Galambszárnyakverte esőpermet hullott s a kiskert tündöklő virágairól lassan szálló illatot egy hangos kacagás keverte össze mennyei boldogsággá, mert Pistuka apró lábai elindultak a kis galambvályú felé és egy hirtelen mozdulattal már apró könyökéig víz alá nyomta kis kezét és paskolta a vizet... A kis öreg Culi meg csak nézte... Talán emlékezett most a jó, kis kutyaszív! Fölnézett Évikére... és odadörzsölte kis, öreg fejét Évike lábaihoz... - Kisértett most a kis-rossz kutyaszívben a culifürdetéses múltnak gyönyörűséges emléke!...

- Nem szabad kicsikém, Pistukám! Vizes lesz a szép, kis ruhád! - S a jóságos anyaintelem két édes csókban végződött. -

Komáromy bárót is megkísértette egy pillanatra az édes emlékezés és azzal egyenlítette ki, hogy - talán hálából - megcsókolta a kis unokája kezét.

* * *

Az édesanya- és édesapalélekből alkotott csillag, a boldogságban remegve ragyogott most az égen és tündöklő sugarainak szárnyain szívta föl magába a boldogságot az ég magasságába, a kis villa örömteljes világából.

Az Ég kupolájának magasságában e percben talán a boldogság könnyharmata is ragyogott az új csillag körül, mert látta, hogy nemcsak a Komáromy villa kis kertjében pompázott a legszebb anyaboldogság, hanem sok helyen és mindenfelé. Paloták és kunyhók előtt, városok kertjében és a mezők ölen egyformán boldogan tárultak az édesanyakarok a csöppnyi istenajándékok felé, a ragyogó napfényben s az ajkáról hangzott a legszebb és legédesebb édesanyadal:

- Gyere kicsim!... Gyere! - S a csókos ölelésben sikongtak a kis földi angyalok. -

A ragyogó csillagból egy imaáradat szállott az Úr számolya elé az egybeolvadt szülői lelkekből:

- Mily boldogság ez számunkra Atyánk, őrscillagként ragyogni Világod felett, és látni, hogy bölcsességeddel miként mented meg az anyaszíveket!... Mi ragyogunk tovább, hévvel, szüntelen, hogy a Te győzelmed tökéletes legyen!...

- Ragyogj Őrscillagom! Ragyogj! - szólt az Úr - az Emberművem mindenk felett szeretem!... Megpróbálom ugyan sokszor, de mégis magam felé vezetem!...

S a csillag ragyogott tovább!... Ragyogott máig!... És ragyog az idők végtelenéig! És fényében,
az Ember felé, árad szünös-szüntelen az Isten akarata szerinti intelem:

A gyermekeket szívből imádjátok!
Isten ajándékát el ne dobjátok!
Szörnyű az égi sors, mi vár az anyára!
Jaj!... ne hallgassatok az Ördög szavára!
Édesanya ajkán az a legszebb zene:
Tárt karra ha mondja: Gyere kicsim!... Gyere!

Vége.

MAGYARORSZÁG KORMÁNYZÓJÁNAK
SZÁRNYSEGÉDE

Nagyságos

Dr. Tornyai János úrnak,
orvos

Hódmezővásárhely

A „Gyere kicsim! Gyere!” című könyvének megküldésével tanúsított figyelemért, magas megbízásból van szerencsém a Főméltóságú Asszony köszönetét tolmácsolva közölni, hogy azt az ajándéktárgyak muzeumban elhelyezték.

Őszinte tiszteletem nyilvánításával vagyok:

Budapest, 1939 évi február hó 28-án.

vitéz Gerlóczy Gábor